

VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK

Za preluknjani rokav vojna odškodnina
Str. 3

KMETIJSKA PANORAMA
priloga Str. 25—40

VESTNIK

Murska Sobota, 26. marca 1992 • Leto XLIV • Št. 12 • Cena 45 tolarjev

OPOZORILNA STAVKA V POMURJU

Solidarnost z zahtevami delavcev

V sredo, 18. marca, je bil tudi v Pomurju dan splošne opozorilne stavke, s katero so svobodni sindikati zahtevali ukinitve zakona o plačah in pravično ceno dela, zajamčeno plačo, ki bo omogočila preživetje, izpolnjevanje kolektivnih pogodb, nova delovna mesta, socialno varnost in spoštovanje delavskih pravic. Svobodni sindikati pravijo, da so bile vse druge možnosti izrabljene in da so bila vsa opozarjanja neuspešna, zato so se odločili za to skrajno pot. V stavki so sodelovali tudi člani drugih sindikatov in delavci, ki kljub tradicionalni potrpežljivosti niso mogli več prenašati hudih težav, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem življenju, ko gre že za golo preživetje.

V Pomurju je v opozorilni stavki sodelovalo okrog 18 tisoč delavcev iz 121 podjetij oziroma 62 odstotkov vseh zaposlenih. Ker se je stavkovni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah odločil, da od 6. do 8. ure iz protesta blokira prometnice, zlasti v Lendavi, kjer je bilo šest polnih zapor (UNZ je sporočil,

da so bile le-te v neskladju s predpisi, ker so bile barikade iz cistern, ki prevažajo nevarne snovi), in Murski Soboti. V glavnem pa je šlo za delne cestne zapore in so avtobusi vozili normalno, zato ni bilo zastojev ob prihodu delavcev na delovna mesta in učencev v šole. Sicer pa so opozorilno stavko podprli tudi člani policijskega sindikata, vendar so se odločili, da se ne bodo udeležili, saj so morali poskrbeti za varnost in mir.

Stavkovnemu valu so se ob 6. uri pridružili tudi zaposleni iz Naravnem zdravilišču Radenska predvsem zaradi mačehovskega odnosa vlade do turistične dejavnosti. Stavkali so tudi v gostinskih obratih, toda tega gostje niso občutili. To bi lahko rekli tudi za trgovine, kjer so zaposlenim pripeli v gumbnice rdeče nagelne kot simbole delavstva. V številnih podjetjih, kot so Tehnostroj, Elektrokovina, Ljutomer-

čan in drugje, so opozorilno stavko opravili že med 7. in 9. uro, medtem ko so v največjem pomurskem podjetju Muri v Murski Soboti tekstilci štrajkali od 13. do 14.30, da bi delovni proces čim manj trpel. Zapleti so bili le v ljutomerskem mešanem podjetju Turri, kjer je italijanski lastnik dovolil le polurno prekinitve dela, stavke pa ni plačal. Sicer pa so imeli v tovarnah različne shode in so delavci podpisovali peticije. Poleg tega je sindikat energetikov poskrbel za občasne izklope električnega toka, kar smo lahko na lastni koži občutili že med 7. in 9. uro ter od 20. do 21.30.

Stavkali so tudi nekateri delavci v vzgoji in izobraževanju ter v vrtec, kar je pomenilo, da ni bilo pedagoške dejavnosti, medtem ko je bilo za varstvo malčkov poskrbljeno. Delavci zdravstva in socialnega skrbstva so se odločili za stavko med 12. in 14. uro, kot npr. soboška bolnišnica. Toda stavkali so tako, da bolniki niso bili prikrajšani, ambulate pa so bile normalno odprte. Marsikje, denimo v zavarovalništvu in bankah, delavci niso stavkali neposredno, temveč so podpora izražali z nemotnim izvajanjem del za stranke, o svojih zahtevah pa so javnost opozorili s plakati.

MILAN JERŠE
Foto: N. JUHNOV

Lendavska vlada poklonila ekstra-profit Lendu Str. 3

VREME

Ob koncu tedna bo oblačno s padavinami. Hladneje bo.

Pregovora

Če je Ruperta jasno nebo, bo malega srpana ravno tako. Mali traven (april) ima devet vremen na dan.

Nezaposleni so na svoj shod pred lendavsko skupščino pričakovali tudi ministrico za delo, Jožico Puhar. Toda ni prišla in organizatorji si tako niso mogli pripisati točke k moči in majanju vladnih stolov.

Menda je celo sporočila, da nima na shodu kaj iskati, saj ne ona ne njeno ministrstvo nobenega delavca niso poslali na ceste ali mu vrnilo delavsko knjižico.

To torej pomeni, da ministrica na svoj naslov ne sprejema krivde za tolikšno število brezposelnih v Pomurju in lendavski občini in potemtakem nima za kaj polagati računov.

In če vemo, da čeprav Jožica Puhar sedi v vladi, še ni vlada, da vladne odločitve in tudi napake za gospodarstvo niso podpisane samo

Ministrstvo ni vračalo delavskih knjižic

z njenim imenom, potem ji moramo priznati, da ima o tem, da njeno ministrstvo ni delilo delavskih knjižic, prav.

S tem pa je tudi dala vedeti, da je prvega naslovnika ali krivca za tolikšno brezposelnost le treba najprej iskati doma. Domači naslovniki pa so lahko le vodilni delavci ter upniki podjetij, ki so videli in vedeli za pot utapljanja podjetij — vse do stečajev, ko so delavci množično ostali brez dela. Prav pri njih menda niso povsem čisti računi, vsaj govori se tako. Znova pa jim lahko postavimo vprašanje, kaj so storili, da delavci vendar ne bi tako številčno prišli na seznam nezaposlenih, zakaj so prav s stečajem reševali zavoženost podjetja, načinom, ki je za delavca z vidika socialne varnosti ob izgubi dela najmanj ugoden, koliko so ob stečajih podjetja spuščene proizvodne programe in tudi opremo ponudila delavcem, da bi se ob njih samozaposlili in se tako preživeli?

Kaj so storili, da bi spet »pobrali« odpuščene delavce, in končno, kako so obrnili finančne pomoči ministrstva za delo za oživljanje proizvodnje. Ohranjanje delovnih mest in za nove zaposlitve?

To vprašanje so njim in vladi postavili tudi na shodu nezaposlenih. Dan po tem pa smo v dnevnem časopisu že lahko prebrali, da ministrstvo za delo do nadaljnjega več ne sprejema vlog podjetij za nadomeščanje dela stroškov za ohranjanje produktivnih delovnih mest po 48. členu zakona za zaposlovanje.

Je sosedje shoda in obvestila zgolj naključje? Bo mar ministrica za delo drugim ministrom težko dokazala, kako učinkovito so bila porabljena ta sredstva tudi za lendavsko občino, ki po nekaterih ocenah z republiške blagajne sploh ni dobila tako malo denarne pomoči.

Na shodu pa so bili razočarani nezaposleni delavci, ki pričakujejo, da jim »nekdo« spet da delo, s strahom in negotovostjo jutrišnjega dne, ko se bodo iztekla socialna nadomestila.

MAJDA HORVAT

VESTNIKOV avtomobil in druge lepe nagrade bomo izžrebali v nedeljo, 19. aprila na

VELIKI ZABAVNI PRIREDITVI V RADOVCIH pri gostilni VESELA GORICANKA.
Zdravec—Dervarič.

- Domače viže bo igral ansambel GOLF
- Za smeh bo skrbel humorist Jani Žilavec (emitiral bo humoriste, politike...)

Rajanje se bo začelo že ob 13. uri! Vabljeni!

RENAULT 5 Campus Plus/5 V
je avtomobil, ki čaka morda prav na vas?

POKROVITELJ AGROSERVIS P.O.
MURSKA SOBOTA,
Kroška 58, tel.: 21-630
• servis • prodaja in transport

RENAULT
Arto življenja

OD 31. MARCA DO 4. APRILA 1992

VELIKA SPOMLADANSKA PRODAJA GRADBENEGA MATERIALA

cement, salonitne kritine, opeka modul, fasada
Demit, dimniki Schiedel ter tegola

PO ZNIŽANIH CENAH!

PRI GOTOVINSKEM PLAČILU CENEJE DO 30 %

Na sejmišču v Gornji Radgoni na razstavnem prostoru KZ Radgona in v prodajalnah z gradbenim materialom.

VELETRGOVINE

Potrošnik

Pogodba z vojsko
Str. 15.

POLJOOPSKRBA

- Trgovina **MARIBOR**, tel.: (062) 303-984
- Trgovina **M. SOBOTA**, tel.: (068) 21-048

— balirka za seno — stroji za spravilo in izkop krompirja iz uvoza po starih cenah

POSLOVNI BAROMETER

MAŠČEVANJE PRETEKLOSTI

V zadnjem času madžarska javnost spet razburja stara vprašanja o hidroelektrarni in hidrosistemu BÖS-Nagymaros. Začetek »zgodb« sega še v prejšnji sistem. Hidrocentrala je postala na Madžarskem simbol investicijske gigantomanije realnega socializma, ekološka gibanja in akcije zoper gradnjo pa so bila svojevrstni boj proti prejšnjemu režimu.

Vse to se je začelo l. 1977, ko so podpisali madžarsko-češko-slovaško meddržavno pogodbo o gradnji. Na začetku 80. let so na pobudo gospodarskega odbora partije preložili začetek delovanja iz l. 1989 na 1993 leto.

In kakšna je bila nadaljnja zgodovina?

1985. Politični Komite oceni študijo ekologov in ugotovi, da gradnja ne bo povzročila »nepopravljive« ekološke škode, obenem prizna, da je predvidevanje posledic nemogoče.

1988. Nova struga Donave začne poplavljanje. 3. oktobra protestira tisoč ljudi proti gradnji. Odlok skupščine nekaj dni potem: treba ja nadaljevati z gradnjo.

1989. 12. maja na pritisk ekoloških gibanj madžarska vlada ustavi gradnjo pri Nagymarosu. Na slovaški strani nadaljujejo z delom.

1990. »Živa veriga stotisočih ljudi (Čehi, Slovaki, Madžari, Avstrijci) protestira proti investiciji. Kmalu po tem se češko-slovaška vlada odloči za varianto C«. (Varianta A: hidrocentrala pri Bösu (Gabčíkovo na slovaški strani), akumulacijsko jezero pri Nagymarosu. Varianta B: uresničili bi se le del investicije — hidroelektrarna pri Bösu.) K odločitvi je prispevalo tudi to, da je madžarska vlada v celoti ustavila naložbo zaradi ekoloških posledic. Različica C pomeni, da bo Slovaška sama končala gradnjo hidrocentrala, tako da bo imela zajezitev na tistem delu reke, kjer v celoti teče na slovaškem ozemlju.

Na pogajanjih 1991. je Madžarska prosila Češko-Slovaško federacijo, naj preneha z gradnjo, dokler skupina neodvisnih strokovnjakov ne razišče morebitnih ekoloških posledic. Predsednik József Antall se v pismu obrne na predsednika naših severnih sosedov, Mariana Čalfa, ki v odgovoru potrdi, da bodo končali z gradnjo hidroelektrarne tudi brez Madžarske. Madžarska vlada razmišlja o anulaciji pogodbe iz l. 1977. Vse to pred dobrim mesecem, 4. februarja 1992.

Ali vodi kakšna pot iz te slepe ulice?

Dejstvo je, da je madžarska javnost skoraj enotno proti gradnji hidroelektrarne, torej stvar je prvovrstno politično vprašanje. (Tako, kot je bila že na začetku.)

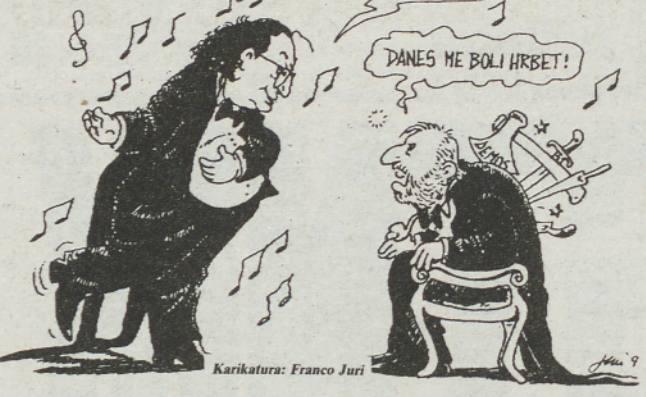
Na drugi strani pa je res, da je slovaška javnost skoraj enotno »za«, kajti zadeva je postala nacionalno obarvana. Dejstvo je, da zaradi ekoloških posledic hidroelektrarne ne bi smela delovati. Na drugi strani z »nedelovanjem« ekološka škoda še ne bo odpravljena, za to je potrebna nova naložba.

Anulacija pogodbe pride v poštev le kot zadnja možnost, saj bi poleg mednarodnopravnih posledic negativno vplivala tudi na položaj Madžarov na Slovaškem.

Torej »podedovana« hidrocentrala namesto tega, da bi proizvajala energijo, uporablja veliko človeške energije.

Do kakršnekoli rešitve pa bo po Donavi prav gotovo oteklo še veliko vode.

Marijana Sukić

SREDNJEVROPSKI
PLES

Slovenija v Srednjeevropski pobudi

Republika Slovenija si je utrdila svoj geopolitični položaj v osrčju Evrope — sprejeli so jo za državo opazovalko Srednjeevropske pobude. Tako so sklenili na srečanju zunanjih ministrov tega dela Evrope v Celovcu, kjer so se tudi dogovorili, da bosta Slovenija in Hrvaška že letošnjega julija na podobnem sestanku na Dunaju dobili status rednih članic. Hkrati je pomembna soglasna podpora polnopravnemu članstvu Slovenije in Hrvaške na Konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi, v Svetu Evrope in drugih mednarodnih forumih. Sicer pa dejavnost Srednjeevropske pobude v mnogočem poteka prek skupnih projektov, ki jih financirajo tudi s pomočjo Evropske banke za obnovo in razvoj. Teh projektov je za zdaj kar 119.

Konec apartheida

Južnoafriški predsednik Frederik De Klerk je po prepričljivi zmagi na južnoafriškem referendumu izjavil, da je označil konec apartheida. Njegov glavni tekmeč, vodja konzervativne stranke Andries Treurnicht, pa meni, da je De Klerk s tem storil nov korak na poti do predaje usode petih milijonov belcev v roke 28 milijonov črncev. Na referendumu, na katerem so glasovali samo belci, se jih je 68 odstotkov opredelilo za nadaljevanje dialoga in skupno življenje s črnsko večino.

V Albaniji za demokracijo

V Albaniji so bile v nedeljo predčasne parlamentarne volitve — druge večstranske demokratske volitve v 70-letni zgodovini te države. Odziv volilcev je bil zelo dober, pri čemer pa je opozicija, čeprav še niso bili znani uradni rezultati, že slavila zmago. Njen voditelj Salih Berisha je izjavil, da bodo volitve dokončno zlomile komunizem v Albaniji. Po volitvah bo prišla demokracija, so prepričani Albanci, ne da bi dobro vedeli, kaj naj bi ta demokracija v resnici bila.

Dokument o odprtem nebu

Na Dunaju so države severnoatlantske in nekdanje varšavske zveze podpisale sporazum o »odprtem nebu«, s katerim se urejajo izvidniški preleti letal nad državami udeleženkami Konference o evropski varnosti in sodelovanju. Po tem sporazumu, ki vključuje 24 držav NATO in nekdanje varšavske zveze, naj bi ZDA ter Rusija in Belorusija na leto omogočili 42 izvidniških preletov tujih letal, Nemčija, Velika Britanija, Kanada, Turčija in Ukrajina 12, druge države podpisnice pa po sedem oziroma najmanj dva. Uresničevanje sporazuma bo nadzorovala posebna komisija s sedežem na Dunaju.

bolj zavzameja za pomoč državam nekdanje Sovjetske zveze ter Vzhodne in Severne Evrope.

Milošević ni posrednik

Grška vlada je zavrnila ugibanja, ali srbski predsednik Slobodan Milošević, ki se od četrtka mudi na zasebnem obisku v Grčiji, posreduje med Makedonijo in Grčijo. Kot je znano, Grčija zavrača, da bi Evropska skupnost priznala Makedonijo, če ta republika ne bo sprejela imena.

Hud poraz socialistov

Po prvih še nepopolnih podatkih je na nedeljskih kantonalnih in območnih volitvah v Franciji prepričljivo zmagala desnica. Zanj naj bi se izreklo približno 50 odstotkov volilnih upravičencev. Kot je bilo pričakovati, so Mitterranovi socialisti doživeli hud poraz. Po prvih podatkih so dobili le 19 odstotkov glasov.

Začetek Havlovega konca?

ČSFR preživlja v zadnjih tednih začetek konca obdobja Vaclava Havla, ugotavljajo mnogi domači in tuji poznavalci češkoslovaških razmer. Pri tem izhajajo iz bolj dramatičnega položaja, ki je nastal zaradi nesoglasij med Češko in Slovaško republiko glede prihodnje državnopravne ureditve. Najnovejši potek dogodkov namreč dokazuje, da se Čehom in Slovakom ne posreči najti skupne osnove za reševanje problemov.

PREBLISKI

Ne gre za to, da bi imeli radi Jugoslavijo in da se ne bi zavedali, da je ni več, temveč jo potrebujemo zato, da bi ohranili njene privilegije pred mednarodno skupnostjo in pretentali Evropsko skupnost. Politika, Beograd

Slovenske železnice se poslovno ne dogovarjajo niti z JA niti z nobenim drugim uradom v Srbiji o kakršnemkoli sodelovanju pri izdelavi novega srbskega tanka. Delo, Ljubljana

Ob vsej neomejeni oblasti prezident Ruske federacije vseeno ne more mimo parlamenta ustanavljati armade, saj tudi v dosedanj, a še vedno veljavni ustavi RSFSR ni člena o vojski. Izvestije, Moskva

BiH se ne umirja

Vse kaže, da je dogovor o kantonizaciji BiH sprva umiril prebivalcev te države. Z večine prometnic so namreč umaknili vojaške enote, pa tudi večjih spopadov ni bilo. Tako so Srbi, Hrvati in Bošnjaci ni odstranili vse barikade, ki so jih v minulih dneh postavili v Mostarju. Mirneje je bilo tudi na drugih kriznih območjih. V štabu nedavno razglašene srbske občine Bosanski Brod pa puščajo, da so z nasprotno stranjo dosegli sporazum o popolni prenehanju ognja.

Mnogo huje pa je bilo v bosansko-hercegovski občini Neum, kjer so se spopadli srbski in črnogorski rezervisti ter branitelji občine. Kot trdi hrvaška agencija Hina, je jugoslovanska vojska vsa močjo napadla Gornje Hrastrino in druge zaselke na območju. JA naj bi poskušala zavzeti pomembno strateško kratek, katere je mogoče nadzorovati dolino Neretve. Agencija Tanjug pravi, da so spopad izzvale hrvaške oborožene sile, ki naj bi z območje Neum napadle enote JA na položajih v občini Ljubinje. Rečeno v sporočilu, je bila JA prisiljena silovito odgovoriti. Jugoslovanska vojska napada območje, na katerem živijo večino Hrvati.

Priznanje Libije in Japonske

S priznanjem neodvisnosti Slovenije, Hrvaške ter BiH je Libija tretja muslimanska država, ki priznava novo realnost na Balkanu. Pred njo sta to storila Turčija in Iran. Zelo pomembno je tudi vsem priznanje Japonske, ker kaže, da tudi ameriško in evropsko in je dokaz, da je bilo Ruplovo potovanje v Tokio zelo uspešno. Priznal nas je tudi Peru. Tako nas je priznalo že 50 držav, med njimi je všteto tudi priznanje ES kot celote. S tem je Slovenija znala večina evropskih in južnoameriških držav.

Uvod v izredno stanje?

Po objavi novic o aktiviranem tajnem načrtu za destabilizacijo države se zdi, da se Italija pripravlja, če ne za vojaški udar, pa na uvedbo izrednega stanja. Ministrstvo za notranje zadeve je na oddelek za varnost poslalo opozorila, da obstaja možnost, da bi načrt za destabilizacijo države aktiviran. Pri tem se ministrstvo opira na dokument tajne službe, po katerem so predvidene vse vrste vodilnih osebnosti demokratske, socialistične in stranske kratične leve. Dokument omenja še možnost ugrabitve enega od vodilnih predsednikov republike. Te informacije je italijanska TPA polnila z izjavami različnih političnih osebnosti o stanju v državi, je položaj še bolj dramatizirala.

In naposled je pricurljala novica, da Italiji sploh ni grozil vojni udar, ampak je bila vse skupaj le predvolilna raca. Vse pa je kriv zapornik! Še en zgled slabo varovanih informacij.

Tartarstan neodvisna država

Na referendumu o suverenosti se je 61,7 odstotka Tatarov odločilo za večjo samostojnost Tartarstana, referenduma pa se je udeležilo skoraj 82 odstotkov volilnih upravičencev. Tatarska vlada je sporočila, da se ne zavzema za odstopitev od Rusije, zahteva pa enakopravnost in odpravo kolonialnega odnosa z Moskvo. Vsekakor je odločitev Tatarov spodbudna za začetek procesa suverenizacije mnogih drugih avtonomij v sklopu Ruske federacije, ki je omenjeni referendum razglasila za protistaven in mu odvzela kakršnokoli pravno veljavnost.

V ŽARIŠČU

Jezuitizem in frančiškanstvo

Najprej se je okrog stavke v preteklem tednu vse vrtelo v znamenju razlike med prenovitvijo (vključno s celotno njihovo infrastrukturo, kamor bi po zadnjih dogodkih morali najprej pristeti svobodne sindikate) in krščanskimi demokrati. Razlike, ki jo bomo opredelili kot razliko med jezuitizmom in frančiškanstvom. Če se ne motim, je Lojze Peterle v študentskih letih dejansko hodil k maši k frančiškankam. Značilnost frančiškanskega reda pa je v treznosti usmerjenosti k posameznim rečem. Sovsnost apriornih tez, hipotetičnost, spekulativnost niso lastnosti, ki bi bile frančiškanom blizu. Poenostavljeno bi lahko pravzaprav rekli, da so na področju, kjer je doma politika, nekoliko naivni. Jezuiti pa so njihovo nasprotje. Frančiškan je sicer primerno izobražen za induktivno odkrivanje in povezovanje, nikakor pa ni izurjen za spekulativno kombinacijo in za zvižane posege. V skladu z izročilom ustanovitelja njihovega reda bi jih moralo bolj pritegniti pogovarjanje s pticami kot kombiniranje med institucijami in političnimi interesi. Glavno opravilo jezuita je spravljati čredo, ki hoče pobegniti ali se izmakniti enemu pastirstvu, nazaj v skupni hlev. S pomočjo sklicevanja na avtoriteto, na obljubo, na zakrament, predvsem pa na očetovski kompleks.

Zato so prenovitelji, ki so nasledniki jezuitske duhovne tradicije (Marx), ravnali popolnoma v skladu s to tradicijo, ko so zeli stavko, ki jo je pripravila njihova (nekdanja) infrastruktura, za svojo priložnost. Tako kakor jezuiti zavračajo raztepeno čredo sklicujoč se na avtoriteto papeža, so prenovitelji skušali izkoristiti ta isti kompleks in se postavili v vlogo izrinjenih institucionalnih očetov. Mi smo, delavci ne ozažite tega, tisti, ki smo vam rezali kruh v obdobju, ki v celoti izčrpa vaš delojemalski spomin. Nobenega drugega krubodajalca ni, pa naj je bil ta debel ali tanek. Kruh pa je vedno bil, ne pozabite tega! Še nikoli ni bilo tako slabo, kakor je zdaj! S to splošno jezuitsko formulacijo so v »frančiškanskem« razpoloženju vladajočih, ki jih konkretna beda ljudstva tako ali drugače mora prizadeti, navsezadnje je njihov etos deklarativno zaznamovan s krščanskim usmiljenjem, izpodnesli smisel za politični sofizem. Peterle in njegovi se seveda najbolj bojujejo, da bi izgubili oblast. Od te »pretnje« so naravnost ohromljeni. Tako kakor zajec, ki zabodeno boljši v kačo. Zmanjkalo jim je celo tistega političnozgodovinskega vpogleda, na katerega se od svojih neuspešnih vedno sklicujejo. Svoje zagate niso zmogli povezati z izsledki neke splošno znane raziskave, ki jo je, najbrž pri takratnem ministrstvu za delo, naročila prejšnja oblast. Peterle je govoril samo o tem, da njegova vlada v dveh letih ne more popraviti polstoletnih napak prejšnjega režima. Ni se pa spomnil na zadevno institucijo tega režima, ki je že pred tremi leti, že torej v času, ko se je vsaj akademsko opuš-

čal socialistični gospodarski model, izračunala, da je v Sloveniji 170.000 delavcev neprimerno zaposlenih. Da so torej začasni ekonomski preostali na trgu delovne sile. Po tem izračunu bi lahko pripisal še za 70.000 delavskih glav rezerve. Čeprav je jezuitizem v politiki pristranejša zadeva, se prenovitelji tokrat vendarte ni omejevali. Izgubili so namreč »infrastrukturo«, in sicer del, ki je na levi najbližji socializmu, ki je na levi najbližji socializmu. Socialistična stranika je namreč že združila s »Socialistično« in »Socialistično« demokratično unijo, po kateri jo pa se tudi s socializmom. In iz predsedstva Socialistične stranke (Braco Rotar) je prišlo sporočilo, da je za »socialistično« »samolepilna«, »zdravilna« »infiltriranje v druge organizacije, prilagajanje tujih interesov, ponujanje same sebe za »socialistično« in »sprenevedanje v javnosti« »tako jim da so brez »socialističnih« »zadržkov« izkoristili »socialistične« »tveganja drugih, da »socialistično« »rajo socialno nesrečo drugimi«. Po njihovem so se pripleli konkretno bednost »socialističnih« »ali ni to čisto »socialistična« »ogorčenost! Tako je mavrica krščanskega političnega duha, ki »socialistično« vključuje tako jezuitske »frančiškane, krščanskim »socializmom« »kratko poraz obsajala s »socialističnimi« »di vse izteklo v znamenju »meniških redov, toda ne v »socialistični« »skupnosti«.

ŠTEFAN ŠTAMH

globus

SKOPJE — Slovenski predsednik Milan Kučan in zunanji minister dr. Dimitrij Rupel sta bila na obisku v Makedoniji. Podpisala sta listino o vzpostavitvi diplomatskih odnosov in o vzajemni odpravi vizumov.

SARAJEVO — Podpisan je trojni dokument o prihodnosti BiH, o katerem so se sporazumeli predstavniki treh narodov.

Buenos Aires — V eksploziji na izraelskem veleposlaništvu v Argentini je umrlo 25 ljudi, okrog 100 pa jih je bilo ranjenih. Odgovornost za atentat je prevzel islamski Džihad.

HELSINKI — Visoki funkcionarji kriznega komiteja Konference o evropski varnosti in sodelovanju so od izvršnega predsednika tega telesa zahtevali, da takoj organizira že drugo misijo, ki bi odpotovala v Gorski Karabagh.

PHNOM PHEN — Kambojski predsednik Norodom Sihanuk je pozval 380 tisoč beguncev, ki so na Tajskem, naj se ne vračajo v domovino neorganizirano, marveč naj počakajo na t. i. program OZN. Predvidevajo 9-mesečno vračanje beguncev, v Kambodži pa so že uredili 6 begunjskih taborišč.

BAKU — Posebni odposlanec OZON Cyrus Vance se je srečal z voditelji Azerbajdžana in Armenije, da bi posredoval v spopadu med tema republikama zaradi Gorskoga Karabaha.

WASHINGTON — V ZDA je zaradi odkritja, da so člani kongresa množično izdajali črke brez kritja, skandal čedalje hujši. Zajel je tudi uslužbenke Bele hiše, tako da je moral celo predsednik Bush javnosti obljubiti, da bo preveril svoje stare bančne račune.

EKSTRA PROFITI SVETOVALNIH PODJETIJ

Razvojni program spodnaša lendavsko vlado

Alojz Jerebic, predsednik lendavskega izvršnega sveta, je povedal, da izrečena nezaupnica vladi izhaja iz ponesrečene izbire izdelovalca razvojnega programa za občino.

Koliko je torej bila ponesrečena izbira zares ponesrečena ali kolikšna je cena te poteze, pri kateri lendavski izvršni svet ni imel srečne roke?

Izmed šestih ponudnikov, ki so se prijavili na natečaj za pripravo razvojnega načrta, je, kot je znano, lendavska vlada izbrala domače podjetje Lend s sodelavci. Z njimi so podpisali pogodbo za pripravo načrta v višini 90 tisoč DEM, maja in junija pred decembra pa so jim za delo plačali protivrednost 57 tisoč DEM (pri tem moramo upoštevati spreminjanje vrednosti marke, ki je bila ob podpisu pogodbe uradno še Markovičeva). Podjetje je dobilo plačilo, ne da bi pripravilo pričakovano dober razvojni program občine. Dela se je potem lotil dr. Štefan Špilak s sodelavci, ki so za svoje delo dobili protivrednost 7 tisoč DEM, osnutek razvojnega programa pa ima datum januar 1992. Lendavska vlada je dala za pripravo razvojnega programa 64 tisoč nemških mark, to je po sedanjih tečajnih vrednostih približno 3 milijone 400 tisoč tolarjev.

Zakaj je bila vlada pripravljena toliko plačati za razvojni program občine?

Hiše, ki se ukvarjajo s pripravo razvojnih programov, so pri razvojnih načrtih za demografsko ogrožene občine prav

gotovo videli svoj trenutek za lep zaslužek. Za delo so si nekatere izračunale vratolomno visoke cene. Pa vendar smo uspeli izvedeti, za hišo, ki je na natečaj prišla s ceno 34 do 35 tisoč DEM (upoštevati moramo čas razpisa natečaja, torej marec oziroma predvideni čas podpisovanja pogodbe, april), druga pa je postavila ceno blizu tisti, ki je bila zapisana v pogodbi s podjetjem Lend, vendar so bili pripravljeni zanjo narediti, kot je povedal predstavnik hiše, ki je sestavljal ponudbo, ne le posnetek stanja v občini in načelne ugotovitve, ampak tudi povsem konkretne načrte izpeljave strateških razvojnih ciljev.

Lendavska vlada je torej izbrala ali dala prednost domačemu izdelovalcu, ki pa, kot kaže, že ob razpisu ni imel najnižje cene in potem ni upravičil zaupanja, saj ni pripravil zadovoljivega programa. Naredila pa je še naslednjo poslovno napako. Prijavljena na natečaj, ki sta nam zaupala, kakšno ceno sta postavila, do sedaj ob razpisnika natečaja nista dobila nobenega odgovora, ne pozitivnega ne negativnega, kar se jima zdi glede na razpisen natečaj poteza, ki ne sodi v poslovni svet.

Ali je sedaj lendavska občina le dobila razvojni načrt, vreden

svojega denarja? Sodba o njem je lahko seveda različna, čeprav jih je kar nekaj, ki so mnenja, da je preveč splošen in ne dovolj konkreten in da je predvsem posnetek (vsestranskega) stanja v občini, šibak pa je v delih, ki naj bi bila težišča programa, pri konkretnih rešitvah. Koliko si bodo lahko v občini pomagali z razvojnimi programom, ki je napisan na manj kot tridesetih straneh, bomo videli jutri. (Popisane strani res niso merilo, vendar so nekateri razvojni program napisali na dvestolih.)

In kako so ostale pomurske občine prišle do razvojnega programa?

Najprej moramo povedati, da je republika po svojih kriterijih dodeljevala denar tudi za izdelavo razvojnega programa za demografsko ogrožena območja, in sicer po določenih kriterijih. Plačala je največ 50 tisoč dinarjev na 100 kvadratnih kilometrov demografsko ogrožene površine in 12500 dinarjev na tisoč prebivalcev teh območij ali ob takšnih kriterijih polovico cene programa. Republika je odobrila sredstva občinam nakazovala od septembra do decembra lanskega leta. Denar z republike so kot nepovratna sredstva dobile vse štiri pomurske občine.

Lendavski občini so odobrili za pripravo načrta 400 tisočakov, koliko pa je zanj plačala, smo napisali v zgornjih vrsticah.

Soboška občina je dobila za pripravo razvojnega načrta 762 tisočakov, ki pa ga ni dala no-

benemu piscu programa, saj so ga sestavili sami ali z zaposlenimi upravnimi delavci.

Ljutomer je od republike dobil za razvojni program milijon 522 tisoč, vendar je treba povedati, da gre tu za projekt Slovenske gorice, v katerega je vključenih šest občin, Ljutomer pa je bil usklajevalac dela. Na njihov natečaj se je prijavilo okrog osem ponudnikov, izbrali pa so hišo, ki ni predložila najcenejše, pa tudi ne najdražje, vendar pa z najboljšo kompletno ponudbo. Pogodbo so podpisali v začetku lanskega leta, pogodbeni cena pa je bila protivrednost 107 tisoč 770 DEM ali 970 tisoč dinarjev. **Vsaka od šestih občin je prispevala svoj delež, Ptuj 13 odstotkov, Ormož 17, Pesnica 17, Lenart 16, Ljutomer 18 in Gornja Radgona 19 odstotkov. Vendar pa je za Gornjo Radgono delala druga hiša Novna in plačilo so radgonski občini upoštevali pri skupnem projektu, tako da je Gornja Radgona prispevala samo razliko.**

Zakaj pri tem projektu niso izbrali hiše iz občin, za katere je bil razvojni program tudi pisan? Namenoma.

Gornja Radgona je dobila za pripravo programa iz republike 197 tisočakov, Novni pa so plačali do konca leta 634 tisočakov. Projekt še ni končan, saj bodo letos pripravljali konkretne programe ali poslovne načrte.

MAJDA HORVAT

KOLUMNA

Štefan Smej

Bodite kot medvedke!

Nihče se ne more tako strastno živeti v tisto kar pride, kot matere v prihodnost svojih otrok. Bolj kot preroki in bolj kot strokovnjaki. Napovedi prerokov so dvoumne in zavite v simboliko; strokovnjaki, tudi tako imenovani »raziskovalci prihodnosti«, pripovedujejo o prihodnjem s številkami, shemami, simulacijami. Vse to je brez krvi in mesa in neke onstran toplega občutja neder. Papirnato je in dvoumno kot prihodnost.

Četudi se sliši patetično, toda: vsaka čutna mati živi s svojim otrokom vse njegovo življenje. Ne samo v tistem smislu, o katerem nas uči psihoanaliza. Psihoanaliza gleda nazaj, od otrokove duše, ki je bodisi še mlada bodisi da je že duša odraslega človeka — odraslega otroka, na materino duševnost. Psihoanalitiški pogled je uprt v preteklost. Mati pa razbira značajske poteze svojega otroka vnaprej in preživlja stiske, v katere ga bodo pripeljale.

Prav zaradi tega so matere tiste, ki morajo imeti prvo besedo pri obravnavanju ekološke prihodnosti človeštva. Govorimo o ozonski luknji, o onesnaženju in pomanjkanju pitne vode, o »ekoloških boleznih, o raku. Vse te nadloge nas pestijo že zdaj, kolikor nas pač pestijo. Nekatero bolj, druge manj. Mnogi celo še vedno mislijo, da je vse to neke druge, da se tiče nekoga drugega. Toda kdo razen mater se more strastno in živo živeti v muke prihodnjih generacij?

Pisci biblijskih spisov so imeli za največjo nevarnost, če se je kdo srečal z medvedko, ki so ji ogrozili, poklali ali odvzeli zarod. Samuel opisuje Davida in njegovo hrabro vojake, ki so bili »srditega poguma kakor medvedka na polju, ki so ji ugrabili mladiče« (2 Samuel, 17,8). Prizadeta medvedka mati je, kot piše na nekem drugem biblijskem mestu, nevarnejša od »norca v njegovem brezumju«.

Tudi mit o drugačni svetopisemski podobi ženske, o čemer smo govorili zadnjič, se dviga pred tem ozadjem. O ženski, ki ni samo objekt spolne sle, ki mora biti na razpolago moškemu, ampak o ženski božanstvu. O bogu kot Materi, kar je v moško zvonečem Svetem pismu vsekakor redek pojav.

Jahveta ali Jehovo, starozaveznega Boga, je pograbila jeza. Tisti, ki jih je osvobodil, mu niso hvaležni. V Ozejevi knjigi, 13, 7—8, govori takole:

Zato jim postanem kakor lev; kakor panter ob potu bom prežal, planil bom nanje kakor medvedka, ki so ji vzeli mladiče, raztrgam oklep njihovih prsi; tam jih požro šakali, razmesarijo jih poljske zverine.

Današnji mladiči človeških mater so ogroženi. Z razlogom verjamemo, da še nikoli v zgodovini človeštva niso imeli tako negotove prihodnosti. Prihodnost je vedno negotova, to je res. Človek ni bog, ni nesmrten, ni vsemogoč, zato mora vedno živeti z negotovo prihodnostjo. Toda dodatno velikansko negotovost, ki spremlja v življenje današnje mlade generacije, današnje mladiče človeških, živalskih in »rastlinskih« mater, smo pripravili ljudje sami.

Profesorica Virginia R. Mollenkott, ki raziskuje izvor ženske podrejenosti in vidi razlog za današnjo ekološko krizo prav v tej podrejenosti ženske in matere, pravi takole: »Mnoge ženske se že z vsem svojim srdom borijo proti družbi, ki ne priznava celotnega bogastva njihovih darov, marveč jih odriva v pomočniško, drugorazredno in samozavestno vlogo. Na Jahvetov bes zaradi nehvaležnosti lahko gledamo kot na biblijsko potrditev upravičenosti njihove jeze«.

Zato naj še enkrat ponovim, da mi je videti prazno vse to govorjenje o enakopravnosti ženske, o dnevi žene in o materinskih dnevih, če ob tem ne mislimo tudi na to, kaj lahko za ekologijo naredijo samo ženske. Mogoče je materinski-ženski čut celo edino upanje ekološko ogroženih prihodnjih generacij? Matere bi morale kakor medvedke pasti po tistih, ki so nehvaležni naravi!

Neobdavčene tudi stanarine

Kaže, da večina ljudi, ki stanujejo v tako imenovanih družbenih stanovanjih, ne ve, da se kot olajšava pri zmanjšanju osnove za odmero dohodnine šteje tudi 80 % v letu 1991 plačane stanarine. Znesek je treba vpisati na 3. strani Napovedi za odmero dohodnine za leto 1991 pod točko 4, kjer piše: »Znesek sredstev porabljenih za nakup ali gradnjo...«. Iz celotnega besedila seveda ni razvidno, da gre tudi za stanarino, ker je do te olajšave prišlo verjetno šele po dotisku obrazca.

Za prestreljen rokav!

V GORNJERADGONSKI OBČINI RAZKRLI PODATKE O SREDSTVIH, PREJETIH ZA ODPRAVO VOJNE ŠKODE — VEDNO VEČ ZAHTEV ZA POVRNITEV ŠKODE

Je pametno objavljati podatke, koliko denarja so v občini Gornja Radgona dobili za odpravo posledic vojaške agresije? To vprašanje si radgonska vlada ne vedno postavlja, kajti bojijo se, da bodo dobivali vedno več zahtev za povrnitev škode, ki so upeli (do danes anonimni) oškodovanci. Prav zadnje tedno, ko so v sredstvih obveščanja prvega objavili, koliko denarja so dobili iz republiške blagajne, so na primer nekdo prijavil škodo, ker so mu prestrelili rokav plašča, vendar tistega plašča danes več nima, ker ga je odvrgl zaraženo... drugi spet je prijavil uničeno pohištvo itd. Vseeno so se izkazali odločili, da odgovorijo na delegatsko vprašanje, ko-

liko denarja so dobili, koliko je že razdeljenega in kolikšne so obresti od naloženega denarja v bankah. Opozarjajo pa, da so v prvi vrsti odgovorni republiki, ki jim je ta sredstva nakazala. Res pa je, da smo denar za odpravo vojne škode zbirali vsi državljani Republike Slovenije, zato je še kako prav, da vsi tudi izvemo, komu in pod kakšnimi pogoji je bil ta denar dodeljen. Vsa sredstva so bila razdeljena v skladu z republiškim zakonom, kdor pa bo hotel pregledati vse dokumente in zapisnike, se bo moral odpraviti v občinsko zgradbo.

V občini Gornja Radgona je bilo uničenih ali poškodovanih 159 stanovanjskih objektov in poslovnih zgradb, 31 objektov komunalne infrastrukture in 97

vozil fizičnih in pravnih oseb (tudi vozila, ki so bila uničena v cestnih zaporah v Radenci in Gornji Radgoni). Skupno so prejeli 256.093.892,00 tolarjev republiških sredstev: od 20. 7. 1991 do 29. 2. 1992 leta so na račun te vsote prejeli dodatnih 41.936.162,10 tolarjev obresti. Na občinskem računu solidarnosti so do konca februarja zbrali 9.805.730,30 tolarja (do tega je 9 milijonov nakazala zavarovalnica, ostalo pa občani). Obračunane obresti znašajo 1.546.330,20 tolarja. Prek Rdečega križa so zbrali tudi 18.122.112,50 tolarja solidarnostne pomoči, in sicer v obliki gradbenega materiala v vrednosti 7,1 milijona, 7 milijonov tolarjev, pomoči pri delu za 2,3 milijona in gospodinjske opreme za čez 1,6

milijona tolarjev. Od julija lani do januarja letos so prejeli še 3200 nemških mark, 200 švicarskih frankov in 1.172.728 avstrijskih šilingov, 28. februarja je bila preračunana vrednost deviz 8.162.068 tolarjev.

Skupna vrednost vse prejete pomoči občine Gornja Radgona (skupaj z obrestmi) je 335.666.295,00 tolarjev, vrednost ocenjene škode pa je 291.033.391,50 tolarja.

Sredstva, zbrana z obrestmi in prihodki od tečajnih razlik, so vezana na banki, uporabili pa jih bodo za obnovo širšega družbenega pomena. Upajmo, da bo imela od tega zares koristi širša družbena skupnost in ne posamezni zasebniki.

BERNARDA B. PEČEK

Drugi kongres LDS: pragmatična stranka

V soboto 21. marca 1992 je v Cankarjevem domu potekal drugi kongres Liberalno demokratske stranke Slovenije. Kongresa so se udeležili tudi predstavniki iz Pomurja, ki so kot delegati zastopali občinske odbore LDS vseh štirih občin v regiji.

Kongres sta slavnostno otvorila godalni ansambel glasbenega ateljeja Tanini in solist Tomaž Lorenzi z vivaldijskim koncertom za violino in orkester Štirje letni časi — Pomlad. Sicer pa je bila pomlad rdeča in cellega kongresa, saj je bilo tudi njegovo geslo »Nova slovenska pomlad — Vedrina neobremenjenih, močrost izkušnih.«

Liberalni demokrati smo na kongresu sprejeli novi statut stranke, ki omogoča učinkovitejše funkcioniranje stranke kot celotnega sinhronizirano delovanje najpomembnejših stran-

kinih organov, poudarja regionalno strukturo stranke in krepi vlogo lokalnih odborov, vzpostavlja demokratično strukturo in odločanje znotraj stranke, opredeljuje pregleden način odločanja in določa jasne kompetence posameznih organov vključno z nosilci individualnih funkcij ter omogoča delovanje lokalnih odborov, ki ne bo zahtevalo spremembe sedanjega organizacijskega strukture.

Poleg rednega članstva statut opredeljuje tudi status simpatizerjev, ki ne plačujejo članarine, ne morejo kandidirati na volitvah, imajo pa pravico biti sezna-

njeni s strankino dejavnostjo ter se udeleževati njenih aktivnosti.

Na volitvah novih funkcionarjev in organov stranke, h katerim je pristopilo 227 delegatov, je bil z 226 glasovi za predsednika stranke izvoljen dr. Janez Drnovšek. Izvoljeni so bili tudi štirje podpredsedniki in sicer Jaša L. Zlobec, dr. Bogomir Kovač, Edvard Oven in Vika Potočnik. Spremembe v vodstvu stranke, zlasti njen predsednik dr. Janez Drnovšek, so izredna pridobitev za LDS, ki se šteje za eno vodilnih političnih strank v Sloveniji. V svet stranke, ki je najvišje telo med kongresom zadolženo za sprejemanje najpomembnejših odločitev, sta bila iz Pomurja izvoljena mag. Pavel Šerc iz Ljutomerja in Zdenka Vidovič iz Murske Sobote.

Stranka je na kongresu sprejela tudi novo programsko resolucijo, ki je nekoliko spremenjena in dopolnjena različica resolucije iz Zagorja. Z resolucijo so bili zastavljeni temeljni cilji nadaljnje delovanja stranke. Liberalni demokrati si želimo, da bi republika Slovenija postala dejanska pluralistična demokracija, kjer se politično, nazorsko, kulturno, spolno in drugo različnost ne bi omejevala ali marginalizirala v imenu višjih vsenarodnih ciljev, ampak kjer bi se lahko vsak prepoznal kot državljan Slovenije prav v svoji različnosti, kjer bi vsakdo slovenski prostor občutil kot odprto polje za uve-

ljavitev svojih razlik, svojega življenjskega sloga.

Za liberalca so bistveni: svobodno podjetništvo, pluralizem medijev, pravice družbenih manjšin, laičnost in odprtost šole, enakopravno obravnavanje različnih usmeritev v kulturnem ustvarjanju, nadzor javnosti nad represivnimi državnimi aparati itd.

V obširni razpravi v kateri je sodelovalo preko 20 delegatov, so bili izpostavljeni uspehi stranke pri sprejemanju imigracijske politike, stanovanjske zakonodaje, ustavne pravice svobodnega odločanja o rojstvu otroka ter sprejemanje monetarne zakonodaje, uvajanje trga v zdravstveni dejavnosti, oblikovanje pokojninskih skladov idr. ter podani številni predlogi za dopolnitev predlagane resolucije. Za nas so pomembni zlasti amandmaji, ki razširjajo aktivnosti stranke na prizadevanja za izgradnjo infrastrukturnih objektov in zagotavljanje pravic manjšinskega naroda. Dosedanji predsednik Jožef Školč in novi predsednik dr. Janez Drnovšek sta v svojih govorih poudarila interes stranke, da v Sloveniji čim prej pride do novih parlamentarnih volitev. Glede na okrepitve v vodstvu in novo članstvo, lahko stranka upravičeno pričakuje dobre volilne rezultate. Kot je že znano so k Liberalnim demokratom pristopili tudi člani stranke Sivih panterjev, ki si bodo kot posebna frakcija stranke prizadevali za večje pravice upokojenske generacije in predstavitev njihovih interesov v državnih organih.

Kongres je minil mirno, brez nesoglasij ter v znamenju osnovnih načel stranke: pokončna drža, neodstopanje od sprejetih načrtov, pragmatičnost in toleranca do drugače mislečih.

ZDENKA VIDOVIČ

Socialisti in socialdemokratska unija

Socialistična stranka Slovenije in Socialdemokratska unija Slovenije sta pred kratkim podpisali dogovor o sodelovanju in namenih. Z njim stranki ugotovljata podobnost programov leve sredine ter da je povezovanje v političnem delovanju razumno in nujno. Zato si bosta stranki prizadevali za čim tesnejše povezovanje in sodelovanje, zlasti za uveljavitev pluralistično in socialno pravično načel v delovanju gospodarstva. Dogovorilo so se, da bodo pripravljali skupne nize in druge posvete, npr. krogle mize in konference, pri čemer bodo oblikovali tudi skupne odbore v občinah in regijah. Sklenili so, da bosta stranki uporabljali skupni imeni obeh strank, do konca leta pa bosta stranki upoštevali načelo polne enakopravnosti in spoštovanja izidov volitev obeh strank tako v kadrovskih pripravah kot tudi v delovanju novega imena in programa nove stranke.

M. JERŠE

Obiščite
sejem ugodnega
nakupa -
pomlad 92
prodajni sejem
gornja radgona
PROGRAM SEJMA - 31.3.-4.4.1992
VSE ZA KMETIJSTVO
VSE ZA VRTNARSTVO
VSE ZA GRADITEV IN UREDITEV OKOLICE
BLAGO ŠIROKE PORABE
ŽIVLSKI IZDELKI
AVTOMOBILI

PLAČE

Odmrznitev – odpustek za predvolilni boj?

Minuli teden je slovenski parlament teden dni prej, kot je bilo predvideno, odmrznil plače. Zakaj se je vlada za tak korak odločila prej, kot je sama predvidela z ukrepi svoje gospodarske politike, lahko enkrat ugibamo in ugani bomo. Zakaj pa se je obvladovanja inflacije lotila samo z monetarno politiko, po receptu stare jugoslovanske prakse z zamrznitvijo plač in to prav takrat, ko so se te drastično znižale, je nerazumljivo. Odpustka za ta greh si vlada ni zaslužila.

Ne samo zaradi tega, ker se je reševanja ekonomske krize zaradi kratkega zgodovinskega spomina in neupoštevanja dejstva, da je zgodovina najboljša učiteljica, lotila na napačnem koncu, temveč tudi zaradi tega, ker je snedla svoje usmeritve, v katerih je zapisala, da se v plače ne bo vtikala. Če je bil septembra, ko so si v vladi napisali svoje smernice, spomin na jugoslovanski ekonomski propad še svež, je že novembra na to pozabila. Postopek je izpeljala zelo površno, saj ga ni spremljalo zmanjševanje državnega proračuna, politika cen se ni prilagodila zamrznitvi plač. Dosegli nismo ničesar, nasprotno, zamrznitev je grobo posegla v družinske proračune ob tem, ko je povprečna slovenska plača padla s sedemsto in nekaj mark na dobrih tristo, in ko so se istočasno prispevki in davki povečevali. Vlado ukrep je še posebej prizadel tista podjetja, ki so znala gospodariti in so bila zaradi tega pripravljena in zmognila svoje strokovnjake in delavce tudi nagraditi. Sicer znanje pri nas nikoli ni bilo preveč cenjeno in tudi ne nagrajevano, pričakovali pa smo, da bo to postalo zdaj, ko je samo to in edino to lahko vstopnica na tržišča, na katera želimo in moramo priti.

S predčasno odmrznitvijo plač je vlada sicer svojo zmotu priznala, vendar se o posledicah takšnega ravnanja ni vprašala in zanje, kot vse kaže, tudi ne bo odgovarjala. Čeprav pozdravljamo javno vladno kesanje, grenak priokus za storjen greh ostaja. Umaknjena zamrznitev, vsaj tako se zdi, ni manevar pametne in dolgoročne gospodarske strategije, temveč politična odločitev, naslovljena na volilce. Ti se sicer višjih plač ne branijo, vendar to še ne pomeni, da se bodo odpustki za grehe delili tako naivno. Tudi zato ne, ker je bilo takšnih spodsrljav preveč, kar nazorno dokazujejo gospodarske razmere v Sloveniji.

RENATA FICKO

Na podlagi 7. člena Pravilnika o dodeljevanju sredstev iz občinskega proračuna za vzpodbujanje razvoja gospodarstva in za zagotavljanje novih delovnih mest v občini Lendava (Uradne objave pomurskih občin, št. 31/91) objavlja IS SO Lendava

NATEČAJ

za dodelitev posojil iz sredstev občinskega proračuna in sredstev Ljubljanske banke — Pomurske banke d.d. za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Lendava

I. Razpisuje za natečaj za dodelitev posojil za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Lendava:

— iz sredstev občinskega proračuna v višini	3.000.000,00 SLT
— iz sredstev LB — Pomurske banke d.d. v višini	3.000.000,00 SLT
Skupen znesek razpisanega posojila	6.000.000,00 SLT

II.

Sredstva v obliki posojil za prednostno dodeljujejo:

- proizvodnim dejavnostim
- deficitarnim dejavnostim
- dejavnostim, ki dopolnjujejo proizvodne programe ostalega gospodarstva
- izvozno usmerjenim programom in programom, kjer pri financiranju sodeluje tuji kapital

III.

Na natečaju lahko sodelujejo vse pravne in fizične osebe, ki imajo ali nameravajo ustanoviti podjetje v zasebni lasti ali odpreti obratovalnico.

IV.

Posojila se prosilec dodeljuje z vračilno dobo 5 let in z moratorijem začetka vračanja posojila 1 leto od dneva sklenitve pogodbe.

Posojilo se revalorizira z indeksom rasti cen na drobno v RS. Dobljena sredstva posojila se zavarujejo po pogojih za zavarovanje kreditov malega gospodarstva pri Zavarovalnici Triglav d.d.

Posojilodajalec mora biti komitent LB-Pomurske banke d.d.

V.

Za pridobitev posojila je potrebno priložiti naslednjo dokumentacijo:

1. Vlogo, ki vsebuje: ime in priimek, naslov obratovalnice ali podjetja, opis in predračunsko vrednost investicije, finančno konstrukcijo celotne investicije, število zaposlenih pred in po odprtju novega delovnega mesta.
2. Potrdilo o vpisu obratovalnice v registru obratovalnic oziroma sklep o vpisu podjetja v sodni register ali potrdilo, da je občan pri pristojnem občinskem upravnem organu vložil popolno vlogo za izdajo obrtnega dovoljenja ali na pristojnem sodišču priglasitev za vpis v sodni register.
3. Dokazila glede na vrsto investicije
 - pri nakupu poslovnih prostorov, kupoprodajno pogodbo overjeno na sodišču,
 - pri gradnji ali adaptaciji poslovnih prostorov gradbeno dovoljenje oziroma priglasitev del in predračun ali najemno pogodbo, ki mora biti sklenjena najmanj za dobo vračanja posojila,
 - pri nakupu opreme predračun ali račun in kupoprodajno pogodbo,
 - potrdilo o plačanih vseh zapadlih davkih in prispevkih,
 - potrdilo o stalnem prebivališču v občini Lendava ter potrdilo o slovenskem državljanstvu.

I. Mnenje Ljubljanske banke — Pomurske banke d.d. o boniteti investitorja.

Vlogo za dodelitev posojila s potrebno dokumentacijo je potrebno oddati do 10. 1. 1992 na Sekretariatu za gospodarstvo in družbene dejavnosti občine Lendava.

VI.

Izvršni svet Skupščine občine Lendava bo najkasneje v roku 30 dni od dneva poteka roka za vložitev vlog sprejel sklep o dodelitvi posojil in ga posredoval vsem prosilec.

VII.

Posojila se plasirajo preko Ljubljanske banke — Pomurske banke d.d. Na podlagi sklepa Izvršnega sveta SO Lendava posojilodajalec sklene kreditno pogodbo z Ljubljansko banko — Pomursko banko d.d.

NAJBOLJ SKROMEN PREVOZ BLAGA Z ŽELEZNICO PRAV V POMURJU — RAZMERE PO VSEM DRUGAČNE PO IZGRADNJI ŽELEZNIŠKE POVEZAVE Z MADŽARSKO

Oprtni vlak s tovarne železniške postaje pri BTC-ju?

Prihodnost tovarnega prometa je v hitrih in konkurenčnih mednarodnih železniških povezavah. Na ŽG-ju v Ljubljani smo izvedeli, da se kombinirani prevoz najslabše razvija prav v severovzhodni Sloveniji. Zakaj, ko pa vemo, da imamo kar precej podjetij, ki so odvisna od prevoza surovin ali izdelkov? Vzrok je prav gotovo (med drugim) zanemarjanje celotnega železniškega omrežja v tem delu Slovenije v preteklosti.

Ne le, da so v Pomurju nenehno zmanjševali število potniških in tovarnih vlakov, ampak je Murska Soba ostala vse do danes končna postaja — čeprav je dobrih 20 kilometrov oddaljena od avstrijske in madžarske meje, je železnica tukaj na slepem tiru! Močno upamo, da se bodo razmere povsem spremenile z izgradnjo železniške povezave za tovarni promet z Madžarsko preko tovarne železniške postaje (za to je že od nekdaj rezerviran prostor za BTC-jem) v Murski Soboti.

Če pa bodo želeli postati resnično konkurenčni hitrim in (zaenkrat še) cenejšim cestnim prevozom, bo morala železnica in zahtevam naravovarstvenikov prisluhniti tudi vlada.

Prvo pravilo: konkurenčnost storitev

KONTEJNERSKI TERMINAL Ljubljana je del Javnega

in tako je tudi pri prevozu blaga. Osnovno načelo republiške prometne politike bi moralo biti vspešno prevoz blaga po železnici! 120 delavcev KT-ja se zaveda, da morajo biti konkurenčni, če hočejo uspeti; toda dokler bodo odvisni zgolj od plačila cen storitev in si izboljševali končni obračun z zviševanjem cen, se bodo mnogi raje odločili za hitre in cenejše tovornjake. Med najdražjimi je prav gotovo »oprtni prevoz« (zadnji del tovornega vozila skupaj s kolesi dvignejo na poseben vagon), toda kljub temu število tovrstnih prevozov narašča tudi v Sloveniji. Po podatkih KT-ja so 1987 leta z oprtnim vlakom prepeljali čez 7 tisoč vozil, ki so imeli naloženo okrog 176 tisoč ton blaga; 1990 leta so z oprtnim vlakom prepeljali že čez 15 tisoč tovrstnih vozil s čez 400 tisoč tonami blaga. Toliko manj vozil in nevarnega tovora je bilo na cestah!

vanja z ladjo. Skupno je v letu 1987 prispelo na prostor KT Ljubljana čez 12 tisoč železniških voz (brez oprtnih vlakov) s 170 tisoč tonami, leta 1990 pa že čez 33 tisoč železniških voz več kot 621 tonami.

»Oprtni vlak« za vlado

Tovornjak več na železnici pomeni tovrstnjak manj na cesti! V KT Ljubljana dnevno sprejme tri oprtne vlake, na katerih je naloženih od 10 do 18 tovrstnih vozil. Toliko jih vsak dan tudi odpravijo. Vsako vozilo spremlja na železnici vsaj eden sofer in prav za spremljevalce so v KT Ljubljana še posebej dobro poskrbeli: trdijo, da so v tem holisti kot drugi znani svetovni kontejnerski terminali. Vsak sofer dobi brezplačno (vračunana v ceno) gostinstvo storitev, na voljo ima dnevno in tedensko časopisje in ležalnike. KT Ljubljana gradijo ta čas nove prostore, čeprav jih sami ne potrebujejo. IVAN BOTTERI, najbolj odgovoren v KT Ljubljana, je pojasnil: »Vsak, ki nudi prevozne storitve, je lahko naš konkurent ali partner. Naše prostore na KT-ju smo oddali v najem raznim znanim svetovnim in slovenskim firmam (tu je na primer tudi HAN-GARTNER), spediterskim in raznim prevoznim podjetjem. Ko se primerjamo z drugimi, ugotovljamo, da imamo še veliko neizkoriščenih možnosti: ena od možnosti je tudi, da omogočimo prevoznikom kombiniranje prevozov tukaj. Na primer neka ka-

EDMOND ŠKERBEC, član poslovnega odbora ŽG Ljubljana, odgovoren za področje integralnega transporta:

»Čeprav so se stvari začele nekoliko premikati v Celju in Mariboru, pa v skrajnem severovzhodnem delu Slovenije tega kombiniranega prometa ni. Da je tako, pa niso krivi le podjetja, ki prevažajo blago s kamioni, ampak slaba ekonomska politika, ker slabo stimulira ta kombinirani prevoz. Seveda se cestni prevozniki železnici raje izognejo (če v sodelovanje niso prisiljeni), kajti če sami prepeljejo blago po cesti, je ves zaslužek njihov, če pa tudi po železnici, ga morajo deliti z nami. Režim v cestnem prometu bi moral biti tako strog, da bi železnica postala zanimiva. V SV Sloveniji je rešitev tudi nova železniška povezava z Madžarsko, saj bo namenjena predvsem tovarnemu prometu in hitrosti 120 kilometrov na uro. Proga Pragersko—Ormož—Murska Soba je sicer dobro vzdrževana, vendar pa je sedaj vožnja počasna zaradi drugih omejitev... Naš cilj je, da vožnja z železnico od Maribora do Ljubljane ne bi trajala več kot dve uri. Potrebujemo seveda več proračunskih sredstev. Poudariti pa moram, da bi se z gradnjo nove železniške povezave proti Madžarski marsikaj izboljšalo tudi v smeri proti Murski Soboti.«

podjetja Železniškega gospodarstva Ljubljana, ki se je po letu 1983 začel razvijati na novi lokaciji v industrijski coni Moste v stičišču železnice, ceste in blaga. Za svojo dejavnost imajo na voljo 100 tisoč kvadratnih metrov, od tega več kot polovico za parkiranje, skladiščenje in vozne poti, na območju terminala pa je tudi 2000 metrov železniških tirov. Večina blaga potuje v druge države, tudi preko oceanov. Če je skladiščeno v zabojnikih (kontejnerjih) ga s tovornjaki pripeljejo do prostora kontejnerskih terminalov (KT) v Ljubljani, ali pa te kontejnerje že prej naložijo na vagon v Celju ali Mariboru. Viličarji, manipulatorji ali portalno dvigalo so jim pri tem veliko pomoč, saj lahko naenkrat dvignejo na železniški vagon od 12 do 40 ton. Če je potrebno blago pripeljati do končnega cilja po cesti, imajo KT na voljo 25 vlačilcev in 36 specializiranih polpriklonnikov za prevoz zabojnikov. Naloženi kontejnerji potem potujejo z železnico do Muenchna, Hamburga in dlje ali pa le do slovenskega pristanišča Luke Koper — tu kontejnerje naložijo na zasidrano čezoceansko ladjo, ki jih odpelje do naslednjega pristanišča in tam se ves postopek »manipuliranja« ponovi.

Kljub vsemu: povečanje

Kogar malomarnost udari po žepu, pazi, kako se bo odločil —

Cenejši je prevoz »kesonov« (tu se dvigne celotni tovor prikolice, na tleh ostanejo le podvozje in kolesa), ki so namenjeni v glavnem za kombinirani prevoz blaga po cestah in železnicah. Ta način prevažanja blaga v Evropi zelo hitro narašča. Očiten je tudi podatek KT-ja: 1988 leta so v Ljubljani opravili 37 »manipulacij« s kesoni, leta 1990 pa že 3885.

Ravno nasprotno se število prelozih kontejnerjev zmanjšuje, vendar pa so prav zabojniki najbolj primerni za dolga potovanja.

nadska firma želi uvoziti čevlje slovenskih tovarnikov iz različnih tovarnih se zbira pri nas, nato pa jih v enem kontejnerju pošljejo v Kanado. Zato gradimo sedaj tudi manjše skladišče.«

Zadnje mesece se je število prevozov tovornjakov na železnici zmanjšalo, toda to je zgolj posledica dejstva, da je slovenska vlada izdala večje število dovolilnic za vožnjo s težkimi tovornjaki po naših cestah. Ohranjanje našega okolja (in cest) je torej v veliki meri odvisno prav od vlade: kakšne predpise bo sprejela, koliko dovolilnic bo izdala in kakšna »mačeha« bo železnicam.

BERNARDA B. PEČEK

Kontejnerski terminali Ljubljana so opremljeni z viličarji, manipulatorji in portalnim dvigalom, s katerimi lahko dvignejo tovor težak od 12 do 40 ton. Foto: bbp

Za stabilen parlament

Na okrogli mizi, ki jo je v nedeljo 22. marca v Ptuj volil dr. Ludvik Toplak, ob sodelovanju dr. Franca Zagožna smo slišali, da Slovenska ljudska stranka pripisuje novim volitvam velik pomen. Skratka, približati se želi evropskim trendom sredinskih strank, čeprav ne izključuje delovanja desnih in levih ekstremistov. Ljudska stranka, se zavzema za čimprejšnje in takšne volitve, da volilna pravica tudi dejansko nekaj pomeni. Slednje še posebej zato, ker se volilni zakon, kot je posebej poudaril Marjan Podobnik, sprejema za daljše časovno obdobje. Ker se slednji sprejema z dvo tretjinsko večino, ga ne bo mogoče preko noči spremeniti. Dr. Toplak je poudaril, da sistem večinskega glasovanja zagotavlja parlamentarno (skupščinsko stabilnost), proporcionalni sistem pa daje možnost velikemu številu malih strank, kar je že po tradiciji osnova konfliktnim dogajanjem v parlamentu, med parlamentom in vlado in tudi med ministri. Sodelujoči na okrogli mizi so opozorili, da se je že doslej dogajalo, da volilci niso poznali

svoje poslanca in da slednji ni zastopal njihovih interesov. Prav to, da se odgovornost poslanca »izgubi«, omogoča proporcionalni sistem volitev, do čim je v večinskem odgovornost poslanec jasna. Bolje povedano, ne prenaša se na elite. Znano je, da se 80 odstotkov Slovencev zavzema za večinski sistem, za proporcionalni sistem volitev pa se zavzemajo »liderji« strank.

Zato je realnost, da se za volilni sistem odločimo z referendumom. Na okrogli mizi v Ptuj so dali pobudo, da ustavna komisija Slovenije, da pobudo vsem skupščinam slovenskih občin, da se o volilnem zakonu opredelijo v parlamentarnih krogih. V primeru, da slednje do navedenega ne bodo zavzele stališča v določenem (kratkem) času, bodo stranke, ki podpirajo »sistem« 88 volilnih enot oziroma 11. volilnih okrajev, pridobile le še del znanih somišljenikov za volilni sistem, ki ga podpira večina državljanov Slovenije. Sklepana ugotovitev je, da Ljudska stranka pristaja tudi na kombiniran sistem volitev.

Boris Hegeduš

OD EKOLOGIJE DO LITIKE IN NAZAJ

Ko bi vest stala vsaj »fünf hundert šiling«

»Mene pa res zanima, kaj delajo ti Bavčarjevi? Zakaj ne bi oni mogli zapraviti in prijavljati onesnake valcev?« Na sestanku p... čne stranke, katere prip... ki zase trdijo, da so li v... ki samo zaradi ekologije vedno pade tudi takšno... šanje. Torej ga je moral... čti tudi govorka na zboru Zelenih Ljutomer... marca letos.

Ljudje pa se pogosto... šujejo, kaj delajo zeleni... litiki, če ne nameravajo... ti prav tega: prijavljati... naževalcev?

Toda naj se mar spre... sosedi, znanci in učenjaki. Naj se lazi za njimi in... pišuje? Naj se jim zam... Ali ne bi bilo še najbolj... če bi to naredili uradno... dje v uniformah — tisti... jim tako velevala plač... žba? Sploh pa, komu pa... jih prijavi, kdo jih je... Tudi do te točke se...

na vsakem zborovanju... nih. Zakaj ni ustreznih... nov, po katerih bi namer... ustrezno kaznovali? Da... novati, je potem rekel... prejšnji nemški z... Nemčiji so ljudi naučili... ko stane odvrgena... Včeraj si jo odvrgel, dan... stoji policist pred tvojo... ti in ti kaže, koliko... je bilo vredno tvoje... no občevarje z okolje...

Članica Ljutomerske... činskega izvršnega svet... ca Mlinarič, ki je za... da jo imajo za zeleno... sploh v stranki ni, je po... tekoče, kakor pač... činski funkcionarji... o počasnosti zakon... Peter Jamnikar, izvršni... tar Zelenih Slovenije... bljane, je govoril prav... tekoče. O tem, da se... vljata dva zakona, ki... »stviri tukaj sprva... Zakon o varstvu okolja... kon o gospodarskih... službah. Ta slednji bo... gočal ustanovitev... komunalne storitve... ni osnovi. Zeleni... Jazbinšek, tako je... počasnost zelenih... val Jamnikar, ima vel... ve pri usklajevanju... varstvu okolja, ker pro... različna področja in... skozi mnoga ministr...

Violeta Genov ne me... ti do dna tej čudni... po požiganju. Vse b... povsod gori suha tr... je. Stranki je pripo... čnejše sodelovanje z... mi solami. »Za stimul... otrok pa bi bilo dobro... jim zeleni podarja... nagrade, na primer... akvarij tisti soli, ki... izkaže pri naravov... akcijah.« Upira pa se... sel, da bi šolarji bili... O onesnaževalcih oko... rekla takole: »Poznam... ki se nikoli niso uili n... pa kljub temu dobro... pomen nemškega... se glasi: »Fünf h... ling!« Tolikšna je... šina kazni za manjša... naževalca.«

Franc Kosi ima ob sebi... svežnje papirjev, v... pisana zgodovina neusp... skusov, s katerimi so... vi prijatelji v ekoloških... vanjih, ki nikakor niso... stranke, želeli popraviti... posege v okolje. »OB... zasajevanje brez in... jarkov, vendar ne... Pripoveduje, da menda... proizvajajo iz ne-... sljavije prihajajo umetna... katerih deklaracija ni... bini v vrečah. »Hag ve... v njih!«

»Čenim vas in prav... morem razumeti, kako... sprejeti kandidatura... tarja slovenske vlade... podpredsednica ljud... vršnega sveta gospo... gotovo nekaj ve o... politike in ekologije... ekologinja politiko... pustila. Dr. Peter Tanc... sen. Kot zeleni minist... nost in tehnologijo... vsemu lahko naredi... lahko, če ne bi bil v... no rekel.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV

S kakovostjo povečati konkurenčnost

Kljub vojnim razmeram in motenju v poslovanju je Zavarovalnica Triglav, d.d., uspešno sklenila poslovno leto 1991, so povedali na tiskovni konferenci, ki so jo konec prejšnjega tedna pripravili pred odprtjem novih poslovnih prostorov območne enote v Murski Soboti. Ker ima Zavarovalnica Triglav svoje enote tudi na Hrvaškem, so za lansko leto naredili dva zaključna računa, dokaj ugoden pa je predvsem poslovni rezultat v slovenskem delu zavarovalništva, kjer so plačane zavarovalne premije znašale 9,4 milijarde tolarjev, izplačane odškodnine pa so dosegle višino 6,6 milijarde tolarjev. V lanskem letu so delali predvsem na poslovnem področju, letos pa bodo posebno pozornost namenili kakovosti, saj pri zavarovalni ponudbi želijo slediti evropskim standardom, hkrati pa se morajo prilagajati tudi domačim razmeram.

Novost, ki jo pripravljajo za letošnje leto, je uvedba zavarovalnega paketa pri avtomobilskem zavarovanju, nova zavarovalna polica pa bo omogočala 15 različnih možnih oblik avtomobilskega zavarovanja. Tako bodo vsa zavarovanja zvrstena na eni polici, s tem se bodo zmanjšali stroški za zavarovanca, stik med njim in zavarovalnico pa bo tesnejši. Kot prva v Sloveniji in

edina na območju nekdanje Jugoslavije se je Zavarovalnica Triglav tudi odločila, da v okviru paketa

avtomobilskih zavarovanj ponudi tudi zavarovanje pravne zaščite zaradi uporabe motornega vozila.

NOV TRIGLAV V SOBOTI — 125-članski kolektiv soboške območne enote Zavarovalnice Triglav je konec minulega tedna slavil pomembno delovno zmago. Ob navzočnosti številnih gospodarstvenikov, poslovnih partnerjev in drugih gostov so v Lendavski ulici v Murski Soboti na priložnostni slovesnosti predali namenu nove poslovne prostore. Nova poslovna zgradba, ki obsega skoraj 3 tisoč kvadratnih metrov površine, je rezultat dela več generacij zavarovalniških delavcev v Pomurju in pripravljenosti celotnega poslovnega sistema Zavarovalnice Triglav, ki je sodelovala pri uresničitvi projekta. Od ideje o novogradnji do preselitve sta minili dve koledarski leti, gradnja nove stavbe je stala 100 milijonov dinarjev, njena realna vrednost pa je 400 milijonov tolarjev. Slavnostni govornik na petkovni otvoritvi je bil predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Feri Horvat, v kulturnem programu pa sta nastopila Slovenski oktet in gledališki igralec Evgen Čar. Fotografija: J. Zauneker

Zavarovanje je vezano na motorno vozilo, zavarovalno zaščito pa poleg sklenitve zavarovanja in lastnika vozila uživa tudi vsakokratni upravičeni voznik in sopotnik v njem.

Poslovno leto 1991 pa so uspešno sklenili tudi v območni enoti Zavarovalnice Triglav v Murski Soboti. Od 635 milijonov vplačanih bruto premij so za škode izplačali 470 milijonov tolarjev, pozitivni rezultat pa je znašal blizu 140 milijonov tolarjev. Največ izplačanih škod je bilo na račun avtomobilskega zavarovanja in kmetijstva, rezultat pa je negativen zlasti pri slednjem, saj je 20 odstotkov vseh škod v lanskem letu nastalo v kmetijstvu, v plačanih premijah pa je delež kmetijstva le 10-odstoten. V prihodnje si bodo predvsem prizadevali, da bi povečali zavarovalno zaščito v zasebnem sektorju, saj je družbeni že zdaj skoraj v celoti vključen v zavarovanje. Njihovi cilji so taki, da iz prihodnosti razmišljajo v preteklost, je ob odprtju nove poslovne stavbe v Murski Soboti dejal direktor območne enote Rudi Cipot. Osnovne naloge vseh zaposlenih so, da predvidijo težave, še preden se pojavijo, in poskrbijo, da se jim z ustreznimi ukrepi laže izognejo. Rezultati kažejo, da jim je to dolej uspevalo.

LUDVIK KOVAČ

INTERVJU Z MINISTROM ZA PROMET IN ZVEZE MAG. MARJANOM KRANJCEM

»Jaz sam bi se najraje postavil na barikade...«

Slovenski minister za promet in zveze je bil zaradi slabe cestne povezave s središčem države že tolikokrat na »našem koncu«, da magistralo M-10-1 prav gotovo dobro pozna. Ali je zato tako naklonjen minulim cestni zaporom in celo izjavljal, da bi bil najraje še sam pri teh zaporah, če bi kaj pomagalo... ali pa je to le zaradi dejstva, da je vlada sprejela amandma in dodelila za omenjeno cesto dodatne 303 milijone tolarjev?

Ministru Kranjcu smo na ponedeljkovem pogovoru s poslanci in predsedniki izvršnih svetov v Murski Soboti postavili nekaj vprašanj o pomembnosti cestne povezave z Madžarsko.

»Mi na ministrstvu smo večkrat poudarili, da je to v Sloveniji prav gotovo prva cesta, ki jo moramo narediti. Prek vseh naših možnosti smo si prizadevali, da bi se vsota sredstev za ceste povečala. Mislim, da bomo zdaj s temi 303 milijoni deloma začeli reševati ta velik problem. To ne pomeni, da bo potem, ko bomo te 303 milijone porabili, konec; desetka je pomembna cesta, veže naše močno kmetijsko območje s centrom, zelo pomembna pa je tudi, da se poveže z Luko Koper.«

Vemo, da so vsi ti amandmaji le začasne rešitve, krpanje luknj — kako vlado prepričati, da je pomembno spremeniti osnovno prometno politiko in načrte?

»Jaz sem vedno govoril: če lahko Slovenija ponudi neko danost v tej novi evropski situaciji, je to prav gotovo njen prometno-geografski položaj. Slovenija je vezni člen med Pannonsko in Paddsko nižino, je vezni člen med Srednjo Evropo in Jugovzhodno Evropo. Za gradnjo infrastrukture — ceste, železniške, telekomunikacijske — moramo Evropi ponuditi to svojo uslugo. Če ne bomo tega napravili, se nas bo ves promet začel izogibati. Sloveniji ne bodo pomagale nobene lepe izjave, če ne bomo tega konkretno dokazali, da se hočemo vsaj v prometu vključevati v Evropo oziroma se ji priključiti in postati na tem področju njim enaki.«

Verjetno so vam znani načrti Madžarske glede gradnje avtocest do leta 2000; v teh načrtih ni nobene ceste proti Sloveniji, ampak le proti hrvaškim mejnim prehodom?

»Pred kratkim smo bili na Madžarskem in smo z njihovim prometnim ministrom in sodelavci obdelali to tematiko in jim povedali, kaj pomeni Slovenija tudi zanje: povezovanje s Koprom, severno Italijo, Trstom. Madžari so to razumeli in dogovorili smo se, da bomo med Slovenijo in Madžarsko ustvarili boljše mednarodne mejne prehode. Ti prehodi pa pomenijo pravzaprav samo vrata, tako da smo se dogovorili tudi o skupni cestni in železniški povezavi (Murska Sobotič — Srebrni breg — Monošter). Se več: Madžari so nam celo ponudili, da bi bili pripravljeni pred Letenjem napraviti en razcep avtocest ali pa boljših cest, od katerih bi ena vodila proti Letenju. Varaždinu in seveda potem naprej proti Reki, druga pa potem preko Slovenije proti morju.«

Koliko je resnice v izjavi dr. Silve Devetaka, da gre pri prometni politiki za posebne vrste kupčij med Slovenijo in Hrvaško — mi njim kopensko pove-

zavo z Evropo, on! nam pot na morje (Večer, 19. marec 1992)? Kaj lahko »ponudimo« Madžarom?

»Jaz v te kupčije ne verjamem... jaz vam zagotavljam, da na nobenem od takih pogovorov nisem bil, in ne verjamem, da bi si kdo v Sloveniji upal sklepati take kupčije. Če se govori o tem, da bomo mi naprej gradili avtoceste med Ljubljano in Zagrebom, je to pravilno, vendar ta cesta več ne bo prednostna kot prej. O kakšnih kupčijah pa prav gotovo ni bilo nikoli govora. To so verjetno začeli spet mediji na Hrvaškem, vendar uradna Slovenija ni o tem nikoli razpravljala!«

Je res, da vaše ministrstvo ne dobi dovolj denarja zato, ker ste v »nepravi« stranki?

»Veste kaj, jaz v to ne bi verjel. Moja stranka — socialdemokratska — si je kot parolo postavila vprašanje prometa. Mislim pa, da je glavna zagata v vladi, ker je enostavno premalo sredstev, da bi lahko bili vsi sektorji zadovoljeni. Kljub temu menim, da ima ta vlada premalo posluha za promet, je pa seveda to moje stališče... drugi ministri in predsednik imajo mogoče drugačno mnenje. Prihodnost bo pokazala, kdo ima prav.«

Je mogoče, da se vam zamaje stolček ali pa bi sami odstopili, če se bo takšno ignoriranje vlade še naprej nadaljevalo?

»Meni se stolček stalno maje, veste. Vsak minister jutraj, ko pride v službo, najprej pogleda, če je še stol pod njim, ha, ha.«

Odstopanje iz vlade pa je nekakšen argument protesta, ki ga človek uporablja takrat, ko misli, da bo najbolj učinkovit.«

Torej zaenkrat še uspevate s svojimi zahtevami?

»Veste, mi smo pluralna družba, ki svoje želje in pa tudi pogoje lahko manifestira na več načinov — ni le vlada tista, ki o nečem odloča! Vlada ima parlament, ki pa je glas ljudske volje. Če bom dovolj prepričljiv in bo parlament razumel moje predloge, se bo tako tudi odločil. Če ne, pa nimam pravih ali pa za take odločitve še ni dozorel čas. Pomembna je odločitev poslancev: kakor se bodo odločili, tako bo ta vlada morala ukrepati. Pa tudi nova vlada ne bo v drugačnem položaju.«

Lendavčani so omenili zanimivo ponudbo rafinerije Lendava o sodelovanju kanadskega kapitala pri gradnji ceste od Luke Koper do Lendave?

»S tem me je seznanil g. Toplak. Na tak način je mogoče sodelovati, kajti če se tuji kapital odloči, da na neki način vlagajo sredstva v naše gospodarstvo, bo tudi v ceste. Vendar pa jaz do danes nisem dobil še nobenega pisnega materiala ali ponudbe. Čim prej bodo prišli, več možnosti je, da bi ta ideja obrodila sadove. Lahko vam pa tudi povem, da so nas obiskali predstavniki mednarodne banke za razvoj in so pripravili investirati takoj, ko bo Slovenija sprejeta v mednarodno banko. Ta cesta je prav gotovo med prednostnimi.«

Bo napovedana zapora 10. aprila upravičena ali ne?

»Če bodo prebivalci te regije videli, da se je nekaj dogajalo, da smo v ministrstvu za promet po svoje naredili neko »ozračje«, v sami vladi (seveda tudi z njihovo pomočjo) in da je vlada sama pokazala nekaj dobre volje, da se te stvari zdaj tako uresničujejo, mislim, da ta zapora ne bi bila umestna.«

BERNARDA B. PEČEK

ZDRAVILIŠČE MORAVSKE TOPLICE

Tuji gostje znova prihajajo

V Zdravilišču Moravske Toplice so imeli v prvih dveh letošnih mesecih kar tretjino vseh prenočitev tujih gostov v slovenskih zdraviliščih. Naslednjo tretjino je prispevala Rogaska, ostanek pa je porazdeljen med štirinajst slovenskih naravnih zdravilišč. Sodeč po rezultatih in obetajočih napovedih v prihodnjih mesecih se tuji gostje, ki so v dobrih časih kar 80-odstotno polnili zdraviliške zmogljivosti, znova vračajo.

Kot so predstavniki zdravilišča povedali na tiskovni konferenci, so zadovoljni tudi s finančnim rezultatom poslovanja. V prvih mesecih so ustvarili za 72,4 milijona SLT prihodkov, skupni stroški, med katerimi je bila tudi amortizacija v višini 13,5 milijona SLT, pa je bilo 71 milijonov SLT. Čeprav podjetje tačas nima likvidnostnih težav, je pa dolgoročno močno obremenjeno s posojili za hotel Ajda in tujim posojilom, ki je bilo najeto za gradnjo hotela Termal. Če bo podjetje ustvarjalo mesečno po milijon evrov realizacije, kar so si sicer zastavili tudi v finančnem planu za letošnje leto, potem bodo zmogli vračati tudi dolgoročna posojila L.R. — Pomurski banki v višini 7 milijonov SLT na mesec in obresti v letu 1992, ki so še neznane.

Čeprav premoženjski spor z nekdanjo matično organizacijo Radensko še ni končan, v zdravilišču intenzivno razmišljajo o preoblikovanju in lastninjenju. Zdravilišče Moravske Toplice so eno

od prvih pomurskih podjetij, ki se je dalo ovrednotiti po statični in dinamični metodi, in to predvsem zaradi lastninjenja in morebitnih kapitalskih povezav z domačimi ali tujimi partnerji. Čeprav so tačas zaradi zakona o lastninjenju, ki ga še ni, v pat poziciji, razmišljajo o dveh načinih lastninjenja podjetja. Večji del, odvisno od zakonodaje, želijo olastniti z avtonomnim odkupom, drugi del pa s preoblikovanjem posojil v lastninski delež upnikov. Partnerja, ki je to pripravljen storiti, imajo, k temu pa bodo poskušali pritegniti tudi druge upnike, saj je to edina možnost, da podjetje začne poslovati v normalnih razmerah in z zmanjšanimi obremenitvami zaradi posojil.

Povezava z novogoriškim Hitom, ki je zaradi 3 milijonov posojenih DEM, s katerimi je podjetje lani premagovalo likvidnostne težave, med večjimi upniki, pa je zanimiva ne samo zaradi trajnega kapitalskega vložka, temveč tudi zaradi možnosti hitrejšega in uspešnejšega poslovanja. Hit, ki naj bi v bližnji prihodnosti postal holding, bo združeval kar nekaj biserov slovenskega turizma in ponudbo zdravilišč, morja, jezer in planin prodajal v tujini. V takšni navezi bi nekaj prav gotovo lahko izrile tudi Moravske Toplice. Čeprav po eni strani zakon o igrah na srečo ne prinaša nič dobrega, pa bi Hitova igralnica v zdravilišču precej popestrila ponudbo in privabila goste, ki si jih v hotelu Ajda želijo.

RENATA FICKO

ZAKAJ VRE MED DELAVCI FIZIOTERAPIJE V RADENCIH?

Ko ni časa niti volje za pogovor

Nekaj je hučo narobe, ko se delavci želijo izpovedati novinarju in tako lastni prispevati k reševanju svojih težav, za katere pravijo, da zaradi v lastni hiši nimajo posluha, ali ko za varnost svojih pacientov morajo sami poklicati inspektorja, ker vodstvo kot naročnik investicije ni poskrbelo za pravo zaščito, ali ko se neposredni šef okliče za začasen presek in išče kompenzacijo v plači čez mejo.

Za neka časa vre med delavci fizioterapije v Zdravilišču Radenci. Ob pomanjkanju dela, kajna, na katerem se solidarno, niso smejavajo, in prikriti grozljivi presek, verjamemo, da pravega delovnega vzdušja ni. Fizioterapevti tožijo, da so se od lastni začeli krhati pravzaprav že od radenke, ne da bi vedeli, zakaj je bil prej odstopljen. Se po vsej so se odnosi zaostriji lani,

ko iz znanih razlogov ni bilo več toliko dela, kot so ga bili v fizioterapiji vajeni, in zaradi tega tudi ne dohodka, in ko so z vodstvom sklenili šestmesečni sporazum o začasnih presežkih oz. čakanju.

»V teh težkih razmerah se počutimo zapuščene«, pravijo fizioterapevti. »Fizioterapevti, ki je vodil naš sindikat, je za boljšim kruhom odšel v Avstrijo, naš šef fizioterapije, ki bi moral biti tu in skupaj z vodstvom ter drugimi odgovornimi skušal z novimi

programi pridobiti več gostov, prav tako dela v Avstriji, kot Damoklov meč pa visi nad nami tudi grožnja o presežkih in lastninjenju oziroma oddajanju fizioterapevtskega kompleksa v najem. Ko bi nam vsaj o tem nekdo povedal kaj več! Vodilne babimo na pogovore, vendar brez učinkov. Dejstvo je, da zadnjih šest mesecev samo životarimo, opozarjamo, da je grajenje naše prihodnosti samo na srčnih bolniških preteklost, da moramo gostom ponuditi nekaj novega, sodobnejšega in v končni fazi tudi profitabilnega. Imamo občutek, da se to dela namerno, da nekateri hočejo, da ne bi bilo dela ali pa da to ne bi bilo kakovostno, da bi potem bili realni vzroki in tudi izračuni za oddajo prostorov v najem in kasneje tudi za določanje presežkov. Mi nismo slabi fizioterapevti, to dokazujejo tudi trije naši sodelavci, ki so

takoj dobili delo v sosednji Avstriji. Vendar nam vse to nič ne pomaga, sami nismo kos razmeram, čakamo samo, da nam dajo ponudbo in nam povedo, na kakšen način se nas bodo rešili. Želimo pa si samo človeški odnos in ničesar drugega.«

Pravni vakuum, zakon o lastninjenju, ki ga še vedno ni, prevelika pričakovanja od privatizacije, kriza vodenja in medčloveških odnosov ne povzročajo težav samo med fizioterapevti iz Radence. Takšnih zgledov je v neposrednem okolju veliko. Ob tem, ko vodilne prevleč boli glava, komu in za kakšen denar bodo dali terapijo v najem, pa se očitno premalo zavedajo, da samo prostori brez dobrih strokovnjakov ne prinašajo profita. Tudi Metka Šnabek, gonilna in vodilna strokovna sila te fizioterapije je na čakanju, ki si ga prostovoljno podaljšuje, da sodelavcem omogoči delo in za služek, sama pa svoje kakovostne usluge ponuja Avstriji. Ti jih cenijo...

RENATA FICKO

Made in Hungary v Sombotelu

Od 10. do 14. aprila bo v madžarskem mestecu Sombotel mednarodni SEJEM Made in Hungary-Expo, na katerem pričakujejo čez 300 razstavljalcev iz več evropskih držav in okoli 60.000 obiskovalcev.

Na sejmišču, ki ima 4000 kvadratnih metrov pokritih sejmskih površin in 6000 kvadratnih metrov nepokritih površin, bodo predstavili izdelke strojne industrije in elektronike, pohištvene, kemične in tekstilne industrije, največji poudarek pa bo na kmetijstvu in živilskopredelovalni industriji.

Drugi dan sejma, 11. aprila, bo Gospodarska zbornica Slovenije organizirala Slovenski dan, ko bodo podpisali pogodbo o zborničnem sodelovanju med državama ter se srečali slovenski in madžarski podjetniki, ki se bodo pogovarjali o možnostih sodelovanja. Zanimanje za sodelovanje na spomladanskem sejmu v Sombotelu je precejšnje, samo iz Pomurja se bo predstavilo okoli 30 podjetij.

R. F.

Turistični forum na sejmu

Od 23. do 28. marca je v Ljubljani drugi del sejma ALPE-ADRIJA z naslovom Svoboda gibanja. Na njem se na skupnem razstavnem prostoru predstavljajo tudi turistične, živilskopredelovalne in trgovske organizacije iz Prekmurja in Priekije s skupnim sloganom POMURJE — DEŽELA ZDRAVJA.

V okviru sejma poteka tudi Turistični forum — od torka do petka organizirajo Ljubljanski sejem, Center za turistično in ekonomsko propagando pri GZS ter Podjetje GRAL marketing okroglo mize na temo ekologija in turizem, alternativni turizem, informacijski sistemi v turizmu in slovenski kongresno-sejemski biro.

bbp

KMETIJSKI KOMBINAT GORNJA RADGONA, n.s.o.o.,
KMETIJSTVO ČRNCI
PRODAJA NA JAVNI DRAŽBI OSNOVNA SREDSTVA

	Izključna cena
1. priključna traktorjska kositnica IMT 727-Z	3.000,00 SLT
2. osebni avto R 4 TLL, neregistriran, vozen, letnik 84	25.000,00 SLT
3. osebni avto R 4, neregistriran, vozen, letnik 85	25.000,00 SLT
4. krmilno mešalno prikolico Belje, letnik 81	40.000,00 SLT
5. krmilno mešalno prikolico Belje, letnik 81	30.000,00 SLT

Javna dražnja bo v nedeljo, 29. 3. 1992, ob 9.00 na dvorišču mehanizacije v Črncih.

Gled osnovnih sredstev je možen uro pred začetkom dražbe. Inženirski morajo položiti varščino v višini 10% od izključne cene. Kupčeno osnovno sredstvo pa takoj plačati in odpeljati. Prodaja je po sistemu ogledano-kupljeno, zato je izključena vsaka možnost pritožbe zaradi kakovosti.

Koristen priročnik za vrtce in šole

Kako otrokom v vrtcih in začetnih razredih osnovne šole odpirati čudoviti svet narave in še posebej življenje rastlin? Kako v to odkrivanje vključiti kar najbolj neposredno tudi njih same, spodbuditi njihovo vedoželjnost in hotenje po pridobivanju znanja? Ta in še nekatera druga vprašanja so se dlje časa porajala predmetnemu učitelju biologije-kemije, sedaj pa pomočniku vršilke dolžnosti ravnateljice Vzgojno-izobraževalnega zavoda Murska Sobota DANE KATALINIČ. Ko je vodil naravoslovni krožek, je poskušal najti vsaj delni odgovor. Ugotovil je, da je ena od poti ustvariti kotiček žive narave v vrtcu in skupaj z otroki gojiti rastline od semena do rastline in novega semena. Nato je o tem začel pisati tudi priročnik, ki ga je pred dnevi izdal celo Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport v nakladi 700 izvodov.

VLADO ROTAR, metodik za učbenike za osnovne šole v Sloveniji, je v svoji strokovni recenziji tega priročnika (naslov: OD SEMENA DO RASTLINE) med drugim zapisal: »Namen priročnika je nakazati vzgojiteljem eno od možnosti, kako naj otrok v predšolskem razvoju doživlja in spoznava življenje rastlin (njihovo rast in njihov razvoj) ob premišljeno načrtovanem opazovanju. Posebne priznanja je vredna avtorjeva zamisel, da pri obravnavanju narave usmerja pozornost k rastlinam. Te so za otroke večinoma manj zanimive kot živali, ker so pač njihove življenjske posebnosti manj izrazite in opazne. Vzgojitelju je s tem ponujena možnost, da otrokovo misel vodi do pomembnega splošnega spoznanja, kako smo ljudje in živali povsem (neposredno ali posredno) odvisni od življenja rastlin (hrana, zrak, pitna voda...).«

Lepo je, da se tudi Pomurci uveljavljamo s priročniki za vrtce in šole, ki jih tako pozitivno ocenijo najvidnejši pedagoški strokovnjaki v Sloveniji.

JOŽE GRAJ

Otroci jedo ob mizah, ki so pogrnjene z belim prtom, krožniki in lončki so iz keramike, na mizah so tudi vaze z rožami. Mize si sami pripravijo, in ko se najedo, jih tudi pospravijo. Mar to ni lepo? (Fotografija: JOG)

Montessorijeva pedagogika v vrtcu

Otroški vrtci marsikje niso več to, kar so bili nekoč, ampak so odprli svoja vrata za novosti, ki postavljajo v ospredje vzgojno-varstvenega in izobraževalnega dela predvsem otroka — njegovo voljo, interes in ustvarjalnost.

Nekaj prav posebnega pa so uspeli uvesti v tem šolskem letu v enoti Vzgojno-varstvene organizacije Talančjeva v Murski Soboti, in sicer so začeli delati s skupino 6 — 7-letnih otrok po metodiki znane pedagoginje Marije Montessori. Menda so edini v Sloveniji, ki so ubrali to pot. Gre predvsem za tri najpomembnejše elemente, kot so: drugačen način prehranjevanja otrok, kulturno-higienska vzgoja in tako imenovani likovni kotiček.

Tako rekoč povsod pri nas uporabljajo v vrtcih posodo iz nerjaveče kovine. V domačem okolju pa se otroci v glavnem srečujejo s keramičnimi krožniki in lončki. Zakaj ne bi bilo v vrtcu tako kot doma, kjer je običajno miza pogrnjena s prtom, na njej pa je marsikje tudi posoda s kakšno pijačo in vaza z rožami? Zakaj ne bi otroci sami kaj postorili pri tem? Montessorijeva pedagogika zagovarja prav takšen način prehranjevanja. In kakšne so prve izkušnje omenjenega soboškega vrtca? Od kod jim pravzaprav ideja za drugačnost?

»Nov način dela s skupino 28 otrok v starosti od 6. do 7. leta smo poimenovali Projekt vnašanja pedagogike Marije Montessori. Zanj se je najprej navdušil Dane Katalinič, moj pomočnik, ki se je s skupino drugih predstavnikov vzgojno-varstvenih organizacij iz Slovenije udeležil seminarja v Italiji in si tam tudi ogledal, kako deluje vrtec Marije Montessori v praksi. Ko nam je posredoval izkušnje iz tega vrtca, smo si dejali, zakaj pa ne bi poskusili nekaj takega še pri nas. Projekt smo zastavili in ga tudi uresničujemo v sodelovanju z Zavodom za šolstvo in šport — Organizacijsko enoto Murska Sobota. Najprej smo seveda naleteli na finančni problem pri nakupu nove posode iz porcelana, toda to smo uspešno rešili s pomočjo Zavarovalnice Triglav v Murski Soboti. V začetku smo se nekoliko bali, da bodo otroci posodo prehitro razbili, toda doslej so ostali čisti še vsi krožniki in lončki. Le eden ali dva kozarca sta se razbila, to pa se dogaja povsod. Opazimo, da otroci bolj pazijo na posodo že za to, ker je iz keramike. Radi sodelujejo z vzgojiteljicami pri pripravljanju miz in tudi pospravljajo za sabo. Poleg tega imamo kuhinjski kotiček, kjer si lahko tudi sami kaj skuhamo oziroma spečemo, in to jih prav tako precej veseli. Vse je namreč zanje le igra, obenem pa se tudi naučijo marsikaj koristnega. Priporočujemo nam, ne le oni, ampak tudi starši, da tudi doma poskušajo pokazati, kaj in kako delajo v vrtcu.«

Drugi enako pomemben element je kulturno-higienska vzgoja. Otroci imajo v vrtcu kotiček za čiščenje čevljev, če je to potrebno, ter higienski kotiček z velikim ogledalom in nekaj pribora za urejanje las in čiščenje nohtov. Eno in drugo je zanje igra, saj to delajo tako, da se igrajo za frizerje, čistilce čevljev idr.

Veliko možnosti za ustvarjalnost pa najdemo v likovnem kotičku, kjer imajo vsak dan na voljo poleg pribora za risanje tudi glino za oblikovanje. Nekateri so pri tem skoraj pravi mojstri.

Njihove izkušnje so torej dokaj pozitivne. Zato nameravajo jeseni nadaljevati s tem načinom dela v novi skupini predšolskih otrok, ki obiskujejo tudi malo šolo. Njihova želja je celo, da bi elemente Montessorijeve pedagogike začeli vključevati že v delo s štiriletnimi otroki. Potem bi lahko do konca njihovega obiskovanja vrtca storili še precej več.

JOŽE GRAJ

Danes s sveta tišine

Ta čas je gotovo najbolj zaznamovan z izpolnjevanjem in oddajo davčne napovedi, toda gluhi o tem ne vedo skorajda ničesar. Na sedežu njihovega medobčinskega društva jim sicer pomagajo pri izpolnjevanju obrazca in jim tolmačijo, za kaj je to treba narediti, vendar pa se je tudi pri njih oglasilo le malo slušno prizadetih. Kako pa se bodo znašli dru-

Država od njih sicer ne bo mogla pobirati davkov, saj so prejemki članov društva slušno prizadetih pri večini zelo nizki.

V društvu je včlanjenih 480 slušno prizadetih, 225 gluhih in 255 naglušnih in kar 73 jih prejema družbeno denarno pomoč, večini od teh je to edini vir za preživetje, nekaj pa tudi denarno nadomestilo za invalidnost. Upokojenci, ki jih imajo 87, prejemajo nizke pokojnine ali take, ki so nekoliko popravljene s socialnim ali varstvenim dodatkom.

Še vedno je tako, da zaposlenost pomeni višjo stopnjo socialne varnosti in pri društvu slušno prizadetih nimajo nezaposlenih. To je še posledica socialističnega gledanja na zaposlovanje invalidov, ko se je le moralo najti delo tudi zanje, čeprav vedno ne najbolj primerno ali ustrezno njihovim izobrazbi. Zaposleni slušno prizadeti opravljajo dela, ki ne ustrezajo njihovu znanju ali

izobrazbi in na slabše plačanih delovnih mestih. Dobro pa je, da imajo vsaj to, pravijo, saj če bo danes slušno prizadet ostal na cesti, nima skoraj nobenih možnosti, da bo spet dobil zaposlitev. Nasploh je slabo z delom zanje, saj jih ima večina pomanjkljivo ali nižjo izobrazbo in že pri poklicni odločitvi ima slušno prizadeti manjšo izbiro ter zaradi odbijajoče nesposobnosti komuniciranja na delovnem mestu, čeprav je lahko gluhi dober delavec, ker se bolj zavzeto posveti svojemu delu.

Evropa in svet imata tako razdeljene stopnje invalidnosti: na prvem mestu je duševna prizadetost, potem gluhoti in slepota, pri nas pa ima popolnoma gluhi še vedno priznane le 70-odstotno stopnjo invalidnosti, in šele ta potem gluhamu, ki je zaposlen, daje določene ugodnosti, naprimer pri dopustu ali pri delovni dobi. To pa je po mnenju prizadetih krivično in pričakujejo, da

na republiški ravni spremenijo njihov status invalidnosti. Invalidnost se namreč ne sme ocenjevati samo po zunanjem videzu, ampak je treba poznati posledice prizadetosti. Kako pomemben je sluh za življenje človeka za njegovo vključevanje v okolje ali kako pomembno je slišati za znanje tako v šoli kot v vsakdanjem življenju? Odgovor je lahko tudi v naslednjih podatkih — od 480 članov društva jih je 61 nepismenih, 53 jih ni končalo niti osnovno šolo, s popolno osemletko jih je 196, s poklicno šolo 93, 15 jih je s srednjo in eden z višjo izobrazbo.

V razvitejših državah k pripomočkom za slušno prizadete štejejo tudi videorekorderje, razne svetlobne naprave pri telefonu, budilki ali zvoncu in drugo, kar je za prizadete zastoj ali pa prejema tako nadomestilo za invalidnost, da si to lahko kupi. Tudi za našo družbo slušno prizadeti ne morejo reči, da zanje nič ne da, saj dobijo vsakih pet let nov slušni aparat, ti so iz uvoza, zanj pa prispevajo samo sodelležbo. Prav tako dobijo povrnjeni tudi denar za popravila. Bojijo pa se, kaj jim bo prinesel nov

zdravstveni zakon, ali se bo deležba za nov ortopedski pripomoček zvišala. Prav bi bilo, da se kot pripomoček za slušno prizadete šteje tudi baterije za drugo, kar potrebujejo ob apotuh in si morajo plačevati sami. Ob nizkih prejemkih jim to pomeni precejšen izdatek.

Invalidska društva članom socialni stiski pomagajo s različnimi pomočmi, vendar pa s društvu slušno prizadetih sicer nariinani zbrali manj kot 100 sočake. Pomagali pa so jim z nimi akcijami ali s pomočjo prijateljev. Za dva otroke, ki sta prvi razred v center za usposabljanje slušno in govorno prizadetih v Mariboru, so po njih zbrali vse potrebščine, potrebuje prvošolček, ob letu pa so vse obdarili s pletenimi darili. Darila so za člane, ki so v domovih, busno podjetje jim je letno vozovnico, ki jo ob njih priložnostih koristijo njihovi člani, v sodelovanju z župani križem pa so dobili tudi paketov hrane in obloko te go, kar so razdelili potnikom članom društva.

MAJDA HORVAT

BOGOJINSKI SINDROM

Jabolko spora zaradi vodovoda

Je že tako, da v življenju marsikdaj ne gre vse lepo, kot si moramo zamišljamo. Zdaj, ko nas pritiska še gospodarska revščina, je denarja iz dneva v dan manj. Pa še vreden ni toliko kot je bil še pred leti. Nič čudnega, če ljudem prekopi in skušajo svojo voljo uveljaviti na različne načine.

Časi so res zahtevni, ljudje pa nejevoljni zaradi padanja življenjskega standarda. V takšnih razmerah pa mora tudi oblast imeti občutek za realnost. Res je, da mora biti zaradi inflacije tudi vodovodno omrežje vsak mesec dražje, toda razlike med cenami priključkov v posameznih krajevnih skupnostih vendarle ne smejo biti previsoke, ker to navsezadnje povzroči kakšen stres prizadetih. Takim kolobocijam pa se je možno izogniti le, če obstaja občutek za realnost, natančno ocenitev razmer v svojem okolju, še najbolj pa seveda, če vedo, kaj mislijo in koliko premorejo občani.

»VSI NE ZMOREJO PLAČATI 2100 MARK«

»Sprovociran sem že tako, da več ne vidim izhoda iz stepe ulice. Ko smo pred štirimi leti ustanovili 6-članski odbor za gradnjo vodovoda v Krajevni skupnosti Bogojina, kamor so določili Ivanci, Filovci in Bukovnica, smo se z veliko zagnanostjo lotili tega dela. Kot mlad človek sem čutil, da lahko po svojih močeh prispevam k hitrejšemu razvoju Bogojine in njene okolice. Danes se kešam, ker sem »zabil« štiri leta in me vaščani gledajo po strani. Pa čeprav sem moral veliko dela opraviti na lastno pest, ker mi drugi člani odbora zaradi večkratni odsotnosti in prezasedenosti niso mogli kaj dosti pomagati. Dva vodnjaka smo v vasi sicer skopali, toda pozneje se je ugotovilo, da vsebuje voda preveč škodljivih snovi, zlasti mangana in železa. V začetku se nam je pridružilo tudi okrog 140 občanov Bogojine, s pomočjo katerih smo skopali vodnjak. Večina med njimi je tudi soglašala, da za gradnjo glavnega voda vaškega vodovoda odstejejo tri povprečne plače oziroma 2100 mark. Sprva ljudje niso verjeli, da je voda oporečna, veliko denarja pa smo porabili tudi za zemeljske raziskave Geološkega zavoda iz Ljubljane, ki so potrdile analize strokovnjakov,« je vidno vznemirjen pripovedoval ANTON CASAR, vodja projekta za gradnjo vodovoda od Moravskih Toplic do Bogojine, ki je sicer zaposlen v soboškem Dekorju.

Od njega zvemo, da je omejen znesek (tri povprečne plače) doslej plačalo okrog sto prebivalcev Bogojine, ostalih 40 pa ne pristaja na to plačilo. »Se 20 gospodinjstev pa tudi danes nima internega vodovoda, od koder bi lahko pricurila voda, s tem pa seveda niso priključeni niti na soboški mestni vodovod. Rekli so nam, da si moramo sami zgraditi internno omrežje, če želimo priti do vode. Ali je bil ves, doslej zbran denar vržen v prazno, saj nimamo še vedno vodovodnega hrama, ki bi moral biti postavljen na hribu, čeprav so nam to velikokrat obljubljali,« dodaja Anton Casar.

V BELTINCIH CELO TRETJINSKI DELEŽ

Sodu pa je izšlo dno, ko so nekateri vaščani Bogojine pred kratkim zvedeli, da bodo gospodinjstva v Beltincih, Lipovcih in Bratoncih plačala za polaganje glavnega cevovoda od Rakicana do Beltincev »le« okrog 8 tisoč tolarjev ali približno 150 mark v tolaški protivrednosti. Ljudje so bili namreč tolikanj razburjeni, da so zagrozili celo z blokado ome-

DR. FRANC HORVAT, predsednik sveta KS Bogojina — »Sigurno ni pravilno, da je v enem letu prišlo do takih sprememb, ker so ljudje ogorčeni in tudi na zboru občanov nismo mogli priti do konkretne rešitve

njene trase, kar naj bi storili s traktorji. Grožnja so ponovili tudi na nedavnem zboru občanov v vaško-gasilskem domu v Bogojini. Pri tem so bili kritični do občinske administracije, v katero občani zaradi takih primerov počasi začno izgubljati zaupanje.

In kaj na vse to pravi sekretar sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora SILVIJ PODLESEK? »Ko so se taki in podobni vodovodi začeli graditi, smo upoštevali denarne možnosti posameznih krajevnih skupnosti, konkretne programe pa je sprejemala takratna samoupravna interesna skupnost za komunalo. Programi posameznih krajevnih skupnosti pa so bili zajeti tudi v občinskem načrtu. Po sklenjenem sporazumu so svojo obveznost v celoti poravnali na območju Cankove in Puconec, medtem ko je v Bogojini še vedno nekaj vaščanov, ki dogovorjenega zneska treh povprečnih osebnih dohodkov niso poravnali. Ne glede na to, saj se je krajevna skupnost obvezala, da bo račun plačal, in da je sanitarna inspekcija hotela zapreti vodovod v Bogojini, smo jih vendarle priključili na mestni vodovod. Od takrat se je situacija v marsičem spremenila, ker smo

v novejšem času prešli na nov davčni sistem in integralni proračun. Za ponazoritev naj povem, da so takrat plačevali 1,55 odstotka od bruto osebnega dohodka za gradnjo vodovoda, za stanovanja pa 2 odstotka. Kakšno pa je danes to razmerje, ni treba posebej omenjati.«

Ker so na beltinskem območju — opravljene so bile številne analize — odkrili velike količine nitrata v vodi, je republiška inspekcija zahtevala od odgovornih dejavnosti v soboški občini, da v svoj program čimprej vključijo tudi zagotovitev zdrave pitne vode v KS Beltinci. »Med drugim so odsvetovali, da bi dojenčki do

jini skupno okrog 120. Upoštevajoč davke in naš program ti morali plačati približno 10 mark v tolaški protivrednosti. Glede na spremenjen način financiranja je to precejšnjava lika v primerjavi s prejšnjimi

SILVIJ PODLESEK

»Situacija se je v marsičem spremenila tudi pri gradnji vodovodnega omrežja, let smo prešli na nov davčni sistem in integralni proračun,« pravi sekretar sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora občine Murska Sobota.

problem. Tragika vasi Bogojina, ki je dala sorazmerno veliko intelektualcev, med njimi Košiča, Bašo, prof. Maučeca in škofa Smeja, je v tem, da ji ni bil naklonjen že prejšnji čas, zdaj pa se dogaja skoraj isto. Ljudje so šolo sami postavili do strehe, pri čemer so celo ročno delali »cigle«, in že takrat, pred 30 leti so obljubljali postavitev telovadnice, ki je nimamo še danes.

Ker so se občani v preteklosti marsičemu odrekli, da so lahko asfaltirali ceste in opravili druga dela, ne reagirajo več normalno. Zdi se, da vedno nekaj »zgori« zaradi sistema ali vodstva, ki ne more izpeljati načrtovanih nalog. Upam, da bomo napočene probleme v dogovoru z vodstvom soboškega izvršnega sveta vendarle odpravili na zadovoljstvo obeh strani, po mirni in strpni poti!«

6. meseca starosti pili tako okuženo vodo, ki škodi zdravju. O tem smo takoj obvestili prebivalce Beltincev, Lipovcev in Bratoncev. To naložbo smo tudi predvideli v občinskem proračunu, ki so ga že sprejeli delegati občinske skupščine. Vedeti je treba, da gre za blizu 1100 gospodinjstev (v Beltincih 635, v Lipovcih 258 in Bratoncih 199), medtem ko jih je v Bogojini

BO DOLGOLETNA ŽELJA POSTALA RESNIČNOST? »Ta bi po projektu izgradnje glavnega voda vaškega vodovoda od Moravskih Toplic do Bogojine stal vodni hram, namenjen za siranje vode,« je povedal predsednik gradbenega odbora ANTON CASAR.

NOV TARIFNI SISTEM

Elektrika — skrb vsakdanja

Z letošnjim marcem so začele veljati spremembe in dopolnitve tarifnega sistema za prodajo električne energije iz elektroenergetskega sistema Slovenije. Le-te naj bi spodbujale k racionalnejši porabi in enakomernejemu plačevanju porabljenе električne energije, za porabnike v gospodinjstvih pa precejneje olajšave.

Zlasti bodo dobrodošli popusti za gospodinjstva, novost pa je tudi tako imenovani mali odjem, ki je predviden mesečni popust, ki znaša 50 odstotkov vrednosti porabljenih 100 kWh električne energije, obračunane po postavki za enotarifno merjenje. Takega popusta pa ne priznavajo tistim uporabnikom gospodinjstva odjema, ki na prevzemnem mestu nimajo stalnega bivališča. To pomeni, da bodo takšnega popusta deležna vsa gospodinjstva, kjer je stalno prijavljen vsaj en član. In pomembno je, da bodo omenjeni popust v vseh poslovnih enotah Elektro v Pomurju upoštevali že aprila za porabljen električno energijo v mesecu marca. Razumljivo je, da za lastnike počitniških hišic, kjer stanovanj niso stalno prijavljeni, ne velja noben popust. Računati je treba s tem, da bo pri nadpovprečni porabi električne energije znašal ta popust le 6 odstotkov, pri povprečni pa celo več kot 30 odstotkov. Slednje velja ob povprečni mesečni porabi 150 kWh in enotarifnem merjenju. Če vemo, da je povprečna mesečna poraba električne energije v Sloveniji 261 kWh, v pokrajini ob Muri pa okrog 250 kilovatnih ur, si laže predstavljamo, kdo ima vse možnosti uveljavljanja večjega ali manjšega popusta.

MALI ODJEM V GOSPODINSTVU

V novem odjemu, kjer je možno samo enotarifno merjenje porabljenega toka, so zajeti tisti uporabniki električnega toka, ki imajo nameščene 1 x 10 A obra-

čunske varovalke. Z njihovo pomočjo bodo električno energijo lahko uporabljali za potrebe gospodinjstva pri razsvetljavi prostora in vstopov k stanovanjskim hišam. Hkrati ta tarifna uvrstitev omogoča nemoteno gledanje TV in poslušanje radia, pa tudi likanje in hlajenje živil. Zanimivo pa je, da gospodinjstva v tej odjemni skupini ne bodo mogla uporabljati močnejših električnih aparatov, kot so električni bojlerji, štedilniki in pralni stroji, ker je moč teh aparatov običajno večja od 1300 W. Skupna moč električnih aparatov, ki so lahko vključeni hkrati, je sicer lahko 2200 W, vendar morajo biti aparati priključeni na različnih tokokrogih, zavarovanih z varovalko za 6 A, nameščeno na razdelilcu, ki je dostopen uporabniku. Pri tem mora porabnik paziti, da skupna moč priključenih električnih naprav ne preseže 2200 vatov, ker bo sicer pregorela glavna 10-amperska varovalka. To pa lahko zamenja le pooblaščen delavec pristojnega podjetja za distribucijo električne energije.

Seveda morajo imeti taka gospodinjstva, ki so uvrščena v skupino za mali odjem, enofazne enotarifne električne števec. Ob vsem tem pa ne kaže spregledati, da je pri porabnikih malega odjema v gospodinjstvih tarifna postavka za delovno energijo za 15 odstotkov nižja od povprečne, ki velja v času večje tarife pri dvotarifnem merjenju v cenejši in dražji sezoni. Obračunske moči v tej tarifni uvrstitvi pa ni treba plačati. Konkretno to pomeni, da pri tem odjemu obračunske

moči glavne varovalke ne bo treba plačevati niti pozimi niti poleti, medtem ko bodo drugim gospodinjstvom lahko to moč glavne varovalke zaračunavali samo poleti, in sicer po 97,46 tolarja z davkom vred.

DOBRODOŠLI POPUSTI ZA GOSPODINSTVA

Zaradi sprememb tarifnega sistema za prodajo električne energije so drugačni tudi splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije. Da bi porabnikom omogočili enakomernejše plačevanje, poslej obračunske moči ne bodo obračunavali v zimskih mesecih, ampak v obdobju cenejše poletne sezone. To bo veljalo za vse porabnike električne energije.

električnega toka v gospodinjstvih morali plačevati za dražji tok (od 6. do 13. ure in od 16. do 22. ure) 5,82 tolarja za kilovatno uro in za cenejšega (od 13. do 16. ure ter od 22. do 6. ure) 3,41 tolarja. Če k temu prištejemo še 10-odstotni davek, pomeni, da je dražji dnevni tok po 6,40 tolarja in cenejši dnevni tok po 3,75 tolarja. Pri enotarifnem merjenju bo kilovatna ura po novem stala 5,13 tolarja, pri dirigiranem odjemu pa 2,99 tolarja. Doslej je bila dirigirana dobava električne energije omogočena le na območjih, kjer je bilo zagotovljeno daljinsko krmiljenje električnih števecov. S spremembami tarifnega sistema pa lahko nižjo ceno električne energije pri uporabi

TARIFNE POSTAVKE ZA PRODAJO ELEKTRIČNE ENERGIJE, veljavne od 07.03.1992 dalje								
Odjemna skupina	Sezona	Obračun moči mesečno (SLT/kW)	Delovna energija dvotarifno		Enotarifno merjenje (SLT/kW)	Dirigirana poraba (SLT/kW)	Jalova energija (SLT/kVarh)	
			VT (SLT/kW)	MT (SLT/kW)			VT (SLT/kW)	MT (SLT/kW)
Odjem na 110 kW	VS	802,69	3,16	3,16	—	—	0,92	0,46
	NS	535,13	1,72	0,86	—	—	0,62	0,31
Odjem na 1 - 35 kW	VS	730,69	3,45	3,45	—	—	0,99	0,60
	NS	487,06	1,76	0,88	—	—	0,66	0,33
Gospodinjstvi odjem	VS	0,00	6,40	3,75	5,13	2,99	—	—
	NS	97,46	4,27	2,13	3,41	1,71	—	—
Mali odjem v gospodinjstvih	VS	—	—	—	4,53	—	—	—
	NS	—	—	—	4,53	—	—	—
Odjem družbene dejavnosti	VS	0,00	4,95	3,75	—	—	1,85	0,92
	NS	121,67	3,30	1,65	—	—	1,23	0,62
Ostali odjem I	VS	382,77	7,00	3,75	—	—	1,85	0,92
	NS	255,18	4,66	2,33	—	—	1,23	0,62
Ostali odjem II	VS	0,00	8,51	4,26	—	—	1,85	0,92
	NS	129,28	5,68	2,84	—	—	1,23	0,62
Javna razsvetljava	VS	0,00	—	—	5,72	—	—	—
	NS	0,00	—	—	3,58	—	—	—

V tarifnih postavkah je vključen 10 % prometni davek

Kratice pomenijo:

VS Vljisa sezona v mesecih januar, februar, marec, oktober, november in december

NS Nizja sezona v mesecih april, maj, junij, julij, avgust in september

VT Večje dnevne tarifne postavke v času od 6.00 do 13.00 ure in od 16.00 do 22.00 ure. V razdobju, ko se uporablja polni čas pa od 7.00 do 14.00 ure in od 17.00 do 23.00 ure.

MT Manjše dnevne tarifne postavke v času od 13.00 do 16.00 ure in od 22.00 do 6.00 ure. V razdobju, ko se uporablja polni čas pa od 14.00 do 17.00 ure in od 23.00 do 7.00 ure.

Ob nedeljah in dela prostih dnevih je manjša dnevna tarifa ves dan.

V tarifnih postavkah je vključen 10 % prometni davek.
 Kratice pomenijo:
 VS: Višja sezona v mesecih januar, februar, marec, oktober, november in december
 NS: Nižja sezona v mesecih april, maj, junij, julij, avgust in september
 VT: Večje dnevne tarifne postavke v času od 6.00 do 13.00 ure in od 16.00 do 22.00 ure
 V razdobju, ko se uporablja poletni čas pa od 7.00 do 14.00 ure in od 17.00 do 23.00 ure
 MT: Manjše dnevne tarifne postavke v času od 13.00 do 16.00 ure in od 22.00 do 6.00 ure
 V razdobju, ko se uporablja poletni čas pa od 14.00 do 17.00 ure in od 23.00 do 7.00 ure
 Ob nedeljah in dela prostih dnevih je manjša dnevna tarifa ves dan.

DIVJAD POVZROČA VELIKO ŠKODO

Si bodo gorički kmetje lahko oddahnili?

Za nekaj časa v soboški občini opozarjajo na veliko škodo v kmetijski divjadi. Gre predvsem za veliko divjad, kot so jeleni, prašiči, jeleni in srnjaci, ki so po odstranitvi žične ograje na meji s sosednjo Madžarsko našli idealno zatočišče pri nas, kjer se lahko skoraj nemoteno hranijo s posevki. Po ocenah strokovnjakov je na ta način ogroženih skoraj 65 tisoč hektarov polj, poleg tega pa je treba računati še na travnike in gozdove, kjer se rada zadržuje divjad. Najbolj so prizadeti kraji vzdolž madžarske meje, zato tamkajšnji kmetje ne bi smeli plačati zvoza. Sicer pa znaša skupna dolžina meje soboške občine z Madžarsko približno 45 kilometrov, pri čemer odpadejo na lovčev Lovske družine Kuzma 4 kilometri, na Gojitveno lovišče Kompiš 15 kilometrov in na Lovsko družino Prosenjakovci 26 kilometrov. Ravno v teh lovskih organizacijah imajo največ težav zaradi škode, ki jo povzroča divjad.

O tem problemu so spregovorili že večkrat in se tudi dogovarjali na različnih sestankih, kjer so se zavzeli za večji odstrel divjih prašičev in jelenov. Pritegnili so predstavnike kmetijskega ministrstva, mednarodne gozdarske inšpekcije, v posebno komisijo pa so vključili tudi druge zainteresirane. Naposled so slovenski in madžarski lovci pri kratkem podpisali poseben sporazum o medsebojnem sodelovanju med madžarske oblasti poslej dovoljujejo lov v širšem območju. Podatki iz lanskega leta kažejo, da je bila škoda, ki jo povzroča divjad, kot leto poprej, kar je treba pripisati precej večjemu odstrelu divjih prašičev, toda v LD Prosenjakovci in Grad-Kuzma se je škoda povečala kar za 40 odstotkov. Zaradi junijske in julijske vojne odstrel divjadi, zato se je v tem obdobju močno povečala škoda na posevkih pšenice, ječmena in rži. Hkrati ne gre prezreti, da so se poslabšale tudi posledice prepovedi vnašanja orožja v državo, zaradi česar so tudi lovci odpovedali lov pri nas. In ne nazadnje: pogosto se so se zamude pri izplačevanju škode, ki jo povzroča divjad.

Čeprav so lovke družine v lanskem letu izplačale kmetom okrog 400 tisoč tolarjev odškodnine, Gojitveno lovišče Kompas Gornji Petinci pa je primaknilo kar 1,4 milijona tolarjev, oškodovanci menijo, da so dobili povrnjen le manjši del škode. Na ta problem so opozorili skupščine v razpravi so se zavzeli za učinkovitejše reševanje teh problemov, pri čemer računajo tudi na odločnejše korake občinskega ministrstva za kmetijstvo. Sprejetje nove kmetijske in lovke zakonodaje, ki se je precej zavleklo, jih namreč postavlja v negotov položaj, zagotavlja porabo semen in gnojil. Na ta način pa si je seveda nemožna predstavljati boljše kmetijsko pridelavo, za kar se sicer povsod

kar je sedaj prepovedan le odstrel kapitalne divjadi, si lahko boljše rezultate pri preprečevanju škode obetamo šele čez nekaj let. Dotlej namreč razmerje, hkrati pa z našega območja odstraniti vso elitno divjad, ki je sem zašla kot tujec. Varovanje poljščin pa bo odvisno tudi od celostnega dogovora med kmeti in lovci.

MILAN JERŠE

je, pri katerih se ugotavlja moč na podlagi obračunskih varovalk. V praksi to pomeni, da bodo zaradi denarne stiske večine gospodinjstev omogočali mesečno plačevanje obrokov za porabljen električno energijo. Pri tem pa porabnikom svetujemo, da se odločijo za plačevanje s trajnim nalogom, ki ga lahko zahtevajo v svojih bankah. Če se za to vendarle ne bi odločili, svoje obveznosti pa bi stranke želele poravnati mesečno, morajo to sporočiti najbližjemu Elektro podjetju. Vedeti je treba, da se plačuje že ugotovljeno porabljen električno energijo. Za zgled navajamo, da z obrokom, ki zapade marca, uporabniki v bistvu plačajo električno energijo, ki so jo porabili januarja in februarja, ko gre seveda za dvomesečne položnice. Tisti, ki se bodo odločili za mesečno plačevanje električne energije, pa bodo februarja plačali energijo, ki so jo porabili januarja, marca pa električno energijo, ki so jo porabili februarja.

Sicer pa so strokovnjaki službe Elektra v posameznih pomurskih občinah na voljo vsak delovni dan za svetovanje, katera odjemna skupina je najugodnejša za določeno gospodinjstvo. Najugodnejša novost pa je 50-odstotni popust za prvih sto porabljenih kilovatnih ur električnega toka. Tega popusta bodo deležna vsa gospodinjstva (razen seveda malega odjema), kjer imajo stalno bivališče. V tem trenutku je nemogoče natančno napovedati, koliko se bo popust poznal pri računih, saj bo imel različne učinke, ki bodo odvisni od porabljene elektrike. Bolj bo opazen v tistih gospodinjstvih, ki bodo porabile manj elektrike. Če vzamemo za zgled povprečnega gospodinjstva odjemalca, ki porabi 251 kilovatnih ur energije na mesec, pomeni, da bo zanj vsa porabljena elektrika zaradi popusta za petino cenejša. Toda tarifni sistem prinaša tudi skrito podražitev. Po novem je namreč dražje toka podnevi za eno uro več, saj ga začnejo obračunavati že ob 6. uri, namesto ob 7. uri kot doslej, kar prinese še dodatno 3- do 4-odstotno podražitev toka.

KDAJ JE NOČNI TOK?

S 1. aprilom, ko se začne nižja poletna tarifa, bodo porabniki

termoakumulacijskih peči dosežejo tudi drugi odjemalci. Čeprav so tarifne postavke za dirigirani odjem za 20 odstotkov nižje od postavk za manjšo dnevno tarifo, je skrajšan čas za cenejšo polnjenje termoakumulacijskih peči, in sicer za 3 ure popoldanske nižje tarife, zato je končni učinek vprašljiv. Poleg tega pa je jasno, da po novem nočni tok ni za polovico cenejši od dnevnega, kot je bilo to doslej.

Po drugi strani pa bo v poletnih mesecih to razmerje še naprej 1:2, če se dotlej cene ne bodo znova zvišale. Za zdaj velja, da bo treba v poletnih mesecih, torej od aprila do oktobra, odšteti za dražji dnevni tok skupaj z davkom 4,27 tolarja za kilovatno uro, za cenejši nočni tok pa 2,13 tolarja. Za primerjavo navajamo, da bo pri enotarifnem merjenju kilovatna ura električnega toka po 3,14 tolarja, v dirigiranem odjemu pa po 1,71 tolarja. V novem malem odjemu, kjer je mogoče samo enotarifno merjenje porabljenega toka, pa bo za kilovatno uro vred z davkom treba plačati 4,53 tolarja.

ZA VARČNE BO ELEKTRIKA CENEJŠA

Kot smo zvedeli, bodo strokovnjaki službe Elektra okrog 1. aprila že oddali vse električne števec, kar bodo potem ponovili še 1. oktobra. Na ta način bo vsem porabnikom električnega toka lažje izračunati porabo. Poleg tega bodo distribucijska podjetja razdeljevala posebno zloženko, v kateri bodo pojasnjene vse bistvene novosti v novem tarifnem sistemu za prodajo in odjem električne energije. V isti sapi pa je potrebno povedati, da bi bilo iluzorno pričakovati, da se bodo računi za elektriko naenkrat znižali, ampak se bodo le enakomerneje porazdelili na vse leto. Z novim samo poletnim zaračunavanjem obračunske moči varovalke bodo pozimi manj obremenjeni samo tisti, ki so se jim računi za elektriko pozimi zaradi večje porabe precej povečali. Prej ali slej pa bo elektrika cenejša le za varčna gospodinjstva, zato velja upoštevati vsa navodila o možnostih čim manjše porabe električnega toka, ki postaja v današnjih razmerah vse bolj dragoceno.

MILAN JERŠE

Ko pridejo položnice...

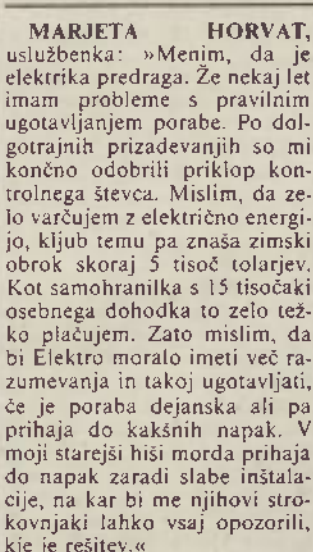
Te dni nas je poklicalo veliko Pomurcev, ki so dobili položnice za električno energijo. Seveda jih je bila večina presenečena nad višino zneska. Ob tem so se jim zastavljala mnoga vprašanja; od kot takšna vsota, kam se naj obrnejo za podrobne informacije, kako naj sporočijo stanje števca in podobno. Slišali smo tudi pomisleke, kako lahko ob tolikšnih življenjskih stroških in nizkih plačah položnice za elektriko mnogi sploh še plačajo... To je bilo zaznati tudi ob tej anketi, ki je nastala med mimoidočimi.

ERIKA HERTL, upokojenka: »Kakršenkoli način plačevanja električne energije bo v prihodnje za nas upokojenke zagotovo predrag. Pri teh plačilnih akontacijah pa nikoli ne veš, če si plačal preveč ali premalo, nikoli ne veš za natančno porabo, vprašanje pa je, ali bi se dalo plačevati bolj natančen predum, ne pa samo položnice s povprečno porabo. Z elektriko skušamo čimbolj varčevati in izklopimo vsa nepotrebna svetila, zneski za plačilo pa so skoraj enaki. Doslej smo plačevali akontacije, v prihodnje pa bom raje plačevala porabo kot pa akontacijo vnaprej, ki se z večkratnim zvišanjem nikoli ne izide.«

KOLOMAN ČAHUK, kmetovalec: »Zdi se mi, da je cena elektrike zdaj že nekoliko previsoka, saj mesečno plačam skoraj 4 tisoč tolarjev mesečno. Ta strošek nekako še zmoremo, čeprav je to v družinskem proračunu (žena in dva otroka) visoka številka. Poleg tega pa nam včasih še odklapljajo elektriko. O tarifnem sistemu sem seznanjen prek televizije in radia, ki poročata o podražitvah iz meseca v mesec. Tako tega skoraj ne opaziš, dokler ne dobiš čekov, obvestila o podražitvah pa itak ne dobimo. Lani so še hodili popisovat porabo električnega toka, letos pa jih sploh ni bilo. Podrobneje pa nisem kontroliral stanje števca, ker elektriko rabiš ob vsakem času.«

MARJETA HORVAT, uslužbenka: »Menim, da je elektrika predraga. Že nekaj let imam probleme s pravilnim ugotavljanjem porabe. Po dolgotrajnih prizadevanjih so mi končno odobrili priklop kontrolnega števca. Mislim, da zelo varčujem z električno energijo, kljub temu pa znaša zimski obrok skoraj 5 tisoč tolarjev. Kot samohranilka s 15 tisočaki osebnega dohodka to zelo težko plačujem. Zato mislim, da bi Elektro moralo imeti več razumevanja in takoj ugotavljati, če je poraba dejanska ali pa prihaja od kakšnih napak. V moji starejši hiši morda prihaja do napak zaradi slabe inštalacije, na kar bi me njihovi strokovnjaki lahko vsaj opozorili, kje je rešitev.«

ŠTEFAN ŠPILAK, šofer: »S tarifnim sistemom plačevanja električne energije sem kolikor toliko dobro seznanjen, zdi pa se mi, da so zneski previsoki. To se zelo pozna v družinskem proračunu, zato ne vem, kako bo v prihodnje. Doslej nisem dobil nobenega obvestila o plačevanju po novem tarifnem sistemu, čeprav vem za zimsko višjo in poletno nižjo sezono. Pri tem porabniki ne moremo nič storiti in bomo morali plačevati, kot nam izračunajo. Ne zdijo se mi prav nenehne podražitve. Včasih so hodili popisovat števec, zdaj pa tudi tega ni več in ni mi jasno, kako morejo vedeti, koliko elektrike smo porabili do določenega datuma, podražitve pa so večkratne.«

MILAN JERŠE

Moralna Voljčeva, pirova Peterletova zmaga

Paradoks ustavnega določila: Na odločitev glasovanja lahko vplivajo tudi »mrtve duše«! Glasovanje v republiški skupščini mag. Voljč ni pokazal — žal, le cirkuške scene; ampak tudi nekatere cirkuške »Gustine«! Vsekakor pa tudi, da g. Peterle ni potrebnih večine za svoje (samo)vladanje! Gotovo pa je tudi, da bi glasovanje izpadlo v korist mag. Voljča, če bi čuden člen nove USTAVE vvelval: Zmaga tisti, ki dobi 1 (eden) glas več od polovice prisotnih (glasujočih) poslancev! Kajti v tem primeru bi g. Voljču za ZMAGO bilo dovolj le 111 glasov!! Ker pa famozni člen o konstruktivni zaupnici pravi, da mora glasovanje ZA, dati rezultat (vsoto) plus en (+ 1) glas nad polovico skupnega števila poslancev izvoljenih v parlament. Teh pa je 240. Zmagovalec mora torej dobiti 121 glasov!

Na prvi republiški skupščini je bilo 221 poslancev. Se pravi, da jih v skupščini na dan glasovanja ni bilo, čeprav je prišel tudi g. Korošec, ambasador iz Portugalske. Vendar je tudi možno, da na dan glasovanja o novem mandatarju v Republiški skupščini, nista bila, poleg 17 poslancev, ki so bodisi »spricalni«, bodisi bili službeno odsotni zaradi afer in aferic a la ELAN, SLOVINGATE itd., npr. tudi 2 (dva) poslancev, ker sta tisti ali že prejšnji dan UMLA, pa predsednik Skupščine tega še ni zvedel. Potemtakem na določen cenzus glasovanja lahko odločujoče vplivajo tudi — »MRTVE DUŠE«! Smešno, kajne? Toda ravno zaradi te smešnosti, je mag. Voljč dobil samo MORALNO zmago, g. Peterle pa ostal predsednik vlade/koalicije v zatonu!

Najbrž se kdo spominja predvojne demokracije iz časov beograjskega predsednika vlade Bogoljuba Jevtića, ki je le dobila dva meseca po volitvah, na katerih je za njegovo stranko in zanj glasovalo »nad 80%« vseh jugoslovanskih volilcev — padel z vlado vred!

Nobene bojazni za našo vlado v naši sodobni demokraciji. Kajti ustavni člen o konstruktivni zaupnici vladi, je dober varovalni ventil — za večno vladanje. Tako na tem kot na onem svetu!

Štefan Kuhar

Odmevi: »Hakaesovci«

V predolgem odgovoru, ki so mi ga napisali na Hranilno kreditni službi v Lendavi, dolgovčenost je bila objavljena v Vestniku z dne 5. marca 1992, so nazadnje dodali še tisto o Prešernovih čevljih in Kopitarju.

Odgovor so napisali res pravi »kopitarji«. Ti ljudje, kdorkoli že so, niso zadovoljni, ker imajo za pobijanje nasprotnikov mnenja na razpolago samo besede. Kjerkoli v njihovi pisarni beseda nanese name, se čuti, da bi najraje uporabili tudi kopita in me potacali.

Že na začetku pisanja, mi pripisajo, da sem se lotil zadeve, ki je ne poznam in potem skozi vsaj pet pisarijo tako ognjevitno razgrajajo, da takrat, ko jim zmanjka mlinov na veter v mojem članku, naskočijo sami sebe. Tako med drugim tudi sami ugotovijo, da bi bila revalorizacija »opravičena«. (Mimogrede, tukaj ne razlikujem med pomenom besede »opravičeno« in »opravičeno« — opravičevanje ima moralno-poravnalni pomen, upravičevanje pa je utemeljeno na stvarnem in formalnem zaporedju dejstev: sicer pa je med kmeti na sploh znano, da na HKS Lendava ne obvladajo slovenskega jezika in da jih uslužbenici včasih prosijo, naj jim preberejo kakšen slovenski dopis!). Prav to pa sem želel povedati tudi sam. Že v naslednjem odstavku se zopet zakadijo sebi med noge in ugotovijo, da je zavarovanje posojilo »normalen pogoj«. Kakor da bi sam trdil kaj drugega.

V nadaljevanju potem navajajo nekatere »splošno znane zadeve« kakor je na primer tista, da je vrednost posojila »odvisna veliko bolj od gibanja cen potrebnega repromateriala kot od vrednosti marke«. Temu vsebinskemu nesmislu v prvem delu stavka sledi v drugem delu še večji, ki je povrh še slovnici nesmisel. Tako »ekonomisti s kopiti« sporočijo svetu in nemškemu finančnemu ministru Weiglu, da se vrednost marke »vzpostavlja na gibanju cen širšega asortimenta blaga«.

Ne bi rad bil žaljiv, toda vsaj pisni naj se ne spravljata definirat, kako se določa vrednost nemške marke. Tako prav gotovo ne.

V resnici ne bi imelo smisla odgovarjati na vsako njihovo trditev, ki si, kakor smo že ugotovili, za nameček še sama skače v usta. K temu nizu takšnih trditev pristavljam samo tole: kmet, ki si gradi hleve s hipoteknim posojilom, tudi na silvesterski večer preudarja, kako bo obmil denar. Birokratam s HKS to ni bilo potrebno, ker so zadeve tekle v njihovo korist.

V 5. točki svojega odgovora se subjekti s HKS povzpnejo do samega Boga in si kličejo za pričo cel svet, ko hočejo dokazati, da se ne razumem na dajanje posojil. In v istem hipu se do kraja razkrinkajo, obenem pa razkrinkajo še celo vrsto drugih »oderuhov«.

Zakaj »za Boga« pa je potrebno toliko ministrstev in hranilno-kreditnih služb, da ser denar od finančarjev spravi do posojiljemalcev? Seveda zato, da si lahko vsak »oderuh« po malem odvzame tudi lendavska HKS za svoje manipulative stroške. Če je denar namenjen pravi kopitarjem, ki živijo v hlevih, bi moral v celotnem znesku za njihovo vzdrževanje do kmeta tudi priti. V kakšno opravičilo je »hakaesovcem« pri tem Petrol, ki si zaračunava še stroške za »avtomatsko obdelavo podatkov«, pa si ne morem pojasniti. To, da so oboji oderuški, tega ni potrebno dokazovati, zaradi tega jim Petrola ne bi bilo potrebno vlačiti naprej.

V luhovnem ogorčenju bomo odkriti. V državi, kjer se iz kredita za kmetijstvo naj ne bi hranile tudi vse močje pijavke, bi denar do posojiljemalcev spravili drugače. Finančarji bi del davkov dal kmetom neposredno. Čez nekaj časa bi potem prišli samo pogledat, če so si hleve v resnici zgradili in jih ne bi brigalo, kako so denar obračali, če so točno ta in ta tolar potrosili namensko. Ne bi jih zanimalo, če je bil kmet na silvesterski večer pijan za denar iz investicij v kmetijstvo na demografsko ogroženih področjih. Želeli bi videti hleve (in kopitarje v njih)!

Ko pa smo že pri hlevih, pišejo pa gospe in gospodje s HKS radi, saj so mi napisali dolg odgovor, jim postavljam še tole vprašanje. Kako je pravzaprav zdaj z onimi prejšnjimi krediti, iz starih kopanj? So bili vsi namensko uporabljani, ste to preverjali? Bodite tako dobri in nam odgovorite po svoji navadi z izčrpnim dolгим pismom.

Če ne hoste tega naredili vi, se bom moral, v službi domovine in lepše prihodnosti kmetijstva, tega lotiti sam. Kako pa je s Prešernovim čevljem pa tako ali tako veste!

Štefan Smej

Zakaj ne podpiramo več vlade v lendavski občini

Živimo v prelomnem času. V kakšni meri je ta čas prelomen nam kažejo vse bolj zaskrbljujoči ekonomski pokazatelji (ne)-uspešnosti ne samo gospodarstva, temveč celotne družbe. Mislimo, da je za učinkoviti izhod iz krize potrebno imeti poleg zavesti o težkem ekonomskem položaju, ustreznemu znanju, sposobnosti in tudi odločnosti pri sprejemanju določenih odločitev. Vsaka druga zavest, kot recimo o tem, da je potrebno najprej poskrbeti za blaginjo — oblast zase in tiste, ki jim jo lahko čimdlje omogočajo in šele potem za druge (dav-

koplačevalce), kolikor znanja, sposobnosti in odločnosti jim preostane je v takih razmerah neodgovorna in hipokritska.

Če skušamo te trditve utemeljiti pridemo do sledečih stvari, ki jih zamerimo vladi:

a) Proračun kot temelj delovanja vlade, kateremu je parlament dal blagoslov na začetku l. 1991 se je oh koncu leta kar podvojil glede vsebine oz. proračunskih postavk, kar je razvidno iz poročila o proračunski porabi za l. 1991, katerega so poslanci dobili januarja. Čeprav ima IS SO Lendava po 10. členu Odloka o proračunski porabi pravico do spremembe proračunskih postavk (glede vsebine in višine) pa mora o tem obvezno obvestiti parlament (isti 10. člen) kar pa se ni zgodilo nobenkrat. Naši predlogi in zahteve, da IS ne sme spreminjati niti namena niti zneska iz proračunskih postavk, s tem da se za nepredvidene izdatke določi rezerva iz katere črpa denar za nujne naloge in o tem redno mesečno poroča skupščini, niso bile uslišane.

b) Razvojni program občine Lendava (kot demografsko ogroženega območja) katerega smo socialdemokrati zahtevali že lani spomladi je bil sprejet šele letos februarja. Pri tem je potrebno povedati, da je IS mimo seznanitve parlamenta oz. ustreznega sklepa le tega sklenil pogodbo s podjetjem LEND d.o.o., ki ga zastopa g. Kuronja Jože (bivši predsednik IS SO Lendava), ne da bi razpisal natečaj, temveč je iskal ponudbe pri znanih projektih hišah oz. Zavodih, kot so Ekonomski center za razvoj Maribor, Center za planiranje v Celju ..., ki pa so na koncu izpadle iz izbora. Z oziroma na pogodbo s posrednikom (LEND d.o.o. nastopa le kot posrednik) bi projekt moral biti končan meseca septembra, kar pa se ni zgodilo. Na osnovi pogodbe je IS v maju in juniju izplačal posredniku 500.000,00 DEM v tolariki (dinarski) protivrednosti in 27. 12. 1991 še 500.000,00 SLT, kar znaša skupaj 570.000,00 DEM (pogodba sklenjena na 90.000,00 DEM). V mesecu oktobru so enako pogodbo sklenili z dr. Špilakom v vrednosti 7.000,00 DEM kateri je nato izdelal projekt razvoja občine Lendava in katerega so poslanci tudi sprejeli. Glede na povedano Socialdemokrati ugotavljamo, da bi IS SO Lendava moral terjati pogodbeno vrednost s pripadajočimi pogodbenimi penali (0,3 % promila na dan) nazaj, kajti poleg tega da je grobo posegel v proračunski porabo in s tem prikršal davkoplačevalce za omenjeno vrednost so možne tudi insinacije o zasebni koristi posameznih članov IS.

c) Mnenja smo, da je bilo premalo storjeno glede zaščite lendavskega gospodarstva. Če se ozmemo samo na najbolj pereče probleme kot so zaposlovanje, infrastruktura in monopoli pridemo do naslednjih ugotovitev. Pri zaposlovanju bi IS SO Lendava moral posredovati politiko prednostnega zaposlovanja domačih kadrov, torej državljanov republike Slovenije, kar bi posebej moralo priti do veljave ob izvedenih stečajih podjetij v lanskem letu. Na ta način bi lahko delež nezaposlenih bil dosti manjši. Šele na daljši rok lahko pridejo do izraza smernice iz razvojnega programa, ki temeljijo na podjetniškem in tehnološkem znanju. O cestni, železniški in telefonski povezavi našega konca z ostalo Slovenijo in svetom ni potrebno izgubljati besed, ker je enostavno povedano neznosna in zaradi tega vse bolj eksistenca potreba brez katere ni preživetja v Evropi. Zato Socialdemokrati ne odstopamo od našega predloga o zaprtju regionalne ceste Lendava—Murska Sobota, katerega smo preko poslanskega kluba zainteresiranih strank posredovali v skupščinsko proceduro. Mnenja smo, da izvršni svet premalo energično zastopa ta interes občanov in da je potrebno izsiliti popolno obnovo ceste z zaprtjem tranzitnega prometa. Vse druge možnosti so izčrpane, še posebej, če upoštevamo, da obnova kljub večletnim naporom ni v predlogu letošnjega republiškega proračuna.

Izvršni svet tudi ni poskrbel za dosledno uvajanje tržnih mehanizmov pri proračunskem financiranju in nalogah kar podrazumeva tako izdelavo podlog za finančiranje zavodov (Komunala, Ljudska univerza) v obliki ustanovitelskih pogodb, določene politike, zakona ... financiranje projektov in gospodarskih aktivnosti, katero ni bilo opredeljeno s pravilniki in kriteriji preko javnih natečajev, kjer bi lahko vsi enakopravno sodelovali, temveč je potekalo, kakor v starih časih dogovorno. (Kako si drugače razložiti, da ima javno podjetje Komunala izgubo, čeprav ima monopol, kar po domače povedano pomeni, da se šme zmeraj financira po potrebi in ne po opravljenem delu, da občina razpolaga v poslovnem skladu z osnovno čredo 169 telič oz. krav v vrednosti 21.345.000,00 SLT, kar smatramo kot poslovno neprimernost z ozirom na to, da je občina upravni organ in ne kmetijska zadruga, da so sredstva naložena v investicijske programe in zaposlovanje pri posameznih podjetjih in obrtnikih neustrezno zavarovana (ne glede na to, da je teh sredstev odločno premalo) in še bi lahko naštevali).

Dejstvo je, da v teh časih rabimo prodornejšo in odločnejšo vlado in da zaradi vsega povedanega sedanjosti ne moremo dati več podpore. Zato homo na naslednjem zasedanju Lendavskega parlamenta predlagati glasovanje o zaupnici vladi. Pri tem moramo poudariti, da nas ne vodi noben strankarski revanšizem oz. predal čkanje kje je kdo v vladi, temveč spoznanje, da so razen predsednika g. Jerebica vsi ostali stari občinski kadri, katerim zavest ne dovoljuje drugačnega ravnanja kot birokratskega.

ZA PREDSESTVO
SDSS OO LENDAVA:
Koren Franc

Ljudje bodo prihajali v Moravske Toplice, če ...

Na moje številne pripombe na delo zdravilišča (Vestnik, 5. marca (1.) direktor g. Bencik poskuša demantirati samo eno (Vestnik, 12. marca (1.). In to — kako?! On sam je zapisal — vljudno, a mene imenuje z »gostij«, čeprav sem se pod svoj prispevek podpisala s polnim imenom in priimkom. In s kakšnimi argumenti? Z golo statistično tabelo, čeprav je splošno znano, da je nek pojav, gledan samo statistično, lahko istočasno in črn in bel.

Toda, če te statistične podatke pogledamo pod drobnogledom, prepričljivo potrjujejo moja zapažanja. Kajti, direktor ni predstavil podatke o izkoristitvenosti zmogljivosti, temveč le o številu gostov. To ali ono število gostov pa samo po sebi ne pomeni nič, dokler ne vidimo kakšna je pri tem izkoristitvenost zdraviliških zmogljivosti. Torej, moja trditev o praznem zdravilišču ostaja naprej. Tudi dejstvo, da je bilo v mesecu januarju tega leta okoli 40 odstotkov manj inozemskih gostov kot v istem obdobju preteklega leta, pove dovolj. Njegova hvala o povečanem številu domačih gostov in usmeritvi na domače tržišče samo po sebi najbolje govori o povsem zmotni poslovni politiki Slovenija je premajhno tržišče za zmogljivosti vseh naših zdravilišč in sedaj, ko »de facto« ni gostov iz ostalih republik hleve Jugoslavije, je jasno kot beli dan, da je edini izhod — usmeritev na Evropo.

O popolnoma zmotni poslovni usmeritvi govori tudi dejstvo, da okoli 80 odstotkov od celotnega prometa zdravilišča ustvarja penzionisti aranžma. Seveda, izven-penzionske potrošnje ne more biti, če se gostje »dobi-jo« z argumenti nizkih cen (?) brez kakršnekoli dodatne, oplenjenne vsebine ponudbe.

Tudi trditev direktorja g. Bencika, »da likvidnostnih problemov iz naslova jekokega poslovanja nismo imeli« je samo metanje peska v oči. Kajti, javna tajna je, da se lo zdravilišče »držijo na neugodnih, kratkoročnih posojilih. Kaj bo, ko bo prišla v odplačilo prva anuiteta

(to bo že naslednji mesec) — znaša pa kar polovico januarske realizacije — sam Bog ve?! Od tu pravzaprav izvira upravičen strah med zaposlenimi in vse pogostejše je mišljenje, da se zdravilišče zavestno vodi v odvisnost posojilodajalca, ki bi ga razvednotenega kupil.

Tudi anketa, ki jo je predstavil direktor g. Bencik, je, glede na število anketiranih in način vodenja — tragi-komična. Sama sem, v razgovorih z zaposlenimi in gosti zdravilišča »anketirala« precej več ljudi. Rezultati moje, vsekakor relevantnejše ankete, so bistveno drugačni in žalostni za direktorja g. Bencika, a jih ne predstavljam javnosti, ker ta moja »anketa« prav tako kot direktorjeva, ni uradno verifikirana (čeprav on svojo vseeno predstavlja javnosti in pričakuje, da se mu verjame na besedo).

V situaciji, ko vsakodnevno sto in tisoč ljudi v Sloveniji ostaja brez zaposlitve, menim, da so to preveč pomembna vprašanja, da bi se z njimi šalili. Še manj pa preprosto prekalificirali v »napake, ki goste motijo«. Zato dvomim v dobronamerno povabilo hotelskega strokovnjaka iz Holandije, »ki bo več kot mesec dni opozarjal in skupaj z zaposlenimi napake tudi odpravljaj«. Kajti, če odmislim »negostoljubnost« delavcev za recepcijskim pultom, jih pri ostalih, kljub skrbnemu zapažanju, skoraj ni (ali pa so tako malenkostne, da bi jim bilo dobro vodstvo samo kos). Je morda to povabilo zopet »malo sprenevedanje« vodstva zdravilišča, ki na takšen način želi skriti predvsem napake poslovne politike in usmeritve zdravilišča?!

Ivana Skamen, Zikova 7, Kamnik

Spoštovana gornjeradgonska preimenovalna komisija!

Neobičajno je, če skuša »tujec« soliti pamet najbrž strokovni in odgovorno postavljeni komisiji za preimeno- vanje krajev in ulic (sestav namreč ne poznam), posebno še, če je to član enake komisije v drugi občini, a ob vašem, menda uradnem predlogu parlamentu, naj ime Gornje Radgone spremeni v Radgono, je nujno potrebno zagnati vik in krik. Dokler je omenjeni sprem- njevalni predlog obstajal le kot govorica ulice, sem bil namreč prepričan, da resnih in vsaj malo strokovnih ljudi ne more zavesti; zdaj se je to očitno zgodilo in de- janje je nezalisan. Verjamem, da je ime Gornja Rad- gona za izgovor malce dolgo in s tem nerodno, ljudska govorica je pač že od začetka krajšala, kar se je skrajšati dalo, toda prekrstiti Gornjo Radgono v Radgono pome- ni zavreči svo zgodovino, norčevanje iz resnega in stro- kovnega dela ter nasadejanje ljudski preprostosti.

Slovenci poznamo Radgono v Avstriji, tako kot po- znamo Gradec in Dunaj (če omenjam samo ti imeni); ta imena so del naše preteklosti in noben normalen človek jih ne bo zamenjeval v Bad Radkersburg, Graz in Wien, čeprav nekateri imenitneži to očitno že počnejo. Tako kot Nova Gorica ne more biti prekrščena v Gorico, ker imamo Gorico že v Italiji, tako Gornja Radgona ne mo- re postati Radgona, ker Radgono že imamo v Avstriji. Če člani preimenovalne komisije hodijo v Radkersburg in ne v Radgono, je to pač njihova zasebna (da ne re- čem narodnoizdajalska) stvar, Slovenci pa so hodili in še hodijo v Radgono (včasih z dodatkom avstrijska). Pri imenih gre za razločevanje, zato ne moremo imeti istega imena za obe mesti, tako kot ne moremo imeti dveh Go- ric. (Povsem druga reč pa je pri Soboti, kjer gre za eno samo ime in ločevanje ni potrebno, sprememba pa bi bila normalna, saj bo sicer zaradi vrstnega reda zmagala samo Murska.)

Gornjo Radgono bi bilo smiselno spremeniti v Rad- gono le, če bi se mesti nekako združili (kot je to ideja pri obeh Goricah) in bi to nazakali tudi z imenom. Ker pa dvomim, da kdo resno premišljuje o čem podobnem, ne delajte neumnosti, saj za božjo voljo menda veste, da je bila Gornja Radgona do prve svetovne vojne predmestje Radgone, da o tem govorijo zgodovinske in druge knjige, saj veste, da je bil nastanek Gradu kot te- melja Gornje Radgone ločen od delželnoknežjega gos- postva Radgona, le temu pa pridružen šele, ko so ga napadli radgonski meščani, ga osvojili ter izročili cesar- ju. Poglejte si vendar bakrove OFER RACKERSPV- GA v knjigi Georga Matthausa Vischerja Topographia Ducatus Stiriae, Gradec, 1681, prelistajte vendar nekaj knjig ali pa vsaj izhajajočo Enciklopedijo Slovenije 1 (138—151) in 2 (293—296) in umaknite neresni, nestro- kovni in sramotni predlog iz parlamenta.

Lep pozdrav!

Marjan Maučec,

Cernelavci

Senca preteklosti — pomanjkanje inteligence ...

Mnogi naši politiki, gospodarstveniki, novinarji in bi- rokrati so kot adolescenti in kot kaže, bodo to tudi osta- li. V kakšnih družinah so ti živeli in si pridobivali nava- de? Domišljavosti, hvalisanje in samoljublje je gotovo bilo lastno tudi njihovim staršem, kajti kar mačka rodi, to miši lavi. Sedaj je pri nekaterih opaziti strah in tesno- bo, ker se v svetu razkroja nekaj, kar jim je brez truda in težav omogočalo življenjsko existenco. Za razvoj njihovih čustev ni bilo poskrbljeno. To pa rodi ljubo- sumlje, agresijo, razdaraženost, hudobijo in nehigieno govora. Ker ne marajo drugače mislečih, mislijo, da tu- di njih nihče ne mara. Velik dar staršev, mar ne!

THORNIDIKE (kdo je bil ugotoviti, ker ga sloven- ski leksikon ne omenja, njegova knjiga »The measure- ment of intelligence« je izšla v New Yorku, 1926) je in- telektualne funkcije razdelil v tri skupine:

1. abstraktna inteligenca (sposobnost uporabljanja pojmov in besed)

2. mehanična inteligenca (sposobnost manipuliranja s stvarnimi predmeti in tvarinami)

3. socialna inteligenca (sposobnost uspešnega sožitja z drugimi ljudmi).

Pomanjkanje inteligence rodi krizo morale in krimi- nal. Posledica je stanje, v katerem se Slovenci nahaja- mo. Kaj nam pomagajo čete raznih izobražencev, če nas vse bolj peha jo v intelektualno in moralno bedo, v kateri smo postali ljudje psihični tlačani, in plačujemo psihično tlako političnim grafom 45 let, v dobi ene re- snice in ene pravice smo inteligenco zanemarjali. Močni komolci in brezplodne besede so nam bili vodilo, vesti je pomenila skoraj nič, sposobnost drugače mislečih je bila zatirana.

Obsedeni s politiko, obremenjeni z raznimi progno- zami o slabi bodočnosti, posamezniki dohesečno preži- jo na napake »črnihi«.

Pa saj so bili ti posamezniki nekateri tudi krščeni, vse zakramente so tudi na skrivaj v cekrvi prejeli. Poznam enega, ki bi Peterleta, ker je po njegovem klerikalec, krizal. Ti so bili torej že verniki, komunisti, socialisti, demokrati, o Bog, kakšna duševna zmeda.

Vse kar danes počnemo je politično in delovno nara- be, in skoraj ničesar večni, da ne bi bilo podleženo slabi krizni! In kar je naravnost ironično, na 45 letih so zo- pet »črnihi slabi, nekoristni in kritični vredni. Že se budi tudi sovraštvo proti klerikalizmu, nekateri niti ne vedo, kaj je to, a se že borijo! Vse bolj se sliši besedo helogar- dizem, fašizem — o reveži, kako so vas prepajali s so- vrštvom in hinavščino! Slovenci — kje je sprava? In ko pride konec? Premnogo komuniste je ob smrti k ve- čnemu počitku v zadnjem času že pospremil duhovnik

Vsak človek čuti potrebo po aktivnosti, po delu, po ustvarjanju. Delo je sreča. Ne zatirajmo te- kdo ima pravico do lastnega mnenja ali opre- naj je »črni« ali »rdeči«, le Judeži ne smemo bi- pa kdorkoli med nami želel restavrirati — zopet samo eno resnico in eno pravico, me- Ker komunizma v Sloveniji nismo zrušili S komunisti, nam bo restavriator znan. Zrušimo človeka, ki bi rad nekaj časa užival mik sp- ker je po starem živel brez truda, v novem p- trdo delati, želi nazaj v staro, ne glede na po- je večni adolescent in ga resnoba in modro- niki doleteli.

Bomo Slovenci došli, da nas je le 2 milijona, kdaj ponosni na svoje, slovenske, korenine, spoštovali pamet in dobro? Bomo kdaj neum- po brez sramu in strahu zatirali? Kdaj več ali- venco ne bo volk? Kdaj se več ne bomo bali ter »črnihi« in »rdečihi« scenarijev?

Če bomo imeli srečo, bo slabih scenarijev manj, ker bo denarja vse manj, in če ga ne bo, harji (ki jih že težko prenašamo, še težje pa di s pomočjo samega hudiča ne bodo dobi- In ljudje bomo tedaj modro dejali — za- ker zdrharjev ni! Niti hudič jim več ni mogel ti!

Lep pozdrav vsem Slovincem pošlila Gornje Radgone, ki si je dobro zapomela bezo v času vojne 1991

Mariška

Javni odstop predsednika VO Negova — Ločjak Jožeta Jančarja

To, kar se trenutno dogaja v Sloveniji, je v- likemu cirku. In s tem naj bi sli v Evropi. Postali bi ena izmed vodilnih cirkuških veseli- Tu pa se začne tudi moja zgodba. Pred sedaj- mesecema sem takorekoč izsilil sestanek Ločjak. Takrat je bila na dnevnem redu novega predsednika VO. To pa sedaj po obdobju tudi najbolj obžalujem, kajti In prav zaradi tega me nekateri imenuje- ja, kar seveda ostro zanikam, pa tudi t- sedaj si ni popolnoma na jasnem, kaj ta s- rim se za interese krajanov zaselka Ločjak in la- ko na srcu odkrito povem, da sem v- dobiu naredil toliko, kot moj predhodni- Ampak sem še vedno kljub temu osvov- vilka ena. Ne razumem krajanov, ki jih- tu KS, kaj sploh zahtevajo. Če poslušajo- drugih, so v hudi zmoji, kajti v KS ni- jo nekaj, kar pa se v tem trenutku brez po- janov KS Negova ne da urediti. cest. Vsi bi radi imeli narejeno, a brez ka- moči. Govoricam, da je denar za asfalt na- va—pokopališče bil pred leti že nakaza- verjamem. Vem, da se s tem mojim- ogoljufane, a mi moramo sedaj gledati- je hočemo kaj doseči. Zato bomo eno- nam bo uspelo. Proti koncu bi rad- ka sveta KS Negova ter predsednika VO- ter, da o naloževanjih okrog uporabe gramoz- ne namene nimam pojma. Da sem za to- zadnji seji sveta KS. Zato hočem, da se- informacij ne govori o meni, kar ni res. Javno se- čujem tudi predsedniku sveta KS gospod- ja objavljeno odprto pismo v Vestniku z- ja 1992. Zdaj sam priznam, da sem pisal- zinformacij.

Glede na vse govorice, ki se trenutno- sem se odločil, da dam javno ostavko. Živce uporabljam za kaj bolj koristnega, kom brez veze pripraviti. Vsak naj- svojim pragnom, šele tedaj lahko začne- lje, ki se trenutno kuha, pa jaz ne mislim- je kdo pripravljen, naj kar izvoli.

Predsednik VO Negova

Ali res moram biti pasivna kadilka?

Podpisana sem dobila novega sosed- ro Dečkovo pekarno in zazidal lepo, to- kar najbližja sosed- zgradbi se stika- heni načni podpisala. V njem je pisalo,- ljuču dva lokala, in to prdajalna truha in- tehniko, v nadstropju stanovanje brez- ob našem dvorišču pa 2 garaži, pokriti s- no.

Z veseljem sem gledala rasti nove hiše in celoten načrt, ki ga je imel delodajec ve- vič me je vznemirilo, ko je nad garažo- odprtina za vrata, ki v načrtu niso- pa je bila zgradba dokončana, okna in- jena, smo čez nekaj časa zaslišali groz- copotanje vrtilnih strojev. Zvedela sem, da- sed imel ob naši strani bife, v drugem- imel ugovino.

Ob plošči na garaži so se prikazale luknje- nik ob našem odprtem balkonu prezre- membi načrta, ki sem ga podpisala, a brez- stil. Pri sosedu sem protestirala, a brez- voljno je celo začel na plošči zidati- sonce in svetlobo. Poklical sem inspek- gonal zidarje in moralni so podreti, kar- pred odprtim bifeja mi je sosed telefon- prosil, naj grem v Soboto podpisat- tje bifeja. »Nikdar in nikoli« sem zavp- jo odložila.

In moj novi sosed je bife odprl. Zdal- potanje električnega prežrečevalnika o- v noč in smrdi iz njega cigaretni dim, da- vni kadilci. Že pred nekaj meseci- sonce poslala na Sekretarijat za urejanje- lja zahtevek, da sosed spelje prežreča- he in pokrije ploščo nad dvema garaža- danes nimam prav nobenega obvestila- osebno urgirali. Ta čas pa je moj sosed- kvadratnih metrov ploščo nad garaža- namerava imeti gostilniško teraso. Je tu- šega soglasja dobil dovoljenje, ali pa- privoljenje ne bo nikoli dobil in stre- bo.

Vprašujem se, zakaj po drugih obč- komu, namreč, da skupaj s prošnjo pre- sje sosedov. Pomnimajmo, da sem pred- in predpise glede novogradnje in povs- da se pri novogradnji morajo upoštevati- objekti. In še: Moj sosed ima pri 46- lepe hiše.

Se mnogo samovoljnih, nekulturnih dejanj- zoril moj novi sosed — pa sem se ga- Pasivni kadilec res ne maram biti, zato- stojnega sekretariata, da zadevo čimprej

80 let Ivana Horvatiča

Konec januarja je v krogu družine in znancev slavil življenjski jubilej — 80-letnico Ivan Horvatič, dolgoletni kulturni delavec. Svoje kulturno poslanstvo je začel v predvojni Jugoslaviji — v fantovskem odseku v rojstnem kraju Križevci pri Ljutomeru. Bil je član mešanega in moškega pevskega zbora Razkrižje. Njegov zbor je vodil znani partizanski harmonikar Janez Kuhar, nato pa brat znane kulture in političnega delavca Edvarda Kocbeka — Jože Kocbek in domači cerkveni organist Jože Zuman. Bil je aktiven igralec v domači dramski skupini ter član tamburaškega orkestra. Bil je tudi eden od ustanoviteljev in dolgoletnih članov domačega kulturnega društva. Kot zavedni Slovenec se je boril za slovensko besedo in skrbel za narodno osveščenost v tem delu Slovenije. Bil

Ivan Horvatič na eni izmed povojnih množičnih prireditvah v Ljutomeru, kot organizator in predstavnik ljudske oblasti.

je udeleženeč NOB-ja. Zaradi narodnozavednih idej je bil leta 1941 na spisku za izselitev. Srečna okoliščina ga je rešila najhujše usode. Med štirigovsko krizo leta 1946 je ponovno potrdil svojo veliko narodno pripadnost. Zavzel se je za Slovence in narodnjake, ki jih je krivično odločitev hrvaških in takratnih slovenskih politikov prikrajšala in oropala za materni jezik in domovino Slovenijo. Ta sramotni madež in krivica še do danes ni povsem izbrisana v krst slovenskih državljanov onkraj meje med Slovenijo in Hrvaško (občini Strigova in Razkrižje sta spadali v Dravsko banovino in tudi do leta 1946 pod državno upravo republike Slovenije). Pozneje je bil član KUD-a Ivan Kavčič Ljutomer kot pevec v moškem zboru, ki ga je vodil glasbeni pedagog Oton Žunec, po njegovi smrti pa zborovodja Mirko Prelog. Po odhodu v Celje je Ivan Horvatič kot prvi upravnik samopostrežne restavracije družbene prehrane organiziral številne kulturne prireditve. Ustanovil je tudi lastno vokalno skupino, ki je nastopala na in-temih prireditvah. Poleg tega pa je bil tudi zelo aktiven na drugih področjih. K visokemu jubileju mu čestitamo in hčemo še na mnoga leta. Čestitkam se pridružujeta tudi celjska zveza kulturnih organizacij in združenje gledaliških skupin.

S.Ž.

Tekmovanje psov ovčarjev

Kinološko društvo Roina Borejci-Vanča vas, ki združuje 50 članov in deluje že drugo leto, je pri- pravilo tekmovanje psov ovčarjev. Udeležba je bi- la dobra, saj so prišli tekmovalci iz vse Slovenije. Sodila sta Johan Meyer iz Nemčije in Silvo Poto- čnik iz Ljutomerja.

Zlata poroka v Veliki Polani. Visok jubilej, zlato poroko sta praznovala 76-letni Stefan Hozjan in 73-letna žena Marija, rojena Balazš, iz Velike Po- lane. Kljub trdemu delu na kmetiji sta dočakala le- po starost. Imela sta dva otroka, v veliko veselje pa ima je pet vnukov in en pravnuk.

Tekst in foto: J.Ž.

BELTINCI

Na zadnjem zboru občanov v KS Beltinci so med drugim sprejeli okvirni program dela za letošnji, ki je nalaganje in tudi zahteven. Med najpomembnejšimi nalogami, ki se jih bodo letos lotili v KS Beltinci, je po predračunu stala 30 milijonov SLT. Večji del sredstev bo zagotovljen iz občinskega proračuna, ne- kaj denarja pa naj bi zbrali od gospodinjstev, 8000 SLT, obrtnikov 10.000 SLT in podjetij, 30.000 SLT. Bodo v Beltincih tudi nadaljevali z deli pri kanaliza- ciji, in sicer po Ravenski ulici do stare šole ter nare- stani ceste od cerkve do pokopališča v dolžini 550 m. Prav tako bodo zgradili pločnik po desni strani ceste od cerkve do pokopališča pri pokopališču. Naložbo bodo lani začeli obnovo strehe pri bel- tinskih gradu, za kar so zagotovili sredstva iz repu- bličnega in občinskega proračuna. S to naložbo bo- do obnovili približno 3/5 strehe na gradu. V tem ča- su poteka akcija za organiziranje odvoza smeti s pod- jemcem Komunala — Samharnacher, kar naj bi steklo v aprilu. Predvidevajo pa tudi, da bodo očistili potok Črner in park.

F. MAUČEC

SLOVENCI NA TUJEM

Pisal je Bushu...

Med vojno in osamosvajanjem Slovenije so se naši delavci, zaposleni na tujem, na različne nači- ne vključevali v prizadevanja za končanje vojne agresije in priznanje Republike Slovenije kot sa- mostojne in neodvisne države. Med te sodi tudi IVAN ZADRAVEC iz Beltincev, ki že 23 let dela kot avtoelektrikar v tovarni avtomobilov Audi v Ingolstadtu v Nemčiji. Svoji mladi državi, v katero se rad pogosto vrača, je želel pomagati na ta na- čin, da je pisal predsednikoma ZDA, Bushu, in Nemčije, Kohlu, ter zunanjemu ministru Gen- scherju. Prosil jih je naj s svojim vplivom pripo- morejo, da bo na ozemlju nekdanje Jugoslavije čim prej spet mir in da priznajo samostojni in ne- odvisni državi Slovenijo in Hrvaško ter preprečijo ubijanje nedolžnih ljudi in uničevanje njihovega premoženja sredi Evrope, kjer sta kultura in blagi- nja največji. Na svoje pisanje je dobil Ivan Zadra- vec odgovor s pojasnili iz ambasade ZDA v Bon- nu. V njem je poudarjeno, da so skupaj z njim zgroženi nad nasiljem, ki je doletelo jugoslovans- ke republike in da si bodo prizadevali za mir. Od- govor na njegovo pismo je podpisal Helmut Fisc- her, namestnik tiskovnega predstavnika. Z odgo- vorom je bil Ivan Zadravec zadovoljen, hkrati pa ni skril zadovoljstva, da si je sam prizadeval kaj storiti za priznanje svoje mlade države.

F. M.

Ivan Zadravec se rokuje z najbolj znanim nemškim filmskim igralcu — 90-letnim Heinzem Rühman- nom ob njegovem obisku v tovarni avtomobilov Audi v Ingolstadtu.

Uredili bodo spominski park

V Lipi namenljajo precej pozornosti zdravemu in čistemu okolju, pa tudi videzu kraja. Zato si pri- zadevajo, da bi uredili odvoz odpadnih snovi, od- padne vode pa bo moral vsak peljati na svoje zem- ljišče. V kraju so že očistili občestni jarek (Pinka- va). Ob vaškem domu nameravajo urediti majhen spominski park, pri čemer bodo kot simbol sloven- stva zasadili lipe in okrasno grmičevje. Precej skr- bi namenljajo tudi zdravni pitni vodi. Kmalu pa se bodo tudi srečali z rojakom dr. Stefanom Bojne- cem, ki dela na ministrstvu za kmetijstvo Republi- ke Slovenije v Ljubljani. Poleti pa bo v Lipi živi- norejska skupnost Beltinci pripravila razstavo plem- enske živine.

J.Ž.

Stotridesetletnica rojstva Janeza Puha

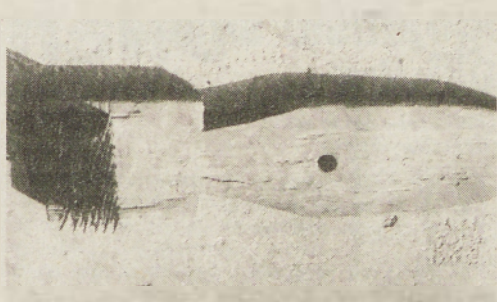
Če bi Slovenci iskali 100 znamenitih mož iz na- še preteklosti, bi gotovo ne smeli mimo izumitelja in industrijalca Janeza Puha, ki se je rodil v Obla- čaku v Slovenskih goricah pred 130 leti. Največjo slavo je dosegel v Avstriji, kjer je izumil sedanje dvokolo in kjer so mu priimek zapisali po nemško Puch. Vse doslej se je ohranila oblika okvirja, ki ga uporabljajo povsod po svetu. Seveda so v Av- striji in Gradcu še obrati z imenom Puch. Zanimi- vo je, da Puh v svoji domovini doslej še nima no- benega spominskega znamenja. Najbližje je v av- strijski Radgona v Dolgi ulici (Langgasse), kjer sto- ji hiša, v kateri se je izučil ključavničarske obrti. Morda bi lahko ob njegovi 130-letnici rojstva po- častili tega velikana tudi v rojstni domovini.

L. KRAMBERGER

Pred dnevi sta praznovala biserno poroko za- konca — 83-letni Jurij Kavaš in 83-letna žena Katarina, rojena Mlinarič iz Odranec. Ves čas sta se ukvarjala s kmetijstvom. V zakonu sta imela sedem otrok, od katerih jih živi še šest. Zdaj imata sedem vnukov in tri pravnuke. Kljub trdemu kmečkemu delu in številnim ne- všečnostim sta dočakala lepo starost. Na jesen življenja živita sama. K visokemu jubileju tudi naše čestitke!

Tekst in foto: J.Ž.

Greben za čiščenje prediva. V pomurskih domačijah je še marsikje mogoče najti »stare« predmete, ki so jih nekoč uporabljali. Na domačiji Škaličevih v Lipi so na podstrežju našli nevsakdanji predmet — gre- ben za čiščenje prediva, ki je star več kot sto let.

Foto: J.Ž.

GABERJE

V krajevni skupnosti Gaberje so se krajani na referendumu odločali za sprejem novega samopri- spevka za dobo petih let. Referendum je uspel, saj se je glasovanja od 488 volilnih upravičencev ude- ležilo 355. Za sprejem samoprispevka je glasovalo 283 ali okrog 80 odstotkov, proti pa je bilo 72 ali 20 odstotkov. Iz samoprispevka bodo v petih letih zbrali predvidoma 5 milijonov SLT. Sredstva bodo namenili za širitev pokopališča in dokončanje m- liške vežice, dela pa naj bi opravili že letos. Nalo- žba bo stala okrog 800.000 SLT. Ta dela naj bi opravili že letos. Načrtujejo tudi obnovo vodovod- nega črpalnice, za kar namenljajo 200.000 SLT. Največja naložba v tem referendumskem progra- mu v KS Gaberje bo prizidek k vaškemu domu in nakup potrebne opreme, kar bo stalo 2.500.000 SLT. Krajevna skupnost Gaberje bo skupaj s kra- jani Kape in Kota sofinancirala obnovo otro- škega vrtca, delež bo znašal okrog 700.000 SLT. Prav tako bodo sofinancirali kabelsko televizijo in obnovo vaške kapelice. Tačas pa v Gaberju ureja- jo vodne prepuste, za kar bodo porabili 200.000 SLT. Poleg tega pa mora KS Gaberje nameniti precej sredstev za vzdrževanje vaških poti in ob- jektov, denarno pa pomagajo tudi društvom, pred- vsem nogometnemu klubu in gasilskemu društvu. Kot nam je povedal predsednik sveta KS Gaberje Avgust Hozjan, so zelo zadovoljni, da so krajani na referendumu podprli prizadevanja vodstva kra- jevne skupnosti in izglasovali samoprispevek, s tem pa dokazali, da si želijo napredek kraja.

F. MAUČEC

SREČANJE

Postal obrtnik

Pred leti so naši kmetje na veliko kupovali ra- bljene traktorje in drugo kmetijsko mehanizacijo v Avstriji, kar so omogočale carinske olajšave, na drugi strani meje pa zaslužek. Želja po traktorju je zvalila na delo v Nemčijo tudi Karla Hojsa iz Gornje Radgone, zlasti še, ko mu je oče hotel izro- čiti posest, ki sta jo obdelovala s konjsko vprego. V tujini je nameraval ostati eno leto, da bi zaslužil za traktor, a se je zgodilo drugače. V Nemčiji je ostal 22 let, tam je tudi spoznal družico Mileno in si ustvaril družino. Ker je posestvo prevzela sestra, je opustil misel na kmetovanje. Med bivanjem v Nemčiji sta si v Gornji Radgoni gradila hišo. Ime- la sta tri otroke, dve hčerki in sina, ki so sprva ho- dili v nemško šolo ter obiskovali dopolnilni pouk v slovenskem jeziku. Ko so že odrasli, so si želeli domov. Ker so bili dobri učenci, so se brez težav vključili v slovensko šolo. Starša pa sta se odločila za obrtno dejavnost. Najprej je odprla obrtno de- lavnico za strojno pletenje žena Milena, dve leti po vrnitvi iz Nemčije pa je odprl servis za izdelavo in kompletiranje visokotlačnih hidravličnih pri- ključkov. Tako je nekako ostal povezan s kmetij- stvom, o katerem je najprej razmišljal.

L. KRAMBERGER

Beltinski upokojenci

Društvo upokojencev Beltinci praznuje letos 40 let uspešnega delovanja. Društvo, ki je imelo ob ustanovitvi okrog 100 članov, vključuje danes 447 vrst upokojencev Beltincev, Bratoncev, Dokležovja, Izažkovec, Melincev, Gandan, Lipovec in Lipe. V okviru društva deluje vzajemnost, v katero je včla- njenih 219 članov. Članom izplačujejo posmrtnino v znesku 8000 SLT. V štiridesetih letih se je dru- štvo uveljavilo s svojo organiziranostjo. Poleg šte- vilnih izletov in srečanj je v okviru društva več let uspešno deloval mešan pevski zbor, ki je nastopal v raznih krajih Slovenije. Pri društvu je tudi skupi- na ljudskih pevki, ki prav tako uspešno nastopa. V preteklosti so namenili posebno skrb rekreaciji. Prav tako skrbijo za bolne in onemogle člane. Ju- bilej bodo praznovali 2. maja 1992, ko bodo prejeli priznanje Zveze društev upokojencev Slovenije.

A. H.

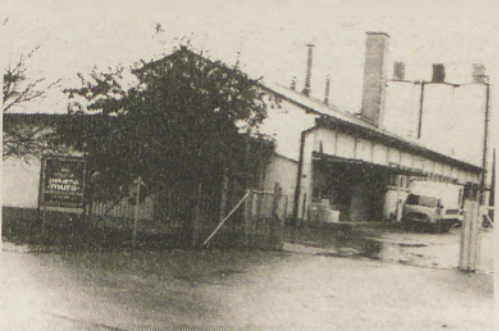
Sto let GD Ključarovci

Gasilsko društvo Ključarovci praznuje letos vi- sok jubilej — stoletnico delovanja. Podoželsko društvo, ki vključuje okrog 170 članov ter ima člansko in dve pionirski desetini, je v preteklem obdobju opravilo pomembno poslanstvo pri po- žarnem varstvu in reševanju, četudi ni najsodob- nejše opremljeno. Ključarovski gasilci nimajo orodnega vozila, temveč imajo le z orodno prikolico. Člani društva se udeležujejo tudi vseh tekmo- vanj in preizkušenj v okviru ljutomerske občine, kjer dosegajo zadovoljive rezultate. Nekaj let so bili med najboljšimi, v zadnjem času pa se pred- vsem uveljavljajo pionirji.

V Ključarovcih so že začeli s pripravami na praznovanje 100-letnice gasilskega društva, kar bo pravi praznik. V ta namen so imenovali poseben organizacijski odbor prireditve, ki ga vodi pred- sednik Jože Kos. Jubilej bodo praznovali 5. julija 1992. Že dan pred proslavo bodo pripravili slavnostno sejo društva, na kateri bodo zaslužnim po- delili priznanja gasilcem za dolgoletno delo in značke veterana. Na proslavi pa bodo tudi podeli- li republiška in občinska gasilska odlikovanja in priznanja. Pripravili bodo tudi razstavo o razvoju gasilstva v kraju ter izdali posebno brošuro. Sicer pa bodo na proslavi prebrali kroniko društva z najpomembnejšimi značilnostmi ter pripravili kul- turni program, v katerem bodo sodelovali moški pevski zbor iz Križevca, šolarji in godba na pihala iz Male Nedelje. Razmišljajo tudi o razstavi doma- čih dobrot. V okviru praznovanja bodo tudi pri- pravili prikaz vaje z 98 let staro ročno brizgalno. Kot nam je povedal predsednik GD Ključarovci Janko Cof, si v društvu predvsem želijo, da bi si kupili potrebno orodno vozilo. V ta namen bodo sami zbirali sredstva, denarno pomoč pa pričaku- jejo tudi od Občinske gasilske zveze Ljutomer in pokroviteljev. Organizatorji proslave ob 100-letni- ci gasilskega društva v Ključarovcih si želijo, da bi pokroviteljstvo nad prireditvijo prevzel sovaščan Marko Slavič. Pričakujejo tudi, da se bo proslave poleg krajanov udeležilo veliko gasilcev.

F. MAUČEC

Geslo je kakovost

V radgonski pekarni, kjer je zaposlenih 27 de- lavcev, pečejo 16 vrst kruha in 22 vrst slaščičarskih izdelkov. Delo je organizirano tako, da večino opravilo ponoči. Kruh razvozijo s svojimi vozili po radgonski občini, nekaj pa tudi po Mariboru že v jutranjih urah. Kot nam je povedal direktor Viljem Pogajski, so glavni oskrbniki s kruhom v rad- gonski občini. Konkurence se ne bojijo, temveč so jo celo veseli, saj jih spodbuja k boljši kakovosti. Na ceno izdelkov nimajo vpliva, saj je ta določa- na, jezijo pa se na nenehne podražitve energije. Dražijo se tudi surovine, tako se je kvas od decem- bra podražil za več kot 200 odstotkov. Kljub no- čnemu delu plače niso visoke, okrog 15.000 SLT. Jezi jih tudi, da je kruh kot osnovno živilo obre- menjen z davki. Največ spečejo kruha, črnega in belega, pred kratkim pa so tudi začeli peči pose- ben ržen kruh, ki stoji dalj časa. Od belih kruhov so zelo iskani maščobni kruhi in prekmurski vrtan- ki. Po teh kruhih radi posegajo tudi sosednji Av- strijci. V prihodnosti pa nameravajo izbrati izdel- kov še povečati, zlasti slaščičarskih. Pa še to, rad- gonska pekarna v Lackovi ulici je dobro vzdrževa- na, urejena je tudi okolica. Velika pridobitev so tudi silosi za moko in plin, tako da ne onesnažuje- jo okolice.

Ludvik Kramberger

OBISK PRI NAJSTAREJŠI KRAJANKI

Življenje je dala desetim otrokom

Dvaindevetdesetletna Katarina Škarf iz Odra- nec je najstarejša krajanka. Z možem Francem sta imela deset otrok, od katerih so trije že mrtvi. Mo- za je izgubila že v mladostnih letih in takrat se je vdala v usodo. Ves čas je delala doma na kmetiji in skrbela za otroke. Kljub težkemu delu se rada spominja preteklosti. Bila je vesela narave in je tu- di rada zapela. Čeprav so zemljo v glavnem obde- lovali ročno, s kravami ali konji, ter skromno žive- li, je bilo tudi dovolj časa za družabna srečanja in druženja s sosedi. Sedaj že 18 let živi pri hčerki Katarini. Ob našem obisku nam je zapela splet do- mačih narodnih pesmi, a kot nam je povedala, jih zna zapeti več kot sto. Kljub lepi starosti vse do le- ta 1990 ni potrebovala zdravnika, sedaj pa jo boli- jo noge in mora biti v postelji. Zelo rada tudi bere, in to brez očal, najraje verski tednik Družino in domači tednik Vestnik. V veselje ji je 16 vnukov in 19 pravnukov. Majhna kmečka pokojnica pa ji laj- ša življenje. Želimo ji še veliko prijetnih uric ob branju in petju.

Tekst in foto: J.Ž.

Josip Stritar in bogojanski šolarji

Po 1. svetovni vojni se je znani slovenski pesnik in pisatelj JOSIP STRITAR (1836 – 1923) vrnil z Dunaja v Slovenijo, in sicer so mu dodelili hišo v Rogaški Slatini. Pričakali so ga z navdušenjem in slavljem. Prejemal je številna voščila in dobrodošlice.

Tudi bogojanski šolarji so mu takrat, bilo je to leta 1923, pod vodstvom takratnega učitelja Benkoviča poslali pozdrav in mu zaželeli vse najboljše ob vrnitvi. Skoraj slep se jim je zahvalil. Iz pisma je razvidno, da ga je narekoval ženi.

Tega pisma v njegovem zbranem delu ni, bilo pa je objavljeno v takratnem tedniku Novine, in sicer 8.4. 1923 (v prekmurščini). Takole se jim je zahvalil za njihovo dobrodošlico:

»Ljubi otroci! Rad bi vam uapisal z lastno roko zahvalo za pozdrav in Vaše ljubo pisemce, katero ste mi poslali. Ali roka mi trepeti in oči so mi oslabele. Tako Vam mora pisati drugi, kar bi Vam jaz rad povedal.

Prav srčna hvala za Vaš pozdrav, ki me je jako razveselil! Pošiljam Vam dve pesmici – eno za dečke, drugo za deklice. Če se ju boste naučili na pamet in se tudi ravnali po njihju, mi boste naredili največje veselje.

Pozdravite jako lepo Vaše dobre učitelje in učiteljice in prejmite tudi Vi srčne pozdrave

od Josipa Stritarja
Rogaška Slatina, 16.2. 1923.«

Priloženi pesmici ni napisal neposredno bogojanskim šolarjem, ampak sta bili že prej objavljene v zbirki Strunam v slovo, ki jo je pripravil leta 1922 F. Segula. Že omenjene Novine pa so ju objavile 15. aprila (dečkom) in 22. aprila (deklicam). Morda ju med Bogojančani še ve kdo na pamet, sicer pa ju objavljamo tudi v Vestniku.

Na pot v življenje

Z bogom, deček, srečno hodi.
Šola daje ti slovo;
Po življenja poti vodi,
Bog naj z milo te roko.

Kar naukov ti podala
Šola je, po njih ravnaj;
V dobrem, trdnem kakor skala
Omajati se ne daj.

Sveto vero zvesto hrani,
Stori, kar ti vest veli;
domovini zvest ostani,
Za njo daj, če treba, kri.
Moli, delaj, brez napake
Živi, kakor hoče stan;
Če te vzamejo v vojaše,
Stej si v čast, da si izbran.

Priden, varčen, trezen bodi,
Dober človek, moč krepak;
Po pravice potih hodi,
Vsem življenju poštenjak.

(ZA DEKLICE)
Z Bogom, hčerka, srečno hodi.
Božja roka naj te vodi,
Šola daje ti slovo:

Kar ti je naukov dala,
Glej, da se po njih ravnala
V vsem življenju boš zvesto!

Kar ti vest veli, to stori,
Mirno, kar je res, govori,
Prestopiti se ne daj!

Čednost je najboljša dota,
Čednost prava je lepota,
Ki ji čas ne more kaj.

Rada delaj, moli rada,
Greha boj se kakor gada,
Ženska duša, šibka stvar!

Če si dekla ali žena,
Dobra bodi in poštena,
Drugo naj ne bo ti mar.

Pod pesmico je spodaj med drugim še zapisano:
»Te lepe pesmi i pozdrav hrani bogojanska šola v svojem arhivu.« Upajmo, da se to še ni izgubilo.

FRANC KUZMIČ

Na pošti

V petek smo šli na pošto. Poštni uslužbenec nas je čakal in nas vodil v njihove prostore. Najprej nam je pokazal predale, ki so bili označeni z imeni vasi in hišnimi številkami. Nato smo si ogledali trezor z denarjem in trezor, v katerem so bila pisma, dopisnice in druge tiskovine. Šli smo dalje in se ustavili ob teleprinterju. To je aparat, s katerim pošiljajo telegrame. Vstopili smo še pri prednjih vratih, kjer sta dve telefonski govornici. Ko smo si ju ogledali, so nam pokazali tudi telefaks, s katerim lahko napišeš sporočilo in ga takoj pošlješ naslovniku. Telefaksu pravijo tudi telefonska tajnica.

Bili smo tudi v delavnici pri mojem atku. Tam delajo izdelke iz plastičnih mas. Ta dan smo videli mnogo zanimivega.

BORUT KARBA, 2. a,
OŠ Ivana Cankarja, Ljutomer

Moj ideal je mama

Moj ideal? Dolgo sem premišljevala, po kom naj bi se zgledovala, a prave osebe nisem našla. Spomnila sem se mame. Ona bi bila lahko moj ideal! Je poštena, ljubezniva, polna usmiljenja in dobrote... Rada bi ji bila čim bolj podobna.

Ko sem bila še otrok, sem živila s pravljicami. Nisem se zavedala pravega življenja. Navduševala sem se nad Pepelko, pravljicnim bitjem, ki me je očarala s svojo skromnostjo in prisknostjo, ljubeznivostjo... A sčasoma sem spoznala, da je to le oseba, ki živi v pravljicnem svetu.

Rada bi bila podobna mnogim ljubeznivim ljudem. A ta ljubeznivost mora biti pristna. Prenekateri so dobri in ljubeznivi le na videz. Ko jim obrneš hrbet, se njihove dobre lastnosti razblinijo; ostaneta hinavščina in nevoščljivost.

Želim biti dobra v vseh trenutkih!

TATJANA BALAZIČ, 8. b,
OŠ Turnišče

Pomlad

ma se je poslovila,
pomlad brž se je zbudila,
si zeleno haljo ogrnila,
nanjo zvončke natrosila
ptice k petju spodbudila
in v svoja gnezda jih zvalila.

JANJA JEREČIČ, 6. a,
OŠ Velika Polana

Tovarišica je bila ciganka

Za pusta sem se našemila v Turkinjo, sosedi pa so bili klovni, ninje, metuljčki, policaji... Na pusti se je tudi naša tovarišica, in sicer v ciganko. Z njo se mi je prijazna in vesela. Obležena je bila v go in pisano krilo. Okrog vratu je imela ogrlico, v rokah je nosila cekar. Policaj ji je nataknil, da jo hotel odpeljati v zapor. Ciganka je pa spraševala, kdo bo skrbel za njene otroke. Pust je, naj ji pomagajo.

MANJA ŠALAMUN,
Podružnična OŠ

Še o pustovanju

Tudi na naši šoli smo pripravili veliko pustov. Že prej smo zbirali pesmi in pregovore o pusti. Tako smo sestavili tudi pesmico in jo priredili. Na pusti smo vsi našemili. Šli smo po vasi in peli: »Debeli pa, dugi len, mi smo prišli k vam po ren repa, dugi len, fašenik je celji den.« Bili smo in v nasmejani, saj je bil dan lep, sončen in ven. Popoldne smo šli s starši na obisk k kom. Vsi so nas bili veseli. Zaslužili smo tolarjev.

Učenci 1. razreda
Podružnična OŠ Dokleč

Ali veste?

Kdaj je izšla prva slovenska knjiga, kdo jo je napisal in kakšen je njen naslov, bi najbrž moral vedeti vsak Slovenec, ki osnovno šolo. Sodeč po odgovorih pa kaže, da temu le ni preveč tako. Med tistimi, ki so odgovorili pravilno – PRVA SLOVENSKA KNJIGA NOSI NASLOV KATEKIZEM IN ABECEDNIK, NAPIŠAL JO JE PRIMOŽ TRUBAR LETA 1550 – pa tudi KRISTJAN ZRIM iz Kuzme 45. Posebej ga omenjamo, ker ga je zreb izbral za nagrajenca našega 49. nagrajnega pisanja. Poslali mu bomo knjižno darilo Knjigarne in papirnice BRA KNJIGA iz Murske Sobote. Čestitamo!

Kupon št. 51

Ali veste, kateri pesnik je nekoč urejal našo oziroma stran (rubriko) za osnovnošolce? Da vam ne bo pretežko, naj izdamo, da je bila kratka njegovega imena in priimka M.G. Čadov vore pošljite najkasneje do 2. marca na naslov: Podjetje miranje, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom ALI VESTE. STE.

Moje (naše) korenine

K iskanju svojih korenin smo spodbudili tudi NINO MARKOVIČ iz Lendave, ki je prišla z mamino pomočjo zelo daleč – vse do praprabadke in praprabadice, čeprav ji nekateri podatki manjkajo. Prav gotovo pa so njena spoznanja dokaj zanimiva. Mamina veja sega na Gornjo Bistrico, v Gaberje in Filovce, očetova pa v gorsko vasico Vasovine in Podkočerin v Bosni in Hercegovini. Svoje družinske člane in prednike pa je tako le predstavila:

»MAMI je ime Zdenka. Rodila se je pred 34 leti v M. Soboti. Dela kot komercialistka oz. skrbi za dobavo materiala na gradbišča pri podjetju Gradbenik Lendava. V prostem času rada šiva in plete pa tudi knjigo vzame rada v roke...

OČE je štiri leta starejši. Ime mu je Čedomir, rodil pa se je v vasi Vasovine pri Zavidovičih kot osmi od desetih otrok. Po poklicu je dipl. inž. strojništva. Dela kot obrtnik izolater in je

veliko zdoma, zato nima časa, da bi se ukvarjal z mano in bratom.

BABICA (po mami) se piše Tezija Rožman (roj. Kelenc). Rodila se je leta 1928 v Gaberju. Bila je kuharica v lendavskem hotelu Krona, kasneje pa je delala v Elmi, kjer je dočakala upokojitev. Rada ima rože in vesela je, ko jo obiščejo vnuki.

DED Jože se je rodil leta 1926 v Filovcih. Najprej se je izučil za ključavničarja, potem je končal srednjo rudarsko šolo, ob delu pa še študij organizacije dela. Ves čas je bil zaposlen v lendavski Elmi, kjer je bil nekaj let tudi direktor. Njegove spretnosti roke znajo narediti skoraj vse.

PRABABICA (po mami in babici) se je pisala Veronika Kelenc. Rodila se je leta 1893 na Gornji Bistrici, umrla pa leta 1957 v Gaberju. Rodila je 7 otrok.

PRADED (po mami in babici) Štefan se je prav tako rodil na Gornji Bistrici (leta 1885), umrl

pa v 88. letu starosti v Gaberju. Kar 7 let je moral nositi vojaško suknjo in prejel je tudi 7 odlikovanj.

PRABABICA (po mami in dedku) je živila v letih 1892 do 1978 v Filovcih. Pred poroko se je pisala Magdalena Trajbarič, potem pa Rožman, kakor njen mož (PRADED) Jožef, ki je bil vaški župan, živel pa je v letih od 1889 – 1961.

V Filovcih pa sta bila doma tudi PRAPRAPRADED MIŠKO IN PRAPRAPRABABICA URSKA TRAJBARIČ.

DEDU po očetu je bilo ime Dušan. Rodil se je v Vasovinah kot najstarejši od šestih otrok. Delal je kot uslužbenec v gozdarskem podjetju. Živel je v letih 1911 do 1982.

BABICA Mitra pa še živi pri najmlajšem sinu Momirju v vasi Stošnica. Stara je 82 let. Nazadnje sem jo videla lani za prvomajске praznike, ko smo bili tam na obisku. Je še dokaj bistra. Dela na vrtu za hišo, skrbi za race in kokoši pa tudi drv se ne boji nasekati.

PRADED DJORDJE MARKOVIČ je bil vaški knez (župan) in mlinar. Rojstni podatki niso znani, umrl pa je leta 1942, in sicer so ga zahrbtno ubili ustaši. Njegova žena DUJA (moja PRABABICA) se je rodila leta 1873 v kraju Gostovič, umrla 1937 v Vasovinah.

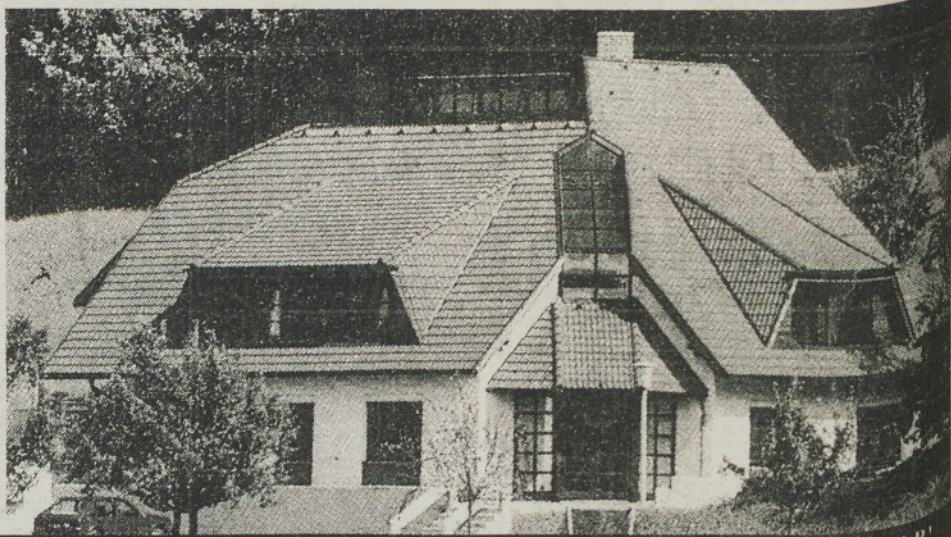
PRADED MIHAJLO BOŽIČ-KOVIČ je živel v letih 1891 – 1954 v vasi Podkočerin v kmečki družini. Njegova žena ANDJA (moja druga PRABABICA) se je rodila leta 1892 v vasi Kalajši, umrla pa 1961. leta v Podkočerinu.

BRAT DUŠAN je star 9 let. Je odličnjak, kljub temu da je raztresen in nemiren kot škrt. Ker je zelo radoveden, povsod vtika svoj nos, še največkrat tam, kjer mu ni treba. Zato mu včasih pravimo tudi Radovedni Taček.

JAZ pa obiskujem 4. razred OŠ v Lendavi. Z učenjem nimam prav nobenih težav, zato pa jih imam s pomivanjem posode doma, kar pa moja mama noče razumeti. Obužujem knjige, sem tudi navdušena tabornica in članica pevskega zbora.

BRAMAC VSE ZA STREHO

Obiščite nas na prodajnem sejmu v Gornji Radgoni od 31. marca do 4. aprila v hali B!

BRAMAC VSE ZA STREHO

BRAMACOVA strešna kritina je izdelana iz naravnih surovin, peska, vode, cementa in barvnih pigmentov na železooksidni osnovi. V skladu z najnovejšimi smernicami harmoničnega vključevanja strehe v naravo, ponuja BRAMAC najnovejšo kritino. Dva modela strešne kritine (klasični in donavski strešniki) v opečni rdeči, rdeče rjavi, temno rjavi in črni barvi.

Ta paleta tradicionalnih strešnih barv in oblik BRAMAC v zadnjem času na našem tržišču prispela predvsem k preoblikovanju streh, BRAMACOVA izdelki so polni sprememb, so lepi in individualno prilagojeni željam potrošnika – gradbenca. Lepi in obstojni strehi pa pripada še več, namreč najboljše rešitve za vse strehe. Zato ponuja BRAMAC tudi dodatni program specialnih izdelkov za vse detajle, od kapa do slemena, v obliki in barvi prilagojene izbranemu modelu strešne kritine. Vsi posamezni deli se harmonično vklapljajo v površino strehe.

Bramacova strešna kritina je primerna za novo ali staro, za vsako strešno konstrukcijo nagiba 17 do 90 stopinj.

Hitro in preprosto pokrivanje s strešniki BRA-

MAC z vsemi dodatnimi specialnimi izdelki in rešitvami za dolgotrajno zanesljivost, estetsko in gospodarno ureditev strehe.

30 let garancije = vaša varnost

KUPON V 2

Prosim, pošljite mi brezplačno in neobvezno predloge, prospekte, cene in kupoprodne pogoje.

IME IN PRIIMEK:

POKLIC:

NASLOV:

Če potrebujete nasvete, pokličite naš telefonni informativni oddelek po telefonu: (068) 22-016 in (0602) 85-074

BRAMAC

Bramac d.o.o. Škojan – vse za streho
Sedež in tovarna: 68275 Škojan, Dobruška vas 45, Tel. 068-22-016, Telex: 35827, Fax: 068-22-016
Tovarna II: 62375 Šentjanž, Otrški vrh – Dravograd, Tel. 0602-85074, Fax: 0602-85318

Najbližje prodajno mesto in svetovanje: Trgovina MARKO SLAVIČ, KLJUČAROVCI, KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

Mit o stvarjenju ženske

(K spisu prof. Štefana Smeja)

Grška beseda MYTHOS pomeni: beseda, pripoved, govor, razmišljanje, svet, basen, prigodek, zgodovina in stvar. Lahko bi rekli, da je mit razmislek besede skozi čas o prigradi stvari, besedo mita pa razumejo skozi čas besede, zato ostane mit vedno delno zakrit in je naša različna različica možnih razlag.

Na tem mestu bi poskusili pojasniti mit o stvarjenju ženske skozi luč besede v Svetem pismu, da bi ugotovili izvir ženske in pot tega izvira (poslanstva ženske).

Tomaž Akvinec govori o pojmu »acedia«, kar prevajamo iz latinske kot »lenoba«, vendar Tomaž ne misli na lenobo kot odsotnost razpoloženja do dela, marveč na lenobo kot »lenobo srca«, gre za »metafizično lenobo«, ko človek ne verjame več v resnično veličino svoje osebe in ne več v svetlo obličje v očeh Boga. Ta »acedia« je po Tomažu »žalost tega sveta« in vodi v obup.

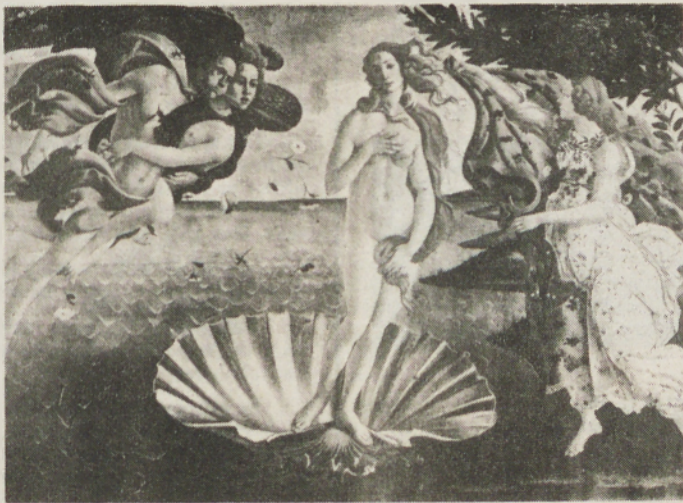
Pri nas je prof. Smej začel odpirati »vprašanja naših podob«, iz odnosa do teh vprašanj lahko ugotovimo lastno metafizično lenobo, kajti s prof. Smejem smo prisiljeni premisliti lastne misli, za to pa moramo prof. Smeja toplotno pozdraviti!

Smej je (v spisu Ščeketanje srake in gruljenje goloba, Vestnik, 12. nove. 1992, str. 3) vprašal o izviru ženske v Svetem pismu. Tu bomo obravnavali samo ta odlomek iz njegovega pisanja, kajti za več ni prostora. Ponovimo njegov citat iz Svetega pisma: »Nato je poslal Gospod človeku trdno spanje, in ko je zaspal, je vzel eno izmed njegovih rebrov ter napolnil z mesom njegovo meso. In Gospod Bog je naredil iz rebra, ki ga je vzel človeku, ženo ter jo privedel k človeku. Tedaj je rekel človek: To je moja kost iz moje kosti in meso iz mojega mesa, ta se bo imenovala moja žena, kajti iz moza je vzeta.« (Gen. 2, 21-24).

Smej, ki ga iz tega izpelje je: »Iz svetopisemske zgodbe je očitna podrejenost ženske. Ustvarjena je iz rebra

moža, imenuje se možinja.« Naša naloga je, da premislimo to trditev.

Škoda, da naš pisec ni citiral še mita o stvarjenju moškega; preberimo še tega!

»Tedaj je naredil Gospod Bog človeka iz prahu zemlje in mu vdahnil v obličje oživiljajočega duha. Tako je postal človek živo bitje.« (Gen. 2, 7-8) Mož je bil ustvarjen iz prahu zemlje, zato je Adam — Zemljak (hebrejsko je Adam — Zemljak).

Moramo si zastaviti vprašanje, kako bo Zemljak doživel lastno telo, lastno naravo, saj je imel oživiljajočega duha, ki ga ni imelo nobeno drugo bitje. Mar bo ostala narava Zemljaka in s tem sama narava zakrita?

Če v Svetem pismu beremo dalje, najdemo: »In človek je dal imena vsej živali in vsem pticam neba in vsem živalim polja, a za človeka se ni našla pomočnica,

njemu primerna.« (Gen. 2, 20-21).

Zatem pa sledi že citirani odlomek prof. Smeja.

Vidimo, mož je bil ustvarjen iz prahu zemlje in Zemljak ne bi spoznal lastne narave, vendar je bila ustvarjena ženska — in to iz njegovega rebra. Rebro pa je veliko bolj občutljivo, fino in krhko kot prah zemlje. Pot se je gi-

bala od prahu zemlje v Zemljaka: v občutljivo, prefinjeno telo. Šele v prefinjenem telesu ženske je lahko Zemljak doživel in razumel različnost njenih narav in s tem narave same.

Prefinjena, od moške »razlikujoča« se ženska narava pripelje moškega do spoznanja o lastni naravi, skozi nujno različnost pa se odpre vednost o pristni, čisti, natančnejši rečeno ekološki naravi. Tu nas ženska lahko privede v sled pristne, izvirne narave.

Smej citira Jacquesa Ivesa Cousteauja, da samo ženske kot ženske s svojo naravo, ki je po človeški plati drugačna od moške, lahko preprečijo svetovno ekološko katastrofo in potem reče naš pisec: »Iz tega izhaja

preprosta ugotovitev, da so ženske, ki se zavedajo svoje ženske narave, svoje ženske drugačnosti, svojega »poslanstva«, v tem našem času vredne več. (podčrtal Smej).

Vidimo, da se ta misel stika z mitom Svetega pisma, vendar je v Svetem pismu skrita pripomba.

Na koncu Stvarjenja sveta beremo: »Bog je videl vse, kar je naredil, in glej, bilo je prav dobro.« (Gen. I, 31).

Brez nasilja lahko razumemo stvarjenje sveta dinamično v gibanju od zgoraj navzdol, gre za gibanje: nebo, svetloba in tema, zemlja in morje, vsa drevesa in bilje in laznina ter moški in ženska. Vse to pa je dobro. Tu gre za vesoljsko, kozmično skladno gibanje dobrega, telesi moškega in ženske sta dobri in del kozmičnega gibanja dobrega.

Spolna ljubezen je tu vrnitev v kozmično »po-raj-anje« dobrega. Narava ni le dobra, marveč tudi lepa in resnična, torej plodnost vsesmisla. Tej naravi pa je ženska bližja, kajti v materinstvu se ponovi v rasti plodu kozmično red rasti in gibanja, ki ostaja moškemu skrit.

Ženska je res luč, ki vodi, vendar le takrat, ko je njena narava dana in sprejeta kot dobra, ki ima v sebi poln smisel. Šele čez tako naravo moški spozna naravo samo kot tisto, kar je polno smisla.

Kajti če ženska postane samo predmet (objectum, predvrženo), s katerim se poljubno ravna, je tudi narava samo še predmet, ki ga izrabimo, to pa je spet pot v konec telesa zemlje.

Tu je nevarnost, na katero opozarja Smej: »Ženska je v podrejenem položaju« (kajti »iz moza je vzeta«, torej je določena z moškom).

Na to možnost nas Sveto pismo opozarja — in v tem smislu ima prof. Štefan Smej prav.

CIRIL GRAH

KRITIKE

O, TITO ali O »TITU«

Tudi po Titu — Tito! Je že res: vsaj ena parola se še vedno uresničuje. O Jovanki v gornji paroli niti besede. Pa je bila ob tem politovskem »Titu« v petek, 13. 3. '92, v grajski dvorani Sobote bolj efektivna.

Morda zato, ker je svoje delovanje večinoma prepustila svoji pojavi. Primerno zalita, z visoko frizuro — kaj pa je drugega ostalo v spominu o J. Jovisavljevič Broz? — je zbujała vtis, kot da ni »po Titu«.

In kaj lahko povemo o »Titu« drugega kot: O, Tito! Omizja in sredi med njimi »Tito«, ob dodelanem imidžu neuspješno čenčajoč nekaj o ministrantih Peterletu in »njegovih« nekdanjih pionirjih. Vendar pa, k zadevi imidž Jack Nicholson se je bil za svoje vloge sposoben zrediti po 15 kg — enako priporočam »Tito«.

Nekaj je, kar je skupno vsem igralcem — dobrim in slabim —, ki so kdaj igrali Jezusa: razmimovali so se, izgubili so svoje igralsko ime, bili so samo še tisti, ki so nekoč — neke igrali Jezusa. In tudi ta gospod, ki mu ne vem imena, bo najbrž vedno ostal »Tito«. Ravno ta »prepričljivost«, ki jo imajo igralci, igrajoč osebe, ki so v svojem času imele svoj kult — in Broz ga je nedvomno imel — je najbrž zavedla ljudi za omizji v grajski dvorani. Kljub vsemu so se smejali iz bledeh šal (glejte, Tito klati neumnosti!) in so ob nagovorih maršalu govorili v še v času služenja vojaškega roka naučenem jeziku sosedov.

Zato tudi temu, po vseslovenski turneji že na moč utrujenemu igralcu: O, Tito!

VALENTINA M. S.

Klavirski recital Erne Lukač

Kromirana naslonjala stolov v grajski dvorani so bila do konca zakrita z ljudmi oziroma dvorana je bila polna.

Čez nekaj minut jo je napolnila tudi E. Lukač z zvoki. Šepetanje je potihnilo in ljudje so poslušali in gledali.

Beethoven, Liszt, Bach in Chopin...

V grajskem hramu so vteli Cavea, ko sem na mizi zagledala letak, ki je opozarjal, da se neke nad mano v dvorani E. Lukač pripravljajo na klavirski recital. Pa sem šla. Zaigrala je in bila je glasba.

Še bi poslušali in zato smo ploskali, ploskali...

Bis je ostal za naslednjič. Glasbo je treba ceniti.

VALENTINA M. S.

Mir — vojna — razprodano

V petek, 28. 2. 1992, je bila v dvorani soboškega teatra predstava MIR — VOJNA? Avtorski projekt plesalke Svetlane Krstić, ki je ob sebi združila nekaj prijateljev srednješolcev, ki so s pomočjo giba, besede in glasbe servirali občinstvu svojo vizijo obdajajočih nas dogodkov. Predvsem pri likovni kompoziciji te odrske stvaritve ne moremo prezreti Svetlanine nedvomno obetavne »voj-ske«, tj. nekoliko mlajše generacije, ki pa v tem primeru deluje za odtonek premalo agresivno.

Po prežvečenem meniju, ki traja dobrih trideset minut, se obiskovalec počuti predvsem okusno. Predstava je bila vnaprej razprodana, kar pa v kulturi našega mesta ni praksa (škoda).

Znan slovenski gledališki igralec je po ogledu predstave dejal: »Ti ljudje bi za to stvar dali svoja življenja.« AVE!

MATEJ FIŠER

Naš nacionalni glas

V državi, katere značilnosti so cerkve in kapelice po holmih, pialiskih društvih z veseliciami ter ljubiteljski pevski zbori v vseh kombinacijah (ženski, mešani in moški), ne bi bilo čudno, če bi ponovno uveljavljanje tekmovalnosti v gospodarstvu sociologi in kulturnologi kdaj povezovali s tekmovalni pevskih zborov. V smislu: nekoč je bila tekmovalnost v gospodarstvu, potem je petinštirideset let v gospodarstvu ni bilo. Narod pa kljub temu ni živel brez te vitalne lastnosti, tekmovalnost ni nikoli v celoti odšla iz dežele, kajti iz gospodarstva se je začelo odplazila v L. amatersko kulturo. Tam je preživela lepa leta, hodila je po tekmovalnih pevskih zborov, razvnela se je na srečanjih mladih pesnikov in pisateljev. In potem so jo začeli nejevoljno puščati spet tudi v gospodarstvu.

10. marca je potekel rok za prijavo za udeležbo na 20. srečanju mladih pesnikov in pisateljev Slovenije, ki ga prireja Zveza kulturnih organizacij Slovenije (ZKOS) s sodelovanjem Zveze kulturnih organizacij Ilirska Bistrica in Radovljica. Srečanje je tekmovalno, najboljša stvaritve bodo objavili. Od 10. do 12. aprila bo v Mariboru osrednje slovensko zborovsko tekmovalno zborstvo. V prvem krogu bodo za nacionalno nagrado tekmovala zbori: Ljubljane, Maribor, Kranj, Šoštanj, Trebnje, Velenja in Vrhnika. V drugem krogu pa se bodo izbranim slovenskim pridruvalski, Rige (Latvija) in Nižnjega Novgoroda (Ruska federacija). Ter najboljša z NP 1990, MePZ Obale iz Kopra in vokalna skupina AVE iz Ljubljane. Naših pevcev ni ne med temi in ne med ostimi. Š. SMEJ

Brunni moški glasovi so zadoneli v počastitev žensk in njihovega praznika. Tovrstna srečanja bodo v prihodnje organizirali pogostejše. Čez kakšen mesec bodo zadoneli v Gančanih. Na sliki: moški pevski zbor iz Gančan.

Foto: F. M.

Beltinci: srečanje pevskih zborov

V počastitev dneva žena in mater je krajevna skupnost skupaj s KUD Beltinci pripravila v osnovni šoli srečanje pevskih zborov z območja krajevnega urada Beltinci. Nastopilo je šest pevskih zborov, ki so predstavili vsak po tri pesmi iz svojega repertoarja. Sodelovali so: moški pevski zbor Gančani, mešani pevski bor Lipa, mešani cerkveni pevski zbor (vse tri vodi Andrej Maroša), moški pevski zbor Lipovci (vodi ga Jože Tivadar), mladi pevci iz beltinske župnije in moški pevski zbor KUD Beltinci (vodi ga Jože Grlec). S svojim nastopom — prevladovala so domače narodne, ponarodele, umetne, ljubezenske in pobožne pesmi, so pevci navdušili številno občinstvo. K praznovanju žena in mater pa je dal slavnostno obeležje pozdravni nagovor predsednika sveta KS Beltinci Jožeta Kavaša in pa nageljni, ki so jih dobili udeleženci nežnega spola pri vstopu v šolo. V pogovoru smo tudi izvedeli, da bodo v prihodnje tovrstna srečanja pevskih zborov organizirali pogostejše, v vseh krajih, od koder prihajajo pevski zbori. Čez kakšen mesec naj bi bilo srečanje pevskih zborov v Gančanih, kjer pevci praznujejo 10-letnico delovanja.

F. Maučec

kulturni koledar • kulturni koledar

PIREDITVE

MURSKA SOBOTA: V kinu Park bodo od četrta, 26. marca, do nedelje, 29. marca, ob 17.00 in ob 19.00 predvajali ameriško komedijo Kraljevi ribič (Fisher King). Film, ki je osvojil dva zlata globusa, srebrnega leva na he-neškem filmskem festivalu in je nominiran za pet oskarjev, je režiral Terry Gilliam, v glavnih vlogah igra Robin Williams (Društvo mrtvih pesnikov) in Jeff Bridges.

LJUTOMER: V petek, 27. marca, ob 19.00 bodo v galeriji Antea Trstenjaka odprli razstavo akademskega slikarja Darka Birse Zemeljske podobe duhovnega zavetja. Razstava bo odprta do 19. aprila.

CVEN: 28. marca bo v združenem domu koncert ob tridesetletnici moškega pevskega zbora s Cvena.

LENDAVA: V mesecu madžarske kulture bodo 27. marca ob 18.00 odprli samostojno razstavo likovnega umetnika iz Zalaegerszga Zoltána Szilyja.

DOBROVNIK: V kulturnem domu se bodo 28. marca ob 14.00 srečale pomurske dvojzvečne ljubiteljske skupine.

LENDAVA: Srednješolski zbor iz Čsiksrede (Transilvanija) bo gostoval v lendavski cerkvi 30. marca ob 10.00, ob 11.30 pa v dobrotniški cerkvi.

MURSKA SOBOTA: 1. marca se bo začelo srečanje amaterskih gledaliških skupin. Trajala bo do 4. marca.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske študijske knjižnice so odprti vsak dan od 8.00 do 18.00, ob sobotah pa od 8.00 do 12.00.

GORNJA RADGONA: Matična knjižnica je odprta vsak dan razen torka od 8.00 do 18.00.

LENDAVA: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10.00 do 18.00, čitalnica pa v ponedeljek, sredo in petek od 7.00 do 18.00, v torek ter četrtek od 7.00 do 15.00, v soboto od 8.00 do 12.00.

LJUTOMER: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in četrtek od 8.00 do 17.00, ob torkih in petkih pa od 8.00 do 15.00. Vsak ponedeljek ob 16.00 so pravične ure za otroke.

USPEŠNICE:

V knjigarni Dobra knjiga vam za ta teden priporočajo: Konačnik: Ljubezen in sovraštvo, Mladinska knjiga; Beyer: Urjenje spomina in koncentracije, Državna založba Slovenije;

Toporišič: Enciklopedija slovenskega jezika, Cankarjeva založba.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V Pokrajinskem muzeju sta na ogled stalna zbirka in stalna likovna razstava.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je stalna razstava dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij. Na ogled je tudi spominska soba Gyorgya Zale.

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miška Kranjca je razstava 19. mednarodne likovne kolonije Lendave, ki bo na ogled do 5. aprila.

RADENCI: V razstavnih prostorih hotela Radin razstavlja slikar Karel Kozole iz Trbovlja.

AMPI, podjetje za trgovino, turizem in intelektualne storitve Bodonci, d.o.o., 69265 Bodonci, Bodonci 7 a Tel./telefaks: (069) 49-199

opravlja kakovostno in strokovno:

- uradno prevajanje dokumentov v nemški, angleški in italijanski
- oz. slovenski jezik (stalni sodni tolmač),
- simultano in konsekutivno tolmačenje nemškega, angleškega in italijanskega pogovornega ali poslovnega jezika,
- tečajne in instrukcije nemškega, angleškega, italijanskega (začetnega ali nadaljevalnega) pogovornega ali poslovnega jezika, francoskega in španskega začetnega jezika po sodobnih metodah v lastni izvedbi v podjetjih, na šolah, v vrtcih ali po dogovoru tudi drugje,
- poučevanje latinskega in grškega jezika na šolah ali na domu na ročnika,
- marketinške, zunanjetrgovinske, agencijske posle in storitve strateškega planiranja in strateškega upravljanja v podjetjih ter znanstvenoraziskovalno dejavnost pri mednarodni menjavi.

Vse podrobne informacije daje mag. Alojz Pihler, dipl. oec., AMPI Bodonci, d.o.o.

UMIRAJO
TUDI
JEZIKIZadnji
Ubik

Ne izumirajo samo ljudje in živali — izumirajo tudi jeziki.

Tevfik Esenc, ki je star približno 85 let, je verjetno zadnji človek, ki govori v jeziku ubik. Ko bo mož, ki prebiva v vasi ob turškem Mornornem morju umrl, bo z njim izumrla tudi govorica čerkeškega ljudstva ubikov, ki so prvotno živeli na Kavkazu severu.

V sedemdesetih letih je po trditvah jezikoslovcem govorilo ubik še kakšnih 20 oseb. Danes je ostal le še Tevfik, ki zares obvlada jezik ubik. Gre za jezik, ki je menda izmed vseh na svetu najbogatejši s konsonanti, pozna jih kar 80 do 85, s čimer si je zagotovil mesto v Guinnessovi knjigi rekordov. Umiranje ubikega jezika se je že začelo pred sto leti, ko so se pripadniki tega ljudstva iz neznanih razlogov odločili, da bodo namesto v avtohtonem raje občevali v abhazijemskem jeziku. Hkrati so se v bližini svojega naseljenega območja ob ruski črnomorski obali na plemenskem zborovanju leta 1864 tudi odločili, da se izselijo iz carske Rusije in se zatečejo v za tiste čase liberalnejše otomansko carstvo. Zborovanje je potekalo pod hrastom, ki so ga imenovali pripadniki tega ljudstva za sveto drevo.

Danes je na svetu še okoli 6000 jezikov. Ameriško društvo za jezikovne sviri, da jih utegne v kakšnih sto letih izumreti dobra polovica.

Mona Liza v 300 različicah

Tridesetletni francoski slikar Artus Pixel se že tri leta ukvarja le z enim modelom — z Leonardovo Mono Lizo. Portret, katerega izvirnik visi v Louvru, ga vedno znova navdihuje. La Gioconda je predstavil kot klovna, Saturna, jo prestavil v Botticellijev ali Moudrianov slog, po zgledu Vermeerjeve slike pa jo je spremenil tudi v Holandko z značilnim pokivalom in vrčem v roki. Doslej je umetnik izdelal že 300 različnih skrivnostno smešljajočih se dame. Pri tem si je pomagal z računalniško grafiko in »optičnim pisalom«. Podobe, prefotografirane z ekrana, so zdaj na ogled v neki pariški galeriji in naprodaj po 13.000 frankov za kos.

Revščine je več,
ne manj

Vsak dan umre na svetu 55.000 ljudi zaradi lakote. Večina umrlih so otroci. Revščina se ne zmanjšuje, svet pa je hkrati, ko postaja en njegov del vedno bogatejši, čedalje bednejši. Leta 1980 je bilo 31 zelo revnih držav z bruto družbenim proizvodom pod 500 dolarjev na prebivalca, lani so jih statistiki našli že 42. Bogate države sicer pomagajo revnim, a očitno premalo ali pa narobe kaj drugega, da kljub prizadevanjem revne države nikakor ne morejo splezati na zeleno vejo.

Leta 1960, ko so Združeni

narodi in Svetovna organizacija za prehrano (FAO) pripravili načrt za odpravo revščine v svetu, so strokovnjaki računali, da bodo lakoto v tako imenovanem tretjem svetu premagali v petih letih. Štirinajst let kasneje so se v Rimu na svetovni konferenci o prehrani spopadali z enakimi, če ne še večjimi problemi. Sklenili so, da bodo s kupnimi napori dosegli, da v naslednjih desetih letih ne bo na svetu nobenega lačnega otroka več. Danes pa Svetovna banka ugotavlja, da je na svetu že milijarda nedohranjenih ljudi, FAO pa dodaja, da je polovica od te množice zaradi stalnega stradanja tako šibkih, da ne morejo več delati na poljih in si sami pri-
skrbeti vsaj nekaj hrane.

Najbrž bi hogati morali rav-
nati v duhu tistega starega ki-
tajskega pregovora, ki pravi,
da lačnemu ne pomagaš kaj
prida, ako mu podariš ribo,
marveč ga raje nauči ribe lovi-
ti.

Združeni narodi so sprejeli
sklep, po katerem naj bi indu-
strijsko razvite države dajale
0,7 odst. svojega bruto družbe-
nega proizvoda za razvojno
pomoč revnim. Samo štiri raz-
vite države sveta dajejo toliko
oziroma še več, to so Norve-
ška, Švedska, Danska in Nizo-
zemska, vse druge pa manj. A
tudi zbrana sredstva pogosto
vlagajo v napačne projekte, ki
deže tretjega sveta dodatno
izpostavljajo ekološkemu uni-
čevanju in odvisnosti od razvi-
tega sveta.

Vrnitev
Ramzesa II.

Pri gradbenih delih v Egiptu so odkrili doslej najvišji kip faraona Ramzesa II. Visok je 15, širok pa 2 metra. Gradbeni delavci so v mestu Akhmia, ki leži 500 kilometrov južno od Kaita, pri kopanju nenadoma našli na granitni blok. Arheologi so v njem prepoznali faraonov kip. Egiptovska uprava za starine doslej kipa še ni mogla odkopati in je ustavila gradbena dela. Kip so odkrili na pokopališču, in ker se prebivalci Akhmia bojijo za grobove svojih pokojnikov, se upirajo nadaljnjim izkopavanjem. Po mnenju arheologov utegnejo poleg kipa odkopati tudi Ramzesov tempelj. Pred nekaj leti so tu že našli kipec faraonove hčerke.

Uganka

Skrica iz naše službe, Žožo in Janko, ter jaz smo jo mahali na pivo. Usedli smo se na vrt gostilne Jelen. Jesen je bila še dovolj topla in prijetna. Lepo udobno smo sedeli in pili pivo, ter se pogovarjali o filozofsko pomembnih rečeh. (3 denarju!)

Nekaj miz dalje je sedel parček, ki se je poljubljaj. Tik ven nas je sedel gospod, ki je jedel. Pri tem je cmokal kot prašč, očitno mu je jed prijala. Drugače je bil vrt pri Jelenu prazen.

Skrica sta še kar naprej govorila o življenjsko pomembnih zadevah. (Denarju!) Parček se je prenehal objemati in poljubljati.

»Poglejta,« sem rekel, »vendar diskretno.« Oba sta se odniti in zijala v parček, kot da bi bila na razstavi. »Obe sta deliti.«

Skrica sta se strinjala. Janko, na daleč znan moralist, je najstrože obsodil. Potem smo se ponovno pogovarjali o življenjsko pomembnih zadevah. (Pa saj že veste o čem.)

Cez čas je Janko rekel: »Meni pa se zdi, da je tista večja, ima daljše lase, morda vseeno fant.«

Nekaj časa smo razglabljali, ali je večja, nežnejša, z daljšimi lasmi fant ali ni. Potem je Žožo prišel na dan z novo teorijo. »Meni pa se zdi, če bolj pogledam, da je tista manjša, s krajšimi lasmi fant, poglejta njene roke, to so vendar krepke fantove roke. Ona višja ima veliko bolj nežne, ženske roke.«

Spet smo se pogovarjali o biti in ne biti in drugih filozofskih vprašanjih, ki se nanašajo na denar.

Tedaj je Žožo odločno rekel: »Obe sta fanta. Poglejte tisto višjo, saj je skoraj na dlani, da se mora briti, manjša pa ima roke kot rokoborec.«

Še enkrat sem ju do dobra premeril in rekel: »Obe sta dekleti, čisto navadni »lezbai« sta, poglejta vendar, saj kljub moškemu oblačilom ne moreta skriti, da sta ženski. Celo dolgi lasje ne morejo prikriti njunega spola.«

»Ni res,« je rekel Janko. »Tista višja res nima nič prsi, vendar je popolnoma feminilna, manjša, ki je res prsata, je videti kot cel dedec. Verjetno je malo bolj debela, pa je videti, kot da ima prsi. Gre za čisto navaden heteroseksualen par.«

»Obe se krepko motita, že prej sem opozoril na njune izrazito moške znake. Če nič drugega, bi vaju vsaj dolgi lasje lahko prepričali, da sta fanta. Tako dolgih las ne nosi nobeno debelo. Cisto navadna »peškota« sta!« je triumfiraj Žožo.

Potem smo spili pivo in naročili še eno. Žožo je gajnal pristal samo pod pogojem, da plačava midva, ker je on vsu. Spili smo tudi drugo pivo, parček se je medtem ponovno objel in začel poljubljati. Gospod, ki je med jedjo cmokal kot prašč, je zadovoljno odložil pribor, si s prtičkom obrisal mastno usta(?) in se prijetno utrujen zavalil v stol.

Potem smo plačali. Pol jaz, pol Janko, Žožo je Janko dal nekaj drobca, češ to je za moj zapitek, bilo pa ga je kvečeno zobotrebce, ki jih niti nismo uporabili.

Nezadovoljni zaradi nerazrešene uganke, smo se odpravili domov. Parčka, pa naj je bil kakršne koli kombinacije, to ni niti najmanj motilo, tudi gospoda, ki je cmokal kot prašč, ni moglo nič motiti, zadovoljno si je trebil zobe in gledal v prazno.

Borivoj Rep.

Mesto pod peskom

Ameriški in britanski arheologi so globoko v puščavi na jugu Omara začeli iskati starodavno mesto, ki naj bi bilo pokopano pod peskom. Skupina desetih strokovnjakov, ki jo vodi Britanec Ranulph Fiennes, bo v puščavi preživela tri mesece. Če bodo našli, kar so začeli iskati, bo to eno najpomembnejših zgodovinskih odkritij. Mesto Iram, ki ga omenja Koran, naj bi nastalo leta 3500 pred našim štetjem, zgradilo pa naj bi ga pleme Aadov. Skupina arheologov je opremljena s satelitskimi posnetki omanske province Dhaffar, ki jih je posnelo ameriško vesoljsko plovilo Challenger. Na slikah so dobro vidni sledovi 100 kilometrov dolge ceste, ki se vije od južnomanskega pristanišča Salalah v notranjost puščave. Cesta po mnenju strokovnjakov doka-

zuje, da je bilo v puščavi to mesto. Lani so arheologi našli nekaj ruševin, mesta pa ni bilo Iram znan po svojih kamnitih palačah. Ime je tudi z drugimi civilizacijami središči na tem območju. V preteklosti se niso hoteli pridružiti novi religiji, ki jo je prinesel prerok Hud, zato je pridelala huda suša. Hud jim je obljubil, da jim bo pomagal, bodo sledili njegovemu vodstvu in uničili svoje malike, njegovo pomoč zavrnili. Tako najdnje prišla božja jeza in neurja so porušila mesto in la njegove prebivalce.

Arheološko ekspedicijo vodi britanski petroleum, letalska družba Gulf Air in oman-

Zadnje čase so prišli v modo stražki, je govoril moj dober prijatelj Bela. Prvo so stražkali školniki. Pa od koga mo se štiti? Či naj od njih? Te so stražkali njeni učenci, slabši, pa boukeji: Kak te električari, pa doktori, pa novinarji, zdaj nazadnje je pa stražkala raja misleč, ka njoj tudi nago-dijo, kak so ovini. Liki nježno, ka se je raja vprezala. Pa kak ne bi. Što jo je pa napelo? Sindikalni voditelji, bivni, steri so tudi zdajfajni. Tej so pa te grle bili voditelji z dobrimi službami pa z dobrimi plača-mi, pa so zdaj tudi. Pa ka ležko od njiž čakamo? Teu, ka mammo, pravi Bela. Gor je prišlo, ka smo stavkali proti bogatini, steri so tudi vodilni. Ka, pa kak smo itas-kali? Ka smo si dali električno odhlopiti. Bogataš ma agregat ali si ga pa ležko kiižni. Ka smo njeni čisto zaprli? Boga-toga se helikopterom odpelajo kama doč. Rajsi v Snico, kak pa na Kikec. Či ti ni mi vodou zaprli, si fo kiižni. Či nje mi bolnico zaprejo, si gor zeme svojega doktora. Ne si ležko kiižni pa san krilita. Samo pokopati se nede mogo san. Raja de se pa mogla sama zmagati. Džouzi.

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Nepričakovano se boš zaljubila in vse okoli tebe se ti bo zdelo čudovito. Toda nikar ne pozabi na tiste, ki so ti k tej sreči pomagali. Kajti dober prijatelj je včasih vreden več kot bežen ljubimec.

On: Po težkem koncu tedna se boš zbudil s še rdečo glavo, zato se ti lahko kaj hitro zgodi, da ti bo šlo vse kar najbolj narobe. Raje se malo potuhni in počakaj na ugodnejši trenutek, predvsem pa na treznejšega.

BIK

Ona: Spotaknila se boš ob lastno zanko, ki si jo tako vneto pripravljala nekemu drugemu. Drugič bodi raje malo bolj od-kritostna in poštena, pa se ti to ne bo zgodilo. Popazi raje na svojega partnerja!

On: Še vedno se ne boš mogel odločiti, ali naj tvegaš in sprej-meš ponujeno priložnost, ali pa se držiš zanesljivega posla. Vse-akor pa je res, da brez tveganja ni pravega zaslužka, ki bi ti prišel še kako prav.

DVOJČEK

Ona: Tvoji namigi bodo preveč prozorni, da bi lahko še vedno ustvarjala vtis, da te resneja ljubezenska veza sploh ne zani-ma. Prepusti se čustvom in kaj kmalu se bodo pokazali povsem konkretni rezultati.

On: Še vedno se ti ne bo uspelo unesti, kar te bo v prihodno-sti še kako toplo. S prijateljico se boš zapletel v zanimiv pogo-vor, ki ti bo odkril pravo podobo njenih čustev. Nikar ne oma-huj, ampak napadi!

RAK

Ona: Poskusila se boš orestiti spominov na preteklost, a ti te-ga ne bo uspelo v celoti uresničiti. Nekdo si sicer vztrajno priza-deva pridobiti tvojo naklonjenost, toda tvoje obnašanje ga eno-stavno odbija.

On: Zdaj je čas, da se odločiš in greš do konca! V začetku bo-do rezultati res nekoliko nespolbudni, toda na koncu se bo vendarle pokazalo, kdo je imel prav. Vsekakor boš ogromno pridobil, več kot izgubil.

LEV

Ona: Nepričakovano bo prišlo do nekega srečanja, ki ti bo v prihodnosti postalo kar navada. Partner se bo temu od začetka sicer upiral, vendar pa se bo na koncu vendarle uspel sprijazniti z novim položajem.

On: Nikar ne verjemi govoricam, ki jih razširja tvoj samozva-ni prijatelj, saj je resnica nekaj povsem drugega. Z odkritost-jo ti bo uspelo tudi tam, kjer se je ustavilo veliko večjim osvajačem, kot si ti.

DEVICA

Ona: Nekdo ti hoče povedati nekaj prijetnega, ti pa ga vedno preslišiš. Toda tudi njegove potrpežljivosti bo konec, zato pos-kribi, da se ti to ne bo masčevalo — kako, pa veš najbolje ti sa-ma!

On: Znašel se boš v prav komičnem položaju in še najbolj bo, da vse skupaj pustiš, še preden se ti bo celotna zadeva zruši-la na glavo. Poskusi raje na kakšnem drugačnem področju — na primer v ljubezni ...

TEHTNICA

Ona: Sicer ti bo uspelo, da se boš dokopala do nekoga, ki ga že dalj časa prav bolešno obžuješ, vendar pa si nikar ne delaj prevelikih utvar, saj bo to le prehodna avantura. Raje uživaj, dokler še lahko ...

On: Še vedno se ne prilagajaj trenutnim razmeram, še posebno, če si prepričan o pravilnosti svojega početja. Ljubezenska ro-manca v tvoji bližini te bo sicer prizadela, toda kaj hitro si bo našel ustrezno tolažbo ...

Ona: Ker si si vse premalo prizadevala, si izgubila nekaj tiste-ga, kar ti je veliko pomenilo. Toda nikar se ne delaj užaljeno, temveč se raje posveti prihodnosti, ki ti lahko prinese še kaj lep-sega.

On: Prišel je pravi čas, da poskusiš zgladiti nesporazum, ki ti je prinesel obilo neveselosti. V začetku se bosta s prijateljico v mišljenju sicer razhajala, vendar bo konec tisti, ki bo odločal o nadaljnji usodi.

SKORPIJON

STRELEC

Ona: Ničesar ni tako stalnega, da se ne bi moglo spremeniti, to se nikar ne delaj tako neprisadeto, ampak priznaj, kaj si si storila, saj ti bo le na ta način uspelo obdržati tisto, za-
si si dolgo prizadevala.

On: Še vedno ti ne bo uspelo pozabiti nje, ki ti je v pro-
sti veliko pomenila. Nastalo praznino boš sicer poskušal zapol-niti z občasnimi avanturami, vendar pa tiste prave enostavne boš uspel najti.

KOZOROG

Ona: Še vedno te bo spremljal neverjetna sreča, vendar ti bo bilo dobro, če bi se začela počasi zavedati, da lahko to tve-gaš. S prijateljem se boš zapletla v nekaj lepega, kar pa bo za prehodne narave.

On: Ni se ti treba bati nobenih posledic, saj je nečloveški dek-
dek že skoraj pozabljen. A vseeno se še vedno ne boš odlo-
stati previdnega opazovalca, saj je ena boleča rana več kot
dovolj za romantika, kot si ti.

VODNAR

Ona: Odpovedati se boš morala določeni razvadi, a vendar
pač ne bo šlo več naprej. Partner bo tega zelo vesel in ti bo
tudi pokazal. Poslovne mačhte pa raji pusti še nekaj časa
ru, da dokončno dozori.

On: Najprej ti vsa stvar ne bo preveč dišala, vendar pa se
kaj kmalu privadiš in postalo ti bo celo všeč. Še vedno pa se
ne bo uspelo sprijazniti z izgubljeno priložnostjo, kar se ti bo
ko se maščeje.

RIBI

Ona: Trenutek, ki si se ga tako bala, je končno
resnica pa ne bo sedaj šele začelo, zato si nikar ne jemi pri-
gih počitnic. Prijatelj se ti bo oglašil z zanimivim predlo-
bi se ga splačalo uresničiti.

On: Prepripi s partnerjem bo sledila sladka sprava in
medsebojni odnos bo le še trdnjši. V začetku tedna pa
stopila trda poslovna strelitev in le stežka ti bo uspelo
celo kožo.

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

SIFRA:
ŠOFER

To je nepisano pravilo, a ga mnogi ne spoštujejo.

4. Kariera, življenjsko delo in poklicna uspešnost

Pridno boste delala in se žrtvovala. Vse mora potekati po že določenih tirnicah. Tudi tveganje ima svoj čar. Predvsem se veselite slave in časti, čeprav vam je tudi denar všeč. Le hitro ga izdajte po nepotrebnem.

5. Posebnosti

Prevečkrat podvomite v vse, česar se lotite. Tudi zato, ker poslušate druge. Ti se nikoli ne poglobijo v bistvo problema.

6. Nasvet

Uskladite odločitve in reakcije v skladu s svojim prepričanjem. Edino to vas ne bo izdalo.

SIFRA:
TEHTNICA

Val zunanji videz je drugačen od vaše notranjosti. Na zunanje zavešani, znotraj polni dvomov in negotovosti pred tveganjem. Pojmom zamenjate pomen in vsebino. Želite odpraviti lastne slabosti, a vam to težko uspe. Zmanjkuje vam časa za premišljanje in potrpežljivost.

2. Zdravje

Obilica dela prinaša utrujenost in izčrpanost. Fizična sprostitiv bi vam gotovo pomagala. Dobre prehranske navade prizanašajo želodcu in črevesju. Izogibajte se sitarjenju v dobi sebi in drugim.

3. Ljubezen, zveze, zakon, otroci

Tudi tukaj vam primanjkuje sprostitiv in zaupanja. Morate verjeti v pravo ljubezen. Sami težko shajate. Želite si partnerstvo in oporo v življenju. V teh letih bi se morali vedeti, kaj si želite, kakšnega partnerja. Ko najmanj pričakujemo, se zgodi pravo.

MURSKI VAL • MURSKI VAL

LESTVICA TUJIH SKLADB

NSTSNMV

1. DON'T LET THE SUN GO DOWN ON ME — George Michael & Elton John
2. YOU'VE GOT TO HIDE YOUR LOVE AWAY — Joe Cocker
3. NOVEMBER RAIN — Guns n' Roses
4. REMEMBER THE TIME — Michael Jackson
5. CAN'T LET GO — Mariah Carey
6. THOUGHT I'D DIED AND GONE TO HEAVEN — Bryan Adams
7. LPTWON GIRL — Billy Joel

PREDLOGI:

1. LOVE THING — Tina Turner
2. WHERE WERE YOU — Ronnie Tyler
3. RIGHT NOW — Van Halen

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE

1. SIROTA — Helena Blagne
2. RDEČA MASNA — Čuki
3. SANTA MARIA DELLA MONTAGNA — Irena Vrčkovnik
4. ALI SPIS — Don Juan
5. KAM SO ŠLE VSE ROŽICE — Tomaž Domicelj
6. PUNČA BISTRE GLAVE — California
7. VEDNO, KO GREŠ — Andreja Makoter

PREDLOGI:

1. TI IN JAZ — Be radio
2. TEBI — Pop design
3. KLIC DOBKOTE — Alenka Godec in New swing Quartet

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE NA MURSKEM

KRSČAKON, CEKRON PA Z MARELOF

1. NA PLES — Ans. Nagelj
2. NAJLEPŠE JE TU PRI NAS — Ans. Nika Zajca
3. KDO ZA RUNDU DAL BO — Ans. Slovenija
4. REBULA IN ČEBULA — Ans. Lojzeta Staka
5. V GORJE RAD SE VRAČAM — Alpski kvintet
6. OHČET V LJUBLJANI — Ans. Marela
7. MARJETKA — Ans. Franca Flereta

PREDLOGI:

1. SAVINJČANI — Celjski instrumentalni kvintet
2. PLANIKA — Ans. Nagelj
3. PRIJETNE SANJE — Fantje treh dolin

Izpolnjene kupone pošljite do četrta, 2. aprila 1992, na naslov: Murski val, Titova 29, 69000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon 9

Glavni za (ena skladba):

— naslov: _____

— avtor: _____

— skladatelj: _____

Izpolni priimek, naslov: _____

REVMATIZEM

OZDRAVITE SE LAHKO SAMI!

Dr. Campbell se loteva v svoji knjigi Zdravniško preizkušeno domače zdravljenje artritisa problema artritisa nekoliko drugače kot uradna medicina. Trdi, da je artritis (s tem imenom sta mišljeni obe skupini bolezni, in sicer vnetnega neinfektivnega artritisa in degenerativnega osteoartritisa) posledica onesnaženja organizma s strupi, ki jih v glavnem sprejemamo v telo s hrano. Do tega spoznanja je prišel po dolgih letih dela z artritičnimi bolniki, pa tudi s prebiranjem starih zapiskov, ki so jih zapustili mojstri ljudskega zdravilstva.

Dr. Campbell trdi, da se lahko večina artritičnih bolnikov povsem pozdravi, če se dosledno drži napotkov za zdravljenje, ki so opisani v knjigi. Glede na to, da se skriva glavni vzrok nastanka bolezni v napačni prehrani, avtor ne priporoča drugih močnejših zdravil, ampak nas uvede v skrivnosti zdrave hrane, njene izbire in kar je zelo pomembno, njene priprave. Zagovarja prepričanje, da je človeku potrebna čim bolj naravna in tem manj predelana hrana, bogata z vitamini, minerali in drugimi potrebnimi naravnimi sestavinami. Prvi učinki naj bi se pokazali že teden ali dva po začetku zdravljenja, to

pomeni, da bi bolečine povsem prešle ali se vsaj občutno zmanjšale, otekline začele plahneti in pregrevanje ponehalo. Vse to kmalu povrne izgubljene gibalne sposobnosti in veselje do življenja.

Preberimo si, kaj meni o priročniku dr. Campbella naš priznani strokovnjak za prehrano, prof. Dražigost Pokorn, dr. med.

Priročnik Zdravniško preizkušeno domače zdravljenje artritisa je ena najboljših knjig o alternativni medicini oziroma varovalni prehrani in zdravem načinu življenja. Namenjen je preprečevanju nekaterih civilizacijskih bolezni, med katere lahko štejemo tudi razne oblike artritisa.

Dr. Campbell je pri svojem vsakdanjem delu oziroma pri diagnostiki in zdravljenju artritisa kmalu spoznal, da so ta in druge civilizacijske bolezni povezane z nezdravim načinom življenja in prehrane. Trdno je prepričan, da

je artritis posledica nezdravilnih navad in življenja v onesnaženem okolju. Vse to zmanjšuje sposobnost organizma, da se zoperstavi resničnemu vzroku nastanka bolezni. Tako je prizadeta sposobnost obnove, kar še povečuje škodljivost raznih strupov in odpadnih snovi. Artritis je stanje zmanjšane odpornosti in očitnega nepravilnega delovanja telesa. Odpornost ohranjamo s predpisanim zdravim načinom življenja.

Campbellovo zdravljenje pravzaprav temelji na naravni (alternativni) prehrani in ustrezni mentalni higieni. Vključuje le naravno, nepredelano, čim manj toplotno obdelano hrano, veliko presnega sadja in zelenjave, vse v obliki bioživeža (s čim manj aditivov in kontaminantov). Campbellova dieta je povsem uravnotežena zdrava prehrana, seveda pod pogojem, da so živila higiensko neoporečna.

Priročnik dr. CAMPBELL "ZDRAVNIŠKO PREIZKUŠENO DOMAČE ZDRAVLJENJE ARTRITISA" lahko naročite tako, da plačate 750 slt na račun ZALOŽBA L&L, Lj., št. žr.50100-601-42130. Fotokopijo potrjene položnice pošljite na naslov: ZALOŽBA L&L, p.p.106, 61101 Ljubljana. Knjigo vam bomo poslali takoj po prejemu dokazila.

Dobro je vedeti

Vonjave v kovčku. Preden pospravimo kovček, damo vanj kosček dišečega toaletnega mila. Kovček bo lepo dišal, naslednjč ga bomo spet z veseljem odprli.

Kavbojke v slani vodi. Nove kavbojke ne bodo obledele, če jih bomo pred pranjem položili za kako uro v mrzlo soljeno vodo (žlička soli na dva litra vode). S tem utrdimo barvo, da je obstojnejša.

1. Duhovne in moralne lastnosti posameznika

Ste oseba čustev in prijateljstva. Skrbite za lepe stvari v življenju. Ste duhoviti. Želite ljubiti in biti ljubljena. Ljubezen, lepota in prijaznost, smisel za glasbo, ples in plemenitost so vaše precej očitne vrline. Edino, kar moti, so hitre spremembe razpoloženja.

2. Zdravje

Ste zelo občutljivi, celo preobčutljivi. Že najmanjši neuspeh povzroči depresijo. To lahko vpliva na vaše počutje in zdravje. Vaša nežna konstitucija ni zmožna sprejeti težjih fizičnih del in obremenitve. Občutljivost je večja v povezavi z ledvicami. Izogibajte se prehladu kot posledici prelahkega oblačenja ali sedenja na mrzlih tleh.

3. Ljubezen, zveze, zakon, otroci

V mladosti, to je zdaj, se preveč radi spogledujete s fanti. Radi ste zaljubljeni in ljubezen je med prednostnimi dejavnostmi. Tudi za vas živi nekje princ na belem konju, le potrpljenja ne smete izgubiti. Prav gotovo ga boste srečali do 28. leta.

4. Kariera, življenjsko delo in poklicna uspešnost

Vaše reakcije so premišljene, le odločate se težje. Ste študiozni. Za večje poteze vam primanjkuje poguma. Hitro se vas loti malodušje. Smisel za pravičnost in humanost odlikujeta poklic pravnika.

5. Posebnosti

Po svoje ste realist, le da težite k višjim idealom, ki jih največkrat tudi dosežete.

6. Nasvet

Na ponavljajočih napakah se da kaj naučiti. Čim večkrat se sama odločate.

Govorica telesa včasih pove več kot tisoč besed. Po mnenju psihologov vam lahko vse o ženski, ki vam sedi nasproti, pove že drža njenih nog. Kaj torej povejo noge?

Ženska, ki sedi s prekrizanimi nogami in desno nogo narahlo pozibava, je inteligentna in častihlepna.

Če gleženj ene noge narahlo zatakne za drugega, pomeni, da ima prebujno domišljijo.

Če noge in stopala iztegne, ima premalo domišljije, duhovitosti in dojemljivosti. To je tipično za ženske, ki nad nečim nenehno vliha jo nos.

Ženska, ki drži noge drugo ob drugo, stopala pa stisne, je skromna, zvesta, anksiozna, vendar nelzobrazna.

Če kolena in stopala stiska, prsti na nogah pa se stikajo, je živčna in preplašena.

Če pa noge iztegne in stopala malomarno prekriza, je površna, sproščena, vesela in vedno dobre volje.

DOMAČE JE DOMAČE

Domača jetrna pašteta

Potrebuje: 40 dag. svinjskih jeter, 20 dag. slanina, 15 dag. čebule, 15 dag. svinjske masti, 5 dag. masla, 2 jajci, malo moke, 2 dl. juhe, sol, poper, muškati, timijan, majaron.

Jetra in čebulo narežite na lističe (slanino). V kozici vse skupaj svetlo prepražite na masti in ohladite. Ohlajeno v mešalniku dobro zmeljite. V porcelanasti posodi penasto vmešajte jajci in surovo maslo ter dodajte vse začimbe. Začinite po lastnem okusu s po-

prom. Posolite, dodajte žlico moke in v to vmešajte zmleto maso. Dobro premešajte in zalijte z juho. Dno in stranice glinaste posode premažite z maslo in natlačite vanjo pripravljeno maso. Na vrh položite nekaj rezin slanine. Temperatura nastavite na 150 stopinj in pečite eno uro. Ko je pašteta pečena, počakajte, da se ohladi. Nato jo stresite iz posode in večkrat prelajte ali premažite s svinjsko maslo, tako da dobi belo preveko. Zraven ponudite dober črn kruh in maslo.

SESTAVIL MARKO NARAP	DEL PISARNIŠKE OPREME	ODPADNA VODA	TANTALOVA HČI, KI JE IMELA 14 OTROK	TISOČ KI-LOGRAMOV	NEKDANJI SLOVENSKI TEDNIK	NORDIJSKO MOŠKO IME	MANJSA PLETENA KOŠARICA
AVTOMOBILSKA TOVARNA V MICHIGANU							
SLABOUMNA ŽENSKA BEBKA							
KLASIČNA PESNIŠKA STOPICA							
MESTO V PIEMONTE					LATINSKI PESNIK	NORVEŠKA BIVŠI JAPONSKI PREMIER	
MESTO V AVSTRALIJI				IT. NAFTNI KONCERN			
NOGOMETNI KLUB			PRITOK LUNE	LAJDSKI VODITELJ			
ZDRAVILNA VEŠČINA							
AVTOMOBILSKA OZNAKA ŠVEDSKE			SLOVENSKI TENORIST	LUKA V SEV. JADRANU			ZABUJ GLAS
ŠPORTNA REKREACIJA					SKOPJE NEOKRUSEN OKRASNI PREDMET		
RUS. SKLA. DATELJ (VLADIMIR, 1966 - 1920)							
ODPADEK PRI KOVANJU							
ČEŠKI SKLADATELJ (LEOŠ)							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Ingolič, violina, aktinij, Nol, aga, Alah, on, Kania, K, O, Darka, Bo, Tal, III, Lim, ljubica, Caracas, Ard, ara.

V Radgoni je bil 26. decembra 1918 manifestacijski shod, katerega sta se udeležila Maister in Slavič, sprejeli pa so resolucijo, s katero »prvi tabor prekmurjskih Slovencev pozdravlja novo skupno vladno neodvisno državo SHS in jo prosi, da vzame kmalu pod svoje okrilje slovensko Prekmurje«. Tudi samemu regentu — prestolonasledniku so poslali prošnjo za čimprejšnjo rešitev prekmurškega vprašanja.

Prizadevali so si, da bi v Soboti čimprej ustanovili prekmurški narodni svet, katerega predsednik naj bi bil Božidar Sever.

Kot so hoteli Slovenci rešiti Prekmurje, tako so želeli Hrvati rešiti izpod Ogrske Medžimurje. Eden od nižjih poveljnikov je bil kapetan Jure Jurišič, ki je iz navdušenja in vojaškega ponosa na lastno pest prodiral tudi v Prekmurje. S četo 68 prostovoljcev je 26. decembra 1918 prekorčil mejo in zasedel Lendavo, 28. decembra pa že Soboto, ki so jo madžarski vojniki zaradi strahu že prejšnji dan zapustili.

Na svojo roko je začel Prekmurje osvobajati tudi domačin in prostovoljec Jožef Godina. Ker ni našel zadostne podpore, se je moral pod pritiskom madžarskega oddelka, ki ga je vodil nadporočnik Vilmoš Tkalec, umakniti na prejšnjo stran. Torej Jurišič in Godina nista vedela drug za drugega. Potem je Godina prek Radgone vseeno prišel v Soboto k Jurišiču.

V Prekmurje je takoj prišel še

Božidar Sever in začel organizirati narodni svet.

Madžari so ugotovili, da teh ozemelj ni zasedla višja jugoslovanska vojaška oblast, ampak le posamezniki na svojo roko. Zato so se odločili za ponovno zasedbo. Pehotni polk iz Sombotela je pod poveljstvom stotnika Jenőja Perneczkyja 3. januarja 1919 ponovno zasedel Soboto in Jurišičovo vojsko so izgnali. Godino in Severja pa zajeli.

Jurišičeva neuspela zasedbena akcija je prinesla potem še večje težave. Bolje, da je ne bi bilo, saj so bili Madžari odslej zelo budni in prihajali do enotnega prepričanja, da se Prekmurje ne sme odcepiti od Madžarske, zato so utrjevali svoje politične pozicije in organizirali organizacijo »Fond za mejno obrambo«, v katerega so tudi grofje tega področja dajali velike vsote, celo prebivalstvo so pozivali za prispevke v tej akciji.

V začetku januarja 1919 se je dr. Obal, zdaj že veliki župan Željezne županije, sestel s prekmurškimi duhovniki v Beltincih, da bi Prekmurje ostalo še naprej pod Madžarsko kot Murska županija. Razgovori so bili brezuspešni, saj je po mnenju enega od udeležencev Obal igral nejasno izzivalno politiko. Kleklov načrt avtonomije

V takem ozračju, stiski ogrske vlade in želji jugoslovanskih oblasti, je Jožef Klekl ponudil svoj koncept zamisli pripadnosti Prekmurja.

Na njegovem domu v Črenšovcih so se 14. januarja 1919 sestali slovenski duhovniki iz lendavskega okraja ter sprejeli in podpisali načrt avtonomije, ki je bil nato objavljen v Novinah 9. 2. 1919. V bistvu se ne razlikuje od Obalovega. Oba predvidevata avtonomijo v okviru Madžarske, s tem da Kleklov obsega celotno Prekmurje (tudi Porabje), ne glede na nacionalno sestavo, poudarja pa še vodilno vlogo duhovščine. Priznanje samoupravnih pravic želi doseči na mirovni konferenci ter tudi zaščito teh pravic — tudi, če bo mogoče Prekmurje priključeno k Jugoslaviji. Klekl je to avtonomno enoto imenoval Slovenska županija.

Ker se je ljudstvo vse bolj opredeljevalo za Jugoslavijo, so madžarske oblasti poskušale vključiti še sombotelskega škofa dr. Mikeša, ki je nato obiskal več prekmurjskih župnij, a brez uspeha. Naletel je celo na odpor.

Kleklovi avtonomiji se je uprla socialdemokratska stranka. Toda Vilmoš Tkalec in dr. Samuel Ritscher sta se izjasnila za avtonomijo Prekmurja.

Ob tako različnih pogledih je hotela vlada v Budimpešti to vprašanje čimprej rešiti, zato je 12. februarja 1919 sklicala zastopnike vseh načrtov glede avtonomije Prekmurja. Tudi tokrat niso našli skupnega jezika, sicer pa je bila že marca na Madžarskem sovjetska oblast.

Prekmürski Slovenci!

Madžari in Nemci, Steci so začeli te strašne boj, težko premagani na tleh Najhude je najhujšo na tej boji Madžari Tuzi in največje grozovitosti so vgnanji med boji Madžari. Poved, kama so prišli, so samo ropali, paljali in morili. Odskandina za to vse bo štela milijarde. Bojni dug, Steci so doma napravili, znači tudi 17 milijard. Vsaka jedna madžarska družina bi morala po sklenjenem miru prevzeti najmanj 60 jezer državnega (sosačnega) duga. Ar pa Madžari gani toga ne bodo mogli plačati, so skušali vse tiste narode, Steci so dobili tlači kark koli, pridržali za to, da bi se zadržali z madžarskim »posrednikom«. Obitali so njini zvezanci neodvisne države (avtonomije) in njini lagah, ka hodu Madžari vse mogoče plačavali. Slovaki, Rusi, Romani, Horvati in Srbi so te lažive oblike ne zmešale; tej narodje so pokazali svojim preganjajem letet i so se zložili s svojimi rodinimi bran v solobne države. Kde so sami svoji gospodje.

Zadnje vjupanje Madžarov, da dobijo nekoga ki bi njim pomagao plačavati bojne dugi in odškodnine, ste Vi, Prekmürski Slovenci! Z dolgi židavili rok se hodo plačavali tej dugovje, pa Vi, ki se dozdaj duga stotletja delah Madžarom gospodim, bi moj kak rohi Ste stotletja delali to gospodim naprej. Najprej so Vas steli s preganjanjem i mrtvami prišli do tega, da zatopite svojo mater Jugoslavijo. Ar je vse to nikaj nej punagah, so Vas začeli valiti na svojo stran z obilnimi, kak peče brezi vsakoga huska druge slovenske narode.

Ne verite tem plačavim zapelivom, nego se zbudite, kak so to vimali vsi pre od Madžarov tlačeni narodi, a sedaj židavili v neodvisni, demokratiški ravnajoji jugoslovanski državi. Verite vladi (komuniz) tega mogočnega, zjednega naroda, verite četi našega vladarja prestolonaslednika Aleksandra, da bo vsa zemlja razdelana i dana polobne laskim smakom, Steci bodo to zemlo sami obdelavali. Vas grofirska zemla se razlze nej spono nekaj. — Naša kraljina bo razdelana v okroga (državice) z avtonomij, hodo mla v domači deli svetobla. To tani plani bodo venci pri Muri meli svoje lastivno okrožje. Duhovniki, spuda i učitelji v Vašem okrožju ne hodo več Madžari. Madžarstvo, tiki sinuje lastivnega naroda. Da se ta gospodje na Vašoj zemli vzeja, Vam vlado včas po obdobju nura osnuje vse potrebne šole, Ravnatelj hodo vlada škola, da se v Vašem okrožju zvidajo vsi potrebni mestorje i zbeznice. Madžarski »osrag« bo mali, brezi vsake lastivnosti, ar je od murga odrezani, medtem pa loži kranje Šklov, Horvati i Slovenci na sovrativom murgu in kark zaveznik veliki državi, Steci so zingali, tili eden tili hujne odškodnine.

V jugoslovanski državi najja vse vere: katoliški, evangelizirski, pravoslavni in mu-lantski popomi shodno i edneke pravice. Ravno tak najja v našoj državi hodo pravice vsi trije jeziki: slovenski, horvatski i srbski. To je istina, Steci leko brezi straha zavijati, da se predelji z obilnimi madžarskih plačavim agor. Steci Vas sejo za svoje pogubne planu pridoliti, da se hodo na mirovnom kongresi začavali na Vaše pravice. Šledkor bi pa, kak vseljan, svoji reč poželi i obilne hodo delati.

Izabljaje lastivne kreči je tisti, Steci verje i mogoče Madžarom. Zavijajte sebi i pravivosti, Steci je obilno za mude narode Vilson, predsednik velike Amerike. Pri Vam oslobodjanji Vam bo »Prekmürski Slovenci« znanim na roko.

Vlada kraljevstva
Slovenov, Horvati i Srbov.

Za Prekmurje in Prekmurce se je potegovalo tudi kraljestvo Srbov, Horvati in Slovencev.

Razglas v prekmurščini 11. marca 1919 Prekmurce prepričuje, naj ne nasedejo madžarski vabi glede neodvisne države (avtonomije).

Tudi prihodnja Jugoslavija je ponujala razdelitev grofovske zemlje med »srmake«, obljubljala okrožja — in tako bodo tudi Prekmurci imeli svojo avtonomijo. Obljubljala je še ureditev prometnih zvez in jezikovno enakopravnost...

V ta namen je bil ustanovljen Prekmurški narodni svet.

Da je prišel zgoraj objavljeni razglas v Prekmurje, so pripomogli jugoslovansko usmerjeni Prekmurci, ki željo po odcepitvi od Ogrske posredovali v Ljubljano, Pariz in Beograd.

Se danes obljubljajo mogoče in nemogoče, ko gre za strankarske ali osebne interese!

Juš 12 Makovec

Živeti z zemljo

1931

Bilo je bolj sušno in na splošno manj dobra letina; predvsem glede krme. Denarna kriza je to leto tako pritisnila, da večina kmetov jeseni ni mogla plačati davkov, ker pač niso mogli ničesar prodati. Goveja živina in svinje so imele najboljšo ceno v adventu, in to 4 dinarje za kilogram. Konjev ni kupoval nihče. Pšenica je bila največ do 1,50 dinarja, najboljša trgana jabolka po 2 dinarja. Bilo je precej dobrega vina, kupci redki. Za mošt izpod stiskalnice se dajali 1,50 do 2 dinarja.

Kakor vemo, je imela kriza svetovne razsežnosti in do kraja ni popustila vse do začetka druge svetovne vojne. Leta 1932 je bila v Sloveniji zadolžena več kot tretjina kmečkih posestev, zato so aprila tega leta razglasili moratorij (zamrzitev odplačevanja) za vse kmečke dolgeve, ki je trajal do leta 1937. Za vsemi ukrepi je sicer stala država, toda pravega olajšanja ni bilo.

Pšenice (lepe) smo našli 155 križev — 55 drevenk, rži 81 križev — 29 drevenk, ječmena 7, ovs 43, prosa 9, ajde 54 in 2 drevenki graholke. Bilo 7 voz lepe krompirja, 5 voz lepe koruze, 7 voz zrelih buč. Naprešali doma in v gorah 23 polovnjakov jaboličnice.

Prodal 2 praseta po 100 din. Klali doma bika (mesa 150 kg, koža 22 kg). Klali doma tele — živa teža 65 kg, koža 6 kg. Dobil za lepega triletnega zrebca 5000 din in za 10 let staro kravo 750 din. Prodajal 500 kg jabolka.

Dal pri Martinušču za usnje 50 din, za ključavnico pri Vilarju 55 din, za popravo ključavnice 15 din, kilogram pesinega semena 12 din, žagane topola pri Pečarju v Ljut. 35 din, zračnica za kolo 28 din, za dva plašča za kolo 150 din. Dal za nizke ženske čevlje v Ljut. 130 din, sinu za čevlje v M. Soboti 185 din, za dve konjski odeji pri Šiftarju v M. Soboti 450 din, platno za rešet 25 din, deske za pod v zadnji hiši 280 din, za upno 150 din. Jurešu za slikanje zadnje hiše 120 din, za oje pri vozu 35 din, mizarju Vargazonu za polaganje poda 300 din, obročnice za sode 105 din, strojenje kože pri Sv. Juriju 170 din, sodarju Zorecu 539 din. Dal za 120-litrsko alfo 1950 din, za polovnjake obročnice pri Vilarju 129 din, čevljarju 130 din, za strojenje kože 240 din, čevljarju 150 din.

Leta 1929 klali 5 svinj — 639 kg, 1930 4 svinje — 449 kg in leta 1931 klali 6 svinj — 667 kg.

Prvi postajenacelnik na železniški postaji v Verzeju je bil Gregor Vrhovec, ki je tu služboval od leta 1924 do konca novembra 1931.

Tudi to leto velika stiska za denar, še lastnega v posojilnici nisi mogel dvigniti več kot 50 dinarjev, ker posojiljemalci nismo mogli plačevati obresti, kaj še, da bi vračali kapital.

Cene kmečkim pridelkom so zelo padle, dočim je bilo v trgovinah vse po starih cenah. Tudi monopol in obrtniki niso nič popustili. Za najboljšo govejo živino so plačevali 3 do 4 dinarje za kilogram žive teže, svinje

5 do 6 dinarjev. Ne najslabši konji so bili po 3000 dinarjev, jaja po 0,50, pšenica dinar ali malo več, rž in koruza po 0,80, žive kokoši 6 do 7 za kilogram in vino 4 dinarje. Sladkor je bil še vedno po 16, sol 3,50 in petrolej po 7 dinarjev. Plateno blago je bilo v trgovini po 10 do 15 dinarjev za meter, parhant, naglavni robci po 20 dinarjev in blago za moško obleko po 50 do 180 dinarjev za meter.

Bilo je 132 križev pšenice — 69 drevenk, rž (lep) 114 križev — 50 drevenk, ječmen 14, ovs 41, graholka 6, prosa 4 in 7 drevenk ajde, ki je bila zaradi suše tako majhna, da so jo morali pipati. Bila je rodna, toda precej so je »zmaltile« kure že na njivi. Ime-

Tik pred omenjeno kugo leta 1675 in kmalu po njej leta 1686 je prebivalstvo na Murskem polju zdesetkalo tudi lakota, ki je bila tako huda, da so ljudje mli drevesno skorjo in laneno seme ter iz tega pripravljali nekakšno hrano. Lakota, sa so ljudje od nje umirali, je bila tudi v letih 1757/58.

Kakšne so bile splošne civilizacijsko-kulturne razmere v teh krajih sredi 18. stoletja, nam pove podatek, da je bil zadnji čarovniški proces na Štajerskem v letih 1744–46, ko so na radgonskem gradu sodili dvema tržankama iz Verzeja. Sploh zadnji podoben proces v Evropi je bil leta 1782 v Švici.

Tri opekarne, vse zgrajene pred prvo svetovno vojno (Lokavci, Ključarovi, Boreci), so bile v tistem času edina možnost za zaposlitev preštevilnih murskopoljskih rok, tako ali tako vajenih živeti z zemljo... Na sliki: skupina lokavskih opekarjev leta 1931. V sredini obratovodja Nikolaj Ganža.

li 3 voze koruze, 6 krompirja in 2 voze precej kilavih buč.

Prodajal suho govejo kožo — 22 kg po 3,75 din, kravo Rosenfeldu v Putj za 700 din, 113 kg stare koruze po 0,90 din, 145 kg pšenice po 1,30 (Vučko, kolodvor Verzeja).

Izdal za deteljno seme pri Seršenu v Ljut. kg po 23 din in pri Karbu v Stari vasi po 22 din. Sedlarju Onišaku in njegovemu pomočniku plačal za 3 dni dela 90 din (podlagala sta dva komata in krpala), krompirarjem iz Prekmurja 30 din, za voz ilovice 6 din, čevljarju Svetonji 78 din.

Klali 3 svinje — 335 kilogramov.

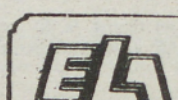
Mursko polje, vzeto v celoti, od Radgone pa vse do Razkrižja, pa tudi sosednje Slovenske gorice, nista mogla v preteklosti svojem prebivalstvu ponuditi nič drugega kot življenje z zemljo. Korekcijski faktor za odvisno prebivalstvo so bile vojne, epidemije in lakota. Tako je bilo na primer v zadnjih kužnih letih 1679 in 1682 v križevski fari rojenih le 50 oziroma 45 otrok, dočim je bila nataliteta v normalnih letih občutno večja: 1670 — 112 novorojenih, 1672 — 106, 1680 — 83, 1681 — 84 in leta 1683 — 102 novorojenčka.

Glede rojstev so bile v teh kužnih letih najbolj prizadete naslednje vasi: Butčevci, kjer se v letih 1679–1682 ni rodil niti en otrok, sicer pa vsako leto po 10 ali več, potem Krizevci, Gašjevi in Kristanci. Epidemije je povzročila med ljudstvom veliko zmedo in mrlice so pokopavali kar ob hišah.

Za lakoto niso bile potrebne nobene katastrofalne letine, saj tudi ob normalnih ni bilo veliko presežkov hrane. V 18. stoletju so na hektarju pridelali okoli 4,8 centa pšenice, rži 4, ovs 6, ječmena manj kot 4 cente. Vse je bilo odvisno od načina pridelovanja, da o gnojenju sploh ne govorimo. Koruzo so sprva sejali kot žito pa so jo potem med rastjo redčili. Krompir so pridelovali tako, da so v zemljo dajali samo klice. Še leta 1848 je bil na Slovenskem hektarski pridelek pšenice 6,2 centa, rži 6,5, ječmena 7,5, ovs 6, prosa 9,2, koruze 10,8 in ajde 4,8 centa navaja Zgodovina agrarnih panog.

Danes se spet govori o majhnih občinah ter o nekakšnih okrajih. Politiko oblast so na Murskem polju začeli uvajati davnega leta 1779, ko je morala gosposčina Bran-k prevzeti nekatere naloge okrajne oblasti. Ker pa naj bi bili okrajji pokriti z območjem far, je v začetku 19. stoletja prevzela vlogo okraja za ta del Murskega polja, ki ga obravnavam, graščina Lokavci, takrat v lasti madžarske magnatske družine Csemösy. Nekakšen okrajni glavar je postal grajski oskrbnik. Ni nujno, da zaradi te pomembne spremembe, lahko še mnogo prej so ljudje peli tisto smesnico, ki jo je P. Skuhala zapel zbiralcem narodnih pesmi: Pavel kravo pase, / za rogel jo drži, / šrihar tehtar nosi, / izbolitar jo doji.

Po letu 1848 se je okrajna oblast iz Braneke in Lokavca preselila v Ljutomer... Nadaljevanje

Beltinci, Ravenska 27, tel.: 42-151

• Tekstil in drogerija

Feri Maučec

Almanah pomurskega rokometar

Četrto mesto Sobočank — največji uspeh

Soboški rokometarši in rokometaršice, ki so doslej delovali v okviru soboškega Partizana, so dosegli takšen razvoj, ki je terjalo drugačno organiziranje. Zato so ustanovili samostojen rokometni klub Sobota. V tekmovalni sezoni 1967/68 so rokometaršice Sobote v republiški ligi zasedle četrto mesto z 21 točkami, kar je bil največji uspeh pomurskega ženskega rokometar po vojni. Za ekipo Sobote so tekmovali: Kuharjeva, Toplakova, Zadravčeva, Kerčmarjeva, Holsedlova, Donkova, Novakova, Vrdoljakova I, Vrdoljakova II, Horvatova in Verenova. Velik uspeh v tej tekmovalni sezoni so dosegli tudi rokometarši Sobote, saj so v štajerski ligi zasedli tretje mesto z enakim številom točk kot Branik in Šostanj, to je 28 točk. Zlasti odlično so Sobočani igrali v spomladanskem delu tekmovalja, saj niso niti enkrat izgubili. Ekipo je treniral Vlado Roškar. Uspeh pa pomeni tudi četrto mesto Radgone, saj je prvič tekmovala v

štajerski ligi. Nekoliko so razočarali rokometarši Kropa, ki pa so nastopali s pomlajeno ekipo. Najboljši strelac v štajerski ligi je bil Brane Klun (Radgona), saj je dosegel kar 130 golov. V pomurski rokometni ligi za člane je med osmimi ekipami zmagal Mladinec iz Murskih Črnc pred Veliko Nedeljo, obe moštvi pa sta zbrali po 16 točk. Tretja je bila Lendava z 12 točkami. V pomurski ženski rokometni ligi je med petimi ekipami naslov prvaka osvojila Beltinka iz Beltince pred Radgono, obe ekipi pa sta zbrali po 9 točk. Tretje mesto je zasedlo moštvo Svita s 6 točkami.

Rokometaršice Sobote so uspešno tekmovali tudi v tekmovalni sezoni 1968/69, saj so na koncu zasedle solidno peto mesto z 18 točkami. Prva je bila ekipa Branik iz Maribra s 33 točkami. Za ekipo Sobote so tekmovali Kuharjeva, Klopčičeva, Horvatova, Zadravčeva, Novakova, Holsedlova, Vrdoljakova, Toplakova, Donkova in Nemčeva. Ekipo je treniral Moco Radulovič. V štajerski

rokometni ligi so sodelovali ekipe Sobote, Radgone in Kropa. Pravico tekmovalja je imela tudi ekipa Mladinca iz Murskih Črnc kot pomurski predstavnik, ki pa se je tekmovalju odločil povedati in je namesto njega tekmovala Velika Nedelja. Sobočani, ki so že tretje leto tekmovali v tej konkurenci, niso bili vselej pri vrhu, so krat najresnejši kandidati po mesto. Zal pa so odločili v moštvo v Šostanju izigrali 21:13 in zasedli drugo mesto.

Olga Klemenčič — mladiška reprezentantka Slovenije

Šostanjem. Sobota 27 točk ali tri točke manj kot prvak. Radgona je bila četrta s 17 točkami, Kropa pa s 16 točkami sedmi. Velika Nedelja kot novinec je zasedla četrto mesto s 7 točkami.

V pomurski članski rokometni ligi je naslov prvaka osvojila Mladinca iz Murskih Črnc s 20 točkami pred Lendavo z 18 točkami. V pomurski ženski rokometni ligi pa je prva ekipa Svita iz srednje slovenske šole s 16 točkami, druga ekipa Sobota in Beltinka s 15 točkami, tretja Kropa s 14 točkami, po 9 točk.

(Nadaljevanje)

Rokometarši Sobote leta 1967 v štajerski ligi. Stojijo od leve: Števančec, Roškar, Kovarčič, Šmidlehner, Zrim, Ravtar, Hartman in Tinev. Čepijo: Kokalj, Vild in Tranik.

Pogodba z vojsko

Tudi občina Murska Sobota je nedolgo nazaj objavila seznam stražnic ob meji, ki so jih pred dobrimi osmimi meseci zapustili pripadniki JA. Objekti bi namreč najraje dali v najem ali prodali. Kompasovci pa so presenečeni ugotovili, da je bila na tem objavljenem seznamu tudi njihova lastnina: stara stražnica na Hodošu in 93 arov zemlje.

Mejni in turistični servis Kompas je namreč že 5. aprila 1991. leta kupil stražnico na Hodošu ter zanj in za pripadajočo zemljo plačal 2. vojni oblasti v Zagrebu 777 tisoč dinarjev. Stara stražnica je neprimerna za uporabo, zato bi jo pred začetkom nadaljnjih posegov ob meji z Madžarsko porušili. Na 93 arov zemlje ob meji (tik ob sedanjem objektu na mejnem prehodu) bi zgradili podoben mejni kompleks kot na drugih prehodih. Zanimivo je, da imajo že potrebno gradbeno dovoljenje, kljub temu pa bi se ka, lahko zgodilo, da bi občina objekt in zemljo prodala drugemu lastniku.

Do zapletov je prišlo, ker novi lastniki še niso vpisani v zemljiški knjigi. Ko so Kompasovci šli pogledat uradne dokumente, kdo je vpisan kot lastnik zemljišča, so videli, da je tam še vedno zapisano: DRŽAVNI SEKRE-

TARIAT ZA NARODNO OD-BRANU SFR JUGOSLAVIJE. Ko so aprila lani podpisali po-

godbo, bi morali še opraviti t. im. primopredajo, vendar je vojski za to formalnost zmanjkalo časa. Verjetno pa je pogodba, ki jo ima Kompas MTV Gornja Radgona, eden zadnjih dokumentov, ki ga je podpisal generalpolkovnik Konrad Kolšek. Bernarda B. Peček

Stari objekti JA v bližini mejnega prehoda na Hodošu so že od aprila lani last Kompas, vendar bi jih murskosoboška občina skoraj ponovno prodala. Foto: Jure Zauneker

Vlomilec v lokalu Las Vegas

V znan ljubomerski igralni-ko-gostinski lokal Las Vegas, ki ga upravlja Franc T. iz Ljutomera, se je v noči na 21. marec splazil skozi okno v stranišče neki za zdaj še neodkriti nepridiprav. V pisarni je preiskal omaro, odnesel kovinsko ročno blagajno in z njo 10.000 tolarjev ter ključje igralnih avtomatov, za pri-kojček pa je vzel še nekaj ci-garet in vžigalnikov z reklam-nimi napisi lokala. To pa bo neprijetno, saj bo zdaj vsak, ki ima tak vžigalnik (od prej), »sumljiv«.

Kdo je vlamiljal v Radomersčaku

V mirno vas Radomersčak v ljubomerski občini se je naselil nemir. Te dni ljudje namreč tu-tajo, kdo neki je vlomil v pisarno zasebne firme Lipa, ki jo je usta-novil Slavko L. iz Ljutomera. Storilec je vdrl v pisarno, preme-tal vse, kar je bilo v omari, nato pa z »originalnim« ključem od-klenil ročno kovinsko blagajno, v kateri pa na njegovo nesrečo ni bilo cvenka. Denarja tudi ni na-šel v pisalni mizi. Čeprav ni zmanjkalo nič, je vendarle nastala škoda za 20.000 tolarjev. Pov-zročil jo je z vlamljanjem.

Zasegli avtomate

Kaže, da je bilo tudi na ob-moju UNZ Murska Sobota veliko igralnih avtomatov za denar. Le-te smejo imeti le igralnice. V akciji, ki so jo iz-vedli te dni, so policisti in kri-minalisti zasegli 30 igralnih aparatov ter 400 tolarjev za-igranega oziroma za izplačilo star namenjenega denarja. K temu naj dodamo, da pa so do-voljeni glasbene skrinje, nami-zni nogometi, fliperji in biljar-di, vendar morajo imeti lastni-ki lokalov za te aparate poseb-na dovoljenja.

Nesreča na mejnem prehodu

Kasim Čehić iz Ljubljane je 23. marca montiral na mejnem preho-du v Petišovcih luči. Stal je na premičnem odru, visokem 3 metre. Potem ko je privle eno od luči, je sodelavec potisnil oder po tirnicah naprej, da bi pritrdil naslednjo luč. Žal pa je kolesce premikajočega se odra zadelo ob cestni robnik, zato se je oder nagnil. Delavec Kasim Čehić se je ver-jetno (z)bal, da se bo prevrnil, zato je skočil z višine 3 metrov na asfalt, pri čemer pa ni bil dovolj previden in se je hudo poškodoval.

Prezrla peško izza avta

V Dokležovju se je 22. marca ob 11. uri zgodila huda promet-na nesreča, v kateri se je poško-dovala Marija J. Le-to je zadel osební avto, ki ga je upravljala Terezija H., ki se pred vzvratno vožnjo ni prepričala, če je varna. To pa je bilo usodno, saj je ra-vno tedaj prečkala parkirišče omenjena peška. Osební avto jo je podrł in obležala je v bližini cerkve.

Skozi izložbo do cigaret

Potem ko bodo prijeli no-čnega tiča, ki je v noči z 21. na 22. marec pognal kamen v izložbeno okno prodajalne Tobak na tržnici v Murski Soboti, bo verjetno preklinjal dan, ko se je spozabil. »Izku-piček« (povrnitev škode, ka-zen) bo mnogo mnogo večji, kot je bilo gmotno okorišče-nje omenjene noči. Pridobil je namreč le dve »štangi« ci-garet West. Skupna škoda pa znaša 5.200 tolarjev. Ali ta napad pomeni, da je bil raz-grajaj pod vplivom reklame za omenjeno znamko cigaret?

Spet pesem tuje sekire

Med 15. in 20. marcem je do-slej neznan storilec posekal v gozdu Globača pri Stanjevcih bukev premera 70 centimetrov, nato pa jo razžagal in si pripravil 4,5 kubičnega metra drv. Ni imel te sreče, saj je lastnik parcele Jo-že H. iz Puconec odkril posek in sam odpeljal pripravljeno kuro-vo. Seveda si lahko mislimo, ka-ko bi se gledala tat in lastnik, če bi se srečala iz oči v oči.

Bučkovci

V krajevni skupnosti Buč-kovci je referendum uspel, saj se je od 905 volilnih upra-vičenec glasovanja udeleži-lo 717 ali 79,3 odstotka. Od navzočih se jih je za samopri-spevek odločilo 544 ali 60,1 odstotka.

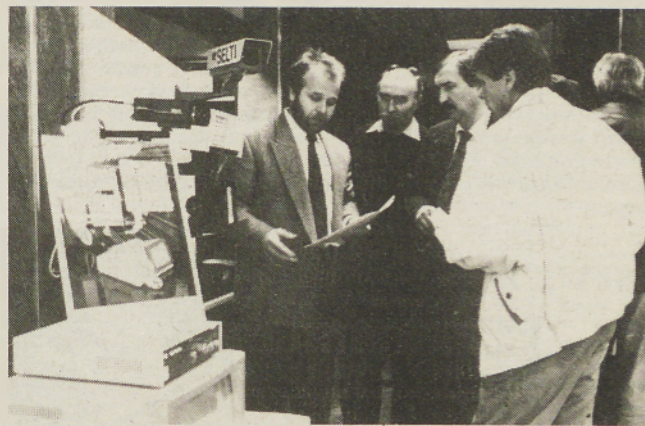
Odločali so tudi o spre-membi imena. 650 krajanov je bilo za to, da se Bučkovci ponovno imenujejo Mala Nedelja. D. L.

Tehnično varovanje in preventiva

V novi zgradbi Zavarovalnice Triglav v Murski Soboti je za-sebno podjetje Inter alarm iz Lenarta v sodelovanju s soboško Uprano za notranje zadeve in Zavarovalnico Triglav v ponedel-jek odprlo razstavo TEHNI-ČNO VAROVANJE IN PRE-VENTIVA. Gre za prikaz do-sežkov razvoja tehnike elektron-skih alarmnih sistemov. Poleg zahtevnejših alarmnih naprav za strateško pomembne objekte (vojaške, bančne, računalniške centre in druge) so razvili tudi manjše, a učinkovite elektron-ske naprave za varovanje trgo-vin, delavnic, šol, stanovanj, le-toviških hišic in drugo, ki so najpogostejše cilj vdora nepokli-canih oseb. Podjetje Inter alarm iz Lenarta ponuja naprave za

protivlomno, protipožarno in opravljena dela, zagotavlja re-protiplinsko zaščito. Podjetje zervne dele in servis.

F. M. in N. J.

IŠČETE, PA NE NAJDETE?

Potem pridite k nam, kjer vam nudimo širok izbor:

- vodovodne opreme
- instalacijskega materiala
- elektro instalacije
- orodja
- železnine
- čistil

po konkurenčnih cenah

odprto od 8.00 do 17.00, ob sobotah od 8.00 do 12.00 ure
telefon 069/62-416

**JEKLO
TEHNA**

DTM

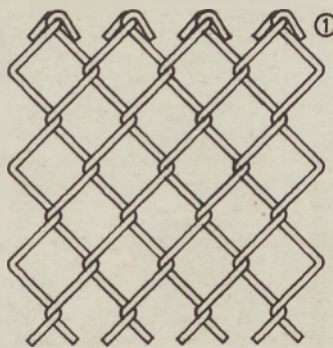
G. Radgona d.o.o.

podjetje
za trgovino
in
proizvodnjo

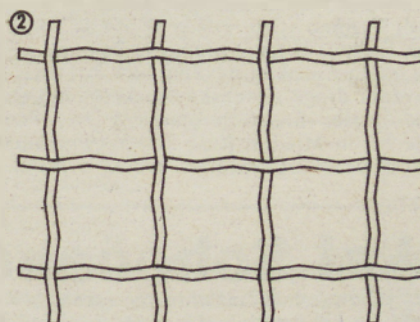
69250 GORNJA RADGONA, Partizanska c. 34

STROJEGRADNJA IN ŽIČNI IZDELKI

VLADO MIHALIČ, dipl. inž.
69240 LJUTOMER, Stročja vas 63b

NAŠE 40 - LETNE
IZKUŠNJE -
JAMSTVO ZA VAŠE
ZADOVOLJSTVO

- izdelujemo univerzalna¹ žična pletiva, rebraste mreže² iz pocinkane, polno-pocinkane in plastificirane žice
- cene konkurenčne (m² plet. 98 SLT)
- svetujemo in poskušamo zadovoljiti vsako vašo željo
- dobava v dogovorjenem roku

PODROBNEJŠE INFORMACIJE PO TELEFONU
(069) 82-373, TELEFAX (069) 82-765

Vestnik informira in nagraduje!

Zakrožite številko predmeta, ki je po vašem mnenju na sliki, izrežite kupon in ga prilepljenega na dopisnico pošljite do petka, 3. aprila 1992, na naslov: Vestnik, 69000 Murska Sobota, Titova 29. Prejšnji te-vradnosti okrog 10.000 tolarjev dodelil Petru Giderju iz Pertoče 71, 69262 Regulovci. O dvigu nagrade ga bomo obvestili z dopisom. Pra-Naša nagradna igra se blizu h koncu. Vestnikov avtomobil Renault 5 1992, na javni prireditvi v Radovcih. Če doslej še niste poslali nobe-tedensko nagrado! Če pa boste imeli še več sreče (in to vam iz srca privoščimo!), ugnete dobiti celo avtomobil, vreden milijon tolarjev!

Kaj je na sliki?

KUPON ŠT. 17

1. Avtomobilski žaromet
2. Ulična svetilka
3. Fotografška bliskovka

Posliti
Ulica _____ iz _____
pošta _____ št. _____

ROKOMET — SUPERLIGA

Prva zmaga Pomurke v gosteh

V šestnajstem kolu prvenstva v slovenski moški rokometni super ligi je Pomurka iz Bakovec gostovala na Ptuj ter premagala domačo Dravo z 21:20. To je prva zmaga Pomurke na gostovanjih v tej tekmovalni sezoni. Tekma se je začela zelo nervozno, saj je bil dosežen prvi zadetek šele v osmi minuti. Poleg tega so Bakovci na začetku tudi zastreljali dva kazenska strela, pa tudi sodnika Babič in Mehle sta bila bolj naklonjena gostiteljem. Tako se je prvi polčas končal z 11:8. V nadaljevanju pa so gostje zaigrali boljše, vodstvo se je menjavalo, pred koncem pa so Bakovci dosegli tri zaporedne gole in zmago. Najboljši igralec je bil tokrat Žugelj, ki je tudi dosegel največ golov. Strelci za Pomurko: Žugelj 6, Okreša 5, S. Lovenjak 4, Petek 3, A. Lovenjak 2 in Škraban 1. V prihodnjem kolu igra Pomurka doma z Jadranom.

STRELCI POMURKE

84 golov — RADOVAN PETEK,
57 golov — DARKO OKREŠA,
53 golov — SREČKO MEOLIC,
50 golov — ŠTEFAN LOVENJAK,
47 golov — ANTON LOVENJAK,
30 golov — JOŽE ŽUGELJ,
23 golov — JOŽE BUZETI,
3 gole — BRANKO BEDEKOVIČ,
2 gola — PETER ŠKRABAN.

Jože Žugelj — tokrat najboljši pri Pomurki

— SLOVENSKA ROKOMETNA LIGA —

Dve zmagi Kroga

V nadaljevanju prvenstva v slovenski moški rokometni ligi je ekipa Kroga dvakrat zmagala. V zaostali tekmi sedemnajstega kola je Krog doma premagal Kamnik z 18:14. Strelci za Krog: Varga 5, Lukač 5, Prem 3, A. Titan, D. Titan, Meolic, Kovačič in Šernek po 1.

V osemnajstem kolu prvenstva pa je Krog v Izoli prepričljivo premagal domače moštvo s 23:16. Krog je bil ves čas tekme v vodstvu in zaslužen zmagal. Zlasti pa je dobro igral v obrambi. Strelci za Krog: Varga 5, Šernek 5, Meolic 4, Prem 3, Lukač 3, Babič 2 in A. Titan 1. V prihodnjem kolu igra Krog doma z Veliko Nedeljo.

— NAMIZNI TENIS —

Radgona ostaja v ligi

Predzadnje kolo v super SNTL je bilo izredno pomembno za Radgono, ki se je v Celju srečala s neposrednim tekmečem za izpad Ingradom ki ga je po triurni dramatični borbi premagala in si tako kolo pred koncem zagotovila obstanek v ligi, kar je zasluga vseh treh igralcev. Igralci Potrošnika v Kranju s četrtouvrščenim Merkurjem niso imeli težav, ker so tokrat zaigrali boljše, predvsem pa bolj borbeno. Najboljši je bil spet Benko, Unger je po nepotrebnem izgubil z najboljšim domačinom Kuntnerjem v tretjem setu na razliko, Benkovič pa ni mogel prebiti obrambe Smrekarja. V zadnjem kolu igra Radgona doma z Novotehno, Potrošnik pa je svojo tekmo s Kovino že odigral.

Rezultati: INGRAD—RADGONA 4:5 (Bežjak—Žitek 1:2, Horvat—Kuzma 1:2, Maras—Rihtarič 0:2, Horvat—Žitek 2:1, Bežjak—Rihtarič 2:1, Maras—Kuzma 0:2, Horvat—Rihtarič 1:2, Maras—Žitek 2:1, Bežjak—Kuzma 2:0); MERKUR—POTROŠNIK 2:7 (Smrekar—Benko 0:2, Kuntner—Benkovič 1:2, Jeraša—Unger 0:2, Kuntner—Benko 1:2, Smrekar—Unger 1:2, Jeraša—Benkovič 0:2, Kuntner—Unger 2:1, Jeraša—Benko 0:2, Smrekar—Benkovič 2:0).

V četrtek, 26. marca, se v Radovljici začnejo priprave slovenske državne reprezentance za evropsko prvenstvo v Stuttgartu, ki bo od 10. do 20. aprila. Poleg Sobočanca Štefana Kovača, ki bo igral na evropskem prvenstvu, kar je zanj velika priložnost, je na priprave poklican tudi igralec Potrošnika Borut Benko, ker je tudi on v širšem krogu kandidatov za državno reprezentanco.

Drugi TOP-turnir RS za pionirje, ki je bil v Ptuj, je spet prinesel veliko uspeha najboljšemu pomurskemu pionirju Mitji Horvatu, ki je v drugi skupini z rezultatom 7:2 zasedel drugo mesto in ponovil uspeh s prvega turnirja, ko je bil prav tako drugi.

M. U.

— SLOVENSKA ODOBJKARSKA LIGA —

Poraza Vigrosa in Emonacommercea

V osemnajstem kolu tekmovalja v slovenski moški odbojkarški ligi sta oba pomurska ligaša gostovala in se vrnila brez točk. Bled je premagal Emonacommerce s 3:2 (9:15, 15:2, 13:15, 15:9, 15:10). Ljutomerčani so tokrat igrali dobro, vendar niso imeli sreče v petem nizu. Pri Ljutomerčanih se je poznalo, da je zopet zaigral Rajnar. Najboljša v ekipi pa sta bila Belec in Krajcar. EMONACOMMERCE: Drvarič, Rajnar, Krajcar, Belec, Grut, Onišak, Šumak, Zidar, Savič in Škrobar. V prihodnjem kolu igrajo Ljutomerčani v Crnučah. Poraz 3:2 (2:15, 11:15, 15:5, 15:13, 15:11) so doživeli tudi odbojkarji Vigrosa iz Murske Sobotne v Topolšici. Sobočani so tekmo dobro začeli, saj so vodili z 2:0, vendar pa so v nadaljevanju igrali premalo zbrano, kar je bilo usodno. VIGROS: Ratkai, Žalik, Horvat, Gobec, Vnuk, Janža, Novak, Münih, Klement, R. Porošč, D. Porošč in Šiftar. V prihodnjem kolu igra Vigros doma z viledo 2 iz Maribora.

— DRUGA SLOVENSKA ODOBJKARSKA LIGA —

Radenci osvojili drugo mesto

V drugi slovenski moški odbojkarški ligi so Radenci v zadnjem kolu premagali Turbino s 3:0. Vileđa II je bila boljša od Veržeja in zmagala s 3:0. Fužinar II pa je premagal Pomurje s 3:1. Radenci so zasedli drugo mesto z enakim številom točk kot zmagovalci.

V tekmovalju druge slovenske ženske odbojkarške lige so pomurske ekipe igrale: Braslovče:Ljutomer 3:1, Puconci:Ptuj 2:3, Cven:Pomurje 2:3 in Mladost:Ruše 3:1. V prihodnjem kolu igrajo: Črna:Mladost, Ruše:Cven, Pomurje:Puconci in Ptuj:Ljutomer.

— STRELSTVO —

Pokal Sobočanom

V Murski Soboti je bilo tradicionalno tekmovalje v streljanju z zračno puško občinskih strelskih zvez Pomurja za mladince. V odsotnosti Ljutomera in Ormoža je zmagala Murska Sobotna s 1115 krogi pred Gornjo Radgono 1021 in Lendavo 980 krogov. Med posamezniki pa so bili najboljši: Markoja 379, Ščančar 372 in Škedelj (vsi MS) 364 krogov.

V Zalcu je bilo strelsko tekmovalje za pokal Coca-cola. Lep uspeh so dosegli pionirji Pomurje iz Murske Sobotne, saj so s 531 krogi osvojili prvo mesto in pokal. Pri posameznikih je bil prvi Davorin Karo, Sebastjan Vajda pa drugi.

F. Matko

JUDO

Cikajlo državni prvak

V Slovenski Bistrici je bilo državno prvenstvo v judu za kadete. Sodelovali so tudi soboški judoisti in dosegli lep uspeh. Najbolje se je odrezal Imre Cikajlo, saj je v kat. do 64 kg osvojil prvo mesto in naslov državnega prvaka. Drugi je bil Tarik Mazuoz v kat. do 59 kg, tretji Davik Čuk v kat. do 46 kg, Danijel Vehab v kat. 35 kg in Gorazd Kerec v kat. do 70 kg. Lazar je zasedel peto, Šeruga pa sedmo mesto.

T. KOS

Šest prvih mest Polančanom

V Zalaegerszegu na Madžarskem je bilo mednarodno tekmovalje v judu za pionirje. Lep uspeh so dosegli mladi judoisti iz Velike Polane, saj so osvojili kar šest prvih mest. Zmagali so Vidovič (32 kg), Golubovič (35 kg), Deša (38 kg), Hozjan (53 kg) in Balažic (58 kg).

Na državnem prvenstvu za kadete in kadetinje, ki je bilo v Slovenski Bistrici, so sodelovali tudi tekmovalci in tekmovalke iz lendavske občine. Lep uspeh sta dosegli Romana Glavač (40 kg) in Karmen Balažic (43 kg), ki sta pri kadetinjah zasedli drugi mesti. Traatnjek (nad 85 kg) in Gonc (55 kg) sta bila peta.

J. Kovač

ODOBJKA

Prvo mesto Radgoni

V Gornji Radgoni je bilo občinsko prvenstvo v odbojki za člane. Sodelovalo je pet moštev. Največ uspeha je imela ekipa Radgone, saj je brez poraza zasedla prvo mesto. Rezultati — Apače:Učitelji 2:0, Radgona:Gasilci 2:0, Radgona:Videm 2:0, Videm:Učitelji 2:0 in Radgona:Apače 2:1. Vrstni red: 1. Radgona, 2. Apače, 3. Videm, 4. Učitelji in 5. Gasilci.

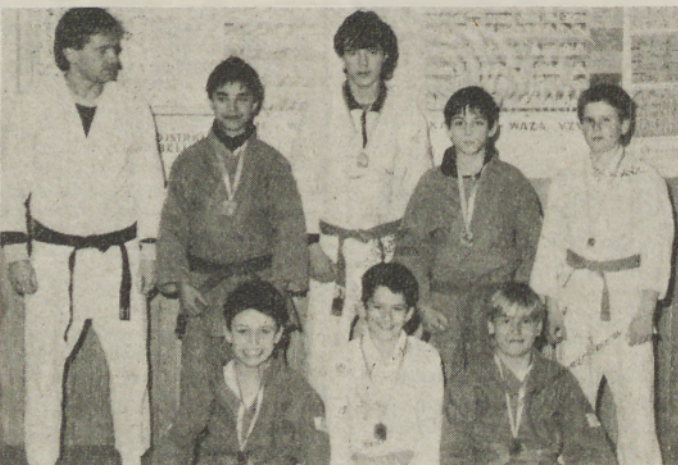
Polet občinski prvak

V novi športni dvorani v Murski Soboti je bilo občinsko prvenstvo za pionirke v odbojki. Sodelovale so tri ekipe. Zmagala je ekipa Poleta iz OŠ II Murska Sobotna pred Mladostjo in Slogo. Rezultati — Polet:Sloga 2:0, Mladost:Polet 0:2 in Mladost:Sloga 2:1.

ROKOBORBA

Prvo državno prvenstvo dobila Pomurka

V Razvanju je bilo prvo državno prvenstvo v rokoborbi za pionirje. Sodelovalo je okrog 50 tekmovalcev. Največ uspeha so imeli tekmovalci Pomurke iz Murske Sobotne, saj so zasedli več prvih mest med posamezniki, zmagali pa so tudi ekipe. Naslove državnih prvakov so osvojili — mlajši pionirji: Dušan Petrovič, Matej Gomboc, Dejan Flegar pa je bil drugi; pri starejših pionirjih pa so prva mesta zasedli: Slavko Zec, Dominik, Mitov, Kristijan Rituper, Davorin Zaplatič in Dejan Kuhar. Izkazali pa so se tudi drugi pomurski rokoborci.

Mladi judoisti Murske Sobotne, ki so na nedavnem državnem prvenstvu osvojili zlate, srebrne in bronaste medalje. Stojijo od leve: Kisilak (trener), Čuk, Lazar, Hašaj in L. Cikajlo; klečijo: Žilavec, Rančigaj in Erniša.

ŠTEFAN KOVAČ — UDELEŽENEC EVROPSKEGA PRVENSTVA

Pričakoval sem uvrstitev v reprezentanco

V Stuttgartu v Nemčiji bo od 10. do 21. aprila 1992 evropsko člansko namiznoteniško prvenstvo, na katerem bo prvič sodelovala tudi reprezentanca Slovenije. V državno reprezentanco je bil izbran tudi Štefan Kovač iz Murske Sobotne, ki trenutno tekmuje za ekipo Linza v prvi avstrijski ligi, kjer je najboljši igralec. Pred odhodom na evropsko prvenstvo smo se pogovarjali o njegovi namiznoteniški karieri in obeh naših reprezentancah.

Z namiznim tenišem si se začel ukvarjati pri NIK Soboti, tekmoval pa si tudi za druge klube. Kakšna je bila tvoja dosedanja pot?

»Z namiznim tenišem sem se res začel ukvarjati pri NTK Soboti, in to s sedmim letom. Za matični klub sem igral dvanajst let. V tem času smo osvojili pionirske, mladinske in članske naslove v Sloveniji ter se uvrstili v prvo zvezno ligo. Zaradi študija v Ljubljani sem pristopil k Olimpiji, kjer smo osvojili naslov državnih prvakov. Pri Olimpiji sem igral pet let, vmes pa tudi pol leta pri Novem Sadu.«

V preteklosti si nekaj časa igral za jugoslovansko reprezentanco. Potem pa je prišlo do nekaterih nesporazumov. Lahko kaj več poveš o tem?

»Kot član jugoslovanske reprezentance sem sodeloval na treh svetovnih prvenstvih: Novi Sad, Tokio in Goeteborg. Mislim, da smo bili igralci iz Slovenije zastopani pri uvrščanju v reprezentanco. Za sebe lahko trdim, da sem igral premalo tekem, zato sem tudi prišel v spor z zveznim kapetanom Osmanagićem. Rezultat tega je bil, da sem odšel v Av-

Devetindvajsetletni državni reprezentant Štefan Kovač, zaposlen kot elektroinženir pri očetu.

strijo, najprej v Gradec, potem pa v Linz, kjer še sedaj igram v prvi avstrijski ligi.«

Kako si sprejel sporočilo, da si bil izbran v državno reprezentanco. Ali si to pričakoval?

»Z uvrstitvijo v državno reprezentanco za sodelovanje na evropskem prvenstvu v Stuttgartu sem računal, saj sem bil na preglednem turnirju v Mariboru najboljši Slovenec, takoj za Romunom Reviszem. Poleg tega igram v močni konkurenci v Avstriji. Mislim, da je bila moja uvrstitev v reprezentanco upravičena.«

Kako pa se pripravljáš za evropsko prvenstvo?

»Za evropsko namiznoteniško prvenstvo v Stuttgartu se

vestno pripravljam že daj s pomočjo pokrovitelja Radenske. Poleg tega sem bil na dodatnih pripravah v Nemčiji na Madžarskem. Upam, da bom do začetka evropskega prvenstva v vrhunski formi.

Kakšne pa so tvoje možnosti reprezentanci. Ali misliš, da se boš v njej lahko obdržal dalj časa?

»Mislim, da bom lahko igral v državni reprezentanci vsaj še nekaj časa.«

Kaj si obetaš od evropskega prvenstva?

»Na evropskem namiznoteniškem prvenstvu bo reprezentanca Slovenije igrala v skupini B skupaj s Finsko, Latvijo, Škotsko, Turčijo, Islandom in Luksenburgom. So realne možnosti, da v skupini zasedem prvo mesto, tako da bom v prvo mesto skupino A, kjer bodo reprezentance Švedske, Češke, Slovaške federacije, Nemške, Madžarske itn. V skupini s osmimi ekipami. Osvojitev prvega mesta v skupini bi za Slovenijo pomenilo izreden uspeh, pa ne bo tako lahko, saj ostali igralci v reprezentanci zelo mladi in neizkušeni. Pa mislim, da se bo slovenska reprezentanca čez dve ali tri leta lahko uvrstila med najbolj evropske ekipe.«

Kakšni so tvoji nadalnji načrti?

»Od namiznega tenisa ne mislim tako kmalu postopiti. Še najmanj dve sezoni bom igral za ekipo Linza v Avstriji, hkrati pa tudi sodeloval v evropski ligi, kjer bo nastopal tudi reprezentanca Slovenije. Prav tako bom sodeloval v vseh slovenskih turnirjih, si želim dobrih uspehov. Upam, da mi ne bo usel tudi kakšen naslov slovenskega prvaka.«

FERI MAJČIČ

— KARATE —

Sobočani v finalu

V Trbovljah je bilo kvalifikacijsko tekmovalje za finale državnega prvenstva v kateh in borbah ekipno in posamično za člane v kateh. Tekmovalja so se udeležili tudi Sobočani in dosegli zadovoljive rezultate, saj so se vsi uvrstili v sklepni del tekmovalja. Pri ekipni ekipa Murske Sobotne v kateh ekipno zasedla tretje mesto, posamično pa Ternarjeva šesto, Bočkajeva deseto in Žagarjeva trinajsto mesto. V borbah je bila Ternarjeva deseta. Pri članih je Baranja zasedla najmojsto, Jakovljevič pa devetnajsto mesto. Finale bo 4. aprila v Ljubljani.

D. SKANDEL

KOVAČNICA MEDALJ

Deutschland hoče še naprej biti über alles

Zahodnjaki so vedno na suho požirali sline, ko so športniki iz komunističnih držav pobirali večino medalj na športnih tekmovanjih. Sovjetih se je takrat pripovedovalo, da neuspešne tekmovalce za kate pošiljajo v Sibirijo, zato so se na tekmovanjih tako zagrizeno trudili. Češkoslovaškim hokejistom naj bi bilo prav tako kakor mladim hokejistom, ki so jih predpovedano premagali svoje športne Velike brate iz Vzhodnih Nemčij se je vedelo povedati, da vzgajajo športnike, ki jih s hormoni glave napolnijo z ideologijo.

Velike uspehe atletov iz nekdanje Nemške demokratične republike so nekaj iztuhavali v lepiškem Raziskovalnem inštitutu za telesno kulturo in šport. Zahodni Nemci te ustanove, ki so jo nekaj imenovali nečloveško, zdaj po združitvi niso odpravili. V njej so pustili celo večino takratnega trenerskega in drugega kadra.

19 dni po podpisu berlinskega zidu so na omenjenem inštitutu (RITKS) dobili ukaz, naj uničijo vse materiale in rezalec papirja je, tako se danes pripoveduje, začel rezgati. Po treh dneh je neki kontrolor našel samo še prazne police, kajti znanstveniki so do zadnjega zvesto služili Vzhodnemu Berlinu. Strupene kuhinje, v katerih so varili poživila za športne uspehe, so bile v hipu na sveže pometene. Brez obremenitvenih materialov. Tudi partijski kader se je na sveže prepleskal. Nekdanjo terijo zadrednega boja so zavrgli in se začeli pripravljati na »bližajočo se nove družbene pogoje.«

In RITKS je takoj začel delati za združeno Nemčijo. Brisali so jim stare grehe in jim namenili 13 milijonov mark letno. Samo ime inštituta so spremenili. Zdaj se

imenuje inštitut za upravljanje športa.

Novi oblastniki so nedeljalasluh glasnemu Mefistu, ki je glasno govoril, kakor so ga glasno govorili v Nemčiji, vendar ni bil glasen. Profesor Stark, ki je na inštitutu ustanovil oddelke za fizično in intelektualno usposabljanje, je predlagal eksperimentiranje na ljudeh, na študentih in profesorih. Profesor Stark, ki je na inštitutu ustanovil oddelke za fizično in intelektualno usposabljanje, je predlagal eksperimentiranje na ljudeh, na študentih in profesorih. Profesor Stark, ki je na inštitutu ustanovil oddelke za fizično in intelektualno usposabljanje, je predlagal eksperimentiranje na ljudeh, na študentih in profesorih.

O velikih uspehih športnikov bomo torej še slišali.

Pomurski nogometni derbi med Potrošnikom in Muro 2:0 v Beltincih je bil v središču zanimanja ljubiteljev nogometa.

Foto: N. Juhnov

Najuspešnejši Alojz Kos

V Ormožu je bil četrti šahovski turnir. Najuspešnejši je bil Alojz Kos, ki je bil s 7,5 točke najuspešnejši tekmovalac med kategorijami pred Birsom Kovačem 7. Stefanom Režonjo, 6,5 točk. Pri tekmovalcih je zmagal Rožman s 6,5 točke pred Kolbanom in Glavačem. pri ženskah je bila najboljša Katka Marič s 5 točkami pred Leo Stevanec in Marico Marč. pri mladincih pa Mauko s 4 točkami.

Zmaga Sobočank v Ljubljani

V nadaljevanju tekmovalja za mestni med 13. in 19. mestom v košarkarski Murski Soboti v Ljubljani premagale Sentvid z 68:47. Strelke za Pomurje: Brežič 19 (1:6), Družina 28 (3:14), Lang 4, Lutar 2, Božar 3, Kar 7 (1:3). V prihodnjem kolu igra Pomurje v Novem mestu.

Sobočankam drugo mesto

V Murski Soboti je bilo polfinale tekmovalja v košarki za stari pionirke. Sodelovale so tri ekipe. Rezultati — Murska Sobotica: Maribor 24:57 in Murska Sobotica: Velenje 43:42. Vrstni red: 1. Maribor, 2. Murska Sobotica, 3. Velenje. Najboljše strelke pri Pomurju: Friškič 19, Ori 18 in Peček 8. Murska Sobotica je zasedla peto mesto.

AKTUALNO V ŠPORTU

Predlog zakona o športu

Pred športnimi delavci je predlog Zakona o športu in teze za zakon. Prve razprave so pokazale neusklajenost in različno poznavanje športa. Predlog zakona, ki ima 45 točk, v katerih naj bi bile zajete vse najpomembnejše stvari, pa sodeč po odmevnosti v športni sferi športu ni našel osnovne možnosti za športno dejavnost ter proračunsko financiranje. V tezah pa ni niti izpovedovanja športa niti njihovega niti zvezi. Zajete naj bi bile le naloge širšega družbenega pomena, vse druge dejavnosti in športno organiziranje. Zakon ne omenja preventivne športne vzgoje, kolektivnega športa in športne vzgoje v šolskem sistemu, kar naj bi ureljalo zdravstvo in šolstvo sama. Interes države je poudarjen s tem, da je na prvem mestu šport otrok in mladine, velik del pa je namenjen skrbi za strokovno in zdravstveno raziskovanje in razvoju športa. V okviru finančnega zakona predvideva ministri pripraviti program, ki

določa obratovanje in vzdrževanje športnih objektov in izvedbo nacionalnega programa ter statusne pravice vrhunskih športnikov: zavarovanje, zdravstveno varstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ohranjava tudi nacionalne športne zveze kot članice mednarodnih institucij. V proračunsko financiranje so zajeti otroški in mladinski šport, selektivni in vrhunski šport, propagando ter znanstveno-raziskovalno delo in založništvo. V zakonu je posebej opredeljen razvoj športne dejavnosti v zasebnem sektorju; določeni so pogoji in postopki, kako priti do samostojnega osebnega dela v športu. Gre za dvojce: zasebno delo in delo poklicnega športnika!

Novost, ki jo obravnava zakon, je strokovno delo v športu, kjer je poudarjeno, da lahko to delo, opravlja le strokovno izobražena oseba, kar je korenita sprememba. Prevladuje mnenje, da sedanja razvitost in kakovost več ne preneseta ljubiteljskega dela, temveč je potrebna tudi strokovnost! Vrhunski športnik bo tisti, ki bo dosegel vrhunski rezultat na osnovi posebnega

pravilnika. Imel bo tudi posebne pravice. Zakon tudi govori o organizaciji prireditelj in načinu kandidiranja za organizacijo večjih prireditelj v državi. Prepoveduje točenje alkoholnih pijač in kajenje na organiziranih športnih prirediteljih. Zakon predvideva tudi mrežo športnih objektov v Sloveniji — posodabljanje, obnovo in gradnjo novih športnih objektov, za kar bo del sredstev prispeval proračun v predvideni sklad. Zakon tudi predvideva zbiranje podatkov o izvajalcih in udeležencih v športu, tekmovalnih sistemih, mednarodni aktivnosti in informiranju. Pri izvršnem svetu skupščine Republike Slovenije je predviden strokovni svet za šport kot strokovno-posvetovalno telo, ki naj bi povezovalo ministrstvo in organizirano športno dejavnost. Tak predlog zakona o športu po prvih odmevih v športni sferi nima prevelike podpore. Prav bi bilo, saj je še čas, da bi združili vse zainteresirane dejavnike in pripravili takšen zakon, ki bo ustrezal resničnim željam športne dejavnosti.

LUDVIK ZELKO

SNL

Maribor B.	23	17	3	3	54:21	37
Olimpija	23	15	5	3	52:12	35
B. Izola	24	12	9	3	35:14	33
Živila N.	24	12	8	4	35:22	32
Gorica	24	9	11	4	45:25	29
Koper	24	12	5	7	23:18	29
MURA	24	12	4	8	41:30	28
Publikom	24	9	9	6	29:34	27
Steklar	24	9	8	7	35:37	26
Slovan	24	8	8	8	30:19	24
Zagorje	24	9	5	10	33:26	23
Ljubljana	23	8	7	8	24:23	22
Rudar (V)	24	7	8	9	33:38	22
Svoboda	24	8	6	10	33:39	22
POTROŠNIK	24	8	6	10	34:46	22
Primorje	24	6	7	11	24:40	19
Rudar (T)	24	7	4	13	32:41	18
NAFTA	24	6	5	13	28:45	17
Medvode	24	5	4	15	18:48	14
Domžale	23	3	5	15	14:35	11
Jadran Lama	24	2	5	17	11:49	9

II. SNL VZHOD

Železničar	14	9	4	1	18:4	22
Dravograd	14	8	4	2	25:11	20
Dravinja	14	7	4	3	25:13	18
TURNIŠČE	14	6	4	4	30:22	16
Hmezd	14	6	4	4	17:15	16
Korotan	14	6	3	5	18:17	15
Impol	14	5	2	6	20:23	14
BELTRANS	14	3	7	4	15:16	13
Pohorje	14	4	5	5	15:17	13
Kovinar	14	4	5	5	15:22	13
Rače	14	4	4	6	15:17	12
Pekre	14	3	5	6	17:19	11
Partizan	14	2	5	7	17:23	9
Središče	14	1	2	11	12:40	4

ROKOMET SUPERLIGA

Pivovarna L.	16	13	3	0	431:294	29
Kolinska S.	16	12	0	4	364:301	24
Jadran	16	8	3	5	352:437	19
G. Rudar	16	7	4	5	350:337	18
POMURKA B.	16	8	1	7	449:352	17
Velenje	16	6	4	5	342:329	16
Presad	16	5	2	8	324:328	12
Duka	16	5	2	9	354:369	12
Drava	16	5	2	9	376:400	12
Predvor	16	3	3	10	339:314	9
Inles Riko	16	1	5	10	310:375	7

SRL-MOŠKI

Celje	18	15	1	2	438:350	31
Dobova	18	13	1	4	421:353	27
Šešir	18	13	0	5	382:351	26
Grasuplje	18	10	2	6	420:359	22
Krško	18	10	2	6	359:333	22
KROG	18	8	2	8	356:350	18
Črnomelj	18	7	4	7	405:402	18
Ormož	18	7	4	7	374:383	18
Kamnik	18	8	1	9	360:389	17
Redeče	18	7	2	9	365:402	16
Emens Dol	18	5	2	11	365:401	12
V. Nedoljca	18	4	2	12	347:377	10
Izola	18	5	0	13	343:373	10
Mokerc	18	2	1	15	341:422	5

NT-SUPERLIGA

Kovina	14	14	0	107:19	28
Strojna	14	11	3	91:35	22
POTROŠNIK	14	11	3	81:36	22
Merkur	13	5	8	42:75	10
RAOGONA	13	4	9	44:73	8
Ingrad	14	3	11	45:81	6
Ilirija	13	3	10	36:80	6
Novotehna	13	3	10	39:78	6

I. SOL-MOŠKI

Brezovica	18	14	4	47:20	32
Sempeter	18	13	5	46:26	31
Bled	18	13	5	45:26	31
VIGROS	18	13	5	43:32	31
Ziravnica	18	10	8	40:31	28
EMONACOMMERCE	18	10	8	37:33	28
Topolšica	18	10	8	36:34	28
Črna	18	8	10	31:40	26
Vilada II (-1)	18	7	11	32:38	24
Mišlinja	18	4	14	20:44	22
Celje	18	3	15	26:46	21
Izola	18	3	15	14:48	21

II. SOL-VZHOD

Mežica	14	12	2	38:8	25
RADECI	14	12	2	36:9	26
Vuzenica	14	12	2	38:16	26
Turbina	14	7	7	24:37	21
Vilada II	14	6	8	23:27	20
Fužinar II	14	4	10	20:34	18
VERŽEJ	14	3	11	14:37	17
POMURJE II	14	0	14	7:42	14

NOGOMET

Serdica: Maribor 0:6

Nogometaši Maribora Branka, ki so bili prosti v slovenski ligi so odigrali prijateljsko tekmo v Serdici ter po pričakovanju prepričljivo zmagali. Tekmo si je ogledalo okrog 400 ljudi, kar je za ta del Goriškega veliko.

SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Derbi dobil Potrošnik, Nafta osvojila točko v Kopru

V središču zanimanja ljubiteljev nogometa v Pomurju je bila derbi tekma v Beltincih med Potrošnikom in soboško Muro, ki je pritegnila rekordno število gledalcev. Zbralo se jih je okrog 2.500. Srečanje so dobili gostitelji, ki so v drugem polčasu znali izkoristiti nepazljivost gostujoče obrambe in dosegli dva zadetka. Strelca sta bila Voroš in Baranja. Pri Muri se je močno poznala odsotnost dveh najboljših strelcev Kukiča in Vickoviča, ostali napadalci pa niso bili nevarni za gol Irgoliča. Začetni udarec na tekmi je izvedel dolgoletni nogometaš Mure, domačin Stanko Klepec. Za najboljšega igralca derbija pa so novinarji razglasili Jožeta Kosija (Potrošnik), ki je prejel košarico dobrot od Potrošnika. Lep uspeh je dosegla tudi lendavska Nafta, ki je v Kopru igrala neodločeno 1:1. Gol za Nafto je v prvem polčasu dosegel Rob. Nafta je igrala dobro in imela lepe priložnosti za zmago, ki pa jih Rob, Ferletič in Dovečer niso izkoristili. Postave moštev

POTROŠNIK: Irgolič 8, Tratnjek 8, Čontala 7, Zrim 7, Kosi 8, Forjan 7, Voroš 7, Baranja 6 (Godina —), Hartman 6, Škaper 6, Zver 6 (Mertlik —).

MURA: Černjavič 6, Zetič 5, Vori 7, Granov 6, Posavec 7, Kokaš 5 (Šarkezi —), Baranja 5 (Cener, Kolenc —), Prekazi 5, Kovačič 6, Belc 6, Vukman 5.

NAFTA: Kusek 8, Baša 7, Mundjar 6, Novak 7, Djudjevič 7, Drvarič 7, Hranilovič 8, Šabjan 7, Bubek 8, Dovečer 7 (Ferletič, Car —), Rob 8.

V prihodnjem kolu igra Nafta doma z Ljubljano, Mura pa z Rudarjem (V), medtem ko Potrošnik gostuje pri Jadranu Lami.

Izjavi:

BOJAN PRAŠNIKAR — strokovni vodja Mure: »Popolnoma za služena zmaga Potrošnika. Pokazali so več želje po rezultatu, kar jim je tudi uspelo. Razočaran sem nad igro vezne linije, ki je pokazala vse svoje slabosti.«

NIKOLA ŠKRBIČ — trener Potrošnika: »Mislim, da smo upravičeni pričakovanja derbija. Zaslužno smo zmagali.«

STRELCI SNL

14 golov:	Milan Kukič (Mura)
10 golov:	Robert Šabjan (Nafta)
8 golov:	Štefan Škaper (Potrošnik)
	Dušan Vickovič (Mura)
7 golov:	Mario Zver (Potrošnik)
	Emin Prekazi (Mura)
5 golov:	Peter Voroš (Potrošnik)
	Damir Rob (Nafta)
4 gole:	Jože Hartman (Potrošnik)
	Miroslav Graj (Nafta)
3 gole:	Marinko Šarkezi (Mura)
	Robert Kovačič (Mura)
2 gola:	Jože Kokaš (Mura)
	Miljenko Dovečer (Nafta)
	Mario Ružič (Nafta)
	Borčič Forjan (Potrošnik)

Športna napoved

V petindvajsetem kolu slovenske nogometne lige je bilo doseženih več presenečenj, zato ni čudno, da tudi tokrat ni nihče pravilno rešil športno napoved št. 4. Zato smo se v uredništvu odločili, da bomo v prihodnje pri žrebanju nagrad upoštevali tudi tiste reševalce, ki bomo imeli 8 pravih odgovorov od 10. Tako kot je napovedal Franc Maučec v prejšnji številki Vestnika. Rešitev športne napovedi št. 4.

Pari	Rezultati	Tip
Potrošnik:Mura	2:0	1
Koper:Nafta	1:1	0
Ljubljana:Slovan	0:0	0
Gorica:Rudar (T.)	2:2	0
Rudar (V.):Medvode	1/1	0
Zagorje:Primorje	0:0	0
Steklar:Izola	0:0	0
Svoboda:Olimpija	0:1	2
Ojstrica:Gidos	1:1	0
Beltrans:Rače	3:1	1

Za športno napoved št. 5 smo zaprosili bivšega nogometaša Mure in dopisnika Športnih novosti Draga Posavca.

Pari	Tip
MURA:Rudar (V)	1
NAFTA:Ljubljana	0
Jadran Lama:POTROŠNIK	2
GIDOS:Pohorje	2
Korotan:BELTRANS	0
Črenšovci:Dobrovnik	1
Odranci:Ižakovci	0
Ljutomer:Bakovci	1
Šalovci:Serdica	1
Grad:Gančani	1

ŠPORTNA NAPOVED ŠT. 5 TIP

1. MURA:Rudar (V)
2. NAFTA:Ljubljana
3. Jadran Lama:POTROŠNIK
4. GIDOS T.:Pohorje
5. Korotan:BELTRANS
6. Črenšovci:Dobrovnik
7. Odranci:Ižakovci
8. Ljutomer:Bakovci
9. Šalovci:Serdica
10. Grad:Gančani

Športna napoved je potrebno poslati na uredništvo Vestnika najpozneje do sobote, 28. marca 1992. Naslov: Vestnik, Murska Sobotica, Titova 29/I. Med pravih rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Priimek in ime ter naslov

FIRMA EDOO začasno miruje
● Nogavice EDOO pa lahko kupite pri BIMU!

CANKARJEVA ZALOŽBA p.o.
 ZALOŽNIŠKO IN TRGOVSKO PODJETJE

Vabi k sodelovanju honorarne zastopnike
 — za prodajo knjižnega programa CZ
 — za zbiranje prednaročil Atlasa svetovne zgodovine
 (najboljši zastopniki dodatno nagrajeni)

Pri nas dokažite svoje zastopniške sposobnosti!

Prijave in informacije:
CANKARJEVA ZALOŽBA.
 Kopitarjeva 2, 61000 Ljubljana,
 telefon: (061) 323-362.

TIGOP, GANČANI 87

UGODNO!

- vreča cementa 360 tolarjev
- vreča maltita 297,50 tolarjev
- vreča termo-putza 656,50
- ena 8-rebrna salonična plošča 495 tolarjev

CENE SO Z DAVKOM.

Telefon: 069-42-101.

DOM OSKRBOVANCEV RAKIČAN
 Dr. Vrtnjaka 1
 69103 RAKIČAN

Svet Doma oskrbovancev Rakičan razpisuje delovno mesto

Direktorja zavoda

V skladu s 117. členom statuta zavoda mora kandidat poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima višjo ali visoko izobrazbo socialne, zdravstvene, pedagoške, psihološke, pravne ali sociološke smeri
- da ima pet oziroma tri leta delovnih izkušenj iz socialne dejavnosti in strokovni izpit iz socialnega varstva
- da predloži program razvoja zavoda

Za opravljanje navedenih del in nalog se kandidat imenuje za štiri leta.

Pisne vloge z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov:

DOM OSKRBOVANCEV RAKIČAN
 Dr. Vrtnjaka 1
 69103 RAKIČAN.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po preteku razpisa.

Delniška družba TOKO-line Domžale, Kidričeva 1 razpisuje prosta dela

Poslovalne poslovalnice

- v Moravskih Toplicah. Pogoji za sprejem:
- srednja šola ali šola za prodajalce
- 3 leta delovnih izkušenj
- znanje tujega jezika (nemški, angleški)

Poskusno delo traja tri mesece.
 Rok za prijavo je 15 dni od objave.

V krajevni skupnosti Lendava pripravljamo ustrezno dokumentacijo za štiri kioske v Kidričevi ulici med zdravstvenim domom in osnovno šolo.

Pozivamo interese, ki so pripravljeni ponujati svoje storitve osku, da najkasneje v 14 dneh po objavi tega oglasa pošljejo pisno vlogo s kratkim opisom dejavnosti, ki jo nameravajo opravljati v kiosku, ali se oglašijo na sedežu KS Lendava, Partizanska 12, informacije po tel. (069) 75-151.

SVET KS Lendava

Montaža fasadnih elementov, predelnih sten in stropov
MARIJAN MEGLA, 69240 LJUTOMER,
 Glavni trg 4, telefon: (069) 81-759,
 telefaks: (069) 81-557

DEJAVNOSTI:

- izdelava podkonstrukcij — polaganje izolacij — montaža sten, stropov in oblog — montaža vrat in podstrešnih oken

Lončarič d.o.o.

KLEPARSTVO-KROVSTVO-STRELOVODI-TRGOVINA

Lokavci 41, 69245 SPODNJI IVANJCI
 Telefon: (069) 60 010, 60 037
 Telefax: (069) 60-010

- Različne vrste kritin
- Izdelki za stavbno kleparstvo
- Hidro- in termoizolacijski materiali
- Strelovodni materiali
- Po želji tudi montaža izdelkov in vseh sistemov kritin

MED SEJMEM 10 % POPUSTA.

EUR-paleta so naprodaj na Madžarskem. Cena 11,80 DEM/kos franko izdelovalec. Dobava je možna takoj po odprtju akreditiva, 2 kamiona (1200 kosov) tedensko, skupaj 50.000—60.000 kosov letno

LEGENDA Export-Import Ceg
 Zalaegerszeg, Madžarska
 Kossuth L.u.11
 Tel.: 9936 92 15-592
 9936 92 13-250, int. 311
 Telefaks: 9936 92 13-271

PLASTIK, proizvodnja in trgovina
 M. Sobota, Slovenija
 M. Kuzmiča 2
 Tel/fax.: 069/31-303

ČE ŽELITE POSLOVNO SODELOVATI Z MADŽARSKO IN ŽELITE, DA VAM PRI TEM POMAGAMO, NAS POKLIČITE!

POLJOOPSKRBA
NA SEJMU

Ugodne cene, popusti!

V GORNJI RADGONI

od 31. marca do 4. aprila na svojem prodajnem prostoru

VELIKA IZBIRA KMETIJSKE MEHANIZACIJE:

traktorji URSUS — visokotlačne preše — izkopalnik krompirja — sortirniki krompirja — škropilnice KŽK Kranj — proizvodni program SIP — cisterne Creina — kosilnice BCS

Priporočamo se za nakup tudi v naših trgovinah: Maribor, Ljubljanska cesta 7, tel.: (062) 303-984, Murska Sobota, Markišavska 5, tel.: (069) 21-048

PODJETJE ZA PROIZVODNJO, SERVIS IN TRGOVINO

BALIGAČ
 GORNJA BISTRICA
 d.o.o., tel.: (069) 70-330

IZDELUJEMO:

- traktorske žage na kardanski pogon
- mline za grozdje
- stiskalnice
- mline za sadje
- reporeznice in drugo kmetijsko mehanizacijo po naročilu

PRODAJAMO:

- kmetijsko mehanizacijo
- krmila
- umetna gnojila
- semena
- železnino: cevi
- pločevino in drugo

Trgovina POREDOŠ

● PRODAJALNA IŽAKOVCI PONUJA:

- krmila — gnojila — gradbeni material
- Vabljeni na ugodne nakupe špecerije v naš

MINI MARKET V BELTINCE

NOVO! NOVO! NOVO!

- Od 28. marca vabljeni na nakupe špecerije in drugega blaga v naš novi

MINI MARKET V LJUTOMER

na Jurševko v Jurčičevo ulico

TRGOVINE POREDOŠ SO DOBRO ZALOŽENE IN IMAJO NIZKE CENE!

Radijski in televizijski spored od 27. marca do 2. aprila

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

5.40 Prebujate se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 7.40 Mariborsko zvočno pismo. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 NSTSNMV. 10.00 Poročila. 10.30 Konec tedenske prireditve. 11.30 Kabaret. 12.00 Poročila. BBC. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 21.232. 18.00 Narodnozabavna glasba po želji. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

5.30 Pravice. 10.10 Jelenček. otroška serija. 10.40 Euroitem. 11.00 Zelena ura. 12.00 Poročila. 13.30 Umetniški večer: Povečava. Naš avto, slovenski film. 16.20 Gospodarska oddaja. 17.00 Dnevnik. 17.20 Tok tok. 19.05 Risanka. 19.30 Dnevnik. 19.55 Forum. 20.15 Bertinijevi, nemška nadaljevalka. 21.00 Oči kritike. 21.50 Dnevnik. 22.20 Sova: Pri Huxtablovih, amer. nanizanka; Coplan, franc. nanizanka; Excalibur, angleški film.

Drugi program. 13.00 SP v umetniškem drsenju, pari prosto. 16.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.40 Euroitem. 18.00 Studio Maribor. 19.00 Jazz in blues. 19.30 Dnevnik. ZDF. 20.00 Studio City. 21.00 Dobro jutro. 21.30 Gore in ljudi. 22.30 Koncert Tallis Scholars. 23.20 Yutel.

HTV 1

11.35 Dragi John, amer. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Počitniška hišica, serijski film. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezli ste, pogledajte. 16.00 Poročila. 16.30 Gremo dalje. 18.00 Poročila. 18.10 Preteklost v sedanjosti. 18.40 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.00 V ospredju. 21.30 Kulturna oddaja. 22.00 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. Hrvatski, 0.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

14.00 S telesom in dušo, pričelabeni v studiu. 14.45 Mladi študenti. 15.00 Otroški spored. 15.05 Nekoč je bila Amerika, prireditev nove serije. 15.35 Supergram. 16.00 Mini kviz. 16.55 Teletext. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Nocojšnji spored. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Praksa Bülowbogen, serija. 19.22 Znanje. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Dvojno življenje, kriminalni film. 21.05 Zdravje. 21.15 Pogledi od strani. 21.25 Eduardo, francoska komedija. 21.30 Redford, Annie Garardot. 21.50 Knežev grobec, nem. zb. film. 1987 (Helmut Qualtinger). 0.40 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Sotrpini. 8.50 Prireditev. 9.00 Dallas, 66. prazniki. 10.20 Serijski film. 10.30 Popolninski saldo. 16.20 Konec, češka serija. 17.45 Za kraljice. 18.00 Okno. 18.55 Za otroke. 19.00 Igra. 19.15 Sport. 20.00 Dnevnik. 20.35 Svetovni dan gledalca. 21.35 Prostor za igro. 21.50 Panoptikon mesta Praga. 22.00 Serijski film. 22.10 Dnevnik. 22.30 Zvonar iz 18. stoletja. 22.40 Dnevnik. 22.50 Olimpijski svetovi. 23.00 Potopljivi svetovi. 23.10 Deepsee s književniki. 23.20 Dnevnik. 23.35 Večerni saldo. 23.55 Pred koncem dneva. 24.00 Adijo, prijatelji, francoski film.

RTL

13.30 Kalifornijski zvezd. 14.20 Springfieldski zvezd. 15.05 Čips. 16.40 Tvegano. 17.10 Vroča nagrada. 18.00 Poročila. 18.15 Poročila. 18.30 Poročila. 18.45 Poročila. 19.15 Poročila. 19.30 Poročila. 19.45 Poročila. 20.00 Poročila. 20.15 Poročila. 20.30 Poročila. 20.45 Poročila. 21.00 Poročila. 21.15 Poročila. 21.30 Poročila. 21.45 Poročila. 22.00 Poročila. 22.15 Poročila. 22.30 Poročila. 22.45 Poročila. 23.00 Poročila. 23.15 Poročila. 23.30 Poročila. 23.45 Poročila. 24.00 Poročila.

VESTNIK, 26. MARCA 1992

5.40 Prebujate se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 7.40 Dunajsko zvočno pismo. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 Predstavljamo vam. 10.00 Poročila. 10.30 Potepajte se z nami. 11.00 Sobotni gost. 12.00 Poročila. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 16.45 Mali oglasi. 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

8.50 Angleščina. 9.10 Radovedni Taček. 9.20 Klub Klobuk. 11.05 Zgodbe iz šoljke. 12.00 Poročila. 12.05 Tok tok. 13.45 Gore in ljudi. 14.45 Bobenček. 16.00 Tednik. 17.00 Dnevnik. 17.10 Asterix v Britaniji, franc. risani film. 18.25 Alf. 18.55 Risanka. 19.15 Zrebanje 3 x 3. 19.30 Dnevnik. 19.55 Utrip. 20.15 Komu gori pod nogami? 21.20 Delo na črno, amer. nanizanka. 22.10 Dnevnik. 22.40 Sova: Murphy Brown, amer. nanizanka; Coplan, franc. nanizanka; Tveganje, ameriški film; Nočne ure, amer. varietejski program.

Drugi program

8.50 Sova, ponovitev. 9.25 Planica: SP v smučarskih skokih, prenos. 13.15 Videonoc. 16.15 Sova. 17.05 Klasika. 17.30 Priljubimo tišini. 17.45 Angleščina v poslovnih stikih. 18.00 Pogled in zadnji. 18.30 Ansambel Trim. 18.55 Kremenčkov, risanka. 19.30 Dnevnik TV Srbija. 20.15 Filmske uspešnice: Skratna barva, ameriški film. 22.45 Alternativni program. 0.15 Yutel.

HTV 1

10.00 Poročila. 10.05 Solški program. 11.05 Otroški program. 12.00 Poročila. 12.05 Rečna glasba. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezli ste, pogledajte. 16.00 Poročila. 16.35 Risanka. 17.00 Narodna glasba. 17.30 Usode. 18.00 Poročila. 18.10 V registraturi. 19.30 Dnevnik. 20.05 Me je kdo iskal? 20.50 Dubrovnik — hrvaške Atene. 21.30 Dnevnik. 21.55 Nogometno prvenstvo Hrvaške. 23.00 Tv-teden. 23.30 Glasba, Horoskop. 23.55 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Simpsonovi, risanka (pon.). 9.30 Angleščina za začetnike. 10.00 Francosčina. 10.20 Ruščina. 11.00 Grofica in njen polkovnik, angl. film. 1970 (Claudia Cardinale, Eli Wallach). 12.30 Hello, Austria, oddaja v angl. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Tak cepce, nem. filmska komedija, 1932 (Heinz Rühmann). 15.10 Poklici v turizmu. 15.30 Boule in Bill, risanka. 15.35 Bremeški muzikanti, risanka. 16.00 Otroški spored po željah. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Lassie, serija. 17.30 Ribje zgodbe, risanka. 17.35 Če mene vprašate. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Nogomet. 18.30 Praksa Bülowbogen, serija. 19.15 Nocojšnji spored. 19.20 Pomenek. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Stavimo, igre in zabava (Thomas Gottschalk). 22.00 Vroče strani. 22.10 Zlata dekleta, serija. 22.35 Kača v mavrici, amer. grozljivka, 1987 (Catty Tyson, Bill Pullman). 0.10 Čas v sliki. 0.15 C.C. in družina, amer. film. 1970 (Joe Nemath, Ann Margaret). 1.35 Čas v sliki. 1.40 Ex libris.

TV MADŽARSKA

8.35 Za otroke in ne le za. 11.00 Tv-magister. 12.30 Panorama, pon. 13.30 Sezamovalica, za otroke. 14.30 Rock kladivo, 15.00 Barometer, politični show. 16.05 Hunperdinck: Janko in Merka. 16.50 Kamera, variete. 17.55 Za otroke. 18.25 Modna revija. 19.00 Jolly Joker, nemška serija. 20.00 Dnevnik. 20.35 Hongkonška brezna, amer. film. 22.20 Loterija »Bongo«. 23.35 Madame Tellien, francoski film.

RTL

9.20 Klack. 10.10 New Kids on the Block. 10.35 Peter Pan. 11.00 Spiederman. 12.35 Michel Vaillant. 13.05 Zelve. 13.30 Ameriški gladijatorji, začetek serije. 14.35 Adam 12, serija. 15.00 A-team. 16.00 A-team, drugi del. 17.00 Čena je vroča. 17.45 Bunte. 18.45 Poročila. 19.15 Polna hiša. 20.15 James Bond: Grozovi del. Noa, agent-ski. 1962 (Seann Connery, Ursula Andress). 22.10 Vse ali nič. 23.10 Pod dirndlom, erotični. 0.45 Poslednji harem, erotični. 1983. 3.20 Magazin za moške.

8.00 Dobro nedeljsko jutro vam želimo. 8.30 Horoskop. 9.00 Nedeljsko postno premišljevanje. 9.15 Misel in čas. 9.30 Srečanje na MV. 10.30 Nedeljska kuhinja. 12.00 Spored v madžarščini. 13.00 Panonski odmevi. 13.30 Minute za kmetovalce. 14.00 Poročila. 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

8.40 Živ zav. 9.35 Superbabica, angl. nanizanka. 10.00 Naša pesem. 10.30 San Remo 92. 11.30 Obzorja duha. 12.00 Poročila. 12.10 Kmetijska oddaja. 12.40 Ansambel Trim. 14.35 Tako kot kit, angl. film. 16.00 Kapitan James Cook, angl. nadaljevalka. 17.00 Dnevnik. 17.10 Bermudski trikotnik, ameriški film. 18.50 Mernik. 19.05 Risanka. 19.20 Slovenski loto. 19.30 Dnevnik. 19.55 Zrcalo tedna. 20.15 Zdravo. 21.20 Japonska, angl. dok. oddaja. 22.10 Dnevnik. 22.35 Sova: Ko se vname star partij, angl. nanizanka; Coplan, franc. nanizanka.

Drugi program

9.25 Planica: SP v smučarskih skokih. 15.15 Sova. 16.25 Zaključek SP v akrobatskem smučanju. 17.25 Sportno popoldne. 19.30 Dnevnik HTV. 20.00 Potovanja. 20.50 Dekal, poljska nanizanka. 21.50 Sportni pregled. 22.10 Veronika Deseniška, opera. 23.40 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. Koledar, Glasba, Horoskop. 9.15 Priče preteklosti. 9.30 Festivali sveta. 10.00 Poročila. 10.05 Otroška oddaja. 11.05 Risanka. 11.30 Govorimo o zdravju. 12.00 Poročila. 12.05 Kmetijska oddaja. 13.00 Mir in dobrota. 14.00 Poročila. 14.35 Mikser M. 14.45 Risana serija. 15.00 Podvigi in usode. 15.30 V nedeljo. 17.05 Mozart na turneji. 18.00 Poročila. 18.25 Preizkušnje življenja. 19.30 Dnevnik. 20.05 Sedma noč. 21.35 Drama. 22.30 Dnevnik. 23.10 Glasba, Horoskop. 23.55 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

13.10 Me ženske. 13.35 Čudovita Jeanne, serija. 14.00 High Chaparral, zadnji del serijskega westerna. 14.50 Risanka. 15.00 Otroški spored. 15.05 Muppet Babies, serijska risanka. 15.30 Am, dam, des: Red mora biti. 15.55 Otroški filmi in igrice. 16.05 Supergram. 16.30 Uspešnice. 16.55 Teletext. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 17.56 Nocojšnji spored. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 Praksa Bülowbogen, serija. 19.22 Znanje. 19.30 Čas v sliki. 20.01 Sport. 20.15 Zabavna mešanica: Domači video, Parada skečev, Kako vam gre? (Dagmar Koller). 21.35 Pogledi od strani. 21.45 Steven, 2. in zadnji del amer. tv filma. 23.20 Roadie, amer. glasbeni film, 1979. 1.00 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

6.45 Vaška tv. 7.30 Za otroke. 7.55 Biblijsko sporočilo. 8.00 Kava s smetano. 8.30 Nedeljski magazin. 10.55 Košarka. 12.30 Kosite pri nas. 13.25 Financial Times. 13.50 Za boljši jezik. 14.00 Expo '96. 14.30 Arhitektura na razpotju. 15.15 Zaznava. 16.00 Kviz. 16.40 Za reformatorje. 17.00 Filmi Walta Disneya. 18.45 Gool, nogomet. 19.30 Teden, dnevnik. 20.35 Spomin na kardinala Mindszentyja. 21.45 Pot upanja, švicarski film. 23.35 Sci-fi magazin.

II. program

9.05 Za otroke. 11.00 Maša v spomin Mindszentyja. 12.15 Euroklic. 12.55 Dominika, 3. del. 13.25 Nogomet na angleški način. 13.45 Tri želje. 14.45 Usode. 15.45 Newyorški zgodbe. 16.50 V glavni vlogi Toto. 18.25 Delta. 19.05 Familija DJ, serija. 19.40 Koncert Metro. 21.30 Hollywoodski razgovori. 22.15 Dogodki dneva. 23.10 Telesport.

RTL

13.30 Munsterjevi, Ultraman. 14.25 Policijsko poročilo. 14.50 Glasbeni cafe. 16.05 Kot Oskar, komedija, 1989 (Heinz Eckner). 17.45 Dr. Westphall, serija. 18.45 Poročila. 19.10 Potovalni kviz. 20.15 Sanjska poroka (Linda De Mol). 21.50 Spiegel TV. 22.35 Prime Time. 22.55 Playboy Late Night. 23.25 Ljubezenske ure. 23.55 Grad pompon Rouge. 0.25 Kanal 4. 0.50 Seksi strah, komedija, 1989 (Audrey Landers). 2.20 Tiranska ljubezen.

5.40 Prebujate se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 Zgodilo se je. 10.00 Poročila. 10.30 Sport. 12.00 Poročila. BBC. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 Sport. 18.00 S krščakom, cekron pa z marelof. 18.30 Poročila. BBC. 18.30 Iz naše preteklosti. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

8.55 Radost Evrope. 10.10 Bertinijevi, nemška nadaljevalka. 11.00 Mernik. 11.15 Forum. Utrip. Zrcalo. 12.00 Poročila. 17.00 Dnevnik. 17.10 Radovedni Taček. 17.25 Jelenček. 18.10 Obzorja duha. 18.45 Boj za obstanek. 19.10 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.30 Gospod Bean, angl. nanizanka. 21.00 Strahovi, švedska drama. 22.40 Dnevnik. 23.15 Sova: Coplan, franc. nanizanka; Zvezdne steze, amer. nanizanka.

Drugi program

15.30 Oči kritike. 16.20 Sova. 17.30 Sportni dogodki. 18.10 Japonska, angl. dok. oddaja. 19.00 Videošpon. 19.30 Dnevnik TV Koper. 20.00 Kviz. 20.30 Gospodarska oddaja. 21.00 Sedma steza, športna oddaja. 21.30 Sabotaža, angl. film (čb). 22.45 Umetniški program: Kriminal. 23.15 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. Koledar, Glasba, Horoskop. 9.15 Priče preteklosti. 9.30 Festivali sveta: Maroko. 10.00 Poročila. 10.05 Solški program. 11.05 Jaz, lutka kar. 11.20 Deček Skok, otroška serija. 11.35 Dragi John, amer. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Počitniška hišica, serijski film. 13.00 Prezli ste, pogledajte. 14.00 Poročila. 14.10 Prezli ste, pogledajte. 16.00 Poročila. 16.30 Gremo dalje, družinsko popoldne. 18.00 Poročila. 18.10 Dokum. oddaja. 18.40 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.05 Svet sporta. 20.50 Hrvaška v svetu. 21.30 Zunanja politika. 21.50 Glasba. 21.55 Dnevnik. 22.20 Vrnitev, opera. 23.00 Slika na sliko, Horoskop. 0.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Roseanne, serija (pon.). 9.30 Podoba Avstrije (Dunaj). 9.55 Dobro glej. 10.00 TV v šoli: Konserviranje hrane. 10.15 TV v šoli: Energija. 10.30 Zahrbten trup. 12.00 Iz parlamenta. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Sport. 13.35 Tisoč mojstrov. 13.45 Vaški učitelj v Afriki. 14.15 S telesom in dušo, serija. 15.00 Otroški spored. 15.05 Nils Holgersson, risanka. 15.30 Am, dam, des: Z vedrom in zajemalko. 15.55 Nasveti. 16.05 Supergram. 16.30 Vif Zack. 16.55 Teletext. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 17.56 Nocojšnji spored. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 Praksa Bülowbogen, serija. 19.22 Znanje. 19.30 Čas v sliki. 20.01 Sport. 20.15 Gorata dežela, oddaja o alpinizmu. 21.00 Naredi si sam! 21.07 Pogledi od strani. 21.15 Tovarna oficijer, nemško-češki tv film, 1988, v dveh delih. 1. del (Manfred Zapatke. 0.10 FBI, kriminalna serija. 0.55 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Angleščina. 9.00 Askle, film Črne Skrinje. 9.55 Ptica z lirasim repom. 10.45 Serijski film. 16.00 Popolninski saldo. 16.10 Nemški magazin. 16.45 Rezerviran čas. 17.00 Velika selitev, poljudnoznanstveni film. 17.25 Obiskovalci, češka serija. 17.55 Risanka. 18.40 Svet denarja. 18.50 Videospoti. 19.00 Igra. 19.15 Za otroke. 20.00 Dnevnik. 20.35 Rezerviran čas. 21.15 Žurka dvorana oklepov, serija. 22.35 Imej rad ponedeljek. 23.20 Prof. Zoltan Bay.

RTL

15.50 Čips. 16.40 Tvegano! 17.10 Čena je vroča. 17.45 Nagradna igra. 18.00 Enajst 99, v živo. 18.45 Poročila. 19.20 A-team. 20.15 Umor je njen Hobby. 21.15 Ramona, komedija. 1961 (Senta Berger, Georg Thomalla). 23.05 Kulturni magazin. 23.35 Magazin za moške. 24.00 Služba v Vietnamu. 0.55 Boj proti mafiji. 1.45 Čena somraka. 2.10 Težka pot, kriminalka. 1980 (Lee van Cleef).

5.40 Prebujate se z nami. 5.50 Vreme, ceste. 6.15 Izbrani pesem tedna. 6.30 Horoskop. 6.45 Pesem tedna. 7.00 Druga jutranja kronika. 7.15 Vreme, ceste. 8.40 Ljubljansko zvočno pismo. 8.00 Poročila. 8.10 Danes na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Poročila. 9.15 Glasbene uganke. 10.00 Poročila. 10.30 Iščemo za vas (zavrtite telefonsko številčnico in povejte nam, kaj vas žuli). 12.00 Poročila. BBC. 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo. 16.00 Pozdrav popoldnevu. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 16.45 Mali oglasi. 17.30 Poslušamo vas. 18.00 Narodnozabavna glasba. 18.30 Poročila. BBC. 19.00 Konec sporeda.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Zgodbe iz šoljke. 10.00 Šolski program. 11.00 Sedma steza. 11.30 Priljubimo tišini. 11.45 Angleščina v poslovnih stikih. 12.00 Poročila. 15.35 Sabotaža, angl. film (čb). 17.00 Dnevnik. 17.10 Jurček, predstava za otroke. 17.35 Alf. 18.00 Prve ljubezni — Lajf je lajf, igrani film. 18.40 Flamenco Viktorja Papeža. 19.05 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Osmi dan. 21.20 Za prihodnost Narodne galerije. 21.35 Nenavadno poletje, angl. nadaljevalka. 22.25 Dnevnik. 23.10 Sova: Chelmsford leta 123, angl. nanizanka; Coplan, franc. nanizanka.

Drugi program

16.30 Sova. 18.00 Studio Koper. 19.00 Orion. 19.30 Dnevnik TV Sarajevo. 20.30 Maja vam predstavlja. 21.30 Omizje. 23.30 Svet poroč. 0.10 Yutel.

HTV 1

8.30 Poročila. Koledar, Glasba, Horoskop. 9.10 Španska armada, tuja serija. 10.00 Poročila. 10.05 Solški program. 11.05 Otroški program. 11.35 Dragi John, amer. nanizanka. 12.00 Poročila. 12.05 Slovo zaupanje, serijski film. 13.00 Slika na sliko. 14.00 Poročila. 14.10 Prezli ste, pogledajte. 16.00 Poročila. 16.30 Družinsko popoldne. 18.00 Poročila. 18.10 Potopis. 18.40 Santa Barbara, serijski film. 19.30 Dnevnik. 20.05 V ospredju. 22.00 Dnevnik. 22.25 Obnova Hrvaške. 23.00 Slika na sliko. 0.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

13.35 Čudovita leta, serija. 14.00 S telesom in dušo, serija. 14.45 Mladi glasbeniki v studiu. 15.00 Otroški spored. 15.05 Tu di zabava mora biti. 15.30 Am, dam, des: Silo in kopito. 15.55 Supergram. 16.30 Glasbena delavnica. 16.55 Teletext. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 17.56 Nocojšnji spored. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.00 Praksa Bülowbogen, serija. 19.22 Znanje. 19.30 Čas v sliki. 20.01 Sport. 20.15 Gorata dežela, oddaja o alpinizmu. 21.00 Naredi si sam! 21.07 Pogledi od strani. 21.15 Tovarna oficijer, nemško-češki tv film, 1988, v dveh delih. 1. del (Manfred Zapatke. 0.10 FBI, kriminalna serija. 0.55 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Angleščina. 9.00 Askle, film Črne Skrinje. 9.55 Ptica z lirasim repom. 10.45 Serijski film. 16.00 Popolninski saldo. 16.10 Nemški magazin. 16.45 Rezerviran čas. 17.00 Velika selitev, poljudnoznanstveni film. 17.25 Obiskovalci, češka serija. 17.55 Risanka. 18.40 Svet denarja. 18.50 Videospoti. 19.00 Igra. 19.15 Za otroke. 20.00 Dnevnik. 20.35 Igre Metropolis. 21.20 Goreča skrivnost, nemški film. 23.05 Bach — mojster fuge. II. program: 15.05 Naš ekran, v nemščini. 16.30 Od pet do šest, magazin. 17.30 Za otroke. 18.00 Dnevnik, vreme. 18.38 Telefonska igra. 19.05 Shakespeare: Othello, tragedija v dveh delih, posnetek predstave gledališča Kaposvár. 22.00 Večerni saldo. 22.25 Srečanje predstavnikov Svetovne zveze Madžarov in Demokratične zveze Madžarov iz Romunije.

RTL

11.30 Tik, tak. 12.00 Družinski dvoboj. 12.30 Hammer. 13.00 Grozno prijazna družina. 13.30 Santa Barbara. 14.20 Springfieldova zgodba (1440). 15.05 Dallas. 15.50 Čips. 16.40 Tvegano! 17.10 Čena je vroča. 17.45 Igra. 18.00 Enajst 99. 18.45 Poročila. 19.15 Knight Rider. 20.15 Columbo: Umor v ambasadi, kriminalka. 1975. 21.45 Eksploziv, politični magazin. 22.50 Zakon v L.A. 24.00 Služba v Vietnamu. 0.55 Boj proti mafiji. 1.45 Čena somraka. 2.10 Zasebnost, drama, 1

KMETIJCI! S pestro ponudbo se vam bomo predstavili na radgonskem sejmu POMLAD '92 od 31. marca do 4. aprila.

Naši zastopniki za prodajo traktorjev UNIVERSAL

1. GABRIJEL, D.O.O.
Zg. Pirnice 124a
61215 MEDVODE
Telefon: (061) 576-447
2. KMEČKI STROJ
Sv. Barbara 23
64220 ŠKOFJA LOKA
Telefon: (064) 631-497
3. AGROAVTO KRANJ
Gorenjska 17
64000 KRANJ
Telefon: (064) 221-192
4. AGROMETAL, D.O.O.
Črni Vrh 4
POLHOV GRADEC
Telefon: (061) 645-117
5. FRANC RADOHA
Pucova 17
63000 CELJE
Telefon: (063) 31-026
6. INTER, D.O.O.
Pod gradom 28a
62360 RADLJE OB DRAVI
Telefon: (0602) 71-697
faks: (0602) 71-697

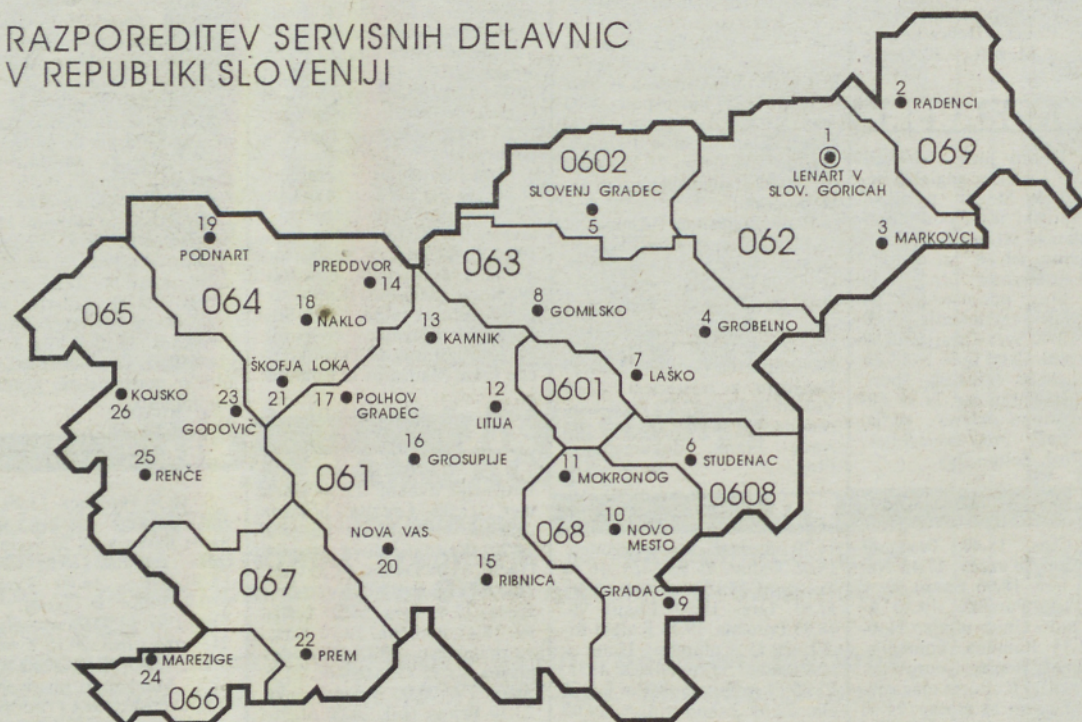
Naši zastopniki za prodajo traktorjev UNIVERSAL

7. NAFKO, D.O.O.
Vrhpolje 31
65271 VIPAVA
Telefon: (065) 65-449
8. AGROMATIC, D.O.O.
Servis in trgovina Gornji Cerovo 23
65211 KOJSKO
Telefon: (065) 46-216
9. AGROMIX D.O.O.
Servis in trgovina Ljubno 29
PODNART
Telefon: (064) 70-009
10. ZRNO D.O.O.
68274 RAKA
tel.: (0608) 75-541
faks: (0608) 75-541
11. BIOSTIL D.O.O.
MENEGATI ANA
Goriška ul. 33
CERKNO
12. TRGOPREVOZ d.o.o.
MERHAR
Blat 1
61331 DOLENJA VAS
PRI RIBNICI
Telefon: (061) 864-277

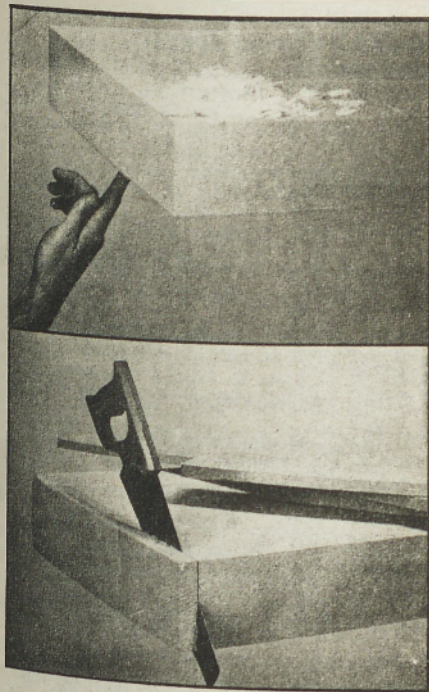
TRGOPREVOZ vam poleg pestrega prodajnega programa traktorjev ponuja tudi rezervne dele in kakovostne storitve naših serviserjev. Kupcem traktorjev prek **TRGOPREVOZA** ponujamo prednost pri nakupu rezervnih delov in servisiranju.

Obiščite nas na letošnjih sejmi v Kranju, Gornji Radgoni in Celju. Prikazali vam bomo traktorje UNIVERSAL ter vas presenetili še z drugo kmetijsko in gradbeno mehanizacijo.

RAZPOREDITEV SERVISNIH DELAVNIC V REPUBLIKI SLOVENIJI

- 1/062: SEDEŽ SERVISERJEV - TRGOPREVOZ d.o.o. - PROIZVODNO IN TRGOVSKO PODJETJE, 62230 LENART, Ptujška cesta 16, Tel.: (062) 724-675, Fax: (062) 724-617
- 2/062: JOŽE KOŠAR, Hrastje Mota 88, 69252 RADENCI, tel.: (069) 65-540, Fax: (069) 65-540
- 3/062: ANTON KEKEC, Nova vas 42, 62281 MARKOVCI, tel.: (062) 766-216
- 4/063: FRANC GOBEC, Gornja vas 4a, 63231 GROBELNO, tel.: (063) 821-786
- 5/0602: DRAGO BORŠNIK, Gmajna 30, 62380 SLOVENJ GRADEC, tel.: (0602) 42-281
- 6/0608: ANTON ŽNIDARŠIČ, Hudobezje 6, 68293 STUDENAC, tel.: (0608) 89-130
- 7/063: RAFAEL JERAN, Sp. Rečica 166, 63270 LAŠKO, tel.: (063) 731-353
- 8/063: JELEN - BOSH SERVIS, Gomilsko 25, 63303 GOMILSKO, tel.: (063) 726-310, Fax: (063) 726-310
- 9/068: MARJAN TOMC, Primostek 6, 68332 GRADAC, tel.: (068) 58-513
- 10/068: JANEZ ŠUŠTERČIČ, Smolenja vas, 73, 68000 NOVO MESTO, tel.: (068) 24-571
- 11/068: JURGLIČ d.o.o. - TRGOVINA IN SERVIS KMETIJSKIH STROJEV, Puščava 28, 68230 MOKRONOG, tel./fax: (068) 49-102
- 12/061: MAKŠ KOBALJ, Bitiče 1, 61270 LITJA, tel.: (061) 877-524
- 13/061: MATICA d.o.o., Ušnjarska 8, 61240 KAMNIK, tel.: (061) 831-922
- 14/064: ZORAN VRHOVNIK, Bašelj 71, 64205 PREDDVOR, tel.: (064) 45-775
- 15/061: S. ANE ŠILC, Dolenji lazi 5a, 61310 RIBNICA, tel.: (061) 861-320
- 16/061: MARJAN ZUPANČIČ, Žalna 59, 61290 GROSUPLJE, tel.: (061) 772-579
- 17/061: AGROMETAL d.o.o., Črni vrh 4, 61355 POLHOV GRADEC, tel.: (061) 645-117
- 18/064: VINE KRIŽNAR, Pavle Medetove 53, 64202 NAKLO, tel.: (064) 47-054
- 19/064: SERVIS IN TRGOVINA d.o.o. - JOŽE LANGUS, Ljubno 27, 64244 PODNART, tel.: (064) 70-009
- 20/061: AGROAVTO-PRODAJNO SERVISNI CENTER, Nova vas 55, 61385 NOVA VAS, tel.: (061) 798-078
- 21/064: KMEČKI STROJ, Sv. Barbara 23, 64220 ŠKOFJA LOKA, tel.: (064) 622-575, Fax: (064) 622-575
- 22/067: IVAN ŠIRCVELJ, Prem 72, 66255 PREM, tel.: (067) 86-105
- 23/065: JOŽE RUPNIK, Godovič 61, GODOVIČ, tel.: (065) 78-085
- 24/066: SERVISIRANJE IN POPRAVILA KMETIJSKE MECHANIZACIJE IN VILICARJEV, SERGEJ ŠKORJA, Čentur 23, 66273 MEREŽIGE, tel.: (066) 34-994
- 25/065: ZORAN JOŽKO, Oševljak 4, 65292 RENČE
- 26/065: AGROMATIC - SERVIS IN TRGOVINA d.o.o., Gor. Cerovo 23, 65211 KOJSKO, tel.: (065) 46-216

PREDNOSTI LENDAPORA

- LENDAPOR je sodoben negorljiv domači gradbeni material za toplotno in akustično izolacijo
- LENDAPOR je lahek izolacijski material
- LENDAPOR uporabljamo za stanovanjske zgradbe, družinske hiše, gospodarske objekte in hleve
- LENDAPOR uporabljamo s kningipsom in ivernimi ploščami
- Za suho montažo z LENDAPOROM ni treba graditi posebne nosilne konstrukcije
- LENDAPOR je notranja in zunanja toplotna izolacija obstoječih in novih zidov – ogrožen prihranek energije za ogrevanje prostorov
- LENDAPOR je sodobno embaliran, prevoz je zaradi minimalne teže 40 kg/m³ možen z osebnim avtomobilom
- LENDAPOR je odporen proti kislinam
- LENDAPOR odbija glodalce, podgane, ptice in druge škodljivce
- LENDAPOR je odporen proti vsem plinom, primeren je za fasade
- Cena LENDAPORA je odvisna od volumenske teže.

ZELENA PENA ZA ARANŽIRANJE
Zelena pena za aranžiranje je specialno pripravljena, da se jo vezati in ima skoraj 100-odstotno odprte celice.
Popolnoma ne napije vode in jo zadrži v sebi vsaj nekaj dni z minimalnimi izgubami.
Se posebno moramo poudariti nevtralno reakcijo našega izdelka, kar seveda znajo ceniti tudi najzibljivejši porabniki pri svojem umetniškem delu.

- Izračunati pene:**
1. Barva: travnato zelena
 2. Volumenska teža: 20–25 kg/m³ po egalizaciji
 3. Maksimalna lastnost: krhka, enostavna za vezanje
 4. Čas napijanja z vodo: 30–80 sek.
 5. Teža po vpijanju: min. 350 g (velikosti 10 × 10 × 5 cm)
 6. Teža po sklenitvenju na les: min. 250 g (velikosti 10 × 10 × 5 cm)
 7. pH-vrednost: NEVTRALNA

INA NAFTA LENDAVA

69220 Lendava
Rudarska ulica 1
Telefon 75.201
telex 35-226

LENDAPOR BETON

Lahki beton na bazi mletega lendapora, cementa in aditiva

lip & bled

10 % POPUST
za gotovinska plačila

- VRATA VSEH VRST
- OKNA
- FURNIRANE IN MASIVNE OBLOGE
- OPAŽNE PLOŠČE
- MASIVNO POHIŠTVO
- PLOŠČE ZA POHIŠTVO

Pri nakupu nad 60.000 slt
BREZPLAČEN PREVOZ do 50 km

Obiščite nas v trgovini Lip Bled v Murski Soboti,
Cvetkova 1 a, tel.: (069) 22-941

Turistično, transportno in trgovsko podjetje
Radenci, d.o.o.

Cankarjeva 7
69252 RADENCI
telefon—telefaks: (069) 65-142

Prodajamo in servisiramo vse modele **traktorjev URSUS**.

V zalogi imamo rezervne dele in traktorske gume vseh vrst iz uvoza.

Pri gotovinskem plačilu med sejmom vam ponujamo posebne ugodnosti in popuste.

FERRALIT p.o. **63310 ŽALEC**
Cesta žalskega tabora 10

Zaradi napovedanega sušnega leta in vedno večje odvisnosti od lastnega pridelka hrane, želimo tudi mi prispevati k boljši prihodnosti Slovenije.
Kot podjetje z dolgoletno tradicijo izdelave črpalk vam ponujamo po zelo ugodnih cenah proizvode iz

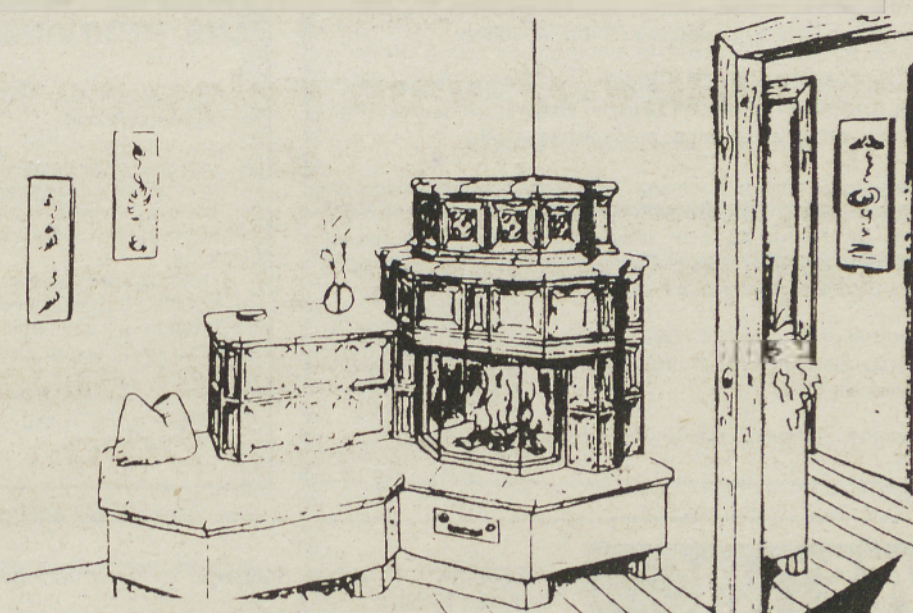
NAMAKALNEGA PROGRAMA

- traktorske črpalke: tip TŠ-1000 pritisk 5–7 barov ●
tip TŠ-2000 pritisk 5–7 barov ●
tip VTP-12 pritisk 12 barov ●
tip TŠF-1300 pritisk 5 barov za gnojevko

- rolo sisteme: ROLO 50, namakalna dolžina 212 m ●
ROLO 67, namakalna dolžina 290 m ●
ROLO 75, namakalna dolžina 320 m

Plačilo je možno z brezobrestnim posojilom v treh obrokih. Vse informacije dobite po telefonu (063) 713-131, int. 32, ali telefaksu (063) 711-407.

SVETUJEMO, PROIZVAJAMO,
PROJEKTIRAMO, PRODAJAMO, MONTIRAMO

- zdravo in ekonomično gretje
- ekološko čisto okolje
- lahko vzdrževanje
- kakovost in trajnost peči
- prijetna toplota za vaš dom

- toplozračni vložki »SUPRA« s termosteklom
- fugirna masa PALESIT

- ob gotovinskem plačilu 10% cassasconto
- obročno odplačevanje 1 + 3

VSE NA ENEM MESTU

- krmčke peči
- kamini
- toplozračne peči
- štedilniki
- pizza peči
- polmontažne peči

INFORMACIJE:

JOŽICA MIKLOŠIČ
Lerjakova 52, Pekre—Limbuš
MARIBOR, tel.: (062) 631-375

PIONIR

keramika d.o.

68000 Novo mesto
Slakova 5
tel (068) 21-201, 26-016, 26-015
fax (068) 24-298

SVETUJEMO, PROIZVAJAMO,
PROJEKTIRAMO, PRODAJAMO, MONTIRAMO

Skupščina družbe PURLEN d.o.o. Lendava razpisuje javno dražbo za prodajo

2-sobnega stanovanja

v Tomšičevi ul. 7 v Lendavi (60,7 m²)

Javna dražba bo 10. 4. 1992 ob 12. uri v Lendavi

- Izklicna cena 700 DM/m² plačljiva v SLT po tečaju BANKE SLOVENIJE na dan vplačila.
- Kupec je poleg kupnine dolžan plačati p. davek ter stroške prepisa in stroške vpisa v zemljiško knjigo.
- Varščino v višini 10 % od izklicne cene plačajo interesi isti dan pri blagajni PURLENA, d.o.o., Lendava
- Interesi si lahko ogledajo stanovanje v petek, 10. 4. 1992, od 10. do 11. ure

PURLEN, d.o.o.,
Lendava

Najlepši biser Slovenskih goric je Sv. Trojica!

Ko se vozite skozi Slov. gorice, zavijte v Lendavo »po stari cesti« v Gradišče. S prijaznostjo vas pričakuje GOSTILNA PRI TROJICI. Priporočamo vam tople malice, domače narezke, jedi po naročilu in domača vina. Ob petkih in sobotah pa obiščite DISKOTEKO FLORIJA. Odprta je od 20. do 3. ure zjutraj.

AVTO-MOTO DRUŠTVO ŠTEFAN KOVAČ

MURSKA SOBOTA objavlja DRAŽBO za prodajo rabljenih šolskih vozil:

1. Zastava Jugo 45, letnik 1990
2. Zastava Jugo 45, letnik 1990
3. motorno kolo MZ

Dražba bo 27. marca 1992 ob 12. uri na dvorišču AMD Murska Sobota, Noršinska 2.

Informacije lahko dobite po telefonu 21-172.

OBČINA MURSKA SOBOTA, SEKRETARIAT ZA VARSTVO OKOLJA IN UREJANJE PROSTORA

objavlja

NATEČAJ

za zbiranje interesentov za nakup poslovnih prostorov v poslovno-stanovanjskem objektu Lendavska LS-2 v M. Soboti.

Na natečaj se lahko prijavijo družbeno pravne osebe in zasebniki. Poslovni prostori so namenjeni za mirno storitveno dejavnost (trgovina, obrtna delavnica, pisarna, predstavništva ipd.).

Začetek gradnje objekta je v marcu 1992, konec pa predvidoma novembra 1992. Poslovni prostori so v pritličju objekta, v velikosti 27,64 m², 41,17 m² in 48,14 m². Interesi morajo v vlogi navesti dejavnost, ki jo bodo opravljali, in velikost poslovnega prostora. Ceno za poslovni prostor bomo oblikovali ob koncu natečaja.

Pisne prijave pošljite do 3. 4. 1992 na naslov Občina M. Sobota, Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora M. Sobota, z oznako: za natečaj LS-2.

Vse dodatne informacije dobite po telefonu (069) 22-617.

MURSKA SOBOTA,
Ciril-Metodova ulica
50, tel. 22 219, 22 809,
21 136, telefax: 21 136

MURSKA SOBOTA,
Kidričeva 33 a

Mi gremo naprej!

V novih poslovnih prostorih na Lendavski 29 b v Murski Soboti vam iz našega veleprodajnega skladišča ponujamo iz lastnega proizvodnega programa:

- mehčalec MAXILAN • tekočino za pomivanje posode BIMAT • šampon za lase LIMAS • peno se kopel FLORES

Informacije po telefonu: (069) 22-219, 21-136

TUDI V PRIHODNJE SE PRI-POROČAMO ZA NAKUPE V VSEH NAŠIH PRODAJALNAH!

BAKOVCI, Vrtna ul. 8

SPOŠTOVANI BRALCI VESTNIKA!

Odslej vam je na voljo odvetniška pravna pomoč tudi v Beltincih, Mladinska 2 c (za pošto in KU). Pokličete me lahko po tel.: 42-111.

Odvetnik Karel Makovecki

Mercator - Univerzal

Trgovina na drobno, debelo ter gostinstvo, d.o.o., LENDAVA, Partizanska 22

objavlja razpis

RUŠITVE MONTAŽNE SAMOPOSTREŽNE TRGOVINE »SOKO« V TURNIŠČU

Objekt velikosti pribl. 200 m² je zaradi nadomestne gradnje nujno potrebno odstraniti.

Pogoji rušitvenih del so:

- ustrezno zavarovanje rušitvenih del
 - rok rušitve oz. odstranitve montažnega dela objekta (brez temeljev) je med 6. in 14. 4. 1992
 - montažni del objekta ostaja tistemu, ki bo izbran za rušitev objekta (železna konstrukcija, stekla, pregradne montažne stene, itd.)
 - kot plačilo rušitvenih del je mišljen material za delo
 - drugi pogoji zainteresiranih
- Informacije in ogled vsak dan v TURNIŠČU, SP TURNIŠČE, tel. 70-006 ali 75-111.

Ponudbe je treba oddati pisno do petka, 3. 4. 92, na naslov MERCATOR — UNIVERZAL Partizanska 22, telefaks 75-141, z oznako »SOKO TURNIŠČE«.

TEMELJNO SODIŠČE V MURSKI SOBOTI ENOTA V MURSKI SOBOTI

objavlja

JAVNO DRAŽBO

za prodajo poslovnih prostorov, osnovnih sredstev in gradbenega materiala z izklicnimi cenami:

1. Poslovni prostor (1. nadstropje upravne stavbe s površino 117,77 m²), ki stoji na parc. št. 100/3 k. o. Beltinci, brez funkcionalnega zemljišča in 1/2 parc. št. 100/4 k. o. Beltinci, z izklicno ceno 154.143 DEM v tolaški protivrednosti DEM.
2. Poslovni prostor (delavniška hala s površino 187,11 m²), ki stoji na parc. št. 1720/24 k. o. Beltinci, velikost 44,77 a, z izklicno ceno 187.041 DEM v tolaški protivrednosti.
3. Poslovni prostori (zgradba žage, mehanična delavnica in delavniška hiša), ki stojijo na parc. št. 1720/4 v velikosti 26,8 a, k. o. Beltinci, in travnik v velikosti 27,20 a, ki je pripisan k parc. št. 1461 k. o. Beltinci, kar skupaj predstavlja funkcionalno celoto v velikosti 54,09 a, z izklicno ceno 161.000 DEM v tolaški protivrednosti.
4. Travnik (zemljišče za gramoznico), in sicer parc. št. 1884 v velikosti 11,33 a, in parc. št. 1884 v velikosti 13,53 a, kar vse predstavlja funkcionalno celoto v velikosti 36,33 a, k. o. Krog, z izklicno ceno 1.040 DEM v tolaški protivrednosti.
5. Prodajajo se prav tako različna osnovna sredstva z različnimi izklicnimi cenami, in sicer od zap. št. 1 do zap. št. 28.
6. Prodaja se prav tako različen gradbeni material z različnimi izklicnimi cenami od zap. št. 1 do zap. št. 33.

POGOJI JAVNE DRAŽBE:

Javna dražba bo 30. 3. 1992 ob 10. uri v prostorih sodišča v Beltincih.

Pravico do udeležbe na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe, če pred njo plačajo varščino v višini 10 % izklicne cene na račun stečajnega dolžnika št. 51900-690-10313 s pripisom »javna dražba«, opr. št. št. 11/91 in o tem predložijo dokazila. Vse osebe, ki se udeležijo dražbe, morajo na javni dražbi predložiti pisno poročilo o udeležbi. Dražba je po sistemu videno-kupljeno. Z najboljšim ponudnikom bo sklenjena pisna pogodba v 5 dneh po podpisu pogodbe plača kupec kupnino v tolaški protivrednosti DEM po srednjem tečaju Banke Slovenije. Plačana varščina se vračuna v ceno, drugim udeležencem javne dražbe pa se vračuna na vrne takoj po končani javni dražbi oz. v 3 dneh brez plačila in mudnih obresti. Prometni davek in vse druge stroške plača kupec. Ogled poslovnih prostorov, osnovnih sredstev in gradbenega materiala je mogoč uro pred začetkom javne dražbe oz. po dogovoru s tečajnim upraviteljem mag. Štefanom Ščapom.

ZORAVILISČE MORAVSKE TOPLICE

OBJAVLJA
prosto delovno mesto

MESARJA

pogoji:
KV živilske smeri — mesar IV. stopnje
2 leti delovnih izkušenj
izpit iz VD in HM
Delovno mesto bomo sklenili za nedoločen čas.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili kadrovske službi Zdravilišča Moravske Toplice v 8 dneh po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh od poteka prijavnega roka.

MOTORMA VOZILA

YUGO 55, letnik 1987, prodam. Štefan Sever, Pucovci ml69
ZASTAVO 750, delno prodam. ☎ 87-829, ml69
MOTORMO KOLO LAVA RGS, letnik 1981, prvi letnik, no prodam. ☎ 87-729, m3612
ZASTAVO 750, letnik 1984, ☎ 41-897 ali Ižakovci 27 a, ml69
dam. Sevranska ☎ 70-098, ml54
JAWO RS 350, malo prodam. ☎ 82-763, m3601
ZASTAVO 128 SKALA 55, leta in pol, prevožen prodam. Avgust Sudec, Ljutomer. m3606
126 P, letnik 1978, ☎ 82-763, m3601
BT 50 S ugodno prodam. Danijel Turjanci 38, p. Radenci. m122

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Renata Bakan-Ficko, Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Gontar (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografija), Nevenka Emri (lektorica).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 25-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383 in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za I. trimesečje 1992 je 500,00 SLT, za podjetja 1.000,00 SLT, za naročnike v tujini 80 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je po zakonu o prometnem davku obdavčen s petimi odstotki davka od prometa proizvodov.

demokratska stranka
občinski zbor Murska Sobota

Svoje člane in občane obveščamo, da smo marca uvedli redne informativne ure, ki bodo ob ponedeljkih od 11.00 do 14.00 in petkih od 8.00 do 10.30. Pokličite pa nas lahko tudi po telefonu: 31-000, interna 442.

Izvedeli boste vse, kar ste želeli vedeti o stranki ali njenih ministrih.

DEMOKRATI — DS, MURSKA SOBOTA
Alija Kardoša 2, telefon: 31-000, interna: 441

do 15% POPUSTA

ZA GOTOVINO

bogata izbira - ugodne cene - organiziran prevoz - montaža

nudi na RADGONSKEM sejmu

JELOVICA

Škofja Loka 64220, Kidričeva 58
Tel.: 064/631-241, Fax: 064/632-261

JUGO KORAL 55, 9 mesecev/1989, prevoženih 25.000 km, prodam. Gor. Slaveči 78. m133

MERCEDES 220 D, letnik 1972, registriran, vozni, prodam ali zamenjam za traktorsko prikolico ali traktor. Krog, Murska 40. 26-122. m123

ZASTAVO 126 P, letnik 1988, zelo dobro ohranjeno, ugodno prodam. Zoltan Celc, Gorica 46, 45-364, popoldan m158

ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do decembra, prodam. Tinje 115, p. Črenševci m116

OPEL KADETT C prodam. Muler, Stakovič 40. m178

ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do 27. 1. 1993, prodam. Murska 49, Krog. m125

DEANO, vozno, neregistrirano, zelo ugodno prodam. Selo 112 a. m129

NISSAN SUNY, letnik 1990/2, prevoženih 15.000 km, servovoljan, prodam. 25-114, zvečer m126

RENAULT 30 TS, letnik 1981, poceni prodam ali zamenjam. 32-857 ali 21-886. m173

GA, registrirano do decembra, prodam. 2.200 DEM. Mlaginci 13, 44-189. m120

MOPED APN 6, letnik 1987, dobro ohranjen, prodam. Gradisce 66. m121

BWV, letnik 1976, prva registracija 1979, registriran, dobro ohranjen, prodam. 72-031 m122

OPEL ASCONO, 1.6 S, letnik 1976, prodam. 31-361. m143

Kam na kozarec in pivo? Na Hotizo — v Osmico!

KMETJSKA MEHANIZACIJA

BOČNO KOSO IMT 560 in traktor Deutz, 4-colne pluge, moped 14 SLC in vidne ihaste brane prodam. Jerez 15, Rakičan. m186

PLUG, 14-colni, dvo- in tribrzdni ter senziško anteno prodam. Šifter, Strukovič 1. m187

SAMOREZNICO NA PUHALNIK, klase hrane, medvrstni okopalnik, nakladalnik gnojia in osipalnik prodam. Gradisce 45. m188

TRAKTOR IMT 539 in belo vino z analizno ugodno prodam. Gubčeva 5, Radenci. m3179

SAMONALADALNO PRIKOLICO S PEMPETER, 9/6, s kardandam, letnik 1976, v dobrih stanju, prodam. Jozef Koter, Koe 15 pri Lendavi. m162

KORJENO SEJALNICO BECKER prodam. Karlo, Kraljevci 26, p. Videm ob Štavnici. m3178

TRAKTOR STEYR, 30 KM, generalno obnovljen, ugodno prodam. 33-150. m3604

TRAKTOR STEYR, v dobrih stanju, prodam. Jozef Feher, G. Lakoš 92. m4612

TRAKTORSKE PLUGE ZA FERUSON prodam. Izakovič 65. m177

TRUSILNIK ZA GNOJILCO, nov, prodam. Petnik, Ljutomer. 82-285. m3510

KOMBRIN KLAS, delovna širine kose 2,80, prodam ali zamenjam za večji traktor. 57-059.

MULTIKULTIVATOR GORENJE 45 KORAL, letnik 1989, prodam. Križevci 114 v Prekmurju. m157

KROZNO BRANO OLT 24, novo, kompresor z 2-cilindrični, »prvopetelka«, prodam. 51-032. m138

ZIVALI

MALE PUJSKE prodam. Satahovci 28 b. m136

NESNICE, MLADE JARČICE, PAKETIRANE, prodajamo po 4 mesece, cen. Akcijska prodaja po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno v več informacijah in dajejo Dragici Bokač, Grad. 33-086, ali v gostilni Zelezni, Beznovič, 49-025. mpp

NESNICE, MLADE JARČICE, PAKETIRANE, prodajamo po 4 mesece, cen. Akcijska prodaja po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno v več informacijah in dajejo Dragici Bokač, Grad. 33-086, ali v gostilni Zelezni, Beznovič, 49-025. mpp

6 Mesecev BREJO TELICO prodam. Odranci, Panonska 10. m179

BRANO in Telico, brejo 9 mesecev, prodam. Pojbič, Križevci 114 v Prekmurju. m173

RODOVODNE KOKER ŠPANJELE iz belizejske prodam. Hajdinjak, Rogaševci 13. m140

POSEST

PARCELO z lokacijskim dovoljenjem in zgradbenim delu Moravskih Turov. VINOGRAD V PINČAH, 600 trsov, sliči rušini in šipon, 600 trsov drugih vrst, z novo kletjo, sadovnjakom in penak, mladimi parcelami. Mladen Penak, Mladina Nazora 9, Podtuh. m4630

1850 v Murski Soboti ugodno prodam. 23-160. m180

STARO HISO, možna nadomestna gradnja, v Murski Soboti prodam. 21-021. m181

HA GOZDA ugodno prodam. 24-013. m163

GRABENO PARCELO s starejšo hišo in zemljiščem v novem naselju Čakarovci 11, Lendava. m4621

12-ARSKO GRABENO PARCELO v Veliki Polani prodam. Zadravec, Kanjarska 8, Lendava. m118

VINOGRAD, 30 arov, v okolici Gor. Radgone, prodam. 61-159, služba, ali 61-771, zvečer. m3176

MANJŠE STANOVANJE NAJAMEM ali odkupim stanovanjsko pravico. 23-553, zvečer. m145

PARCELO za počitniško hišico, ob glavni cesti, spodnji Bokrač, električna pri parceli, gradbeni rajon, 30 arov gozda za drva in 70 arov njive dam v najem v Sebeborcih 132. m147

OB ASFALTNI CESTI, 15 km od M. Sobotice, prodam zemljišče z lepim razgledom, primernim za počitniško hišico in vinograd. Ponudbe po 21-198, zvečer. m-tš

NJIVO, 43 arov v Kupšincih, prodam. 24-490. m149

VINOGRAD, 620 trsov, sadovnjak z vinsko kletjo in vsem inventarjem, lahko tudi samo vinograd, ugodno prodam. 24-513, zvečer od 19. do 21. ure. m151

PARCELO, primerno za počitniško hišico v Dolini, 24 arov, prodam. Tišina 61. m029

TRAVNIK v Andrejcih, 75 arov, prodam. Ivanovci 58, p. Fokovci. m134.

VRT v Murski Soboti dam v najem. Oslaj, Stara ulica 18, M. Sobotica. m0343

GRABENO PARCELO, 15 arov, v Trnju, prodam. 26-429. m156

RAZNO

6 m² BOROVIH PLOH, 5 cm in 1,5 m², 2,5 cm, prodam. 51-033. m115

TRAJNOŽARNI KOTEL (Ferroterm FF 32 KW), varilni aparat (Varex 160/180) in dva sončna kolektorja zelo ugodno prodam. 23-102. mnp

TRI VINSKE SODE, 2/500 in 1/650 l, rabljene dve leti, prodam. 76-524. m174

DVELETNE JELSEVE SADIKE prodam. Zadravec, Gaberje 77, 36-474. m4622

ŠTEDILNIK na trda goriva, nov, ugodno prodam. Stanjevič 25. m146

SUHE BOROVE PLOHE, 2 m², 8 cm, prodam. Čepinci 32. m144

SEMENSKI KROMPIR ugodno prodam. Noršinci 5, p. Martjanci. m182

SUHE LETVE, dolge 4,20 m, kupim. 23-823. m183

BAS OJAČEVALEC ACOUSTIK in alesiis quadroverb prodam. 51-102. m184

VIDEOPLAYER FUNAI prodam. Hajdinjak, Rogaševci 13. m140

FRIZERSKO OPREMO, malo rabljeno, prodam. 61-690. m3181

COMMODORE 128 S KASETAMI, KASETIK IN JOYSTICK, prodam. 53-108. m164

TRD TERVOL, 4 in 5 cm, ugodno prodam. 24-929. m165

Preključ! Preključujem veljavnost zaključnega spričevala SC TPU, smer šivilja, izdane leta 1983 v M. Soboti. Irena Slemenšek, Renkovič 149. m166

KORUZO NA STORŽIH, večjo količino, prodam. Cena po dogovoru. 23-586. m167

KOMPLET ZA INDIVIDUALNO SATELITSKO TELEVIIZIJO, nerabljen, 30% ceneje, prodam. 68-145. m3177

BALIRANO SENO IN SLAMO na Gorickem kupim. 25-204. m159

DRVA (jelsa, gaber) prodam. Predanovič 3 a. m117

TRAKTORSKE GUME 8,3 x 28 in ostrejšje, primerno za lopo »folcom«, prodam. Murski Črnci 23. m130

SEMENSKI KROMPIR DEZIREE prodam ali menjam za koruzo, škroplnico, 300 l, in trosilnik umetnega gnojila, prodam. Možna dostava. (064) 242-638. m343

KIOSKE ZA HITRO PRIPRAVLJENE JEDI z vso opremo in stroji ali brez v Črenševcih prodamo. Možna je tudi selitev kioska. 70-453. m135

VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI in vodovodno enofazno črpalko z rezervoarjem prodam. Lemerje 43. m131

KROMPIR, semenski, deziree, prodam. Lipovci 19. m141

PRODAJA IN MONTAŽA SATELITSKIH ANTEN. 31-361. m143

KROMPIR, semenski in jedilni, večjo količino, prodam. Pondelek, Adrijanci 55. m128

BOROV IN HRASTOV LES prodam. Cena po dogovoru. Berkovci 26. m155

BETONSKE ROBNIKE, 40 m, ugodno prodam. 68-171. m3602

FOTOKOPIRNI STROJ z najemnim prostorom in že vpeljeno dejavnostjo v Murski Soboti prodam. Zaslutek zanesljiv. (062) 773-639. m124

BARVNI TELEVIZOR (star do 7 let) ugodno kupim. 87-490. m3605

HITROIZOLACIJO IZOTEM v 4, 130 m², ugodno prodam. 89-030. m3609

STORITVE

EMAJLNE PREVLEKE za obrabljene kopalne kadi vseh nians — garancija. 69-152. m038

ROLETE izdelujemo in montiramo. Rugej. 31-328. m172

SREČANJE

Pošten fant, 34/178/78, samski, nekadilec, z novo hišo, vrtom, avto, službo želi spoznati čustveno in iskreno dekle za skupno življenje. Oglasi se pod šifro, ki je na upravi lista: POMLAD. m119

DELO

DOBREGA KLAVIATURISTA iščem. 41-279. m047

KUHARJA ALI KUHARICO večje-ga samostojnega dela iščem. Gostilna Zvonček, Markišavci 16 d. 25-147. m190

ZAPOSIM DELAVKO ZA POGODBENO DELO v Murski Soboti v fotokopirnici. (062) 773-639. m124

GOSTILNA BOBNJAR VERŽEJ zaposli samostojnega kuharja ali kuharico. 87-394. m160

DELO V AVSTRIJI! Pomagamo vam pri zaposlovanju. Potrebujemo: kuharje, natakarje, pomivalce-pomivalke, kuhinjske pomočnice, sobarice, navadne delavce, vrtnarje-vrtnarke, zidarje, šoferje in druge. Pomagamo tudi nekdanjim delavcem, zaposlenim v Avstriji, ki so imeli ali ki imajo težave z dokumenti in bi radi spet delali v Avstriji.

Kličite vsako nedeljo od 11. do 17. ure po 82-209 ali pismeno Slavica Pal, Fulneška 3, Ljutomer. m3603

V 85. letu starosti nas je zapustila naša draga mati, tašča in babica

Ema Kisilak

iz Rogaševce

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Prav lepa hvala vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Rogaševci, 18. 3. 1992

Žalujoči vsi njeni

Truplo tvoje zemlja krije, v hladnem grobu mirno spi, bolečin več ne trpiš, dom je prazen in otožen, ker tebe več med nami ni.

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 25. marec, odkar ni več med nami

Ludvika Šlebiča

s Hotize

Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavite ob njegovem grobu, prižgete sveče ali prinašate cvetje.

Žalujoči vsi njegovi

Le srce in duša ve, kako boli, ko te več ni.

Mnogo prezgodaj nas je zapustila naša draga mama, stara mama in tašča

Marija Klar

iz Bratonec

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, g. župniku in duhovniku Stanku za cerkveni obred, darovalcem cvetja in darovalcem za cerkvene in druge namene, pevcem za odpete žalostinke, govornikom za poslovljne besede in vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti.

Žalujoči: hčerke Štefka, Mirjana in Anica z družinami in vsi, ki so jo imeli radi.

Mirko, leta preživeta s Teboj, nikoli pozabljena ...

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je po težki in kratki bolezni zapustil naš dobi mož, oče, dedi, brat in stric

Mirko Čačinovič

(upokojeni gostilničar iz Rakičana) iz Kroga

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vaščanom Kroga, Rakičana, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, ga pospremili v tako številnem spremstvu na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje in za sv. maše.

Zahvaljujemo se vsemu zdravstvenemu osebju intenzivne nege ožilnega oddelka mariborskih bolnišnic, ki ste ga tako skrbno negovali med zdravljenjem pri vas. Hvala g. župniku Režonji, g. dekanu Kodili za pogrebni obred, pevcem za prelepo petje, govornikom KS Rakičan in predstavniku LD Rakičan, hvala registrom za nikoli pozabljeno slovo, hvala za odigrano Tišino. Prav tako se zahvaljujemo vsem sodelavcem Kartonaže M. Sobotica, vsem lovskim tovarišem, DU Kroga, BD Mura, Krog in družinam Krežbe in Lahovič.

Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat hvala!

Z žalostjo v srcu Tvoji najdražji

Ne morem iz zemlje kot dobra semena, da znova bi segli si v tople dlani. Ne morem! Med nami je krsta lesena in križ je med nami, tišina prsti ...

V SPOMIN

Martinu Žižku

iz Gornje Bistrice 7
26. 3. 1991 — 26. 3. 1992

Žalostni in potrti obiskujemo tvoj grob, vendar ponosni in hvaležni za vse, kar nam je dalo tvoje srce. Hvala vsem, ki kakorkoli počastite spomin nanj.

Vsi tvoji

So dnevi veselja, kipeče radosti, so dnevi bolesti, pekočih skrbi, so dnevi, ko tonejo misli v pozabo, in dnevi, ko tih spet spomin oživi.

V SPOMIN

25. marca je minilo eno leto, odkar nas je zapustil mož, oče, dedek in tast

Ludvik Šavel

iz Tešanovec 99

Hvala vsem, ki se ga spominjate in včasih stojite ob njegovem grobu.

Vsi njegovi

Življenje je kratko, spomini na našo drago Gizelo ostanejo večni.

ZAHVALA

Po krajši in hudi bolezni nas je zapustila moja draga sestra in vnukinja

Gizela Pouše

roj. Kuronja
Križevci—Ljubljana

Od moje drage sestre smo se poslovili 13. marca v ožjem družinskem krogu na ljubljanskem pokopališču. Vsem sorodnikom, sosedom in njenim znancem, ki so jo poznali in jo bodo ohranili v lepem spominu, najlepša hvala.

Žalujoči vsi njeni domači iz Križevce

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

Barbare Vöröš

iz Beltince

Prisrčna zahvala vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, posebna zahvala g. kaplanu, g. Farkašu za poslovljne besede in pevcem za odpete žalostinke. Iskrena zahvala za darovano cvetje, sožalje in vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči otroci, vnuki in pravnuki

Težko je izgubiti človeka, ki ga ljubiš, še težje ga je izgubiti za vedno. A najtežje se je naučiti živeti brez njega ...

V SPOMIN

20. marca mineva leto žalosti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dober stari oče

Rudolf Ferencek

iz Sebeborca
šofer v pokoj

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga spominjate in mu prinašate na njegov prerani grob cvetje in prižigate sveče.

Z bolečino v srcu tvoji najdražji

Iz diplomatskih krogov se je prikradla novica, da Gadafi-jeva džamhurija kmalu ne bo imela več nobenih zadržkov do priznanja prekmurske in prileške Republike. Če do nje ne bi imeli tako strogih meril, bi nas pravzaprav že priznali.

Slovenijo je Gadafi priznal takoj potem, ko je propadla soboška Mesna industrija: živine niso klati po muslimanskem obredju. Otvra za takojšnje priznanje Prekmurja in Prileške Republike. Podgrad, Nemšek in Cven. Ki pa bodo tudi kmalu šle za Mesno industrijo — vragu in rit.

Bodite pozorni! Prihodnji sindikalni izleti, ki jih organizira rajonska kmečka zveza — SLS bodo vodili v Tripoli in okolico! Odstavljene šefice in šefe iz Mesne industrije bodo zaposlili kot vodnike. Že doslej so kadili samo Camel Throphy!

Citat iz javnega pisma, ki ga je odstopljeno-razrešeno-odstavljeno vodstvo Mesne industrije objavilo v Delu:

»Kierje tega scenarija (»fantomne rajonizacije slovenskega kmetijskega prostora« — po njihovem, beri: njihovega odstopljanja: opomba Prezidija) najbolj bode v oči kompleksna organska kmetijska struktura, ki smo jo v regiji uspeli ustvariti (žita, mleko, goveda, svinje) in za katero se bo nujno boriti še naprej.«

KOMENTAR PREZIDIJA: Vezivo »organske kmetijske strukture« je gnoj, gnoj in gnoj. Ne pa oni, ki sebe imenujejo »zadnja dobra poslovodna ekipa«.

»Bolje pod streho Gustija Grofa kot Mesno industrijo pod svojo roko,« je rekel Ivan Obal in zavril mesto v d. direktorja.

Ker so Šiptarji (z Gadafi-jevo podporo v ozadju) Dušan Šiptarju (zdajšnji vodja Mesne industrije) vsiljevali denar za plače zaposlenim mesarjem, se je Ivan Obal, krščansko-demokratska stranka, z nujno prošnjo obrnil na nekdanjega člana CK-ja in predsedujočega v soboški LB. Hajdinjaka, ki je dal denar in razbil fronto upnikov.

Hajdinjakova izjava: »E pluribus unus«. (Opomba: »E pluribus unus« je napis na dolarskem kovancu in pomeni »vsi za enega, eden za vse«.)

Socialist Braco Rotar je prenovitelje imenoval »samolepilni«, ker so se prilepili na stavkajoče kot njihovi pokrovitelji. Prezidij predlaga naslednja domača imena za stranke: SDP = keleči; SKD = prikeljeni (na pozicije); SLS = nakeljeni (na cene kmetijskih izdelkov); DSS = prekeljeni (na narodnjake); Zeleni = skeljeni (iz rdečih in črnih); SDSS = odkeljeni (od Kozica).

Janko Halb že nekaj mesecev ni razbil nobenega občinskega avtomobila. Vozi se samo še z reprezentančnim vozilom SLS — traktorjem.

Odkar poslanca dr. Magdiča ne omenjamo več med zaslužnimi za kri in zemljo, mu srmo pada priljubljenost. Kljub temu dr. Magdiča še naprej ne bomo omenjali.

KESEDAN KONJ

Radgonski mehurčki

Človeška norost je neizmerljiva. Pa ne le norost, kajti norost je težko dokazati. Prej bi rekel, da ljudi zavaja na nerazumljiva pota nekakšna želja po odkrivanju novega, po uveljavljanju svojih zamisli, pa čeprav so še tako neumne. Pri tem prav nič ne pomaga, če so se pred nami že mnogi drugi pošteno opekli. Vsak človek zase misli, da je nekaj posebnega, nekaj neponovljivega... ki se mu razne neprijetnosti dogajajo po krivici.

Podobno je tudi z našo vlado. Po vsej sili rine nekam, čeprav so jo vsi opozarjali, da prav vsega ni treba posnemati. Ta bleščeča Evropa ni tako bleščeča, kot se nam zdi v reklamah po televiziji. Imajo pač kakovostne barvne filme in vedo, kako je treba potrošnikom pihati na dušo... Zakaj zdaj dolgozevim o tem? Zakaj neki! Saj veste, o čem se pogovarjajo v teh dneh: o oddajanju davčne napovedi! In jaz moram oddati davčno napoved. Sprašujem se, le kaj mi bodo obdavičili? Prav je, da oddajo te papirje obrtniki, pa tisti, ki imajo svoja podjetja, saj so ti že pravi profesionalci v utajni davkov. Toda zakaj moram oddati davčno napoved jaz? To mi ne bo nikoli razumljivo; in če bi koga vprašal na občini, bi mi verjetno odgovoril: atek, vi nič ne skrbite, saj itak ne boste plačali davka; tudi naj vas ne zanima, zakaj je treba oddati... vi samo izpolnite te papirje in jih prinesite sem. S tem, zakaj je treba to napisati, se že drugi ukvarjajo.

Takšen odgovor pa zame ni dovolj. Mogoče bo zadovoljil nekoga, ki je navajen, da dela tisto, kar mu ukaže vsak birokrat. Če je treba papirje desetkrat napisati, jih bo desetkrat izpolnil, kajti tako so mu naročili... Meni pa je tega že dovolj, da si vsak dan izmišljam nekaj novega... za samostojno Slovenijo je treba to in ono, moramo potrpeti tu in tam, odreči se moramo temu in onemu. Meni je tega zares dovolj, kajti vse bolj imam občutek, da nekdo tam zgoraj ve še manj od mene, zakaj je treba narediti kakšno stvar. Pomembno je le, da se naredi, ker tako pač delajo vsi v »razvitem svetu«.

Saj vem, da bom oddal to presneto napoved; moram jo, ker zdaj na stara leta ne bi rad plačal kazni. Mi bo že moral pomagati sin, kajti na teh listih je toliko obrazcev, da se prav nič ne spoznam. Vseeno pa bi rad tega Peterleta ali Šesoka čez nekaj mesecev vprašal, koliko davčnih napovedi so prejeli pravočasno, koliko denarja bodo pobrali za davki in koliko s kaznimi, predvsem pa me zanima, za kaj bodo porabili ves ta denar. Ali pa je v tej naši ljubi domovini zdaj takšna demokracija in svoboda, da ne smeš več nič spraševati, ampak samo izpolnjevati, plačevati in molčati?

»Radgončan«

Cene sadja in zelenjave

Vrsta	Tržnica	Pomurska Zelenjava
jabolka	70,00	60,00, 90,00
hruške	160,00	150,00
banane	110,00	110,00
pomarance	100,00	100,00
limone	120,00	110,00
kiwi	100,00	220,00
grozdje	400,00	360,00
slive	400,00	—
zeli	—	55,00
solata	140,00	130,00
paradižnik	180,00	150,00
paprika	420,00	320,00
korenje	280,00	320,00
fižol	100,00	42,00
fižol	150,00	100,00
čehula	80,00	62,00
česen	400,00	320,00
kisla zelja	60,00	520,00
kisla repa	59,00	36,00
brehi	700,00	770,00
jajca	10,00	10,00, 12,00

Prodajte ob pomoči malih oglasov

KRAMBERGER KRITIČEN DO VSEH — Na ponedeljkovem predvolilnem zborovanju predsedniškega kandidata Domovinske narodne stranke Ivana Krambergerja za blagovnico Potrošnika v Murski Soboti se je kljub deževnemu vremenu zbralo kar precej ljudi. Čeprav se Kramberger ne more pohvaliti s kakšnim podrobnim programom, so mu njegovi privrženci navdušeno ploskali, ko je povedal, da mora vlada najprej poskrbeti za kruh, šele potem pridejo na vrsto puške. Tudi tokrat pa se ni mogel izogniti kritiziranju vsepovprek, prepletenim z narečjem in nekaterimi neslovenskimi besedami, čemur je dodal še demagogijo, polresnice in celo grobosti, ki ne sodijo v resen politični nastop. Sicer pa Kramberger namenja volilni kampanji pol milijona nemških mark, ki jih ne bo »metat stran« za propagandne namene in plakate, temveč bo denar raje porabil za bolne, otroke, reveže, invalide in upokojece. Po Krambergerjevih besedah se je nova oblast izkazala za nesposobno, zato naj bi bil on poslan od višje sile, da reši slovenski narod in ga popelje v blaginjo. Več pa v prihodnji številki Vestnika. M. JERŠE, foto: N. JUHNOV.

Zadnji čas za oddajo napovedi!

V torek, 31. marca, je zadnji rok za oddajo napovedi za dohodnino. Časa imamo le še nekaj dni, zato morajo vsi, ki so čakali do zadnjega, pohiteti.

Čeprav so občinske uprave za družbene prihodke v zadnjem mesecu poskrbele za zares dobro obveščenost o nujnosti oddajanja napovedi, pa se je izkazalo, da večina vseeno čaka na prav zadnje dni. Upajo seveda, da bo inflacija delovala v njihovo korist, vendar pa je treba opozoriti, da bodo odmere davkov začeli v Ljubljani izračunavati šele, ko bodo iz posamezne občine prejeli vse (večino) napovedi. Kljub dobri obveščenosti in organiziranju pobiranja napovedi po krajevnih uradih in krajevnih skupnostih pomurske davčne uprave do začetka tega tedna niso dobile niti polovico vseh napovedi. V lendavski občini so do ponedeljka zbrali 3300 napovedi, največ od tega so oddali kmetje in upokojeanci na zbirnih mestih po krajevnih uradih. Ta teden bodo delali na občini od jutra do večera, upajo pa, da bodo začeli oddajati napovedi tudi »mestni«. Pomoc so jim obljubile tudi kadrovske službe podjetij, ki bodo delavcem vpisovale podatke neposredno na obrazce. Kdor je prepričan, da napovedi ne bo znal izpolniti in nima nikogar, ki bi mu pri tem pomagal, naj na obrazec za napoved vpiše vsaj ime, priimek, naslov in enotno matično številko in šele nato pride k davčnim uslužbencem. V lendavski občini bodo morali zbrati še okrog 10 tisoč napovedi za odmero dohodnine.

V Ljutomeru so jih prav tako zbrali le pet tisoč od skupnega števila čez 11 tisoč napovedi. Precej so jih zbrali po krajevnih skupnostih, na občini pa so jih minuli teden dnevno sprejeli okrog 500. Do konca meseca bodo vsak dan delali do 20. ure.

Tudi v Murski Soboti pobirajo napovedi v občinski sejni sobi od 7. do 18. ure, vendar tudi tukaj večina čaka na zadnje dni. Prav tako so pozabili, da bi lahko oddali napovedi tudi v soboto ali nedeljo. V začetku tega tedna se je začela prava gneča, saj mnogi pridejo najprej vprašat (predvsem o olajšavah) in šele nato prinesejo napoved. Na krajevnih uradih ni bilo takega odziva, kot so pričakovali, saj so to precej večja območja kot krajevne skupnosti. Do začetka tedna so pobrali okrog 8 tisoč napovedi (približno tretjino).

Tudi v Gornji Radgoni so od skupnega števila 11 tisoč do začetka tega tedna zbrali le 4 tisoč napovedi za dohodnino. V ponedeljek in torek so zbirali napovedi še pri Negovi in v Črešnjevcih, do konca meseca pa bodo davčni uslužbenci zbirali obrazce od 7.30 do 15.00 v občinski sejni sobi.

Naj še enkrat opomnimo, da bodo vsi, ki napovedi za odmero dohodnine ne bodo oddali (pa bi jo morali, ker imajo kakršenkoli vir dohodka), predani sodniku za prekrške — najmanjša možna kazen pa je 25 tisoč tolarjev.

Bernarda B. Peček

Še o štipendijah

Kot je kazalo po prvih podatkih, naj bi podjetja in ustanove iz Pomurja razpisale za novo šolsko leto samo 70 kadrovskih štipendij — po številu največ za ekonomiste različnih smeri (8) in mesarje (7). Medtem ko smo o tem pripravljali gradivo za objavo v Vestnikovi temi, ki smo jo objavili v prejšnji številki (OD ŠOLE DO KRUHA — Oh, te štipendije), je prišlo do bistvene spremembe. Za razpis štipendij so se odločili tudi v Splošnem gradbenem podjetju Gradbenik Lendava, in sicer ponujajo po 10 štipendij za tesarje in zidarje. Tako je to podjetje izpodrinilo s 1. mesta med razpisniki Nafto Lendava. Skoraj vse drugo o štipendiranju pa smo zapisali zadnjič. Zato dodajmo le še priporočilo kandidatom za kadrovske štipendije, da se čim prej oglašijo v kadrovskih službah štipenditorjev, kjer jih bodo podrobneje seznanili z roki, do kdaj morajo vložiti prošnjo in kdaj bodo štipendije podeljene. Razpis štipendij iz sredstev zaposlovanja — republiške (solidarnostne) štipendije — pa bo objavljen do konca maja. J. G.

UGODNO UMETNA GNOJILA IN KUTINA

VELEPRODAJNA CENA - 1 TONA	MALOPRODAJNA CENA - 50 KG
KAN 12.951 SLT	742 SLT
NPK 15-10-12 15.542 SLT	853 SLT
NPK 15-15-15 19.200 SLT	990 SLT
NPK 7-20-30 20.938 SLT	1090 SLT

PRI KUPLENJI KOLIČINI NAD 7 TON VAM BREZPLAČNO DOSTAVIMO NA DO

BOLCAR AGROAVTOMETAL
SPUHIJA 53, 62250 PTUJ
TEL. 062 776-515, FAX 062 776-208

NAGRAJENCI PRVEGA KOLA

Glavna nagrada SPALNICA MATEJA MIZARSTVA LJUTOMER:

MAJA HOZJAN, Lipovci 263, Beltinci
2. nagrada PRALNI STROJ GORENJE GA: MOJCA MAROVIČ, Vodnikova 4, G. Radgona
3. nagrada AVTOMOBILSKA PRIKOLICA PAN AGRA MURSKA SOBOTA:

LUDVIK NAGY, Staneta Rozmana 4, M. Sobota
4. JOŽICA NORČIČ, Gregorčičeva 19, M. Sobota (vrtna kmetija, Pan agra); 5. MARTA VUKELIČ, Lendavska 23 b, M. S. (trina, Refleks G. Radgona); 6. ANA KURONJA, Moškovci 1, Mačkovci (usn. jopa, Bim M. S.); 7. ERIKA ULLEN, M. S. 79, (konectedenski paket R. Slatine); 8. MARIJA SOSTAR, Kapelska 35, Radenci (usn. žen. torbica, Toko); 9. ANICA VAJS, Kotna 15, Rakičan (usn. krilo, BIM); 10. ALOJZ Kovačević 22, Grad (usn. m. torbica, Toko); 11. ROMBO Dobrovnik 299 (avt. prevleke, Tipo M. S.); 12. STEFAN DIČ, Šalovci 82 (zlatna broška, Danč M. S.); 13. STEFAN PLAK, Ob potoku 3, Turnišče (sončna očala, Pavlič M. S.); 14. SLAVKO MALOK, Vešica 26 a, M. S. (A-letsvica, Poreč M. S.); 15. METKA SMEJ, Sevranska 25, Črenšovci (m. torbica, V. Horvat Žižki); 16. MIRKO BALAZIČ, Panonska 10, Lendava (ž. trenirka, V. Horvat Žižki); 17. IRENA LEBAR, Rakičan Lendavska 13 (kosilo za 2 osebi, Zvezda M. S.); 18. MARGITA VAT, Partizanska 5, Rakičan (kosilo za 1 osebo, Zvezda M. S.); 19. MATEJ MIHALIČ, Stara ul. 10, M. S. (majice, V. Horvat Žižki); 20. NATAŠA KERČMAR, Kajuhova 21, M. S. (majice, Horvat, Žižki); 21. KAREL HOJS, Šlebingerjev breg 22, G. S. (bife Ložič, Hotiza); 22. DANIEL GERENČER, Lendava Puconci (pice, bife Ložič, Hotiza).

Superkombinacija (premoženjsko zavarovanje Zavarovalnica Triglav M. Sobota), prejmeta MAJA HOZJAN iz Beltincev in MOJCA MAROVIČ iz G. Radgone.

Potrdilo o nagradah prejmejo nagrajenci po pošti. Kartice za naslednje polfinalno žrebanje (18. aprila v Ljutomeru) so v prodaji v vseh prodajalnah Veletrgovine Pomurje in v knjigarnah, na poštah v M. Soboti, Ljutomeru, Lendavi in G. Radgoni in na Murskem valu.

Cene zaščitnih sredstev

	folioli (1l)	folioli (2 dl)	delam	dicoran forte	deherban
PANONKA	648,40	205,00	943,00	3292,00	—
AGROPREMA POTROŠNIK	648,00	222,70	1024,30	3407,80	558,90
AGROTEHNIKA GRUDA	671,00	202,00	—	—	—
SEMENARNA	630,70	195,80	873,40	—	—
KZ LJUTOMER KRIŽEVCI	—	222,70	1076,00	3672,00	569,00
KZ GORNJA RADGONA	648,40	222,70	1028,60	3407,80	—
KZ LENDA	—	222,00	185,00	3800,00	599,00

Cene rabljenih avtomobilov

Na nedeljskem sejmu rabljenih avtomobilov je bilo 18 prodajalcev, resnih kupcev pa le malo. Lastnike sta zanimala le dva avtomobila. Za Zastavo 128, letnik 1987 s prevoznostjo 41.000 kilometri, je bilo treba odšteti 3.700 DEM, R 18 letnik 1983 s prevoznostjo 91.000 kilometri, pa je stal 4.300 DEM.

Znamka avtomobila	letnik	prevoznost km	cena DEM
Zastava 101	1988	32.000	4.600
Lada Riva	1988	13.000	6.500
Zastava 850 kombi	1983	100.000	2.200
Alfa	1984	60.000	8.200
Zastava 128	1986	41.000	3.300
Zastava 126 P	1990	16.000	15.000
Jugo 45	1988	56.000	3.800
Lada 1300 S	1983	90.000	2.600
BMW	1977	130.000	4.800
BMW 318	1984	80.000	11.500
Visa Oltcit	1991	6.000	6.000
VW 1300	1969	120.000	1.800
Golf 1.3 B	1989	51.000	13.000
Alfa 33 1.3	1988	32.000	4.600

Objava menjalniškega tečaja z dne 24. 3. 1992 od 11. ure dalje spremembe.

Država	Enota	Banka Slovenije srednji tečaj	LB Pomurska banka nakup
Avstrija	100	714,1493	712,00
Francija	100	1482,2203	1478,00
Nemčija	100	5025,3273	5150,00
Italija	100	6,6887	0,05
Švica	100	5531,8803	5520,00
ZDA	1	84,0737	83,90

DEVIZNO POSLOVANJE ZA PODJETJA IN OBRATNIŠTVA

V banki opravljamo devizni plačilni promet s tujino. Posredujemo v posredniški dejavnosti (telekomunikacijske storitve) povezani v plačilni sistem s prek 1000 bankami v tujini.

Vse prilive deviz izplačujemo redno po svojem deviznem kupnem tečaju.

Nakazila za plačilo v tujino so redna. Banka zagotavlja kup deviz po dnevnem prodajnem tečaju za vse vrste plačil.

Obrtnikom in podjetjem jamčimo za najeta blaga na posredniški ali finančni posojila v tujini. Za plačilo v tujino omogočamo odprtje dokumentiranih in akreditivov.

SEF JE VARNOST!

Svoje dragocenosti, vrednostne papirje, pomembne dokumente ali nakit lahko varno shranite v naših seifih. SEF imamo v osrednji enoti v Murski Soboti, na Trgu zmage 7, v spozituri v Moravskih Toplicah.

Letna najemnina je od 2.000,00 do 6.500,00 tolarjev, odvisno od velikosti.

VESTNIK

KMETIJSKA PANORAMA

Strokovni
nasveti
za

poljedelce,
živinorejce,
vinogradnike,
vrtičkarje...

Tehnologija pridelovanja koruze

Dohodkovni položaj glavnih poljščin v pomurskem kolobarju se iz leta v leto slabša. Kоруza, ki je poleg ozimnih žit glavna poljščina, je med tistimi, ki daje ob čisti tržni pridelavi vedno slabši dohodek. To je posebno izrazito, ko so tehnološki ukrepi slabi ali pomanjkljivi.

Sortiment, ki je primeren zanaše območje se od lanskega leta ni bistveno spremenil, se je pa ponudba v trgovinah močno zožila. V glavnem so to hibridi iz hiše Pioneer, ki sicer v celoti zadovoljujejo naše potrebe, tudi v smislu potrebnih dokumentov. Ne moremo pa tega trditi za hrvaške hibride, ki so tudi kot seme pridelani v posebnih razmerah. V opisu navajamo torej samo hibride, katerih lastnosti so v celoti preverjene.

Dea je v zadnjih letih najbolj razširjen koruzni hibrid v Sloveniji. V večini pridelovalnih območij ga uporabljajo za pridelovanje zrnja, v toplootno manj ugodnih pa za silažo iz cele rastline. Hibrid ima številne dobre lastnosti, med najpomembnejšimi pa sta poleg visokega pridelka odpornost proti lomljenju in poleganju rastlin ter visoka gostota posevkov v ugodnih rastnih razmerah. Pri pridelovanju silaže iz cele rastline se dea odlikuje z visokimi pridelki suhe snovi in zaradi velikega deleža suha snovi storža v skupni suhi snovi tudi s kakovostjo.

Helga je nov hibrid firme Pioneer, ki se odlikuje z zelo visokimi pridelki zrnja. Je odporen proti lomljenju in poleganju rastlin, pa tudi proti pomembnejšim glivičnim boleznim in škodljivcem. Obenem kot v jugoslovansko sortno listo je bil vpisan v sortne liste večine evropskih držav. V primerjavi s prejšnjimi ima daljši vegetativni razvoj, če nameravamo silirati celo koruzno rastlino; po času zrelosti sta si enakovredna, pri spravilu zrnja pa je hibrid helga nekaj zgodnejši od hibrida dea.

Mirna je pridelovalcem koruze dobro znan hibrid. V osrednji Sloveniji je razširjen pri pridelovanju silaže iz cele koruzne rastline, v toplejših območjih Slovenije pa tudi pri drugih načinih rabe pridelka. Pri manjših gostotah posevka kaže nagnjenje k dvostoržnosti, to je znamenje, da ugodno reagira na večjo gostoto rastlin. Hibrid mirna je tudi sorazmerno neobčutljiv za neugodne rastne razmere med mladostnim razvojem.

Eva je po rezultatih preskušanja ter po pridelkih zrnja in silaže, doseženih v pridelavi, nedvomno najrodovitnejši hibrid med priporočenimi za setev v Sloveniji. Večinoma je razširjen za pridelovanje silaže iz cele koruzne rastline, v toplejših pridelovalnih območjih pa tudi za pridelovanje zrnja. Odlikujejo ga odlična odpornost proti lomljenju in poleganju rastlin, tolerantnost na visoko gostoto posevka v ugodnih rastnih razmerah ter odpornost proti glavnim boleznim in škodljivcem koruze, razen koruzne pegavosti, za katero je hibrid eva zelo občutljiv.

Panonijs je tudi eden novejših hibridov firme Pioneer. Če je oskrba z vodo dobra, dosega visoke pridelke zrnja. Za silažo iz cele rastline ga ne priporočamo, ker dosega v primerjavi z nekaterimi drugimi hibridi s podobno dolžino rastne dobe preнизke pridelke suhe snovi oz. škroba. Do fiziološke zrelosti se razvija počasi, nato pa hitro sprošča vodo iz zrnja.

Količina gnojil, ki jih bomo uporabili za gnojenje koruze, je predvsem odvisna od planiranga pridelka in hranil v tleh. S povečanjem pridelkov se povečuje količina porabljenih hranil, pri boljšem gnojenju lahko pričakujemo primeren pridelek.

Tako je poraba (odvzem) hranil pri pridelku 7 t/ha 210 kg dušika, 70 kg fosforja in 210 kg kalija. Pri pridelku 9 t/ha pa je poraba 270 kg dušika, 90 kg fosforja in 270 kg kalija.

Na osnovi odvzema načrtujemo gnojenje, kjer upoštevamo še določene zakonitosti.

Pomemben element za določanje intenzivnosti gnojenja je seveda naravna plodnost zemljišča. Pred določanjem skupne količine gnojil in odnosa hranil v njih je potrebno s kemično analizo tal ugotoviti vsebnost najpomembnejših hranil. Kemična analiza je dobra pomoč pri razumskem gnojenju. Vloga posameznih hranil je različna, zato morajo biti na voljo vsa.

Dušik ima od vseh hranil največji vpliv na višina pridelka, saj je odločilnega pomena za nastanek listne površine in njeno ohranjanje v aktivnem stanju. Koruzni posevki imajo največjo potrebo po dušiku 15–25 dni pred metličenjem. Oblika dušika ne vpliva na višino pridelka, glede časa uporabe pa je dokazano, da se pridelek povečuje z dodajanjem dušika pred setvijo in s setvijo. Ker se dušik v tleh slabo veže in je podvržen izpiranju je potrebno v vlažnejših podnebnih razmerah in na lažjih prepustnih tleh del dušika dodati z enim ali dvema dognojevanjima. Ta ukrep smo v zadnjih letih poenostavili in ga uvrstili v predsetveno gnojenje.

Potrebe koruze po fosforju so enakomerno razporejene med vegetacijo, posebno veliko potrebo pa imajo rastline v začetnem razvoju. Na območjih z vlažnejšim podnebjem in na revnih tleh je potrebno celotno količino fosforja deliti na 2–3 obroke: pri osnovni obdelavi 50 % od celotne količine (zaoravanje), pri pripravi tal za setev 20–25 % in s setvijo v trakove 25–30 %, kar je posebno pomembno na tleh, ki kažejo znake pomanjkanja fiziološko aktivnega fosforja (vijoličasta barva na mladih rastlinah).

Največje potrebe po kaliju ima posevek koruze v obdobju od vznika do metličenja. V večini primerov so naša zemljišča založena s tem hranilom. Kljub temu je potrebno zaradi njihove povezave z dušikom in fosforjem redno gnojiti s kalijem. Kalij je pomemben regulator gospodarjenja z vodo v rastlini.

Na tleh, kjer lahko pričakujemo višji pridelek, oskrbimo tla z večjo količino hranil, ki se do določene meje povrne z višjim pridelkom. Ob gnojenju z organskimi gnojili se seveda količine mineralnih gnojil znižajo.

Tako je ob uporabi 25–30 t/ha hlevskega gnoja ali 30–35 m³ gnojevke potrebno v obliki mineralnih gnojil dodati še:

140–180 kg/ha N

80–100 kg/ha P₂O₅

100–140 kg/ha K₂O

Če koruze ne gnojimo z organskimi gnojili, znašajo skupne potrebne količine mineralnih hranil za priporočene hibride (pričakovani pridelek 8–9 ton/ha):

200–220 kg/ha N

100–140 kg/ha P₂O₅

200–270 kg/ha K₂O

Spodnje meje odmerkov veljajo za njive z visoko naravno plodnostjo, zgornje meje pa za njive s slabšo naravno plodnostjo. Na boljših zemljiščih lahko celotno količino fosforja in kalija potrosimo pri osnovni obdelavi tal. Na revnejših tleh dve tretjini zaorjemo, tretjino pa potrosimo pred spomladansko pripravo tal za setev oziroma upoštevamo prejšnja načela. Uporabimo formulacije NPK z manjšim deležem dušika (npr. 8-26-26, 10-20-30) tudi 13-10-12 ali 15-15-15.

Pri uporabi sejalnic z deponatorji mineralnih gnojil opravimo začetno gnojenje. Deponatorji polagajo gnojila v trakovih okoli 5 cm vstran in 5 cm globlje od semena. Uporabimo NPK formulacije z večjim deležem dušika (npr. 150 kg/ha NPK 13-10-12). Ukrep lahko pomembno vpliva na začetni in mladostni razvoj posevka.

Z osnovnim in začetnim gnojenjem dobimo posebek določene količine dušika, preostalo količino pa potrosimo ob dognojevanju, ko ima kuruza 6–8 listov in je visoka 30–50 cm. Pri večji skupni količini dušika in na težjih globokih tleh dušik potrosimo v dveh približno enakih odmerkih (ob setvi pri dognojevanju). Dognojujemo med posejane vrste s KAN-om (27 % N) ali ureo (46 %N), ki jo je potrebno zadeliti v zemljo. Če gnojimo z dušikom v obliki uree, jo pred setvijo zabranamo.

S količino dušika ne kaže pretiravati, kot se pogosto dogaja. Previsoki odmerki dušika povzročajo razvoj bolezni in kalitev na storžu.

Posebno vlogo v prehrani sodobnih hibridov ima listno (foliar)no gnojenje, s katerim pospešimo mladostni razvoj, delno povečamo pridelek in dosežemo ranjšo spravilo.

Listna gnojila (foliar special) za koroze imajo hranila v razmerju 1:2:1 (poudarek na fosforju), so v rastlini hitro dostopni obliki, učinki pa so hitro opazni. Poleg osebnih hranil vsebujejo tudi mikrohranila.

Tačas je na tržišču foliar special, ki ga uporabimo, ko ima koroza 5–7 listov, ukrep ponovimo na 10–14 dni. Količina uporabe je 5–10 l/ha. Če so na posevku koroze izraziti znaki pomanjkanja fosforja (vijoličasta barva), začnemo škropiti, ko ima koroza 3–5 listov. Curke škropilnice usmerimo na vrste, sicer so učinki mnogo slabši.

Pri obravnavi rodovitnosti tal za pridelovanje koroze je potrebno upoštevati tudi kislost tal. Ta je izražena v pH-vrednosti in v normalnih razmerah naj ne bi bila nižja od 5,6. Pri ilovnatih in glinastih tipih tal pa so te meje še višje. Ker imamo opravka s povprečno kislimi tlemi, moramo v kolobarju načrtovati tudi apnjenje.

GOSTOTA POSEVKA

Visoke prideleke zrnja ali suhe snovi je mogoče zagotoviti samo z največjo možno in optimalno gostoto posevka, ki ustreza posameznemu hibridu. Optimalna gostota je tesno povezana z izdatnim in kakovostnim gnojenjem ter stalno oskrbo z vlago. Za visok pridelek posevka je pomembno sončno sevanje, kar je precej odvisno od listne površine posevka. S poznejšim zrelostnim razredom se povečuje višina rastlin in število listov, kar je tudi vzrok, da ranjše hibride sejemo gosteje, poznejše pa redkeje.

Gostoto setve prilagajamo posameznim hibridom, od 14–18 cm v vrsti. Gostejši naj so ranjši hibridi. Gosta setev je nesmiselna na revnih in suhih tleh.

V okvirju zrelostnega razreda se odločamo za zgornje meje gostote posevka ob spravlilu na naslednjih primerih:

- visoka naravna plodnost tal
- intenzivno gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili
- dobra oskrba z vodo (humidna klima)
- uporaba posevka za siliranje vse rastline

SETEV KORUZE

Pri korozi je kakovost semena odločilnega pomena za doseganje optimalne gostote posevka in s tem visokih pridelkov. V Sloveniji naj bi sejali te seme z visoko biološko vrednostjo (kalivost vsaj 95 %, hladni test vsaj 85 %). Seme naj bi bilo tudi izenačeno po obliki in velikosti, kar omogoča natančnejšo setev in izenačene posevke. Pri nekaterih nekdanjih hibridih vsi kalitveni pogoji niso izpolnjeni.

Koroze sejemo, ko se tla na globini setve (4–6 cm) ogrejejo na 8–10 °C. Glede na pridelovalna območja se čas setve v Sloveniji giblje od začetka druge polovice aprila do konca prve polovice maja. Prezgodnja setev v hladno in težko zemljo ima lahko ob slabi kakovosti semena za posledico slab vznik koroze, počasen mladostni razvoj in celo propadanje rastlin po vzniku. Glede časa setve ni večjih napak.

Na težjih in vlažnejših tleh sejemo 4–5 cm globoko, na lažjih pa 5–6 cm. Gostoto setve naravnomo z gostoto izmetavanja semena v vrsti. Ker pa v poljskih razmerah 10–20 % semena ne vzkali, mora biti gostota setve večja od gostote posevka ob spravlilu. S tabelo je mogoče določiti razdaljo med semeni v vrsti, glede na željeno gostoto posevka, ki jo navajamo pri posameznih hibridih, in deklarirano kalivost semena.

Če imamo seme s kalivostjo 96 % in želimo imeti ob spravlilu 8,5 rastlin/m², mora biti razdalja med semeni v vrsti 14,5 cm.

Sodobni pnevmatski sejalniki enakomerno izmetavajo seme na željeno razdaljo do hitrosti 7 km/h.

VARSTVO KORUZE

Zatiranje škodljivcev

Koroza je gostitelj mnogih škodljivcev, ki vplivajo na zmanjšanje vitalnosti vzniklih rastlin in s hranjenjem zmanjšujejo asimilacijsko površino. Zaradi rastline in razpoložljive mehanizacije lahko z nepo-

sredno uporabo insekticidov zatiramo le škodljivce, ki delajo škodo na mladih rastlinah. Posredno, s temeljitim in pravočasnim uničenjem koruznice, pa prekinemo razvojni krog koruzne vešče. Ta ukrep mora biti skrb vseh pridelovalcev širšega območja in tudi inšpekcijskih organov.

V tleh živeče strune in sovke, ki se hranijo v vzniklimi rastlinami (strune izjejo tudi zrna), lahko uničimo z uporabo primerne insekticida na zrnih ali ob njih. Ob setvi tvorimo v vrste enega od insekticidov: volaton G-5 (20–25 kg/ha) ali dotan G-5 (6–12 kg/ha). Strune in sovke se ne pojavljajo vsako leto v enakem številu in na vseh površinah, zato moramo pred setvijo pregledati zemljo. Dober pripomoček je krompirjev test. Šele na podlagi ugotovitve škodljivcev ter njihovega števila se odločimo o rabi insekticidov. Možna je tudi uporaba sredstva mesurol FS, katerega nanesemo na seme v količini 1–2 dcl/10 kg koroze.

V neugodnih vremenskih razmerah poškodujejo klične liste tudi žerke fiziološke muhe. Rastline s preluknjanimi kličnimi listi običajno propadejo. Precej škode povzročajo tudi ličinke švedske mušice. V mladi korozi so ličinke v manjših še zviti listih, kar zavre rast rastline. Če je ličinka poškodovala rastni vrh, požene rastlina stranske poganjke, ki so običajno jalovi. Zaradi poškodb, ki jih povzročijo mušice in njene ličinke, je koroza tudi dovzetnejša za okužbe s koruzno bulavo smetjo. Proti temu ukrepamo z uravnavanjem setve, potrebna je setev v toplo zemljo, da koroza hitro vznikne in preraste občutljivo obdobje, ter škropljenje z insekticidi. Škropimo, ko ima koroza razvite 2 do 3 liste. Uporabimo lahko monokrotofos (1–2 l/ha), lebaycid (1–2 l/ha), decis EC – 25 (0,5–0,7 l/ha) ali fastac 10 % (0,1–0,12 l/ha) itd.

Zatiranje plevela

Visokih pridelkov koroze ne moremo pričakovati brez temeljitega uničevanja plevelov, saj vzniknejo hkrati s korozi in ji odvzemajo hranilne snovi, svetlobo in vlago.

V intenzivnem pridelovanju koroze ugotavljamo razvoj nekaterih odpornih plevelov, predvsem bele metlike in ščira. Za njihovo zatiranje imamo na voljo primerne herbicide, izbira pa je odvisna od načrtnega poljskega kolobarja, ki ga omejuje uporaba atrazinov, in sestave plevelne flore.

Standardno zatiranje plevela

Na površinah, kjer so se razvili proti atrazinu odporni travni enoletni pleveli in bo korozi sledila ozimna pšenica, bomo plevela zatirali s herbicidi Primextra 500 tekoči (5–6 l/ha), Primagram 500 (5–7 l/ha), Lasso combi tekoči (5–7 l/ha) ali Ciatral KSZ (6–9 l/ha). Uspešno bomo semenske travne in širokolistne plevela zatirali z doma pripravljeno kombinacijo herbicidov Dual 500 ali Lasso EC in Bravo ob dodatku 50 % atrazinovega pripravka. Nikakor ne uporabljamo čistih pripravkov na osnovi atrazina (atrapin, radazin). Priporočene herbicide lahko rabimo pred setvijo koroze ali po njej toda pred vznikom. Čas uporabe je odvisen od pedoklimatskih razmer: če škropimo na suha tla in pričakujemo daljše sušno obdobje, je potreben herbicid vdelati v tla. Če je po setvi nemogoče škropiti posevek, lahko to opravimo tudi po vzniku koroze. Škropimo, ko imajo travnati pleveli razviti 1 ali 2 lista. Po vzniku smemo uporabiti primagram 500, primextra 500 in lasso combi.

Po setvi, toda pred vznikom koroze bomo na tistih površinah, kjer bodo sledile korozi za atrazin občutljive poljsčine (oves, sladkorna pesa, oljna ogrčica, lucerna itd.), uničili plevela s herbicidom Ciatral KSZ (6–8 l/ha).

Zatiranje plevela po vzniku koroze

Po vzniku zatiramo plevela v korozi, ki ima to 2–4 liste. Uporabljamo čiste kontaktne herbicide ali kombinacije kontaktni in talni herbicid. Podrobneje bodo ta del svetovali ob primerem času. Ob predvideni izbiri časa škropljenja proti plevelom po vzniku imamo že tudi možnosti škropljenja:

Kontaktne talni:

clap 4 l/ha ali

laddok 4 l/ha je kombinacija kontaktnih herbicidov z atrazinom,

ko se njihovo delovanje razširi na enoletne trave, vendar te ne smejo prerasti 2–3 liste (kostreba, muhvič). Če kombiniramo skupino kontaktnih herbicidov z atrazinom, dobimo iste kombinacije in učinke.

Zaradi vedno večjih problemov s herbicidi na osnovi atrazina priporočamo različice brez njega:

– pred vznikom	bravo	4–5 l/ha ali
	lasso	4–5 l/ha ali
– po vzniku	dual	2,5–3,5 l/ha ali
	jentagran EC	1,5 l/ha ali
	harmony	10–15 g/ha
	banvel 480	0,7 l/ha

Skupina pred vznikom deluje na enoletne trave in nekatere širokolistne plevela, obvezna pa je uporaba herbicidov iz druge skupine.

Vse druge herbicide, ki se uporabljajo izključno po vzniku koroze, bomo svetovali v posebnem prispevku.

Kmetijsko svetov. služba
Džuban Geza, dipl. inž. kmet.

Dognojevanje ozimnih žit

Za nemoteno rast in razvoj potrebujejo rastline dovolj hranil, predvsem fosforja, kalija in dušika. Fosfor vpliva na odpornost rastlin proti mrazu, kalij pa proti suši, medtem ko je višina in kakovost pridelka odvisna predvsem od količine dostopnega dušika. Dušik pa ima to slabo lastnost, da se hitro izpira iz območja korenin v nižje plasti tal, zato moramo z njim gnojiti poljščine v določeni razvojni etapi. Dušik se posebno močno izpira zunaj vegetacijske dobe tj. v zimskih mesecih in na neporaščenih površinah. Zaradi izpiranja priporočamo za gnojenje ozimnih žit ob setvi največ 40 kg čistega dušika na hektar. Ozimna pšenica potrebuje za rast in oblikovanje pridelka v celotni dobi rasti skupno 160–180 kg čistega dušika na hektar. Nekaj dušika se sprostijo iz organske mase v tleh, manjkajočega pa moramo dodati v obliki mineralnih gnojil. Zaradi nevarnosti izpiranja priporočamo, da se dognojevanje ozimnih žit, posebno pšenice, opravi v dveh obrokih, in to takrat, ko žita potrebujejo največ dušika.

Prvič dognojujemo takoj ob koncu zime, ko se pri ozimnih žitih oblikuje število klasov, tj. faza razraščanja, in drugo (ob koncu aprila) v fazi kolenčenja, ko se oblikuje dolžina klasa. Težo klasa lahko povečamo s tretjim dognojevanjem ob klasenju.

To so tri kritična obdobja, ko žitom ne sme primanjkovati du-

šika. Pomanjkanje dušika v teh razvojnih etapah (razraščanje, kolenčenje, klasenje) lahko bistveno zniža pridelek.

PŠENICA

Prvo dognojevanje je potrebno opraviti čimprej (koncu zime), da pospešimo razraščanje. Najprej je potrebno dognojiti posevke, ki so redki in se še ne razraščajo, medtem ko na posevkih ki so dovolj gosti in so se začeli razraščati že jeseni, z dognojevanjem ni potrebno spodbujati razraščanja in jih lahko dognojimo nekoliko pozneje. Za dognojevanje priporočamo uporabo dušičnega mineralnega gnojila KAN (150–250 kg/ha). Z večjimi odmerki gnojimo slabše razvite posevke, tiste, ki se še ne razraščajo, redke posevke in posevke, ki na površinah v kolobarju niso gnojene z organskimi gnojili in ki so na slabše rodovitni zemlji.

Z nižjimi odmerki (150 kg KAN-a/ha) gnojimo dobro razvite posevke, ki se že obraščajo in so primerno gosti (400–500 rastlin na m²), pa tudi posevke na rodovitnih tleh, ki so v kolobarju bogato gnojena z organskimi gnojili (hlevskim gnojem, gnojevko).

Ko ni bilo jesenskega gnojenja z NPK gnojili, lahko uporabimo za prvo dognojevanje NPK 13-10-12 ali drugi NPK z večjo vsebnostjo dušika (400–500 kg/ha).

Se natančneje pa lahko določi-

mo odmerke dušičnih gnojil na podlagi Nmin-analize tal, ki jo postopno uvajamo v zadnjih letih tudi na naša polja. Kmetijska svetovalna služba je že delno opremljena s terenskimi laboratorijskimi pripomočki, s katerimi lahko ugotovi vsebnost dušika v tleh (za prvo dognojevanje) in v rastlinskem soku (za drugo dognojevanje). Nmin je zelo razširjena metoda za ugotavljanje dušika v tleh v zahodnoevropskih deželah. S to analizo lahko ugotovimo, kakšne so zaloge dušika v tleh pred vegetacijo (koncu zime) in tako zanesljiveje (na podlagi vsebnosti dušika v tleh in glede na potrebe žit) priporočamo gnojenje. Z analizo tal in dejanskih potreb rastline se lažje izognemo nekontrolirani, večkrat tudi čezmerni rabi dušičnih gnojil in s tem preprečimo izpiranje dušika v globlje plasti (zunaj območja korenin) in naprej v talno – pitno vodo. Nmin-analiza je uporabna iz gospodarskih razlogov, ker lahko optimiziramo, večkrat pa tudi prihranimo pri gnojenju, pa tudi iz ekoloških razlogov, ker lahko preprečujemo izpiranje čezmernih količin dušika, predvsem nitratov v talno – pitno vodo. Ob vedno večjem onesnaženju pitne vode z nitrati v Pomurju in vedno večjim obtožbam, da je za to stanje krivo kmetijstvo (zaradi pretiranega gnojenja z gnojevko in dušičnimi mineralnimi gnojili) bomo morali prav s pomočjo Nmin-analize

tal dokazati, ali je kmetijstvo res edini krivec za onesnaževanje pitne vode z nitrati. Natančne meritve vsebnosti dušika v tleh delajo v kemičnem laboratoriju, medtem ko delajo hitre in uporabne analize s priporočili za dognojevanje kmetijski svetovalci na terenu, na njivi. Prav zaradi nevarnosti izpiranja dušika je potrebno deliti odmerke dušika za spomladansko dognojevanje na dva obroka, s tem se izognemo tudi nevarnosti poleganja posevkov. Prvič dognojujemo ob razraščanju, drugič pa šele takrat, ko je že oblikovano prvo kolenče (koncu aprila). Za drugo dognojevanje priporočamo dognojevanje s KAN-om v količini 150–250 kg/ha, odvisno od stanja posevka. Izpuščeno drugo dognojevanje lahko povzroči skrajšanje klasa (zgornji del klasa zaradi pomanjkanja dušika zakrni in ne razvije zrnja), zaradi česar je močno zmanjšan pridelek. Kdaj začne pšenica primanjkovati dušika in koliko ga je še potrebno do konca vegetacije, pa lahko natančneje ugotovimo z analizo vsebnosti dušika v rastlinskem soku. Tovrstne analize opravljajo kmetijski svetovalci na njivi in svetujejo gnojenje na podlagi dejanskih potreb posevka.

RŽ

RŽ začne spomladi rasti prej kot pšenica, pri nižjih temperaturah, zato jo je potrebno prej dognojiti. Pri tem moramo biti previdni, rž je potrebno dognojiti, preden se konča razraščati. Dobro razvitih in primerno gostih posevkov ne dognojujemo, nikakor pa ne smemo dognojiti na začetku kolenčenja. Vedeti moramo, da rž kolenči prej kot pšenica. Dognojujemo jo, ko ima izoblikovani že dve kolenci, in to s KAN-om (100 kg/ha). Poznejšega dognojevanja se izogibamo, ker lahko povzroči zmanjšano oplodnjo klasa in poslabša kakovost pridelka.

JEČMEN

Razraščanje ječmena se pri pravočasni setvi konča že jeseni, zato s spomladanskim dognojevanjem ne moremo vplivati na razraščanje (razen pri poznih setvah, ko se ječmen razrašča spomladi). Ječmen ima tudi zelo krhko in tanko slamo in je nagnjen k poleganju, kar pomeni, da moramo biti pri dognojevanju z dušičnimi gnojili previdni. Zato priporočamo pri dobro razvitih in primerno gostih posevkih enkratno dognojevanje ob klasenjenju s KAN-om (150 kg/ha).

Zita FLISAR-NOVAK,
dipl. inž. agr.
Kmetijska svetovalna služba
za Pomurje

PERTOMERX d.o.o. Černelavci Odpiramo novo poslovalnico AGROSHOP V BREZOVCIH 34

Ponujamo vam:

- kmetijske stroje
- umetna gnojila
- krmila
- razna semena
- gradbeni material
- pijače vseh vrst

ODPRTO VSAK DAN OD 8. DO 16.,
OB SREDAH IN SOBOTAH OD 8. DO 12. URE.

Telefon in
telefaks:
(069) 45-530

Spomladansko zatiranje plevelov v posevkih ozimnih žit

Nepotrebno je govoriti o zapleveljenosti posevkov ozimnih žit oziroma o tem, kaj se zgodi, če plevelov ne zatremo. Glede na znano stanje in herbicide v naših prodajalnah, svetujemo nekaj možnih različic zatiranja plevelov spomladi.

Naj spomnim pridelovalce ozimnih žit, da smo že ob jesenski sevtvi priporočali škropljenje s herbicidi Dicuran ali Tigrex. V teh primerih so posevki skoraj v celoti čisti, pojavljajo se le smolenec, divja mačeha in nekaterih manj nadležni pleveli. Tisti, ki so jeseni uporabili dicuran forte ali quartz, pa imajo posevke verjetno popolnoma čiste. Na osnovi razpoložljivih sredstev svetujemo naslednje pripravke in njih kombinacije:

— **Dicuran forte**, 1,5 l/ha, se uporablja zgodaj spomladi (takoj, ker je njegovo delovanje zagotovljeno tudi pri nižjih temperaturah, vendar ne, če zmrzuje. V poznejših etapah razvoja (konec razraščanja) in pri manj kislih tleh — pH nad 6,5 — ne svetujemo uporabe omenjenega sredstva. Dobro zatira vrsto širokolistnih plevelov, tudi smolenec in travne plevelce, med katerimi je pri nas najbolj razširjen srakoperec, delno njivni lisičji rep.

— **Dicuran 500** se uporablja v čistem odmerku 3–4 l/ha. Potrebne lastnosti ima tigrex v čistem odmerku 3–5 l/ha. Uporaba omenjenih herbicidov proti travnim (srakoperec) in nekaterim širokolistnim plevelom je v času, ko so temperature nad 0°C. Prepozna uporaba, to je po razraščanju, je manj učinkovita ali celo škodljiva za gojeno poljščino (pšenico, ječmen). Dicuran in tigrex ne uničita smolencea.

Quart svetujemo predvsem jeseni, ko so njegovi učinki najboljši. Dovoljeno ga je uporabljati spomladi, vendar slabše deluje na smolenec, delno na srakoperec, priporočeni odmerki so 0,3–0,5 l/ha. Proti drugim širokolistnim plevelom in smolencu svetujemo uporabo:

- Deherban special 4 l/ha ali
- Aniten MPD 4 l/ha ali
- Basagram DP 2,5–3 l/ha ali
- Granstar 75 DF 15–20 g/ha ali
- Lentagran plus 3,0–4,0 l/ha

Za njihovo uspešno delovanje so potrebne nekoliko višje dnevne temperature, 8–10°C, in ponoči nikakor nižje od 0°C. Herbicidu granstar zaradi boljše učinkovitosti dodamo vlažilo (radovit, sandovit 0,5–1 %).

Lastnosti posameznih herbicidov za zatiranje širokolistnih plevelov se v podrobnosti razlikujejo: Deherban special zatira večino šir-

— Razraščanje pšenice

kolistnih plevelov, tudi smolenec. Aniten MPD zatira prav tako širokolistne plevelce med razraščanjem žit, dobro zatira smolenec, slak in slakasto dresen. Basagram DP deluje podobno kot prejšnji, prav tako lentagran plus. Granstar se v primerjavi s prejšnjimi uporablja v izredno majhnih odmerkih (15–20 g/ha), zaenkrat ni uradnega dovoljenja za uporabo s tigrexom ali dicuranom, slabše deluje na smolenec, uporablja pa se od razraščanja do drugega kolenca, kar je zelo dolgo. Dobro deluje tudi na osat, ki naj bo visok 10–15 cm.

Ob kombinacijah herbicidov proti travnatim in širokolistnim plevelom znižujemo odmerke pri enem in drugem do 30 %. Tako bi uporabili npr. dicuran 500 2,5 l/ha + quiten MPD 3 l/ha ali tigrex 3 l/ha + dicuran MP combi 3 l/ha itd.

Kmetijsko svetovalna služba
Geza Džuban, dipl. inž. kmet.

Zatiranje plevela v krompirju

Krompir je veljal za poljščino, v kateri so se pleveli dolgo časa zatirali mehanično, to je s kultiviranjem in okopavanjem. Ob povečevanju pridelave krompirja pri trznih pridelovalcih, oženju kolobarja, širitvi nekaterih plevelov in pomanjkanju delovne sile so uvedeni tudi herbicidi za zatiranje plevelov v krompirju.

Kot znano, je delovanje herbicidov pri različnih poljščinah različno in se uporabljajo v različnem času glede na razvoj krompirja ali plevelov.

Z uničenjem večletnih koreninskih plevelov (slak, ščavje, gabez, pirnica) lahko začnemo že v prejšnjem letu, to je po strnišču, če nam kolobar to dovoljuje. Počakamo na močan razvoj plevelov, nato uporabimo sredstva na osnovi glifosata (cidokor, boom efekt, roundup) v količini 5–8 l/ha, odvisno od vrste plevelov, ob dodatku hyspraa. Dodatek izboljšuje oprijemanje in zmanjšuje količino porabe sredstva.

Večletne in enoletne trave (pirnica, kostreba, muhvič) zatiramo s škropljenjem pripravljenih površin 14 dni pred saditvijo. Sredstva, kot sta eptam 6 E, 4–6 l/ha ali surpass 6,7 E, 5–7 l/ha, takoj po škropljenju zademo v zemljo. Pri nas sta manj pogosta pripravka in imata prihodnost na območjih pitne vode.

Najpogostejše je zatiranje plevelov v krompirju po saditvi, vendar pred vznikom:

— Sencor je najpogostejše uporabljen herbicid v krompirju in se pred vznikom uporablja 0,75–1,5 kg/ha. Višji odmerki so za težja humusna tla. Zatire enoletne trave in širokolistne plevelce. Njegova uporaba ni priporočljiva v sorti jaerla, dovoljena je še uporaba po vzniku, ko ima krompir 5–8 listov v količini 0,5–0,75 kg/ha.

— Promepin (prohelan, prometrin) se uporablja 2,5–4,0 l/ha pred vznikom krompirja. Dobro zatire enoletne širokolistne plevelce, slabo zatira enoletne trave. Zato mu dodajamo herbicid.

— Stomp 330 E v količini 4–6 l/ha. Dobro zatira enoletne trave in nekatere širokolistne plevelce. Za kombinirano delovanje imamo tovarniške pripravke.

— stomp — prometrin WP, ki se uporablja 5–6 l/ha pred vznikom krompirja in zatire enoletne širokolistne travne plevelce.

— Racel dobro zatira nekatere odporne plevelce (ščir, bela metlika) in se v količini 2,5 l/ha uporablja v kombinaciji s sredstvi sencor ali stomp kot pomoč za zatiranje zgoraj imenovanih plevelov.

Pogosto smo prisiljeni zatirati plevelce tudi po vzniku krompirja, to pa zaradi suše med škropljenjem s herbicidi in poznejšega vznika plevelov ali odpornosti nekaterih plevelov proti uporabljenim herbicidom (ščir):

— Fusilade super uporabljamo po vzniku, ko imajo trave 2–5 listov v količini 1,0–2,0 l/ha, za enoletne trave (kostreba, muhvič) ali 2,0–4,0 l/ha za večletne trave (pirnica).

— GrasiDim ima podobne lastnosti kot prejšnji in se uporablja 1,5–2,5 l/ha (enoletne trave) oziroma 4 l/ha (pirnica), ko imajo trave 2–3 liste.

— Facus se uporablja prav tako proti travnim plevelom, proti enoletnim 0,5–0,75 l/ha, proti večletnim 1,5–2,0 l/ha. Dovoljeno ga je mešati s sredstvom basagran, na ta način zatremo travne in širokolistne plevelce, škropljenje pred vznikom v tem primeru opustimo, sicer bodo stroški zatiranja plevela previsoki.

— Basagran je dovoljeno uporabljati od lanskega leta. Uporablja se kot herbicid za popraviljanje napak, ko po vzniku dobro deluje na smolenec, ščir, delno tudi na slak. Uporablja se v količini do 3 l/ha.

— Reglone se uporablja kot desikant (uničevanje krompirjevke), predvsem v nasadih semenskega krompirja v količini 2,0–5,0 l/ha.

— basta je pri nas nov herbicid, ki se v glavnem uporablja za uničevanje cime 2,5–3,0 l/ha. Možna je uporaba pred vznikom krompirja, ko zatire vznikle plevelce, vendar je ta ukrep izjema.

Uporaba herbicidov v krompirju je zahtevna, zato pred uporabo pazljivo preberimo navodila ali se posvetujemo s strokovnjakom.

Kmetijsko svetovalna služba
Geza Džuban, dipl. inž. kmet.

Tehnologija pridelovanja sladkorne pese

1. KOLOBAR

Sladkorno peso praviloma pridelujemo v štiri- in večletnem kolobarju. Primerni predpoveški so: krompir, ozimna žita in koruza za silažo. Neprimerni predpoveški za sladkorno peso pa so: oljna ogršica, krmna pesa, sladkorna pesa, rdeča detelja oz. lucerna (razen če se hitro podorjejo po prvi košnji).

Če je predpovešek koruza za silažo, uporaba triazinov ne sme dovoljene doze, ki še omogoča setev sladkorne pese. Ostanek triazinov razredči posevek, onemogoča normalno rast, zniža pridelok in razočara še tako marljivega pridelovalca. Sladkorna pesa je dober predpovešek za poljščine: jari ječmen, jara pšenica, oves, krompir, koruza, grah in ozimna pšenica. Sladkorna pesa je slab predpovešek za ozimni ječmen in rž (zaradi časa setve teh poljščin), za krmno in sladkorno peso.

2. PRIPRAVA TAL

Sladkorna pesa zahteva večkratno temeljito obdelavo tal.

— Strnišče se mora obdelati takoj po žetvi. S tem dosežemo hitrejšo trohnenje žetvenih ostankov in preprečujemo zapleveljenost. Za to uporabljamo pluge, kultivatorje ali moderne stroje na kardanski pogon.

— V avgustu orjemo do globine 20–25 cm. Pri tem zaorjemo hlevski gnoj. Na večini kmečkih njiv se pšenišče koristi za krmne dosevke. Hlevski gnoj in gnojevka se morata zaorati pred setvijo krmnega dosevka.

— Jesensko oranje opravimo v drugi polovici septembra in v oktobru (oziroma po spravilu krmnega dosevka). Globina brazde mora biti 25–30 cm. Pred oranjem potrosimo vso količino ali pa vsaj dve tretjini kalijevih in fosfornih gnojil.

Brazdo jeseni grobo poravnamo. To je zelo pomembno spomladi za pripravo enakomernega vlažnega setvenega mrvišča. Če se ne opravi v predhodnih obdelavah potrebno apnjenje, se lahko saturacijski mulj ali drugo sredstvo za apnjenje potrosi na jesensko brazdo.

Pri obdelavi zemlje se mora upoštevati osnovno pravilo, da zemlja ne sme biti prevlažna.

— Pomladansko oranje njive za setev sladkorne pese je le izjemno. Kakor hitro je njiva godna za obdelavo, se potrosi ves nitrofoskal in se njivo preorje do globine 25 cm. Na brazdo se potrosi sredstvo za kalcificiranje, vendar največ do 1000 kg CaO/ha. Brazde se grobo poravnajo, da se ne izgublja vlaga. Prst se bo do setve sesedla in se bo lah-

ko pripravilo kakovostno setveno mrvišče.

Priloga setvenega sloja:

Njiva, ki je bila jeseni globoko preorana in grobo izravnana, se lahko dobro pripravi za setev. S predsetveno pripravo se mora pripraviti rahel površinski sloj, v katerega se poseje seme. Dobro pripravljeno setvišče je iz treh slojev: gornji krovni sloj debeline 2–3 cm, ki je drobno mrvičast in omogoča dostop toplote in zraka. Srednji sloj se imenuje posteljica z debelino približno 0,8 cm, kamor se polaga seme. Spodnji sloj pod semenom je sklenjen (ne sme biti zbit) s potrebno kapilarnostjo za vlogo in zračen, da omogoči enakomeren vznik semena in hiter razvoj mlade rastline. Pred pripravo zemlje potrosimo tretjino nitrofoskala in del dušičnih gnojil po navodilu. Za pripravo se uporabljajo predsetveniki. Globina dela predsetvenika se mora kontrolirati in naravnati na osnovi tehničnih navodil (do globine setve).

Krožne in klinaste brane se uporabljajo izjemoma na težjih in vlažnejših površinah. Zemljo rahljuje na večjo globino, kar lahko povzroči v sušnem obdobju slabši in neenakomeren vznik, če se pred setvijo ne uvrsti zgornji sloj (s predsetvenikom ali valjem). Setvišče mora biti dobro pripravljeno, vendar s čim manj traktorskih prehodov, da se površina tal preveč ne zbijе in s tem poslabša vodno-zračni režim, ki onemogoča razvoj rastline. Poškodbe zaradi herbicidov in drugih kemikalij (gnojilo, insekticidi) se povečajo in na takih površinah se tudi redno pojavlja koreninski ožig (koren pese postane črn in se posuši).

3. PREHRANA SLADKORNE PESE

Za doseganje visokih pridelkov korenov sladkorne pese in sladkorja na hektar je eden od najpomembnejših dejavnikov optimalna prehrana to je, da ima rastlina med vso vegetacijo dovolj potrebnih hranilnih elemen-

tov. Da bi se lahko približali pravilnemu gnojenju sladkorne pese, moramo imeti analizo zemlje za vsako parcelo.

Tovarna sladkorja Ormož ima pedagoški laboratorij na osnovi EUF-metode. Analizo zemlje in navodilo za gnojenje dobi vsak pridelovalec brezplačno za naslednje elemente: dušik, fosfor, kalij, kalcij, magnezij in za mikroelementa bor in mangan. Poleg teh dragocenih podatkov analiza zemlje vsebuje še podatek za pH (kislost tal) in % aktivne gline. Vsak pridelovalec pese bi moral izkoristiti to možnost in priti do teh podatkov o parceli. Ti bi mu morali biti vodilo za strokovno gnojenje, ki bo pozitivno vplivalo na ekološko.

Vsak pridelovalec, ki ima analizo zemlje in navodilo za gnojenje, mora to dosledno upoštevati. Vsako večje odstopanje mora javiti vodji rajona in se z njim posvetovati. To je še zlasti pomembno pri uporabi dušika. Prevelika uporaba dušika ne samo, da zniža sladkor v pesi, temveč tudi zniža pridelok korenov. Takšna pesa se težje predeluje in v melasi ostane več sladkorja. Urea se ne sme uporabljati za gnojenje sladkorne pese.

Vsako leto pa se vključujejo novi pridelovalci, ki se niso uspeli vključiti v akcijo zbiranja vzorcev zemlje in so brez navodil za gnojenje. Tem priporočamo naslednje gnojenje:

— Če se je za peso zaorati hlevski gnoj, se priporoča uporaba vsaj 800 kg/ha NPK 8:16:24 oziroma 100 kg NPK 5:10:20:2 bor. Gnojilo se mora zaorati jeseni, vsaj dve tretjini količine. Pred setvijo dodamo še ostanek nitrofoskala. Pri prvem kultiviranju ali predredčenjem pese dodamo še 200 kg/ha kalkamona (27 %). Po 1. juniju se s kalkamonom ne sme več dognojati.

— Če se ne gnoji s hlevskim gnojem ali gnojevko, se mora zaorati jeseni ali zgodaj spomladi 1000 kg/ha NPK 8:16:24 oziroma 1200 kg/ha NPK 5:10:20:2 bor. Pri prvem kultiviranju oziroma redčenju dodamo še 250 kg/ha kalkamona. Po 1. juniju se s kalkamonom ne sme več dognojati.

— Samo analiza zemlje in strokovna navodila za gnojenje sladkorne pese nas lahko pripeljejo do največjega pridelka korenov in sladkorja.

— Uporabljajo se tudi druge kombinacije nitrofoskala, vendar se moramo pri izbiri in količini porabe čim bolj približati naštetim kombinacijam. Pri kombinacijah, ki ne vsebujejo bora (npr. 8:16:24), se mora obvezno uporabljati solubor oziroma vorsol, in sicer vsaj 10 kg/ha pred vzni-

kom oziroma do 1. kultiviranja. S tem bomo dodali zemlji 2 kg B/ha, kar je osnovna količina. Ostala količina (5 kg solubora in več) se doda pri škopljenju listnih uši in cerkospore.

— Pridelovalec mora tudi vedeti, da osnovno gnojenje tik pred setvijo na brazdo, ki se plitvo zadela v tla, lahko negativno vpliva na mlado bilko.

— Tudi uporaba kalcita neposredno pred setvijo je nevarna, zato se priporoča največ 500 kg CaO/ha oziroma 1000 kg/ha kalcita. Tudi s saturacijskim muljem ni dobro pretiravati tik pred setvijo, vendar je dopustna količina do 3 t/ha.

4. SEME, SETEV IN SKLOP RASTLIN

Seme mora imeti dobro kalivost in primerno energijo za klijanje, pa tudi visok odstotek enokličnih rastlin.

Sejalnice morajo biti na osnovi tehničnih navodil dobro pripravljene za setev. Prirejene so tako, da se seje na medvrstno razdaljo 45 cm. V vrsti pa se odlaga seme na 11,6 do 20 cm. Ugodna temperatura zemlje za klijanje semena je 8–12°C. Čim višja je temperatura ob setvi v dobro pripravljenih in vlažnih tleh, tem hitreje seme klije in vznika. Optimalni čas setve je od 20. marca do 15. aprila, odvisno od vremenskih razmer. Prerana setev v hladnem vremenu zadržuje klijanje in povzroča slab vznik ter omogoča večji napad glivičnih bolezni in škodljivcev.

Setev mora biti skrbno opravljena. Stalno se mora kontrolirati delo setvenih naprav in globina setve. Seje se v globino 2–3 cm. Zelo pomembna je hitrost setve. Ta ne sme presegati 4 do 5 km na uro. Setveni lemeži morajo biti ostri (vse obrabljene lemeže je potrebno zamenjati).

Pri setvi se dodaja tudi insekticid Geocid, in to 20 kg/ha v setvene vrste. To je izredno nevaren strup, zato se mora delo skrbno spremljati. Vsaka vrsta pese mora biti enakomerno zaščitena in na robu njive ne smejo ostati kupčki strupa, ki izteče, ko se sejalnica dvigne. Embalaža se mora sproti sežigati.

Glede na razdaljo med semeni v vrsti govorimo o dveh načinih setve:

— Setev na korekcijo sklopa, to je setev semena v vrsti v razdalji 12–14 cm. Ko rastlina razvije 4 do 6 pravih listov, se odstrani bilka iz vsakega drugega posejane semena. S to setvijo sta zagotovljena enakomeren razpored korenov in kakovostno spravilo. Tako dosežemo najprimernejši sklop rastlin, in to 75.000–90.000 na hektar.

— Setev na končni sklop rastlin, to je setev semena v vrsti v razdalji 18–20 cm. Ta način se lahko uporablja na njivah z dobro pripravljenim setviščem in v optimalnem setvenem roku. Vedno predstavlja veliko nevarnost za optimalen sklop 75.000–90.000 na hektar. Slabe vremenske razmere, slabše pripravljenost njiva za setev, herbicidi in drugo lahko močno znižajo kalivost semena, ki se zmanjšujejo pod 50 %. Takšen posevek pa ne more dati zadovoljivega pridelka. Zaradi rizika, ki spremlja setev na končno razdaljo, se ta v naših razmerah ne priporoča oziroma se ne dovoljuje v zasebnem sektorju.

Ugotavljanje sklopa:

75.000 do 90.000 rastlin na hektar omogoča doseganje najboljšega pridelka korenov in sladkorja. Sklop prek 90.000 rastlin na hektar ne povečuje pridelka in pri 100.000 in več rastlin na hektar pridelek in kakovost začne padati.

Število rastlin na hektar se ugotovi tako, da se prešteje na 22,2 dolžinska metra vrste vznikle rastline, kar ponovimo na desetih mestih (22,2 dolžinska metra vrste $\times$ 0,45 m medvrstne razdalje je 10 m², če se ponovi 10-krat dobimo sklop na 1 ar oziroma preračunamo na 1 hektar).

Izračun poljskega vznika:

Izračun poljskega vznika (% vzniklih semen) posejanega semena se izračuna tako, da se vzame 100-kratna setvena razdalja v vrsti in se prešteje rastline na tej razdalji.

Vsota je enaka vzniku v %.

Zgled:

setvena razdalja	(11,6 cm).
0,116 m $\times$ 100	= 11,6 m
Število vzniklih rastlin	= 65
poljski vznik v %	= 65

Ugotavljanje in spremljanje vznika in sklopa je pomembno opravilo. Pridelovalec si mora vsak dan vzeti čas, da pogleda posevek. V primeru slabega vznika (izpod 50 %) pokliče strokovnjaka. Posevek naj se ne preorava, če je pri prvi setvi število rastlin večje od 40.000 na hektar, ker bo pridelek še vedno večji, kot pri 70.000 rastlin druge setve, ker se skrajša čas vegetacije.

5. UNIČEVANJE PLEVELA

Trajni pleveli (slak, gavez, ščavje, osat, divji siren) se uničujejo v predkulturi in strnišču. Takoj po žetvi se strnišče obdelava s krožno brano, da bi vzniklo čim več plevelov. Ko se plevel dobro razvije, izberemo herbicid in poškropimo. Če je njiva pretežno zapleveljena s slakom, uporabimo S–6 l/ha deherbana A. Če so večji problem pirnica in drugi trajni pleveli, se izbere cidokor.

in sicer za pirnico 6 l/ha in v primeru, da je na njivi še veliko slaka, se ta količina poveča do 12 l/ha. Slak mora razviti dovolj listne mase (v začetku cvetenja), vendar se obenem mora paziti, da se ne osemenijo enoletni pleveli. Če je problem samo pirnica, se uspešno uničuje s fusiladom, targo, gradisim v količini 2,5–3 l/ha in z dodatkom 2–3 l/ha herbicidnega olja je uspeh zagotovljen.

Uporaba herbicidov po setvi:

Po setvi uporabljamo kombinacijo pyramina WP (2,5–4 kg/ha) in duala (2–3 l/ha). Manjše količine se uporabljajo na lažjih tleh z malo aktivne gline in humusa, večje količine pa na težkih, humusnih tleh z več kot 15 % aktivne gline in pri gnojenju z organskimi gnojili. Za izredno lahka peščena tla, ki vsebujejo do 5 % aktivne gline, se priporoča uporaba kombinacije: goltix 4–5 kg/ha + dual 2–2,5 l/ha. Namesto pyramina WP (prašna oblika) se lahko uporablja pyramin FI (tekočina), vendar se uporaba herbicida mora povečati za 50 %. Ne priporočamo se inkorporacija pyramina in duala.

Uporaba herbicidov po vzniku:

Po vzniku se uporabljajo kombinacije:

— v fazi, ko ima pesa klične liste: betanal 1 l/ha + goltix 1 kg/ha

— v fazi, ko ima pesa razvite klične liste in prvi par pravih listov (velikost grahovega zrna) se uporablja kombinacija: betanal 2–3 l/ha + goltix 2–3 kg/ha. Škropiti se ne sme, če je pesa že prizadeta zaradi uporabe herbicidov pred vznikom ali če je temperatura višja od 20 °C. Prav tako se ne priporoča škropiti po večji plohi, ki je izprala voščeno prevleko na listu in herbicidi lahko povzročijo večje ožige. Poleg te kombinacije se lahko uporablja pyramin FI 4 l/ha + betanal 3 l/ha ali kombinacija betanal 3 l/ha + venzar 0,7 kg/ha. Če so v posevku tudi trave (prinica in druge) se kombinaciji doda fusilade 1 l/ha. Pri močno zapleveljenem posevku s pirnico se uporablja fusilade v količini 3–4 l/ha, in sicer dvakrat v razdobju 10–14 dni (1. škropljenje 2 l/ha, 2. škropljenje 2 l/ha). Fusilade se v tem primeru ne sme mešati z goltixom in vetanolom. Namesto fusilade se lahko uporablja targa ali gradisim.

Osnovna pravila za uspešno uporabo herbicidov so:

Škropilnica mora biti dobro oprana in čista, šobe morajo izmetavati enakomerno količino škropiva, voda s herbicidi mora biti enakomerno premešana. Dobro se mora izračunati poraba tekočine na hektar in v primeru,

da škropivo ostane, se ne sme porabiti na manjšem delu njive, ampak se mora enakomerno porazdeliti na vso površino ali pa uničiti. Cena herbicidov je visoka, zato je nujno, da se navodilo za uporabo, čas uporabe, razvoj plevela in tehnika škropljenja dosledno upoštevajo.

6. MEDVRSTNO OKOPAVANJE

Posevek se začne strojno okopati, ko se vidne vrste. Pri prvem okopavanju se uporabljajo zaščitni diski, da se ne poškodujejo mlade rastline. Pri prvem okopavanju se doda še preostanek dušičnih gnojil po pisnih navodilih za gnojenje oziroma 200–250 kg/ha kalkamona. Urea se ne sme uporabljati. Strojno okopavamo 2- do 3-krat. S tem opravilom se preprečuje zaskorjenost, zmanjšuje izhlapevanje vode in uničuje plevel. Pesa zahteva rahlo zračno zemljo in je zelo občutljiva na pomanjkanje kisika v tleh.

7. REDČENJE PESE

Ko pesa razvije 4–6 listov, se začne redčenje. Pri setvi na razdaljo v vrsti 11,6–14 cm se mora

odstraniti vsaka druga rastlina, če je vznik 100 %. Pri tem se odsekajo tudi trajni pleveli. Po redčenju je dobro, če ostane nekoliko več rastlin (10 %), kot je optimalen sklop, ker med vegetacijo nekaj rastlin še propade. Pri tem opravilu se dela še vedno veliko napak, in to: redči se prepozno in z motiko ni več možno odstraniti odvečnih in dvojnih rastlin in se morajo ročno izpuliti. Še vedno ostaja pesa pregosta, kar znižuje pridelek in povzroča slabše delo kombajna.

8. ŠKODLJIVCI IN BOLEZNI

Z uporabo insekticida Geocid ob setvi je zaščiten mlada rastlina pred napadom strun. bolhačev in prvogeneracijskih listnih uš. Če se kljub uporabi geocida pojavijo bolhači, se ti uspešno zatirajo z insekticidi: Zolone 1,5–2 l/ha, Ekalux 0,8–1 l/ha, Fenitroton 50 EC 1,0–1,5 l/ha in drugi. V Medjimurju so že opazne škode rilčarjev. Škodljivi-

vec je zelo nevaren. Pridelovalci in terenska strokovna služba morajo neprestano spremljati njegov pojav in razvoj. Uničevati se mora že pri malem številu, da bi preprečevati njegovo množitev in širitev. Ob vzniku pese lahko rilčkar poje mlade rastline in popolnoma uniči posevek. Za zatiranje lahko uporabimo azodrin W.S.C. (1,5–1,0 l/ha), lebaycid 50 EC (1,5–2,5 l/ha), posse 25 EC (2,5–3,0 l/ha) in druge. Uporaba vode najmanj 300 l/ha.

V maju in začetku junija se pojavijo ozimne sovke. Zatiranje je težavno, ker se hrani zvečer z listjem in tudi celo bilko. Posevek močno razredčijo in uničijo. Uničujemo jih z enim od naslednjih pripravkov: Monokrotofos 1–2 l/ha, Decis 0,7 l/ha, Sumicidin 0,25–0,5 l/ha, Fastac EC 10 0,1–0,7 l/ha.

Črne listne uši so redni obiskovalec sladkorne pese in prenašajo virusno rumenico. Redno se morajo zatirati. Škropijo se lahko samo robovi površine na začetku oziroma cela površina, če so se razširile. Uničujemo jih z enim naslednjih pripravkov: Metasystox 1 l/ha, Ekatim 1–1,5 l/ha, Pirimor 0,4–0,6 l/ha.

V začetku poletja in skozi vso vegetacijsko dobo se lahko namnožijo listne sovke, ki obžirajo listje. Uspešno se zatirajo z enim od naslednjih pripravkov: Dipe-rex 182 kg/ha, Monokrotofos 1–2 l/ha, Decis 0,7 l/ha, Sumicidin 0,25–0,5 l/ha, Fastac EC 10 0,1–0,7 l/ha.

Najnevarnejša bolezen sladkorne pese je cercospora, ki lahko zniža pridelek do 20 % in digestijo do 3 °S in tudi pridelek listja do 7 %. Proti cercospori se praviloma škropi dvakrat. Ko je pesa v triletnem kolobarju ali v ugodnih vremenskih razmerah za razvoj cercospore, je potrebno tudi tretje škropljenje. Za zatiranje se uspešno uporablja kombinacija: brestan 0,4 kg/ha + enovit M 0,4 kg/ha ali brestan 0,4 kg/ha + impact 0,5 l/ha ali prestan 0,4 kg/ha + alto 100 SL 0,4 l/ha.

Tovarna sladkorja Ormož plača sredstvo za zaščito cercospore, zato se mora ta natančno in v objavljenem roku izvršiti. Škropljenje proti cercospori se mora izvajati vsaj tako skrbno kot proti peronospori v vinogradu. Gospodarska škoda je velika in prizadene oba partnerja: pridelovalec ima nižji pridelek in slabo digestijo, tovarna pa je izgubila denar, pesa je slaba za predelavo in nastaja dodatna izguba dohodka.

V znanju in slogi je moč — zato upoštevajte navodila!

Direktorica
surovinskega sektorja
dr. Terezija Stefančič

Pridelovanje zrnja stročnic kot vira beljakovin za prehrano živali

V prehrani domačih živali je zrnje stročnic pomemben vir, beljakovin, ki jim ga pokladamo kot mletu zrnje, mešanice z žiti, kot zeleno krmo ali silažo.

Agrotehnični pomen je v tem, da bogatijo tla z dušikom in ustvarjajo izvrstno strukturo zemlje, zato so odlični predposevek za žita in druge poljščine, razen za stročnice.

Rešitev deficitarnosti beljakovin na prašičerejsko usmerjenih kmetijah bo v prihodnje na območju Pomurja prednostna naloga. Še zlasti zato, ker je cilj agrarne politike pospeševanje prireje prašičjega mesa. Tradicije v pridelovanju zrnatih stročnic v Pomurju ni.

Primerne sort za pridelavo graha za zrnje v čisti setvi v Sloveniji nimamo, zato smo se odločili za setev v mešanicah z žiti (ječmen, oves), ki so mu opora. Prvi pridelovalni rezultati v Pomurju so bili spodbudni, zanimanje za pridelavo pa je močno naraslo. Kmetije dossegajo pridelke med 3,5 in 4,2 tone suhega zrnja na ha.

Na ha sejemo 80 do 100 kg ječmena sorta jaran in 100 kg krmnega graha timo. Setev opravimo z dvofazno žitno sejalnico tako, da najprej sejemo žita v medvrstni razdelji 12 cm, nato pa grah v medvrstni razdalji 24 cm. Globina setve je 4 cm. Priporočljivo je, da sejemo v marcu oz. najkasneje v začetku aprila. Zgodnja setev je boljša od kasnejše, ker grah prej izrabi vlogo in temperature, posamezne faze rasti in razvoja so počasnejše. Tako se podaljšata rastna doba in kopičenje hranil v zrnju, s čimer se poveča tudi hektarski pridelek. Posevek je potrebno tudi povaljati zaradi enakomernega vznika.

Gnojenje prilagodimo kakovosti zemlje in vsebnosti hranil v njej. Jaremu krmnemu grahu ugaja gnojenje z zrelem hlevskim gnojem ob osnovni obdelavi zemlje ali pri gnojenju prejšnjega posevka. Koreninski sistem krmnega graha ima veliko mobilizacijsko sposobnost pri sprejemanju težko topnih fosfatov, saj jih raztaplja dvakrat močneje kot jari ječmen oz. trikrat močneje kot jari oves.

Največ dušika potrebuje krmni grah za začetku rasti (20 dni po vzniku), ker tedaj na koreninah nastajajo gomoljčki bakterij, ki sprejemajo dušik iz zraka. Preveč talnega dušika ob vzniku in začetku rasti zavira nastajanje gomoljčnih bakterij, ki jih je za to manj ali pa se sploh ne razvijejo. 40 kg čistega dušika kot štartna doza v obliki osnovnega gnojenja zadovoljuje potrebe rastlin. Količino dušika za dognojevanje pa prilagodimo glede na videz posevka.

Potrebe po fosforju se pri grahu gibljejo med 80 in 90 kg, potrebe po kaliju pa med 150 in 180 kg/ha (NPK 600 kg 8:16:24).

Posevek zaščitimo pred pleveli z basaganom 3 l/ha, oziramo pa se na razvoj graha, ki mora biti visok vsaj 10 cm.

Zaščita pred boleznijo in škodljivci je ista kot v žitih.

Žetev opravimo z žitnim kombajnom. Najprimernejši čas za žetev je zaradi pokanja strokov jutraj oz. zvečer.

Največji problem pri pridelavi zrnja omenjene mešanice je, da je posevek sorazmerno neodporen na poleganje, zaradi katerega pride tudi do večjih izgub zrnja med žetvijo.

Da preprečimo izgube zrnja, po spravilu slame obdelamo strnišče s krožno brano, da pride seme v zemljo, in omogočimo vznik. Po setvi je potrebna obvezna uporaba valjarja!

Od konca julija pa do prve slane v oktobru je dovolj časa, da nekateri stroki krmnega graha pridejo v razvoj mlečne zrelosti.

Zelena masa je odlične kakovosti, bogata z beljakovinami in primerna za zeleno krmo oz. silažo za govedo ali pa za zeleno gnojenje. Če se odločimo za zeleno krmo, bi bilo primerno dosejati še strniščni dosevek, ki bi grahu dal oporo. Tu mislim predvsem na listnati ohrovt, mnogocvetno ljulko, krmni sirek oz. sudansko travo.

Malo manj izkušenj imamo s pridelavo krmnega boba za zrnje. V prehrani živali je po biološki vrednosti nekoliko slabši, vsebnost esencialnih aminokislin lizina in metionina je nekoliko nižja. Poleg tega vsebuje toksične snovi, tanine, in cianogene glikozide. Zaradi tega se uporablja za prehrano živali v mešanicah (krave molznice do 30 %, prašiči in perutnina pa do 15 %).

Sejemo ga v drugi polovici marca z medvrstnim razmakom 40 do 60 cm, v vrsti pa na 8 do 12 cm. Globina setve je 4 cm. Količina setve je odvisna od debeline zrnja, in sicer drobno zrnatega sejemo na ha od 100 do 150 kg, debelozrnatega pa od 150 do 200 kg/ha. Na gnojenje zelo dobro reagira, zlasti na fosfor in kalij. Okvirna norma za gnojenje ob setvi je 40 kg dušika, 60 do 80 kg fosforja in 120 do 160 kg kalija/ha (NPK 8:16:24, 500 kg/ha).

Sejemo z žitno sejalnico, s tem da zapiramo cevi na željeno medvrstno razdaljo.

V kolobarju ga sejemo za okopavinami in žiti. Pridelki se gibljejo med 3 in 4 tonami na ha s 25 do 30 % beljakovin.

Žanjemo avgusta z žitnim kombajnom, ob takojšnji pripravi površine bi bila možna še tudi setev nekaterih prezimnih krmnih posevkov.

Mislimo, da bo pridelava krmnega graha za zrnje v mešanicah z žiti le prehodna, prizadevamo pa si, da v sortno-ekološke poskuse uvajamo nove sorte in ugotavljamo gospodarsko pomembne lastnosti, primerne za samostojne setve.

Pridelava krmnega boba za zrnje v makroproizvodnji še ni zaživel, glede pridelovalnih rezultatov iz mikro poskusov pa si zasluži uvajanje v pomurski kolobar.

Kmetijsko svetovalna služba za Pomurje
Stanko Kapun, dipl. inž. agr.

Gospodarnost pridelovanja mešanice graha in ječmena za zrno v Pomurju

V lanskem letu se je v Pomurju setev mešanice graha in ječmena razširila na več prašičerejskih kmetij. Ker se je ta poljščina začela pridelovati v širšem obsegu, nas je zanimalo, v katerem primeru jo je gospodarno sejati. V ta namen smo nastavili evidenco porabe materiala in časa na štirih kmetijah, ki so imele posejano mešanico graha in ječmena. Kmetije, ki so vodile evidenco, so na ravninskem predelu Ščavniske doline. Kmetije so večje in bolj strojno opremljene kot povprečne kmetije na tem območju. Evidentirali smo porabljen material ter ročno in strojno delo, ki je bilo opravljeno na njivi, posejani z mešanico graha in ječmena. Ob žetvi smo izmerili pridelek ter vzeli vzorce za weendsko analizo.

ANALIZA ZBRANIH PODATKOV NA KMETIJAH

Iz zbranih podatkov smo sestavili kalkulacije za vsako kmetijo posebej. Izračunane so po trenutnih cenah v oktobru. Ceno semena v marcu smo revalorizirali s pomočjo indeksa rasti drobnoprodajnih cen. Vrednost gnojevke smo izračunali glede na vsebnost hranil, ki so ovrednotena po isti ceni kot mineralna gnojila. Vsebnost dušika je zmanjšana za 70 %, ker predvidevamo, da se dušik ne izkoristi v celoti. Za organsko vrednost gnojevke smo dodali še 10 % na tako izračunano ceno. Kmetije so uporabljale različne vrste traktorjev. Zato smo opravljene traktorske ure združili in jih ovrednotili, kot da bi delo opravljali s traktorjem moči 35 KW. V vrednost traktorske ure je vključena cena dela traktorja in stroški strojev, ki so potrebni pri

oskrbi krmne mešanice. Na kmetijah, ki imajo kombajn, smo za kombajniranje upoštevali samo dejanske stroške kombajna. Na kmetijah, kjer so kombajn najeli, pa so stroškom kombajna dodani še stroški kombajnista in 5 % akumulacije. Cene traktorja in kombajna so vzete po modelnih kalkulacijah, ki jih izdeluje KIS. Vrednost bruto ure živnega dela vključuje enako neto vrednost kot v družbenem kmetijstvu (1,81 DEM) in enak je tudi prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (0,45 DEM/uro). Izračunani stroški niso bili merjeni na analiziranih kmetijah, zato smo jih le ocenili. Upoštevali smo namreč indirektno stroške, ki jih izračunava Kmetijski inštitut Slovenije v svojih modelnih kalkulacijah za pšenico.

Tabela 1: Prikaz nekaterih vrednosti iz kalkulacije graha in ječmena na štirih kmetijah v letu 1991 (po trenutnih cenah v mesecu oktobru preračunane v DEM)

	1. kmetija	2. kmetija	3. kmetija	4. kmetija
Materialni stroški (DEM/ha)	698,8	427,0	506,3	1024,9
Strojno in ročno delo (DEM/ha)	295,7	310,5	332,9	480,2
Skupni stroški (DEM/ha)	994,6	737,4	839,3	1505,0
Dosežen pridelek (kg/ha)	4250	4110	4000	3200
Lastna cena (DEM/kg)	0,23	0,18	0,21	0,47

V tabeli 1 so vse vrednosti preračunane na velikost parcele 1 ha. Velikost parcel je bila na prvi kmetiji 1.35 ha, na drugi 1, na tretji 0.35 in na četrti kmetiji 1.25 ha. Na tretji kmetiji je bilo zaradi majhne parcele potrebnega več ročnega ter strojnega dela na hektar. Količina in razmerje porabljenega semena sta bila različna po kmetijah. Pri prvih treh kmetijah razmerje med količinami semena ni bistveno vplivalo na pridelek. Na četrti kmetiji pa je bil dosežen nižji pridelek. Vzroka za to sta bila majhna količina posejanega ječmena in velika količina gnojevke, ki je bila polita na to njivo. Poraba strojnih in ročnih ur med kmetijami ni popolnoma primerljiva, ker so kmetije različno strojno opremljene in imajo različno tehnologijo pridelave. Pridelek se je na prvih treh kmetijah gibal okrog 4000 kg. Na zadnji kmetiji pa je posevek polegel, tako da ga ni bilo mogoče vsega pobrati kot na

ostalih kmetijah. Na zadnji kmetiji so zaradi prej omenjenih problemov skupni stroški visoki, in sicer tudi stroški na enoto proizvoda. Na ostalih kmetijah pa se je izračunana lastna cena gibala med 0,18 in 0,23 DEM za kilogram zrnja.

GOSPODARNOST PRIDELAVE

Mešanica graha in ječmena praviloma ni tržni pridelek, zato nam podatki o stroških pridelovanja oziroma lastni ceni ne dajejo zadostne informacije za ugotavljanje gospodarnosti pridelovanja. Le-to lahko ugotavljamo na podlagi primerjave lastne cene mešanice z njeno relativno nabavno vrednostjo. Relativno nabavno vrednost dobimo tako, da s pomočjo nabavnih cen izbranih vrst močne krme (koruza, ječmen, pšenični otrobi, krmna pšenica, sojine tropine) izračunamo povprečno ceno enote skupnih hranilnih snovi in prebavljivih beljakovin v močni krmi. Ceno enot izračunamo po metodi najmanjših kvadratov. S pomočjo cene enote SHS in PB ter hranilne vrednosti mešanice izračunamo ceno mešanice graha in ječmena. Primerjava lastne cene mešanice z njegovo relativno nabavno vrednostjo nam da tako imenovani indeks cenenosti, ki pove, koliko je hranilna vrednost v mešanici cenejša od hranilne vrednosti v močni krmi.

Tabela 2: Vsebnost hranil v mešanici graha in ječmena in izračunane vrednosti za indeks cenenosti na analiziranih kmetijah

	1. kmetija	2. kmetija	3. kmetija
Lastna cena (DEM/kg)	0.23	0.18	0.21
Vsebnost PSB (g/kg)	130.6	137.3	145.3
Vsebnost SHS (g/kg)	753.8	747.9	740.7
Relativna nabavna vrednost (DEM/kg)	0.23	0.24	0.25
Indeks cenenosti	1.00	0.74	0.85

V tabeli 2 so prikazani rezultati analize prvih treh kmetij. Četrta kmetija ni obdelana, ker nismo vzeli vzorca za weendsko analizo. Vendar lahko že iz visoke lastne cene sklepamo, da bi bil indeks cenenosti višji od ena. Relativna nabavna vrednost mešanice graha in ječmena se giblje od 0,23 pa do 0,25 DEM/kg, odvisno predvsem od deleža beljakovin v mešanici. Na prvi kmetiji je bil indeks cenenosti kar 1, to pomeni, da je hranilna vrednost mešanice enaka hranilni vrednosti kupljene močne krme. Na ostalih dveh kmetijah pa je hranilna vrednost mešanice višja kot hranilna vrednost kupljenih krmil.

Iz relativnih nabavnih vrednosti in indeksov cenenosti je razvidno, da je na teh treh kmetijah pridelava mešanice graha in ječmena ugodnejša ali vsaj enako ugodna kot nakup močne krme.

POVZETEK

Na osnovi analize makroposkusa na štirih kmetijah smo ugotovili, da je setev mešanice graha in ječmena tudi gospodarsko zanimiva. Stroški proizvodnje mešanice so manjši, kot če bi na trgu kupili močno krmo enake hranilne vrednosti. Da dosežemo ugoden gospodarski rezultat, moramo poznati pravilno tehnologijo pridelave, kako hitro se lahko gospodarnost poruši, če posevek pretirano poleže, je razvidno na primeru četrte kmetije. S setvijo mešanice graha in ječmena vložimo v pridelek tudi svoje delo, kar pa v primeru, ko so stroji in delovna sila na kmetiji slabo izkoriščeni, predstavlja tudi dodatni dohodek. Ko močno krmo kupujemo na trgu, jo moramo v celoti plačati. Zanimalo nas je, kdaj je na prašičerejski kmetiji smotrno sejati mešanico graha in ječmena za zrno. Primerjavo smo naredili s koruzo, ki je na teh kmetijah osnovna poljščina. Primerjali smo relativni nabavni vrednosti kornu in mešanice graha z ječmenom. Z RNV smo postavili energetske in beljakovinske vrednosti krme in enotno oceno, ki je prikazana v denarni enoti. RNV kornu znaša 0.17 DEM/kg. Pri predvidenem pridelku 8000 kg suhega zrnja na ha je vrednost posevka kornu 1400 DEM. Mešanica graha z ječmenom pa je na analiziranih kmetijah vredna povprečno 0.24 DEM/kg, pridelek zrnja je 4000 kg/ha. Tako je vrednost posevka znašala 962 DEM. Iz te primerjave sklepamo, da je kornu na prašičerejskih kmetijah bolj zanimiva kot mešanica graha in ječmena za zrno. Setev mešanice pa postane zanimiva šele, ko s pridelavo, pokrijemo prehranske potrebe prašičev po energijski krmi in imamo še na voljo njivske površine. Upoštevati pa moramo tudi vrednost, ki jo ima mešanica v kolobarju.

Menimo, da je mešanica graha in ječmena zanimiva poljščina za beljakovinsko krmo, ki bi jo drugače kupovali. Zanimiva bi bila primerjava z vrednostjo graha ob čisti setvi. Posevek čistega graha (proučevane sorte) v praksi sicer ni smisel, ker posevek preveč poleže. Na takem posevku ne moremo več izmeriti dejanskega pridelka zrnja, kot to lahko storimo na mikroposkusih, kjer vsako parcelico ročno požanjemo.

Če predvidevamo vsaj tak pridelek zrnja čistega graha kot na mikroposkusih (3700 kg/ha) in ovrednotimo grah po RNV (0.27 DEM/kg) ugotovimo, da je posevek vreden 1005 DEM/ha. To pa je že večji prihodek, kot ga dosežemo z mešanico graha in ječmena, zato menimo, da je setev mešanice graha in ječmena. Zato menimo, da je setev mešanice graha in ječmena za zrno gospodarsko zanimiva, dokler nimamo na našem trgu takih sort graha, ki ne poležejo.

LITERATURA

- GRUBELNIK T., N. ŽIBRIK, A. TRONTELJ: Stroški pridelovanja sena, Raziskave in študije 67, Ljubljana 1986, št. 78 do 85.
GOLEŽ M., N. ŽIBRIK: Ocena stroškov pridelovanja pšenice na družbenih in zasebnih gospodarstvih ob koncu junija 1991. Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana 28. 6. 1991, str. 10.

Kmetijska svetovalna služba za Pomurje
Damjan JERIC, dipl. inž. kmet.

Spremljajo se časi in z njimi tudi naš jedilnik, saj je konec s to enolično svinjsko hrano.

Možnost vključevanja krmnega sirka v kolobar ter njegova uporabna vrednost

Pridelava rastlin iz rodu sirka je v Pomurju za pridelavo krme za govedo zelo malo znana. Bolj je znana pridelava sirka za metle, ki ga nekatere kmetije pridelujejo na zelo majhnih površinah za lastne potrebe.

V tem članku vam želimo predstaviti rezultate in nekatere izkušnje triletnih poskusnih pridelav. Bolj ali manj intenzivne suše, ki se pojavljajo skoraj vsako leto v Pomurju, so bile osnovni motiv, da smo začeli proučevati omenjene rastline predvsem na prodnatih tipih tal, ki imajo majhno zmogljivost za akumuliranje vode in so ti talni tipi zaradi neenakomerne porazdelitve padavin med letom bolj podvrženi sušam. Rastline iz rodu sirkov imajo to prednost pred koruzo, da so odporne proti suši. Koreninski sistem pri rastlinah iz rodu sirkov je močnejši, število listnih rež v primerjavi s koruzo je manjše, vse to pa pozitivno vpliva na gospodarno porabo vode.

V triletnem poskusu smo proučevane raastline vedno primerjali s koruzo, in to kot glavne posevke, poznejše posevke ter strniščne posevke. Po načinu koriščenja smo jih uporabili za silažo, zeleno krmo ter pašo.

Sejali smo z žitno sejnalnico, tako da smo zapirali cevi na željeno medvrstno razdaljo. S selekcijo rastlin iz rodu sirkov smo dosegli hibride, ki imajo veliko sposobnost za razraščanje po setvi ter intenzivno regeneracijo po vsaki košnji. Glede na lastnosti, ki jih imajo navedene kulture, bi lahko odigrale pomembno vlogo v prehrani živali, zmanjšali bi riziko pridelovanja in izboljšali krmno bilanco kmetij v poletnih sušah.

PRIDELAVA PROUČEVANIH RASTLIN OB GLAVNIH SETVAH

Sejemo jih v začetku maja kot koruzo za silažo. Za silažo jih sejemo na medvrstno razdaljo 60 do 70 cm, 10 do 12 kg semena na ha. Pridetek zelene mase v primerjavi s koruzo na prodnatih tipih tal je višji ali enak. Po hranilni vrednosti rastline iz rodu sirkov ne zaostaja-

jo za hranilno vrednostjo cele koruzne rastline, čeprav je delež surove vlaknine večji v sirkih. Pridetek prebavljivih beljakovin je pri sirkih skoraj enkrat višji (56.4 g/kg suhe snovi) v primerjavi s koruzo, medtem ko je pridelok energije pri sirkih (528.0 g/kg suhe snovi) nekoliko manjši v primerjavi s koruzo (623.2 g/kg suhe snovi).

Vsebnost hranilnih snovi v silaži krmnega sirka je zadovoljiva, motijo le slabši koeficienti prebavljivosti. Ugotavljam, da delež surove vlaknine s starostjo oz. povečanjem suhe snovi močnejše narašča v sirku in travi kot v koruzi.

Tabela 1: Naraščanje surove vlaknine z sušino v sirku, travi in koruzi

Vrsta rastline	Suha snov v %	Surova vl. v %	V suhi sn. %
Sirek	12.26	3.85	31.4
	18.30	6.30	34.4
	26.25	9.35	35.6
Koruzo	17.59	5.19	29.5
	23.01	5.99	26.0
	27.80	6.17	22.2
Trava	16.0	3.00	18.7
	18.0	4.10	22.7
	22.0	7.00	31.8

Sirek za silažo kot glavni posevek priporočamo na zelo prodnatih tipih tal, medtem ko na drugih talnih tipih dajemo prednost koruzi. Težji talni tipi (ilov. tla, glin. tla) imajo večjo sposobnost za akumuliranje vode, tla so vlažnejša in hladnejša, take talne razmere pa v spomladanskih mesecih negativno vplivajo na optimalni razvoj sirkov.

Poznejša setev sirkov v juniju bi prišla v poštev za silažo in zeleno krmo. Posevek sejemo po spravi drugega odkosa mnogocvetne ljuke. Za zeleno krmo sejemo 18 kg semena/ha v medvrstno razdaljo 24 cm. Kosimo, ko so rastline visoke 60 do 80 cm. Kasnejša košnja zaradi večjega deleža surove vlaknine lahko vpliva na zeleno maso. V letu setve imamo tri odkose s 14 do 17 % suhe snovi in z okoli 14.36 % SB v suhi snovi.

Na rastlinah iz rodu sirkov smo tudi pasli. Konzumacija sirkov na paši je izredno visoka, ker omenjene rastline vsebujejo v zeleni krmni veliko sladkorjev. Po primerjalni analizi rastline iz rodu sirkov vsebujejo za 5 % več sladkorjev kot pašna trava. Pasti pričnemo ob višini 50 cm. Zelena masa vsebuje povprečno 13 do 15 % suhe snovi. Z junijsko setvijo pridelamo 2 do 3 odkose ali paše, s strniščno setvijo pa en odkos ali pašo. Z gaženjem krave ne poškodujejo razrastišča. Sejemo z žitno sejnalnico na medvrstno razdaljo 12 cm in z 18 kg semena/ha.

STRNIŠČNA SETEV

Strniščne setve rastlin iz rodu sirkov smo sejali v primerjavi z strniščnimi setvami koruz. Primerjava nas je še toliko bolj zanimala, ker ugotavljamo, da se veliko kmetij odloča za setev strniščne koruze za silažo. V triletnem poskusu smo dokazali, da s pridelavo rastlin iz rodu sirkov pridelamo boljše silaže kot s strniščno koruzo. Pridetek suhe snovi iz sirkov je v povprečju višji za 3 do 5 % v primerjavi s koruzo, kar pa ima ob fermentaciji pozitiven vpliv na tvorbo mlečne kisline in s tem na okusnost silaže. Dodaten pozitiven vpliva na fermentacijo ima tudi visoka vsebnost sladkorjev v zeleni masi sirkov. Povprečni pridelki sirkov zelene mase so se gibali med 35 in 43 t/ha, pri koruzi pa med 35 in 44 t/ha. Pridetek hranilnih snovi je bil zadovoljiv. Kot strniščni posevek za zeleno krmo sejemo na medvrstno razdaljo 24 cm 18 kg semena/ha.

SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA

1. Kot glavni posevek bomo rastline iz rodu sirkov priporočali sejati na izključno prodnatih tipih tal za silažo. Na težjih talnih tipih ima koruzo prednost.
2. Rastline iz rodu sirkov bomo tudi priporočali za pašo, kjer so za to dane možnosti. Konzumacija zelene mase je izredno visoka, izgube hranilnih snovi pa so minimalne.
3. Pri strniščni setvi bomo dali prednost rastlinam iz rodu sirkov pred strniščno koruzo.
4. Za setev bodo prišle v poštev naslednje sorte:
 - krmni sirek: NS džin,
 - sud. trava: NS zora, NS srem.

Kmetijsko svetovalna služba za Pomurje
Stanko Kapun, dipl. inž. agr.

Rejci domačih živali!

DOBRODEJ — podjetje za razvoj, proizvodnjo, storitve in trgovino ponuja po konkurenčnih cenah vse vrste vitaminsko-mineralnih dodatkov za zdravje živali, povečanje plodnosti in mlečnosti ter več mesa.

Oglejte si naše programe:

1. Program vitaminsko-mineralnih dodatkov, ki so primerni za domačo pridelano osnovno hrano:
 - D 1211 mineralno-vitaminski dodatek za goveje pitance
 - D 1511 mineralno-vitaminski dodatek za govedo poleti
 - D 1512 mineralno-vitaminski dodatek za govedo pozimi
 - D 1711 mineralno-vitaminski antibiotični dodatek za teleta
 - D 2511 mineralno-vitaminski dodatek za prašiče
 - D 3311 mineralno-vitaminski dodatek za nesnice
 - D 4511 mineralno-vitaminski dodatek za ovce in koze
2. Program lizalnih kamnov z makro- in mikrominerali, ki jo priporočamo visoko proizvodni in mladi živali:
 - D 401 lizalni kamen za goveda
 - D 402 lizalni kamen za ovce in koze
 - D 405 lizalni kamen za divjad
 - D 410 lizalni kamen za konje
3. Program premiksov, ki so primerni za domače krmne mešanice, posebno ob pokladanju otrobov, sončičnih tropin, krmilne moke, bučnih tropin, vseh vrst mešanic, ki vsebujejo veliko fosforja, oziroma če imamo več fosforja kot kalcija že v osnovni krmni. Premiksov mešamo med domače mešanice 5- do 8-krat manj kot drugih mešanic, zato zelo pocenijo rejo:
 - D 1121 mineralno-vitaminski premiks za teleta
 - D 1221 mineralno-vitaminski premiks za goveje pitance
 - D 1222 mineralno-vitaminski premiks za pitance z
 - D 1321 mineralno-vitaminski premiks za molznice
 - D 2121 mineralno-vitaminski premiks za pujske
 - D 2221 mineralno-vitaminski premiks za prašiče
 - D 2321 mineralno-vitaminski premiks za plemenske svinje
 - D 3321 mineralno-vitaminski premiks za nesnice

Za pomoč ob nakupu vseh vrst mešanic se obrnite na našo tehnološko službo, kjer boste takoj dobili vse vrste mešanic, tudi strokovno svetovanje je brezplačno.

Pokličite po telefonu (069) 85-412, Radenci, Jurkovičeva 2.

DOBRODEJ

Podjetje za razvoj, proizvodnjo, storitve in trgovino, d.o.o.
Škoke — Holcerjeva 27, 82204 Miklavž, Maribor

Pridelovanje lucerne

V letu 1988 smo se odločili, da bomo na Goriškem začeli s poskusno pridelavo lucerne. Cilj je bil ugotoviti, kako prenaša sušo, ki je na tem območju zaradi odcednih tal zelo pogosta.

1. POMEN LUCERNE

A) Štejejo jo za najstarejšo krmno rastlino, ki se odlikuje z veliko količino zelene mase, z vsebnostjo 18–22 % surovih in 12–14 % prebavljivih beljakovin.

B) Vsebnost mineralnih snovi, predvsem P in Ca, kar je zelo pomembno za prehrano mlade in plemenske živine.

C) Vsebuje pomembne količine karotina kot izvor A vitamina, vitaminov B1, B2, B3, C, D, E in K, mikroelemente ter aminokislino.

D) Z bakterijami na koreninah fiksira v rastni dobi (4–5 let) 300–400 kg N iz zraka, kar je pomembno za posnejše kulture.

E) Z svojimi koreninami meliorira zemljišče, preprečuje razvoj plevelov in pušča zemljo godno za setev poznejših kultur.

2. ZAHTEVE LUCERNE ZA NJENO USPEVANJE

A) TOPLOTA

Seme lucerne kali pri 3–4 °C, za aktivno optimalno rast ji je dovolj 10 °C, spomladanski razvoj se začne pri 6–8 °C. Največje pridelke daje pri srednjih dnevniških temperaturah 15 °C.

Ob vzniku prenese –3 do –6 °C, v prvem letu do –15 °C, v drugem in naslednjih tudi do –20 °C in več. Odpornost proti mrazu je sorta lastnost, nekatere sorte prenesejo tudi več kot –40 °C pod snegom. Zelo dobro prenaša tudi visoke temperature, vendar le ob suši.

B) SVETLOBA

Lucerna je rastlina dolgega dne, najbolj ji ustreza 12 do 18 ur osvetlitve predvsem z vidika proizvodnje semena, sicer daje samo vegetativno maso. Posebno veliko svetlobe potrebujejo mlade rastline po vzniku, da se dobro razvijejo.

C) VLAGA

Lucerna spada med največje porabnike vode, vendar zelo dobro prenaša sušo, ker se z vodo oskrbuje z globokimi koreninami. Območja, kjer je več kot 1000 in manj kot 350 mm padavin, za lucerno niso primerna. Podtalnica ne sme segati višje kot 1,5 m pod površino.

D) TLA

Ustrezajo ji rahla, rodovitna, globoka, zmerno sušna tla. Najbolje uspeva v globokih, peščeno glinastih, srednje težkih tleh. Na plitvejših tleh je uspeh pridelovanja odvisen od pravičnega gnojenja.

Optimalni pH je 6–7, vendar ob dobri oskrbi in gnojenju uspeva tudi pri pH 5,5. Če je pH nižji, je potrebna kalcifikacija tal.

E) POTREBE PO HRANILNIH SNOVEH

Potrebe so zelo velike, 10 t sena odvzema 300 kg N, 85 kg P, 175 kg K ter 300 kg CaO. Zato je pri nas predvsem na kislih tleh potrebno gnojenje tudi z N, ker je razvoj simbiotskih bakterij otežen.

3. TEHNOLOGIJA PRIDELOVANJA

A) KOLOBAR

Najboljši predpoveki so gnojene okopavine, vendar moramo paziti na delovanje herbicidov. Dober prejšnji posevek so tudi žita. Lucerna je dober predpovek za vse poljščine. Sama sebe in drugih metuljnic ne prenaša. Na isto parcelo se ne sme vrniti prej kot v 4 do 5 letih, ali po tolikih letih, kolikor let je rasla na tisti parceli.

B) PRIPRAVA ZEMLJE

Tehnika priprave je odvisna od predpoveka in časa setve. Za spomladansko setev je potrebno globoko jesensko oranje do 30 cm globine, odvisno od globine ornice. Jesensko praho obdelamo pred setvijo s krožno brano in kombiniranim orodjem od fine drobn grudičaste sestave.

Za poletno setev opravimo predsetveno oranje, povaljamo z ježastim valjarjem, nato s kombiniranim orodjem pripravimo setvišče.

C) GNOJENJE

1. Organsko gnojenje:

Na dobrih humusnih tleh to ni potrebno, na plitvih in siromašnih peščenih in prodnatih tleh je gnojenje potrebno zaradi normalizacije procesov v tleh. Najugodnejše je, če damo večjo količino organskih gnojil predhodni kulturi. Če že neposredno gnojimo lucerno, naj bo to jenski globoko zaorano. Hlevski gnoj mora biti dobro preprel.

2. Mineralno gnojenje:

Pred globokim oranjem potrosimo 2/3 fosforjevih in kalijevih gnojil, ostalo 1/3 pa vsaj 20 dni pred setvijo, zaradi topljenja in razporeditve hranil.

Gnojimo:

Ob setvi
60 kg N
160 kg P
150 kg K

Vsako leto
80–100 kg N
80–100 kg P
160–200 kg K

Zadnje dognojevanje opravimo samo s PK-gnojili, ker N-gnojila pospešujejo sprejem vode — zmanjšamo odpornost proti mrazu.

D) APNENJE — KALCIFIKACIJA TAL

Če so tla kislejša od pH 6 in na zelo dobrih tleh pod pH 5 je potrebno apnjenje.

Pri nas največkrat uporabljamo apneni prah, ki ga potrosimo jeseni ali vsaj 3–4 tedne pred setvijo 1500–3000 kg/ha, vendar ne istočasno z mineralnimi gnojili.

Mleti apnenec je še boljša rešitev, ker ni tako agresiven, uporabi mo ga 4000–5000 kg/ha.

Najboljša rešitev je saturacijski mulj, ki ga uporabimo jeseni ali pozimi v količini 7500–15000 kg/ha. Ta vsebuje poleg Ca še precej hranil in mikroelementov.

E) SETEV

Lucerna zahteva zaradi razvoja koreninskega sistema globoko obdelana tla. Najboljše je globoko jesensko oranje in nato obdelava z vlačo, da se zemlja enakomerno uleže. Obstaja pozitivna korelacija med globino obdelave in pridelkom zelene mase.

Pri nas sejemo v dveh rokih:

1. Jesenski ali pozno poletni rok

Prednost tega je, da dobimo že v prvem letu rasti poln pridelek, vendar mora biti setev opravljena do konca avgusta, da se mlada lucerna dobro ukorenini, sicer težko prezimi.

2. Spomladanski rok:

Pri nas je najuspešnejša zgodnja spomladanska setev, opravljena do konca aprila, oz. čim dovoljujejo naravne razmere.

Za uspešno rast mlade lucerne je pomemben tudi varovalni posevek. Pri nas najpogosteje uporabljamo jara žita, zlasti jari ječmen in oves. Tako bomo v ta namen posejali okrog 90 kg/ha ječmena in 70 kg/ha ovsa.

V naših razmerah uporabimo 30 kg/ha semena lucerne. Sejemo v globino 1–2 cm z medvrstno razdaljo 20 cm. Najprej posejemo z žitno sejnalnico seme varovalnega posevka, nato posejemo z isto sejnalnico še seme lucerne med vrste varovalnega posevka. Po setvi je priporočljivo še rahlo povaljati.

Če razmere za lucerno niso najugodnejše, jo sejemo v kombinaciji s travami. S tem dosežemo boljše izkoriščenost hranil, vendar dobimo nekoliko manj hranil. Primerne za setev z lucerno so: visoka pahovka, pasja trava, travniška bilnica in mačji rep.

F) SORTE

Upoštevajmo pravilo, da izberemo le tiste sorte, ki so se v uradnih sortnih poskusih pokazale kot najboljše za določeno območje.

Za slovenske rastne razmere pridejo v poštev domače sorte, osiješka 66, osiješka 70, kruševačka K1, kruševačka K23, francoske sorte du puits, elga, orca; nemška sorta luna in britanska maris kabul.

G.) ZASCITA

Največji problem so muhviči in dresni. Najboljši učinek dosežemo s čistilno košnjo, vendar moramo potem lucerno pustiti v poln cvet, da si nabere dovolj hranilnih snovi za nadaljnjo rast. Kemično zatiranje plevelov je bolj problematično, zato naj se ga ne bi posluževali.

H) KOŠNJA

Po setvi naj bi jo prvič kosili šele v polnem cvetu, potem naj presledek med košnjami ne bi bil krajši od 30 do 35 dni. Če bi kosili vsake 20 dni, bi zmanjšali proizvodno sposobnost za 50 %. Posebno pomemben je presledek med predzadnjo in zadnjo košnjo, ki naj ne bo krajši od 50 do 60 dni, da se oskrbijo z rezervami hranil za prezimitev. Optimalna višina košnje je 5–6 cm, da ne poškodujemo brstov.

SKLEP:

Iz izkušenj, ki jih imamo z Goriškega (Sebeborci, G. Moravci) lahko sklepamo:

- najprimernejši je spomladanski rok setve,
- čistilna košnja je zelo dober ukrep proti plevelom,
- lucerna se je ob močnih sušah normalno razvijala, tako da smo dobili 4 dobre odkose kakovostne krme,
- apnjenje je ukrep, brez katerega na tem območju lucerne ni mogoče pridelovati,
- lucerna je za Goričko, ki je pogosto izpostavljena sušam, zelo dobra krmna rastlina.

KMET. SVETOV. SLUŽBA
Franc Škalič, kmet. inž.

Pridelovanje črne detelje

1. POMEN ČRNE DETELJE

A) Po hranilni vrednosti bogata njivska krmna rastlina je pri nas najbolj razširjena. V suhi snovi vsebuje okrog 7% prebavljivih beljakovin ter 40–50% škrobnih enot.

B) Velik pridelek, 2–4 košnje letno, v naših razmerah je to 40–50 ton zelene mase.

C) Je vsestransko uporabna kot zelena krma kot mrva in kot silaža.

D) Seno je bogato z Ca in K ter pomemben vir A-vitamina.

E) V dveh letih obogati zemljo z okrog 350 kg N/ha.

2. ZAHTEVE ČRNE DETELJE

A) TOPLOTA

Odpornost proti nizkim temperaturam je odvisna predvsem od sorte in načina izkoriščanja oz. pravilne rabe. Seme kali pri 3–4 st. C. spomladi se začne razvijati že pri 2–3 st. C. Črna detelja uspeva tudi na višjih hladnejših območjih.

B) VLAGA

Za rast potrebuje zelo dosti vlage, najbolj uspeva tam, kjer pade letno čez 800 mm padavin, a najmanj 500 mm. Slabo prenaša zlasti dolgotrajnejšo sušo.

C) TLA

Za tla ni preveč izbirčna. Najbolje uspeva na srednje težkih tleh, uspeva tudi na težjih, vendar ne z visoko podtalnico. Uga-ja ji slabo kisla reakcija pH 6–6,8, ob dobri oskrbljenosti s hranili uspeva tudi pri pH 5.

D) POTREBE PO HRANILNIH SNOVEH

Ker tvori zelo veliko organske mase, z njo v enem letu odvzame iz tal 288 kg/ha N, 52 kg/ha P, 160 kg/ha K ter 209 kg/ha aktivnega apna. To upoštevamo pri izbiri prave in pri gnojenju črne detelje.

3. TEHNOLOGIJA PRIDELOVANJA

A) KOLOBAR

Najboljši predposevki so okopavine, gnojene s hlevskim gnojem. Lahko jo sejemo tudi poleti za žiti, nikakor pa ne za metuljnicami. V kolobarju ostane 2–3 leta, na isto mesto pa jo sejemo šele po 4–5 letih, če pa je sejana v mešanicah s travami, se ta rok lahko skrajša za 1–2 leti.

Sama je odličen predposevek za vse poljščine, ker črpa hranilne snovi v višje sloje zemlje, korenine ustvarjajo veliko zalogo organske mase v tleh, v tleh ostane veliko dušika, ki se počasi sprošča.

B) PRIPRAVA ZEMLJE ZA SETEV

Pomembna je globoka obdelava tal, ki omogoča normalen razvoj koreninskega sistema. Pri globokem jesenskem ali predsetvenem oranju podorjemo tudi 2/3 P- in K-gnojil, ostalo 1/3 pa pred pripravo setvišča. Spomladi pripravimo zemljo s krožno brano in nato s predsetvenikom. Po setvi za žiti je potrebno plitvo oranje strnišča, nato pa nekoliko globlja predsetvena brazda ter priprava setvišča s predsetvenikom.

C) GNOJENJE

Črna detelja je velika porabnica hranilnih jsnovi, zlasti P, K, in Ca. Pred globokim oranjem potrosimo 2/3 fosforjevih in kalijevih gnojil, ostalo 1/3 pa ob pripravi zemlje za setev, ko potrosimo tudi dušično gnojilo.

Gnojimo:

ob setvi

50 kg N/ha

100 kg P/ha

160 kg K/ha

60 kg Mg/ha

vsako leto

100 kg P/ha

160 kg K/ha

60 kg Mg/ha

Če sejemo črno deteljo v mešanicah s travami, je treba dognojati tudi z dušikom za vsak odkos vsaj 50 kg N/ha. Če jo sejemo kot čisti posevek, gnojimo z dušikom samo ob setvi, pozneje se z njim sama oskrbi iz zraka.

D) SETEV

Čas in način setve sta enaka kot pri lucerni. Ob spomladanskem roku setve pridejo v poštev kot podsevek le redko sejane jarine (oves), ki ga ob začetku latinja pokosimo za zeleno krmo.

Pri poletno-jesenskem roku, najkasneje do 10. septembra, sejemo črno deteljo kot čisti posevek.

Sejemo v dobro uležano zemljo, zlasti pri poletni setvi je potrebno valjanje. Sejemo le sortno čisto seme. Setev opravimo ročno ali z navadno žitno sejalnico. Uporabimo 20 kg/ha semena, ki ga posejemo v globino 1–1,5 cm. V mešanicah jo sejemo predvsem z mnogocvetno ljulko, travniško bilnico ter pasjo travo.

E) SORTE

Sejemo le sorte, ki so se v uradnih poskusih pokazale kot najboljše.

Za naše razmere pridejo v poštev:

slovenske: poljanka, živa, jugoslovanske: kruševačka K17, kruševačka K27, kruševačka kš, avstrijska: reichesberger, nemški: marino, perenta.

F) ZAŠČITA

Najboljši učinek dosežemo s čistilno košnjo, vendar po njej pustimo črno deteljo v poln cvet, da si obnovi zalogo hranil.

G) KOŠNJA

Prvič kosimo, ko je črna detelja v polnem cvetu, nato ob brstenju, pazimo pa, da razmak med predzadnjo in zadnjo košnjo ni krajši od 60 dni, da si črna detelja nabere dovolj hranil za boljše prezimitev.

Literatura: J. Korošec, PRIDELOVANJE KRME

KMET. SVETOV. SLUŽBA
F. Škalič, kmet. inž.

PRIVOŠČIMO SEBI IN ŽIVINI

ČISTO PITNO VODO! Te je v naši pokrajini malo.

OČISTIMO JO S FILTROM ZA VODO!

Voda se pri kroženju »obogati« s strupi, klicami in bakterijami, pa tudi z minerali, peskom in drugimi snovmi, ki puščajo sledi na našem zdravju, gospodinjskih aparatih in strojih.

STORIMO KAJ ZA SVOJE ZDRAVJE!

VODI VRNIMO NJENE DOBRE LASTNOSTI!

Filter dobimo v trgovinah po vsej Sloveniji in tudi v industrijski prodajalni MLM AKLIMAT LENART (telefon: (062) 724-691).

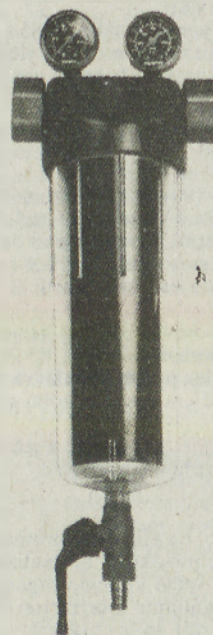
● Filter vdelamo ob vodomeru.

● Za podrobnejše nasvete nas pokličite po telefonu: (062) 721-931

MARIBORSKA LIVARNA MARIBOR

aklimat d.o.o.

62230 LENART, Kraigherjeva 22

Filter za vodo

Gospodarnost pridelovanja krme s travinja

V Sloveniji zajema travinja največji delež (65 %) kmetijskih zemljišč. Travinje je osnovna krma za glavno kmetijsko usmeritev pri nas, to je govedorejo.

Kljub velikemu pomenu travinja za slovensko kmetijstvo ga še vedno slabo izkoriščamo. Po statističnih podatkih dosegamo povprečno na travnikih le 35 dt pridelka, preračunanega v seno. Največji delež pridelka pospravimo v obliki sene, sledi delež silaže in paše. Zadržna dva načina izkoriščanja travinja sta pri nas manj pogosta, kot bi pričakovali v naših podnebnih razmerah. Ekstenzivna raba travinja je pri nas predvsem posledica nizkih vlaganj in prepričanja, da je tak način pridelovanja krme najcenejši. V Pomurju je delež travinja v sestavi kmetijske zemlje okrog 30 %, kar je dosti manj kot v Sloveniji, vendar intenzivnost rabe ni nič boljša.

Da bi lažje predstavili gospodarnost pridelovanja krme s travinja, so na Kmetijskem inštitutu Slovenije izdelali modele za oceno stroškov pridelovanja pri različnih intenzivnostih rabe. Modeli upoštevajo realne pridelovalne razmere. Predvideli so štiri intenzivnosti glede na število rab: dvokosno, trikosno, štirikosno rabo in čredinski pašnik. Znotraj teh modelov so predvideli tudi različne načine izkoriščanja travinja. V prvem modelu kosimo samo za seno; v drugem je prvi odkos silira, druga dva pa sta posušena; v tretjem modelu se prvi odkos silira, druga dva se posušita; četrtega pa pokrmimo kot svežo travo; za zadnji, to je čredinski pašnik, sta značilni paša in čistilna košnja, ko travo posušimo. Hkrati z večanjem števila košenj so predvidevali povečanje intenzivnosti gnojenja, zato se z intenzivnostjo rabe povečuje tudi pridelek. V analizi so ugotovili, da se z intenziviranjem rabe travinja stroški pridelovanja povečajo bolj kot količinski pridelek, zato so lastne cene vseh oblik krme pri večji intenzivnosti višje.

Izračuni na podlagi postavljenih modelov so pokazali, da je krma iz trikosnega travnika za okoli 20 % dražja kot iz dvokosnega, iz štirikosnega pa za 10 % dražja kot iz trikosnega. Pri intenzivnejši rabi travinja so stroški večji predvsem zaradi večje porabe gnojil ter strojnega in živega dela. Na prvi pogled bi lahko sklepali, da je najbolj gospodarna ekstenzivna raba, torej dvokosna raba travinja, saj so tu stroški pridelovanja najnižji. Bistveno drugačne rezultate dobimo, če poleg lastnih cen upoštevamo kakovost pridelane krme. Hkrati s povečanim številom košenj raste tudi kakovost krme. Običajno raste kakovost krme s povečanjem rabe hitreje kot stroški pridelovanja. Ta razmerja najlažje ponazorimo z relativno nabavno vrednostjo krme in indeksom cenenosti. Relativno nabavno vrednost krme dobimo tako, da s pomočjo nabavnih cen izbranih vrst močne krme izračunamo povprečno ceno enote škrobne vrednosti in prebavljivih beljakovin, s katero nato ovrednotimo tudi vsebnost hranilnih snovi v krmi s travinja. Primerjava lastne cene krme z njeno relativno nabavno vrednostjo nam da indeks cenenosti. Čim manjši je ta indeks, tem cenejša je hranilna vrednost voluminozne krme. Rezultati analize gospodarnosti pridelovanja krme s travinja so prikazani (v obliki indeksov cenenosti) v tabeli 1.

Tabela 1 — Indeksi cenenosti po različnih intenzivnostih in načinih izkoriščanja travinja:

	SENO	TRAVNA SILAŽA	TRAVA	PAŠA
DVOKOSNI TRAVNIK	90			
TRIKOSNI TRAVNIK	75	67		
ŠTIRIKOSNI TRAVNIK	72	67	54	
ČREDINSKI PAŠNIK	71			30

Najbolje se vidi vpliv intenzivnosti izkoriščanja travinja pri senu.

Hranilna vrednost sene iz trikosnega travnika je za okoli 15 %, iz štirikosnega travnika pa za 20 % cenejša kot iz dvokosnega travnika. Iz tabele je tudi razvidno, da cena hranilne vrednosti pada od sene proti paši. To je tudi razumljivo, saj je v vsakem načinu konzerviranja večja izguba hranilnih snovi kot pri sveži zeleni krmi. Vidi se tudi, da je s siliranjem trave manj izgub hranilnih snovi. V paši so hranilne snovi

najcenejše, ker si žival travo vzame sama in ni potrebno nobeno konzerviranje.

Sklepamo torej, da se pridelovanje kakovostne voluminozne krme kljub višji lastni ceni splača, način izkoriščanja pa je odvisen od možnosti, ki jih ima kmetija.

Povzeto po analizi: Gospodarnost pridelovanja travinja, T. Grubelnik in N. Žibrik, Kmetijski inštitut Slovenije.

STROŠKI UREDITVE PAŠNIKA

Kot je videti iz tabele 1, je paša najbolj gospodarna izraba krme za govedo poleti. Ker je še zadosti časa, da se spomladi uredi pašnik, smo izračunali okvirne materialne stroške postavitve ograje zanj. V izračunu niso upoštevani stroški za ureditev zemljišča in travne ruše ter ročnega in strojnega dela. Prikazani stroški veljajo za pašnik velikosti 2,5 ha travne površine. Na tej površini je dovolj paše za 10 krav. Izračunane vrednosti veljajo za februar 1992.

Tabela 2 — Materialni stroški postavitve ograje za pašnik

	Poraba kom, kg/ha	Cena SLT/kom, uro	Vrednosti SLT/ha	Struktura %
Poraba materiala:				
nosilni koli	10	220	2200	9.8
vmesni koli	40	105	4200	18.6
nosilni izol.	92	16,5	1518	6.7
napenjalni izol.	20	16,5	330	1.5
roto napenjalec	10	66	660	2.9
žične sponke	10	22	220	1.0
žičniki (kg)	0,5	165	82,5	0.4
ročke	3	154	462	2.0
žica 2,5 mm (kg)	30	113,1	3393	15.0
električni pastir	0,4	23700	9480	42.0
Skupni stroški:			22545,5	100.00

Materialni stroški za en hektar pašnika so 22 545 SLT. Kmetije, ki imajo gozd, lahko uporabijo, svoj les za kole. V tem primeru se zmanjšajo stroški ureditve na 16 145 SLT/ha.

Kmetijska svetovalna služba za pomurje
Damjan JERIC, dipl. inž. kmet.

Obnova travinja s setvijo primernih sort trav in detelj ter njihovih mešanic

Za ponovno setev travnikov in pašnikov z rodovitnejšimi sortami trav in detelj se odločimo takrat, ko botanične sestave travne ruše močno degradirajo in se v travni ruši razbohotijo razni pleveli.

Poznamo dva načina obnove travne ruše:

1. z dosejevanjem izbranih sort trav in detelj
2. s preoravanjem travne ruše tako, da uporabimo enega od totalnih herbicidov.

Za dosejevanje manjkajočih trav in detelj se odločimo takrat, ko nimamo opravka z trdovratnimi pleveli, kot so ščavje in rušnata masnica. Dosejemo tiste vrste, ki jih v travni ruši primanjkuje. V marcu odvisno od vremena površino travnika obdelamo z krožno brano. Na obdelano površino ročno posejemo manjkajoče vrste trav in detelj oz. njihove mešanice. S tračnim obračalnikom brazde poravnamo in seme zadelaemo v zemljo. Zadnje orodje na travniških površinah je valjar, s katerim omogočimo enakomeren vznik.

Za drugo različico se odločimo, ko je travna ruša zapleveljena s trdovratnimi pleveli. Površino poskropimo jeseni ali spomladi, ko ruša ozeleni, z enim od totalnih herbicidov CIDOKOR 5 do 6 l/ha z dodatkom mineralnega olja Hyspray 0.5 % oz. Pinovit K. O. 5 %. S totalnim herbicidom uničimo vse nadzemne in podzemne organe rastlin. Če travno rušo poskropimo jeseni, po treh tednih orjemo. Pri spomladanskem škropljenju ni potrebno orati, površino obdelamo s krožno brano oz. frezo. Sejemo ročno ali z žitno sejalnico. Pri slednji različici ločeno sejemo trave in detelje zaradi različne absolutne teže semen.

Pri obeh načinih obnove travinja moramo gnojiti z nitrofoska-

lom, in sicer 80 do 120 kg/ha P205 in 150 do 200 kg/ha K20. V letu setve za gnojenje ne smemo uporabljati gnojevke in gnojnice.

Za setev travno-deteljnih mešanic v Pomurju bi prišle v poštev kombinacije:

Pašna raba — sušna območja

1. bela detelja	cv. milka	15%	3.0 kg
2. rož. nokota	cv. bosna lotus	5%	1.0 kg
3. trav. bilnica	cv. jabelska	19%	13.3 kg
4. trpežna ljujka	cv. jabelska	31%	9.3 kg
5. trav. latovka	cv. troy	20%	6.0 kg
6. mnog. ljujka	cv. tetraflorum	10%	5.0 kg
		100%	37.6 kg

Pašna raba — vlažna območja

1. bela detelja	cv. milka	15%	3.0 kg
2. črna detelja	cv. poljanka	5%	2.0 kg
3. mačji rep	cv. krim	10%	2.0 kg
4. trpežna ljujka	cv. jabelska	40%	12.0 kg
5. trav. bilnica	cv. jabelska	10%	7.0 kg
6. trav. latovka	cv. troy	10%	3.0 kg
7. mnog. ljujka	cv. tetraflorum	10%	5.0 kg
		100%	34.0 kg

Intenzivni travnik

1. bela detelja	cv. milka	15%	3.0 kg
2. rož. nokota	cv. bosna lotus	5%	1.0 kg
3. trav. latovka	cv. troy	10%	3.0 kg
4. mačji rep	cv. krim	15%	3.0 kg
5. trav. ljujka	cv. jabelska	20%	14.0 kg
6. trp. ljujka	cv. jabelska	20%	7.0 kg
7. rdeča bilnica	cv. jabelska	5%	2.0 kg
8. mnog. ljujka	cv. tetraflorum	10%	5.0 kg
		100%	38.0 kg

Travniške površine, kjer so problem trdovratni pleveli, bi bilo najbolje vključiti v triletni kolobar, kjer je možo učinkoviteje zatreti razne plevelce, travnik pa zasejemo na njivski površini.

Kmetijsko svetovalna služba za Pomurje
Stanko Kapun, dipl. inž. agr.

PRVIČ NA NAŠEM TRŽIŠČU :

MINERALNO - VITAMINSKE MEŠANICE, PRILAGOJENE NAČINU PREHRANE

za krave molznice

1 ekstenzivna reja	4 dodatek doma pripravljenemu močnemu krmilu iz koruze za poletni čas
2 osnovni obrok seno, travna silaža in trava z zmerno gnojnih površin, vse presušene krave in hreje telice	5 dodatek doma pripravljenemu krmilu iz pesnih rezencev za poletni čas
3 osnovni obrok koruzna silaža, seno in beljakovinske krmilo	6 dodatek doma pripravljenemu popolnemu močnemu krmilu za mleko

za prašiče

1 osnovni obrok silirana koruza	2 osnovni obrok žitno zrnje

- optimalno izkoriščanje doma pridelane krme
 - večja proizvodnja
 - boljše zdravstveno stanje
- VEČJA GOSPODARNOST REJE**

lek ljubljana ustvarina

Nekateri vzroki za slabo kakovost voluminozne krme iz travinja na območju Pomurja

Dilema, da v Pomurju ni mogoče pridelati kakovostne voluminozne krme iz travinja, me je spodbudila k razmišljanju in analiziranju nekaterih najpomembnejših vzrokov, za katere mislim, da odločilno vplivajo na kakovost. Odločil sem se analizirati podobne razmere, ki so odločujoče pri pridelavi kakovostne krme, ter nekatere druge pomembne parametre.

Uporabil sem podatke za meteorološke postaje v Murski Soboti. Po izračunih Thorntweithovih vodnih bilanc za posamezna leta in s primerjavami dobimo vpogled v podnebno stanje na območju Pomurja.

Analiza nekaterih meteoroloških podatkov

Na osnovi omenjene vodne bilance lahko dokaj dobro ocenimo evapotranspiracijo in pomanjkanje padavin med vegetacijo. Prehajanje vode iz zemlje v atmosfero poteka po procesu izhlapevanja oz. evaporacije in izhlapevanja vode iz rastlin oz. transpiracije. Izračunamo jo na osnovi srednjih mesečnih temperatur in vsote padavin. Dolgoletna povprečna količina padavin od 1951 do 1985 je 762.2 mm padavin, med vegetacijo pade 515.7 mm oz. 68 %, zunaj nje, pa 245.7 mm oz. 32 % vseh padavin. Po letnih časih je največ padavin poleti (okrog 36 %), spomladi 29 %, jeseni 19 % ter pozimi 16 % skupne količine.

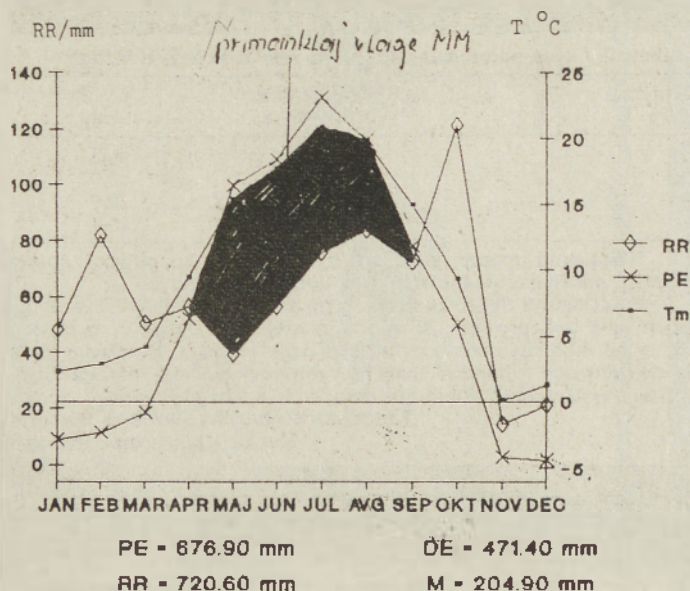
PE — potencialna evapotranspiracija

RR — količina padavin

DE — dejanska evapotranspiracija

M — primanjkljaj padavin

Slika 1: Thorntweithova vodna bilanca za leto 1988.

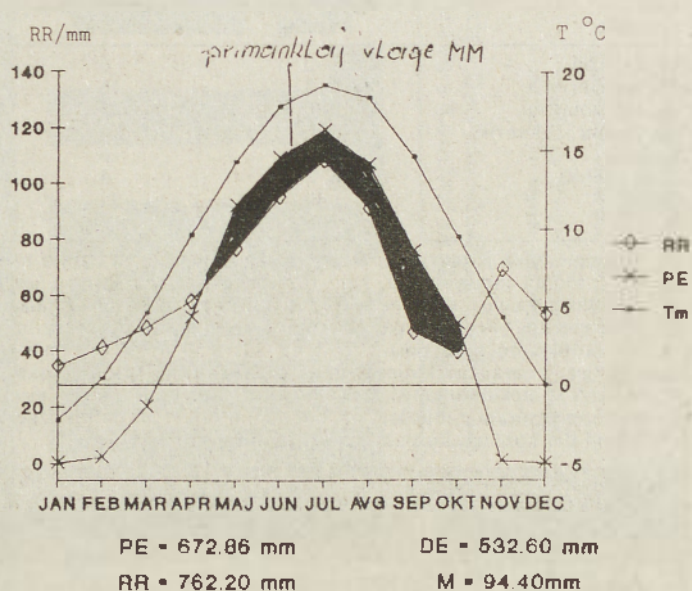
Severovzhodna Slovenija spada po Koppenu v vlažno zmerno topli klimatski pas. Padavine in temperature imajo velik vpliv na fenološki razvoj trav in detelj ter na rastno krivuljo. Za severovzhodno Slovenijo sta značilni dve rastni krivulji. Po spomladanskem vrhu v maju še sledi drugi nekoliko manjši vrh konec meseca avgusta oz. v septembru. To pomeni, da v mesecu maju še pade dovolj padavin za optimalno rast, nato sledi bolj ali manj izrazito sušno obdobje, katerega prekinajo intenzivne padavine v avgustu.

Slika 3: Pridetek SS v kg/ha.

515.7 mm padavin oz. 68 % vseh padavin med vegetacijo bi zadoščalo za optimalno rast travno-deteljnih mešanec ob enakomerni porazdelitvi. Statistični podatki kažejo, da je število nevihtnih dni na območju meteorološke postaje Murska Sobota med 24 in 30 v letu. Ker nevihte navadno spremljajo močni nalivi, padavine nimajo večjega učinka pri obogatitvi tal z vodo. Glede na to, da primanjkuje med vegetacijo za dolgoletno povprečje okoli 95 mm padavin, večina le-teh pa pade v obliki močnih neviht, nas bolj ali manj vedno prizadene suše konec junija in v juliju. Iz tega sledita dve rastni krivulji (slika 3). Iz slik je razvidno, da imamo v aprilu in maju sorazmerno veliko padavin, temperature vsote pa so sorazmerno nizke in v teh letnih časih se lahko pričakujemo vdore hladnega zraka. Ob zadostnem gnojenju travno-deteljne mešanice maksimalno prirastajo, kemizem v rastlini pa se iz dneva v dan spreminja. Kot je razvidno iz slik, pade v maju sorazmerno veliko padavin, povprečne temperature, primerne za sušenje prvega odkosa, pa so nizke. Torej, če želimo iz travinja pridelati kakovostno krmo in maksimalno izkoristiti rastno krivuljo, moramo prve odkose obvezno sifirati. Za siliranje prvih odkosov je potrebnih manj sončnih dni (2 do 3 dni, da dosežemo primerno uvelost 35 do 40 % suhe snovi), medtem ko je potrebno za sušenje sena vsaj 4 do 5 dni lepega sončnega vremena, kar pa je v maju skoraj nedosegljivo. Če nam uspe spravilo prvega odkosa do 10. maja, travi-

Slika 2: Thorntweithova vodna bilanca za dolgoletno povprečje od 1951 do 1988.

nje s pridom izkoristi spomladansko vlago v maju, tako da v juniju že drugi kosimo, kar pa lahko sušimo. V juniju je namreč povprečna temperatura že dokaj visoka, vdori hladnega zraka pa so neznatni.

Tako nam uspe že do pojava prve suše spraviti dva odkosa, bogata s hranilnimi snovmi in s tem maksimalno izkoristimo prvi vrh rastne krivulje. Ob suši je pridelek sena sorazmerno skromen, a bogat s hranilnimi snovmi. V avgustu je suša navadno prekinjena. Ob primernejem dognenju, dosežemo v septembru sorazmerno obilen četrty odkos, ki pa ga lahko pokrmimo oz. siliramo v kombinaciji z koruzno silažo. S tem izkoristimo drugi rastni vrh krivulje.

Če želimo prvi odkos za vsako ceno sušiti, ga navadno sušimo konec maja, nemalokrat tudi v začetku junija. V tem času nosilne trave v travno-deteljni mešanici cvetijo, kemizem v rastlini pa je zelo spremenjen. Surova vlaknina močno naraste, prebavljivost organske snovi pade od 75 % na 53 %. Pridelamo sorazmerno veliko sena, ki pa je zelo slabe kakovosti. Takšen odkos je zaradi visokega deleža surove vlaknine težko posušiti, zgodi pa se tudi, da se seno v skladišču segreva, kar dodatno zmanjšuje kakovost. Drugi odkos je nato v juliju, pridelok sena je zaradi suše sorazmerno nizek. V septembru je tretji odkos.

Količina ter kakovost krme iz travinja sta torej zelo odvisni od časa in spravila. Splošno pravilo je, da je potrebno trave kositi med lidenjem (količinska rast je končana, začne se staranje), ravnamo pa se po vodilnih travah v botaničnem sestavu.

Na kakovostno krmo iz travinja ima tudi velik vpliv ustreznost sestava travno-deteljne mešanice za posamezni način rabe, sestavljajo pa naj jo selekcionirane sorte trav in detelj z visokim genetskim potencialom, po možnosti naj bodo tetraploidne, ki vsebujejo višji odstotek beljakovin. Velik vpliv na kakovost ima tudi gnojenje s fosforjevimi in kalijevimi gnojili.

Kmetijsko svetovalna služba za Pomurje
Stanko Kapun, dipl. inž. agr.

Ureditev pašnika

Travinje kot glavni vir krmne baze, ki daje voluminozno krmo za prežvekovalce, pri nas še ni dovolj izkoriščeno. Izboljšati moramo dosežanje skromne pridelke krme, zlasti pa odpraviti velike izgube že ustvarjenih hranilnih snovi med spravilom oz. konzerviranjem pridelka. V teh neizkoriščenih in izgubljenih hranilnih snoveh so rezerve za povečanje količin mesa in mleka.

Velike rezerve imamo še pri pašništvu, saj z njo izgubimo najmanj hranilnih snovi in je najcenejša poletna krma za živino. Ne bi smelo biti kmetije, ki je usmerjena v rejo krav molznic, da ne bi izkoriščala travnih površin za pašo, kjer so za to možnosti. Zima je najprimernejši čas, da si priskrbimo potreben material za ograje pašnika, če je le-ta postavljena, pa jo popravimo in zamenjamo dotrajane elemente, kajti spomladi nas lahko travna ruša hitro preseneti z intenzivno rastjo ter preraste pašno višino.

V Pomurju imamo predvsem razvito čredinsko pašo (6 do 9 čredink) z obročnim dodeljevanjem površine. Tako računamo, da 1 GVŽ (500 kg krava) v pašni sezoni potrebuje 0.25 ha travnih površin 1 a/dan). Če pa želimo na pašniku pridelati še dovolj sena za zimo, pa potrebuje 1 GVŽ 0.50 ha travnih površin.

Pri urejanju čredinskega pašnika je zelo težko določiti, koliko materiala potrebujemo za določeno površino, zato uporabljamo normative, ki so normirani glede na konfiguracijo terena.

Tabela 1. Material, ki je potreben za 100 m ograje:

Vrsta materiala	Ravno zemlj. kosi, kg	Valovito zemlj. kosi, kg
Nosilni koli	2	6
Vmesni koli	8	16
Nosilni izolatorji	20	44
Napenjalni izolatorji	6	10
Natezalci	4	6
Žične sponke	2	4
Žičniki	40	90
Žica	5	5

Iz preglednice je razvidno, da je poraba materiala za ograjo na valovitem terenu mnogo večja, kajti razgibanost terena zahteva gostejšo postavitev kolov, s tem pa tudi večjo porabo drugega materiala.

Koli morajo biti iz trdega lesa (hrast, akacija, kostanj), nosilni koli so nekoliko močnejši, postavljenih na vsakih 50 m (na ostrem zavoj) in kjer je ograja prekinjena zaradi prehoda (vrat) ali vodotoka. Vmesni koli so nekoliko tanjši, postavljeni na vsakih 10 m. Prej morajo biti impregnirani z ibitolom oz. odpadnim oljem ali pa jih ožemo. Vrhnji del kola naj bo poševno prirezan in impregniran.

Nosilni koli d = 150 cm, 0 = 15 cm,
Vmesni koli d = 150 cm, 0 = 10 cm,
Kole zabijemo 50 cm v tla, prvo žico pritrdimo na višini 45 cm od tal, drugo pa na višini 90 cm od tal.

Montaža nosilnih izolatorjev, žice in pašnega aparata.

Najprej moramo določiti višino žice na nosilnih in vmesnih kolih, na to višino pribijemo nosilni izolator z enim žičnikom (ne do konca), vstavimo žico v zarezo na nosilnem izolatorju (ga zasujemo za 90 stopinj) in pribijemo z drugim žičnikom (oba do konca).

Žica, ki jo uporabljamo za električno ograjo, mora biti dobro pocinkana in debela najmanj 2 mm, taka je dovolj vidna in močna.

Tabela 2. Glede na premer vsebuje kg žice naslednjo dolžino:

Količina v kg	Premer žice v mm	Dolžina v m
1	2.0	40.3
1	2.5	26.0
1	2.8	20.9
1	3.1	16.4

V Sloveniji imamo razne izdelovalce pašnih aparatov. V poštev bi prišli predvsem akumulatorski z možnostjo polnitve.

Pašni aparat dobro ozemljimo tako, da zabijemo tri 2 m dolge pocinkane cevi premera 20 mm v medsebojni razdalji 2 m in vsaj 10 m od najbližje ozemljitve električnega omrežja. Povežemo jih s pocinkano žico (premer 4 mm) na ozemljitev pašnega aparata. Strokovne nasvete lahko dobite pri svetovalni službi za Pomurje.

Kmetijsko svetovalna služba za Pomurje
Stanko Kapun, dipl. inž. agr.

Pregled kemijskih analiz krme v Pomurju

Pozimi v letih 1991/92 je KSS organizirala odvzem vzorcev osnovne krme in iz teh vzorcev so bili izračunani krmni obroki.

Vzorce so bili vzeti v Pomurju. Skupno je bilo vzeti in analiziranih 218 vzorcev, od tega 57 vzorcev mrve I. košnje, 16 vzorcev II. košnje, 97 vzorcev koruzne silaže, 28 vzorcev travne silaže in 20 vzorcev sil. kor. zrnja.

Zaradi finančnih težav smo naredili le potrebne analize za beljakovine in škrobno vrednost, od esencialnih mineralov pa smo odločili le Ca in P.

Rezultati in razprava

Tabela 1: Mrva I. košnja

	M. S.	Lj.	G. R.
n	23	16	18
suha snov (g/kg)	874.1	857.8	880.5
sur. beljakovine (g/kg)	85.6	109.2	111.9
sur. vlaknine (g/kg)	289.5	262.3	268.3
sur. maščobe (g/kg)	18.5	20.9	23.2
pepel (g/kg)	66.5	74.1	75.3
BES (g/kg)	414.1	391.3	401.9
preb. sur. beljak. (g/kg)	46.9	67.4	70.1
energija (SKV, g/kg)	285.6	335.7	351.5
NEI (MJ/kg)	3.82	4.21	4.39
kalcij — Ca (g/kg)	4.51	4.83	4.03
fosfor — P (g/kg)	2.09	2.74	2.76
razmerje Ca/P	2.38	1.79	1.91
ocena (točke)	45	66	67
ocena (kak, razred)	3	2	2

Povprečna sestava vzeti vzorcev mrve I. odkosa se precej razlikuje, in to po hranilni vrednosti. Hranilna vrednost pri travah je zelo odvisna od razvojnega stadija trav. Če kosimo, ko je trava v stadiju od konca latenja do začetka cvetenja, se hranilna snov močno zmanjša, to pa zaradi spremembe ogljikovih hidratov, delež težko prebavljivih ogljikovih hidratov (hemi celuloza, lignin) je večji in zato je tudi slabša prebavljivost. Mlado košena trava ima okrog 80 % prebavljivost organske snovi trava po cvetenju pa le 50 %.

Glavni kazalec hranilne snovi mrve je delež surove vlaknine. Če je ta pod 27 % pravimo, da je bilo pokošeno še v času začetka latenja, če pa delež surove vlaknine presega 30 %, je mrva izrazito slaba kakovost in prepozno košena.

Povprečna vrednost surove vlaknine in vzorcev mrve, z območja M. S. je 28,9 % iz ostalih občin pa 26 %, zaradi tega je vsebnost prebavljivih beljakovin v vzorcih z območja M. S. manjša za 48 % od povprečnih vrednosti PB ostalih občin. Ravno tako je manjša energija, in to za 22 %. Če izrazimo te hranilne snovi s količino mleka, bi krava lahko dala iz mrve na območju M. S. 0.78 l, iz mrve z območja G. Radgone in Ljutomera pa 1,16 l.

Vsebnost P je podobno kot navaja literatura okrog 2,6 g/kg. Precej manj pa je Ca, samo 4,5 g, v literaturi pa 5,6 g/kg.

To pomanjkanje Ca nas opozarja, da ga imamo v tleh premalo. Nujno bo apnjenje tudi na travnatem svetu.

Tabela 3: Koruzna silaža

	MS	Ljt.	Len.	GR
in	42	20	8	27
suha snov (g/kg)	304.3	304.6	293.1	304.0
sur. beljakovine (g/kg)	20.8	20.9	20.1	20.1

	MS	Ljt.	Len.	GR
sur. vlaknine (g/kg)	67.4	67.7	65.8	67.5
sur. maščobe (g/kg)	8.3	8.0	8.3	8.9
pepel (g/kg)	12.4	13.6	12.4	12.7
BES (g/kg)	195.5	193.9	195.5	194.9
preb. sur. beljak. (g/kg)	11.1	11.2	10.7	10.7
energija (ŠKV, g/kg)	188.6	186.9	181.1	188.7
NEL (MJ/kg)	1.99	1.98	1.91	0.2
kalcij — Ca (g/kg)	52	0.54	0.66	0.53
fosfor — P (g/kg)	54	0.61	0.42	0.59
razmerje Ca/P	1.01	0.90	1.35	0.90
ocena (točke)	63			
ocena (kak. razred)	2			

Kot vidimo iz tabele, so razlike v hranilnih snoveh minimalne, kar dokazuje, da znamo pridelati dobro koruzno silažo. Tudi SS je zadovoljiva, kar se kaže pri organskih kislinah, ki konzervirajo silažo, s tem pa je povezana tudi konzumacija silaže.

Do občutnih razlik prihaja pri mineralnih, predvsem je nižja vsebnost Ca. Ta bi moral znašati 1 g/kg, imamo pa ga komaj dobro polovico, kar nas spet opozarja na apnjenje.

Tabela 4: Travná silaža

	MS	Ljt.	GR
n	14	2	12
suha snov (g/kg)	372.7	378.6	342.7
sur. beljakovine (g/kg)	54.1	70.9	59.0
sur. vlaknine (g/kg)	96.0	81.2	81.7
sur. maščobe (g/kg)	18.1	15.6	16.7
pepel (g/kg)	41.1	53.6	41.2
BES (g/kg)	163.1	157.4	144.2
preb. sur. beljak. (g/kg)	34.5	52.7	40.3
energija (ŠKV, g/kg)	198.6	225.6	193.5
NEL (MJ/kg)	2.18	2.38	2.06
kalcij — Ca (g/kg)	2.14	2.69	2.83
fosfor — P (g/kg)	1.24	1.64	1.25
razmerje Ca/P	1.76	1.91	2.47
ocena (točke)		44	
ocena (kak. razred)		3	

Analiziranih je bilo 28 vzorcev travne silaže. Povprečna vrednost suhe snovi je 34–38 %, to je suha snov, pri kateri ni več izgub zaradi izcednega soka in tudi za fermentacijo je najbolj primerna. Če podrobneje analiziramo rezultate, vidimo, da od povprečja najmanj odstopa suha snov v občini Ljutomer.

Surova vlakna, ki so najboljše podatek o košnji in zaradi tega tudi o kakovosti, dokazuje da ima večina vzorcev nizek % surove vlaknine, saj se giblje med 22–26 % v suhi snovi. Zaradi nizkega % surovih vlaknin imamo višjo vsebnost prebavljivih beljakovin, ki se giblje med 92–139 g na 1 kg SS in energije 516–585 g/SS.

1 kg travne silaže zadostuje za od 0,75 do 0,87 l mleka, kar je zadovoljivo.

Kot vidimo iz amolizirane silaže, bi za povečanje mlečnosti morali krmiti več travne silaže. Tako bi dobili več cenenega mleka.

Tabela 5: Silirano koruzno zrno

	MS	Ljt.	Len.	GR
n	12	3	1	4
suha snov (g/kg)	636.7	626.0	663.9	639.1
sur. beljakovine (g/kg)	52.4	52.8	54.7	49.9
sur. vlaknine (g/kg)	25.8	27.5	6.7	24.7
sur. maščobe (g/kg)	29.9	26.3	30.8	31.5
pepel (g/kg)	8.6	14.7	8.3	9.0
BES (g/kg)	520.0	502.7	563.4	524.0
preb. sur. beljak. (g/kg)	35.7	35.8	39.2	34.1
energija (ŠKV, g/kg)	559.5	537.9	613.8	564.8
NEL (MJ/kg)	5.90	5.66	6.50	5.96
kalcij — Ca (g/kg)	32	2.23	23	03
fosfor — P (g/kg)	1.68	2.15	1.68	1.79
razmerje Ca/P	0.17	0.56	0.13	0.01

Suha snov pri tej vrsti silaže je dejavnih, ki v večini primerov na slabšo kakovost silaže. Kakovost je odvisna od suhe snovi koruznega zrna, ki ga siliramo, od mletja zrn tlačenja. Sušina silaže je po navadi nekoliko nižja od vhodnega materiala, saj prihaja med fermentacijo do izgub SS (sladkor razpade do CO₂ in H₂O). Na višini izgub in spremembe v sestavi krme med fermentacijo pa odlično vpliva SS krme, ki jo siliramo.

Hranilna vrednost te silaže je visoka, nas pa zanima obstojnost silaže, to pa se lahko oceni samo na podlagi vsebnosti kislin in zmožljivosti pufru.

Jože Puhan, dipl. inž. agr.

Prehod na poletno krmljenje krav molznic in plemenskih telic

Najcenejše mleko dobimo ob pomoči zelene krme, zato je potrebno čimprej preiti na krmljenje s to krmo. Najcenejša zelena krma je paša, ki jo pri nas žal še premalo izkoriščamo.

V Pomurju imamo čez 30 % travljenih površin, od tega je približno 10 % pašnikov, vendar se krave pasejo le na petih odstotkih površin. V zahodni Evropi, kamor mi želimo, si reje krav molznic brez paše ne privoščijo, ker je sicer predraga. Ob pravilni paši in dobro oskrbovanem pašniku dobimo enake količine hranilnih snovi kot pri drugih kmetijskih kulturah, predvsem beljakovin, ki jih dobimo s pašnika za 10 krav več kot pri pridelavi koruze. S pašo bi morali začeti zgodaj spomladi, ko je trava visoka 8–10 cm. Vendar moramo upoštevati, da nastanejo pri mladi zeleni krmi velike spremembe v sestavi in lastnostih obrokov. Sveža zelo mlada trava vsebuje le 12–16 % sušine, kar za uživanje krme ni idealno. Prav tako se zmanjša delež in spremenijo fizikalne lastnosti surove vlaknine. Zato se ob večjem deležu mlade trave v vampu spremeni razmerje med acetatom in propionatom in se praviloma zniža odstotek tols-

če v mleku. Zelo pa se poveča prebavljivost obroka in preskrba s surovimi beljakovinami, posebno z neproteinskim dušikom. Zaradi veliko vode v sveži krmi je blato krav mehko in pogosti so driskam podobni pojavi, ki močno povečajo izpiranje nekaterih elementov iz prebavnega trakta. Zato mlada trava ne prinaša v obroke dovolj energije, kar lahko povzroči probleme z zdravjem in reprodukcijo živali. Ti so lahko posebno resni, ko je prehod z zimskih obrokov na poletne prehiter in neumesten.

Da bi potekal prehod na delno ali izključno svežo krmo čim bolj brez težav, vključimo v obroke tudi hrano, ki dobro dopolnjuje mlado svežo krmo. V ta namen si pomagamo z dobro koruzno silažo, senom (ki je lahko tudi slabše kakovosti, vendar ne pokvarjeno), mletim koruznim storžem, suhim pesnimi rezanci in drugo energetsko bogato krmo ter mineralnimi dodatki. Oskrba z vitamini je ob paši in drugi zeleni krmi zadostna. Skratka, poskrbeti moramo, da je obrok sestavljen pravilno iz sušine, prebavljivih surovih beljakovin, energije, surovine vlaknine (ki bi je moralo biti v sušini vsaj 18 %), elemen-

tov, vitaminov in fizikalne strukture obroka. Vedno pred izpustom na mlado pašo ali pred krmljenjem mlade zelene krme pokladamo manjšo količino slabšega sena ali slame. Krmo z veliko energije pa dajemo navadno po paši, koncentrirano hrano pa ob molži.

Tudi ob poletnem krmljenju krav molznic ne smemo izpustiti elementov, predvsem fosforja, natrija, in mikromineralov. Od

mineralnih mešanic uporabljamo poleti mešanice, ki ne vsebujejo vitaminov, predvsem vitamina A, ki ga je v zeleni krmi dovolj. Take mešanice so navadno cenejše in prilagojene zeleni krmi. Pri nas sta znana kalmin in dobrodej letni. Živalim, ki dajejo veliko mleka, predvsem molznicam po telitvi, pa tudi v poletnih mesecih moramo dodajati koncentrirana krmila. Vendar morajo koncentrirati ob krmljenju z zeleno krmo vsebovati več energije.

V naslednjih tabelah je prikazanih nekaj poletnih krmnih obrokov

	Presušene krave	Krave v začetku laktacije	Krave v sredini in 2. polovici laktacije			
Mlada trava — paša						
Količina mleka kg	—	29	20	15	20	10
Zelena krma	40	70	70	60	60	60
Seno — otava	4	2	2	2	2	2
Žita	—	5	3	—	2	—
Mineralna mešanica	0,06	0,12	0,08	0,04	0,08	0,04
Starejša trava pred latenjem						
Količina mleka kg	—	25	20	15	20	10
Zelena krma	40	70	70	60	60	60
Seno	3	1	1	1	1	1
Žita	—	3	1	—	2	—
Min. mešanica	0,04	0,12	0,08	0,04	0,08	0,04
Trave v latenju						
Količina mleka kg	—	25	20	15	20	10

Primerjava plodnosti pri različnih tehnologijah reje krav

Primerjali smo plodnostne parametre pri dveh vrstah rej:

1. Vezana reja krav z Grabnerjevo verigo, brez paše, brez izpusta.

2. Vezana reja krav z Grabnerjevo verigo, v sezoni so krave na paši. Kratek opis tehnologij reje na Grabnerjev privez:

Krave so privezane na kratkem stojšču in srednjedolgem stojšču dolžine od 160 do 190 cm. Širina stojšča je 100–120 cm. Širina krmilne mize je od 100 do 150 cm, jasli od 70 do 80 cm, blatišča 50 cm in čistilnega hodnika od 120 do 150 cm. Pri sistemu reje na gnojevko so stojšča za krave krajša, in sicer od 160 do 170 m, za stojšči je rešetka, široka 80 cm, ali pomična rešetka na kotnih nosilcih (80 cm rešetke in 30 cm deske za regulacijo dolžine stojšča) in čistilni hodnik širine od 120 do 150 cm.

Pozimi imajo krave zelo podobne rejske razmere. Izbrali smo 8 rejcev. 4 rejci poleti pasejo krave, 4 pa ne. Paša naj bi ugodno vplivala na kondicijo krav, na boljšo obrežitev, preskrbo z vitamini itd.

Na osnovi podatkov, ki smo jih zbrali na kmetijah, smo analizirali čas do 1. osemenitve, čas med 1. in 2. osemenitvijo in čas od telitve do obrežitve.

Tabela 1:

Plodnostni parametri pri vezani reji brez paše

	Čas do 1. osemenitve	Čas med 1. in 2. osemenitvijo	Servis interval
n	29	25	15
$\bar{x}$	77 dni	45 dni	156 dni

n = število krav

$\bar{x}$ = povprečje izračunano za n-to število krav

Plodnostni parametri pri vezani reji v kombinaciji s pašo poleti

	Čas do 1. osemenitve	Čas med 1. in 2. osemenitvijo	Servis interval
n	33	20	21
$\bar{x}$	76 dni	42 dni	99 dni

Ugotovitve:

1. Čas do 1. osemenitve je pri obeh rejah predolg. Optimalni čas je od 45 do 65 dni.

2. Čas med 1. in 2. osemenitvijo je predolg (42–45 dni) in kaže na netočno in malomarno ugotavljanje prvega estrusa po pregonitvi (21 dni).

3. Servis interval od 99 do 156 dni je predolg. Že pri kravah, kjer traja servis interval nad 90 dni, je vprašanje, ali dobimo 1 tele letno ali ne.

Vseeno pa je razlika v servis intervalu 57 dni, kar kaže na prednost vezane reje v kombinaciji s pašo pred izključno vezano rejo. Pri paši in izpustu krav so prednosti, ki niso zanemarljive. Krave vsak dan opazujemo, hitreje ugotovimo tihe pojave, te so tudi izrazitejše, kot če so krave vse življenje privezane v hlevu.

Vse navedene ugotovitve kažejo potrebo po večletnih in natančnejših analizah plodnostnih parametrov pri različnih tehnologijah reje krav. Ni vseeno, če da krava v 3 letih 3 teleta ali pa samo 2.

Kmetijsko svetovalna služba:
Janez Lebar, dipl. inž. kmet.,
s sodelavci:

Branko Kornhauser, kmet. inž.
Franc Bencak, kmet. inž.
Štefan Kuhar, kmet. inž.

Zatiranje metljivosti

Metljivost je najbolj razširjena zajedavska bolezen govedu in drobnice. Povzročitelj bolezni je veliki metljaj. To je ploščat zajedavec, podoben bučni pečki ali akacijevemu listu. V dolžino meri do 3 centimetre. Na sprednjem širšem delu telesa ima razvit krpast trikotni privesek, na katerem sta dva priseksa.

Veliki metljaj živi v žolčevodih na jetrih, kjer tudi spolno dozori, živi približno tri leta. Metljaji so dvospolniki, samec in samica sta pravzaprav združena v en osebek.

Pred spolno zrelostjo mladi metljaji vrtajo po jetrnem tkivu in ga uničujejo, obsežne so tudi krvavitve v jetrih.

Največ metljivosti je pri govedu na rejskih območjih v dolinah večjih rek, ki poplavljaajo.

Škoda, ki jo povzroča metljivost, je zelo velika.

Metljave molznice dajejo za 10 do 15 % manj mleka, pri pitancih pa se prireja mesa zmanjša za 20 %.

Metljave živali driskajo, postanejo slabokrvne, hujšajo, dajejo precej manj mleka, pitanci pa slabo priraščajo. Rejci tudi opazijo, da živali ne menjajo zimске dlake.

Metljave živali se težko obrežijo, predvidevamo, da zaradi te bolezni izgubimo do 15 % telet.

Metljave živali so shirane, slabokrvne in pogosto tudi vodenične. Za metljivostjo živali tudi poginejo, drobnica pogine v 20 %.

Veliki metljaj izleže v nekaj letih približno 40.000 jajčec. Metljave živali izločajo jajčeca s svojimi iztrebki v okolje. Če jajčeca pridejo v vodo, se v njih razvije ličinka, ki je pokrita s številnimi migetalkami. Ko dozori (pri temperaturi 9,6 do 26° C), se na jajčecu odpre pokrovček, ličinka zaplava in si poišče malega blatnega polža ali mlakarja, v katerem se razmnoži v 1500 do 4000 repastih ličink. Te ličinke, cerkarije, zapu-

• INOKS •

JOŽE PAVLINJEK

Černelavci, d.o.o. Gorička 150
69000 Murska Sobota
tel: (069) 21-174, 24-829
telefax: (069) 21-174

Priporočamo se z izdelki za prevoz in shranjevanje vina in mleka iz nerjavečih pločevin:

- Cisterne z ovalnim grlom (prostornine do 30 tisoč l)
- Cisterne s plavajočo podnico (vedno poln sod)
- Barvne kovine: profili, cevi, loki, vijaki
- Pločevine: prokrom, medenina, baker, aluminij

	Presušene krave	Krave v začetku laktacije	Krave v sredini in 2. polovici laktacije				
Zelena krma	40	60	60	55	55	55	55
Seno	2	1	1	—	1	1	—
Žita	—	6	3	1	4	1	—
Mineralna mešanica	0,04	0,10	0,7	0,5	0,07	0,03	—

Trava s starostjo zgublja hranilne snovi. Zaradi tega kaže trave, ki jih ne pokrmimo mladih, prej pokositi in silirati ali posušiti za seno.

Poletne obroke zelena krma in paša lahko zelo uspešno dopol-

Tabela 3: Koruzna silaža
Vrsta krme

	kg krme za litrov mleka				
	12	16	20	24	28
Paša — mlada zelena krma	50	50	50	50	50
Koruzna silaža	8	8	8	8	8
Zrnje žit + olne tropine	—	1	2,5	4	6
Mineralna mešanica	—	0,03	0,06	0,12	0,15
Lucerna — črna detelja	50	50	50	50	50
Koruzna silaža	10	10	10	10	10
Seno	1	1	1	1	1
Oljne tropine	—	—	0,5	1	2
Mineralna mešanica	—	0,04	0,06	0,09	0,12

Če mineralnih mešanic poleti ne krmimo, bi morali obvezno dodajati živinsko sol od 30 do 90 g/dan. Molznicam, ki dajejo nad 25 l mleka, krmimo koncentrirano krmila po možnosti v 2—3 dnevnih obroki 2—3 kg na en obrok. Krmiljenje koncentriranih krmil v večjih količinah nanekrat se slabše izkorišča, kar lahko vpliva tudi na mlečno toščico. Tudi konzumacija voluminozne krme je večja ob pokladanju manjših količin koncentrirane krme.

Računamo, da molznica ob pokladanju 8—10 kg koruzne silaže in 1—2 kg sena poje še približno 50 kg zelene krme ali paše. S tem obrokom dobimo energije za 12—14 l mleka, kar je dovolj za presušene krave in molznice, ki ne dajo več od 14 l mleka. Za več mleka dodajamo predvsem molznicam po telitvi žitni zdrob, do 20 l mleka lahko tudi zdrobljen koruzni storž. Nad 20 l mleka pa dajemo koncentrirano krmila, ki vsebujejo za 2 do 2,5 l mleka prebavljivih surovih beljakovin in energije. Taka krmila sestavljamo iz 25—30 % oljnih tropin in 70—75 % zrnja žit. Ko nam zmanjka koruzne silaže in imamo na voljo le zeleno krmo ali pašo, krmimo do 25 l mleka le žitni zdrob in šele za več mleka dodajamo oljnih tropin (20—25 %) in žitnega zrnja (75—80 %) ali mešanico otrobov (40—50 %) in žitnega zrnja (50—60 %). V nobenem primeru pa ne smemo pozabiti na mineralne dodatke, predvsem natrij in mikromineralne, ki so nujno potrebni tudi ob poletnem krmiljenju krav molznic.

Minerale dodajamo v posebno korito, če so krave na paši ali v prosti reji, drugače pa mešamo med zrnje žit ali med druga koncentrirana krmila (2—3 %). Na-

njujemo s koruzno silažo, ki bi morala dopolnjevati zeleno krmo pretežni del leta. Silaže dajemo molznicam od 8 do 12 kg, odvisno od količin silaže, ki jo imamo. V naslednjih tabelah je prikazanih nekaj obrokov za krave molznice s koruzno silažo.

trij lahko dodajamo tudi v obliki lizalnih kamnov, ki vsebujejo tudi mikromineralne. Lizalne kamne namestimo v posebne nosilce ali jih s posebno žico privežemo v jasli za dve kravi skupaj.

Poletno krmiljenje plemenskih telic

Vzreja plemenskih telic je zelo pomembna, zato je prav, da ji namenimo posebno pozornost in omogočimo normalen razvoj. Najuspešnejša je srednje intenzivna reja, ko telice dosežejo v 1. letu starosti približno 50 % končne teže in v obdobju pred pripravitvijo priraščajo 600 do 700 g na dan.

Za srednje intenzivno vzrejo plemenskih telic lahko uporabljamo za prehrano večinoma voluminozno krmo, poleti predvsem pašo in drugo zeleno krmo, kar je tudi gospodarsko najugodnejše. Primerna intenzivna vzreja se kaže v prirastih in razvoju organov, ki zagotavljajo ne samo dobro rast, ampak tudi zdravje, plodnost in dolgo življenje. S prehrano lahko vplivamo na rast, čas spolne zrelosti, uspešno oploditev, razvoj plodu in na telitev ter na odpornost in mlečnost v poznejšem obdobju. Preveč intenzivna prehrana plemenskih telic povzroča, da so telice zamašene in imajo pogosto že pred telitvijo presnovne bolezni. Take telice je mogoče pripustiti nekoliko prej, ker so prej spolno zrele, vendar so zanje značilne težje telitve, plodnostne motnje in manjša mlečnost v naslednjih laktacijah. Preskromno krmiljenje telic pa so slabo razvite, zato jih pozneje pripuščamo in tako dražimo rejo. Poleg tega se pri takih telicah rade pojavljajo plodnostne motnje. Priporočamo tako intenzivnost vzreje, da telice priraščajo dnevno od 600 do 700 gramov na dan v vsem obdobju vzreje pred telitvijo. Tako dosežejo težo 360—400 kg v 16—17 mesecih starosti, ko so primerne za pripustitev.

Poleti je zelena krma za vzrejo plemenskih telic zelo primerna. Tudi hranilna vrednost je ustrezna. Zelo učinkovita je vzreja plemenskih telic na paši, zato bi ji morali nameniti večjo pozornost. Marsikje se premalo zavedajo, kako ugodno deluje paša na razvoj posameznih organov in udov, zlasti nog.

Do šestega meseca starosti plemenske telice običajno krmimo z ustrezno voluminozno krmo in doma pridelano močno krmo (zrnje žit, oljne tropine, mineralno-vit. dodatki), ki mora biti prilagojena potrebam telet v tem obdobju. Prehod na zeleno krmo mora biti postopen ne glede na starost telet. Zeleno krmo dodajamo postopno, vsaj 14 dni postopno povečujemo zeleno krmo, pri tem posebej pazimo, da je v obroku vsaj nekaj zelo dobrega sena ali otave. Tudi pašo v začetku omejujemo na manjše količine, do 10 kg na dan. Plemenske telice popasejo po enem letu starosti 20—25 kg paše. Plemenskim telicam na paši je treba omogočiti dostop do zdrave pitne vode in v začetku paše dodajati nekaj energetske krme, predvsem mlajšim telicam. Vsekakor moramo poskrbeti za dodatno krmiljenje telic tudi z min.-vit. mešanicami ali vsaj živinsko soljo. V drugem letu starosti, ko dosežejo plemenske telice težo 300 do 400 kg se sposobnost zauživanja zelene krme oziroma paše močno poveča, zato močna krma ni več, poskrbimo le za vodo in mineralne snovi, posebno natrij.

Tudi za visokobreje telice je paša idealna krma. Ob zgodnji spomladanski paši dodajamo zaradi obilice vode in majhnih količin vlaknine brejim telicam 2—3 kg sena ali 6—8 kg koruzne silaže. Prehod na mlado pašo mora biti tudi pri brejih telicah postopen. Ko je trava primerno visoka, je lahko tudi za breje telice edina krma, če je dovolj. Tehnika krmiljenja visokobrejih telic na paši in z zeleno krmo je enaka kot krmiljenje visokobrejih krav in je opisana v gornjem delu sestavka.

mag. Ernest Omar

KOVINOPLASTIKA

Pavlinjek ing. Štefan, ing. Irena

MURSKA SOBOTA, TEMLINOVA 4,

telefon 069/25-174, 21-903

POSODE ZA VINOGRADNIŠTVO, KMETIJSTVO IN INDUSTRIJO

Priporočamo se z našimi izdelki za spomladansko sezono:

- okenska cvetlična korita 40, 50, 60, 80 cm
- okrogla in oglata razna večja cvetlična korita
- plastični kompostniki
- modeli za vlivanje talnih in fasadnih plošč
- modeli za vlivanje betonskih cvetličnih korit
- plastična korita za samokolnice
- razne posode za kmetijstvo

Rejska zveza za svetlolisasto pasmo po enem letu

Leto dni od ustanovitve podružnic rejske zveze v Pomurju je za nami. Zato je prav, da prikažemo kratek pregled dela rejske zveze. Čeprav je bilo ob ustanavljanju rejskih zvez veliko ugovorov rejcev in strokovne službe, je bil vsaj pri nekaterih podružnicah precejšen napredek.

V Pomurju imamo 12 podružnic, ki tvorijo štiri društva rejskih zvez, pri vsaki pomurski občini pa je registrirano po eno društvo. Najmočnejše društvo je v občini M. Sobota, ki je sestavljeno iz šestih podružnic, in sicer podružnic v M. Soboti, Cankovi, G. Petrovcih, Prosenjakovcih, Beltincih in Bodoncih. Najmočnejša podružnica je v M. Soboti, ki šteje 230 članov, na drugem mestu je podružnica v Bodoncih z 207 člani, sledijo: Gl. Petrovci s 139 člani, Beltinci s 114 člani, Cankova s 96 člani in Prosenjakovci s 65 člani. Vendar število članov v določenih podružnicah ni odločilno za aktivnost podružnic rejskih zvez, saj je bila podružnica na Cankovi, ki je na petem mestu po številu članov, najbolj aktivna ne samo v občini M. Sobota, ampak v Pomurju. V podružnici rejske zveze na Cankovi so že v letu ustanovitve priredili zelo uspešno razstavo živine, ki je bila povezana z razstavo kmečkih dobrot gospodinje vasi Gerlinci. Podružnic rejskih zvez v Pomurju je še šest, pri vsaki občini po dve. Najmočnejše je selekcijsko društvo v občini Ljutomer, ki šteje 127 članov, potem v občini Lendava s 112 člani in občini G. Radgona, ki je na četrtem mestu v regiji s 100 člani.

Vse podružnice rejskih zvez imamo izvršne odbore, ki štejejo od 9 do 11 članov, odvisno od velikosti podružnice, vodijo pa jih predsedniki izvršnih odborov. Tajniške posle za podružnice opravljajo svetovalci, ki so povezani prek tajnika regijske zveze s predsedstvom.

Predsedstvo regijske rejske zveze za Pomurje je sestavljeno iz predsednikov podružnic in šteje 13 članov. Vodi ga predsednik zveze, ki ga neposredno izvolijo člani izvršnih odborov. V začetku tega leta, januarja in februarja, so bili občni zbori podružnic, kjer so bili izvoljeni delegati za skupščine društev pri posameznih občinah. Vsa društva so pri občinah tudi registrirana. To je bila tudi osnovna naloga občnih zborov podružnic. Na občnih zboreh je bila obravnavana pereča problematika v živinoreji, predvsem reprodukcije, zavarovanja živali, zdravstva ter prodaje mleka in mesa.

Velik problem pri kravah molznicah je reprodukcija. Povprečni poporodni premor je čez 130 dni, osemnemanje živali je vedno dražje, kakovost storitve

pa je na isti ravni, v nekaterih predelih celo nazaduje. Nekatere podružnice rejskih zvez zahtevajo umetno osemnemanje na domu za vsa območja, kjer je to izvedljivo. Na ta račun je bilo največ prppomb v cankovski podružnici, kjer se pojavlja vprašanje osemnemanja na domu že 2 leti. Zahteva članov je tudi boljše informiranje o kakovosti semena bikov in načinih odpravljanja plodnostnih motenj, ki naj bi bila učinkovitejša.

Veliko razprav je bilo o zavarovanju živali. Le-to je vedno dražje in manj učinkovito. Zato je razumljivo, da so se po posameznih območjih začele ustanovljati zavarovalne skupnosti, ki naj bi nadomestile organizirano zavarovanje pri zavarovalnicah. Po mnenju zavarovalnice vpliva na ceno zavarovanja predvsem drage veterinarske storitve in velik odstotek pogina živali. Kakorkoli že, zavarovanje živali bo potrebno rešiti in poceniti. Krava je vedno bolj iskana žival, njena vrednost zaradi zmanjševanja števila krav narašča in bo še naraščala. Lastniki živali so zaradi vedno večjega pomanjkanja sredstev v zelo težkem položaju, zato iščejo rešitve, ki so za njih primernejše. Rejske zveze so primerne organizacije, ki bodo morale reševati podobne probleme.

Odkup mleka je kljub velikim zalogam mlečnih izdelkov, predvsem mlečnega prahu, še dokaj zadovoljiv. Bilo je nekaj prippomb na izplačilo zaradi nizke tolsče mleka, vendar se zaradi vzrokov, ki vplivajo na tolsčo mleka, ne more obdolževati le Tovarna mlečnega prahu, ker je količina tolsče odvisna predvsem od načina prehrane krav molznic, na katerega pa TMS nima posebnih vplivov. Vznemirljiv je presežek mleka na drugih območjih Slovenije, kjer redijo krave mlečnih pasem in mleka več ne morejo prodajati iz Slovenije. Zato bo verjetno tudi pri nas prej ali slej potrebno rediti pasme, ki dajo poleg mleka še kakovostno meso. V Pomurju imamo simentalско pasmo, ki je kombinirana, zato je mlečnost precej nižja (od 3500 do 4500 litrov po kravi) in se verjetno presežka mleka ni treba bati.

O rajonalizaciji reke krav mlekaric ni treba posebej govoriti, saj se v Pomurju število krav letno zmanjšuje (od 700 do 1000). V letu 1985 smo imeli še približno 32.000 krav, danes jih je le še približno 25.500. Zgradili smo veliko pitališč, ki so prazna zaradi pomanjkanja telet.

Razprava o zdravstvenem stanju v Pomurju je bila na občnih zboreh dokaj kritična. Na vseh so bile omenjene zdravstvene storitve, ki so na dokaj nizki ravni. Predvsem na zboreh, ki se jih veterinarji kljub vabilom niso udeležili, je bilo veliko kritike na račun zdravstvenih storitev. Mne-

nje članov rejskih zvez je bilo, da bi bilo potrebno veterinarske storitve čimprej privatizirati. Cene teh storitev so visoke, zato rejci upravičeno zahtevajo, da so dobre. Na vseh občnih zboreh so člani precej kritično govorili o odnosu občinske uradne politike do kmetijstva, prav tako tudi o republiški politiki. Menili so, da na tako kmetijsko razvitem območju kmetje ne bi smeli ostati prepuščeni sami sebi in stihiji, prav tako menijo, da bi se glas kmetijskega ministra moral večkrat in močneje slišati, predvsem na tem območju, s katerega dobivamo hrano.

Če na koncu strnemo vsa mnenja, ki so bila podana na občnih zboreh, lahko ugotovimo, da je bila aktivnost članstva v letu 1991 dobra, posebno pri nekaterih podružnicah. Rejske zveze morajo združevati rejce goved lisaste pasme ne samo po območjih in občinah, temveč tudi na širšem območju regije in republike Slovenije. Rejci se združujejo predvsem zaradi rejskih ciljev in so si zadali naloge, da se izobražujejo prek svetovalne službe, ki novosti prenaša na čimveč naših kmetij. Vsi čutijo tudi potrebo, da se seznanijo z rejskimi rezultati pri naših sosedih. Opazna je tudi želja po tesnejšem sodelovanju z vsemi strokovnimi službami, ki kakor koli sodelujejo in vplivajo na doseganje boljših rejskih rezultatov.

Kmetijsko svetovalna služba
mag. Ernest Omar

Trgovina KOLMANIČ

KROG, Murska ulica 14, pri Murski Soboti, telefon: (069) 25-364

Vabimo vas na POMLADNI PRODAJNI SEJEM V GORNJO RADGONO v halo B od 31. marca do 4. aprila!

**20% ceneje
bomo prodajali:**

vhodna, garažna in notranja vrata ter okna, podstrešne stopnice in drugo.

Vabljeni na ugoden nakup na sejem in v trgovino v Krog!

stijo polža in zaplavajo v vodo. V zelo kratkem času (nekaj minut do polure ure) se pripnejo na rastline tik pod vodno površino, odvržejo rep in se obdajo z lupino, ki varuje mladega metljaja tudi po več mesecev.

Trajne oblike zajedavca, ki jih požrejo živali, imenujemo metacerkarije. Te oblike zajedavca ostanejo žive na senu tudi do 8 mesecev. Metacerkarije živali popasejo s travo vred ali pa se okužijo z njimi s pokošeno travo, v kateri so omenjene metacerkarije.

Mali mlakar živi v plitvi, stoječi vodi, prehranjuje se z algami, zato ga lahko najdemo tudi na ovlaženih prsti v neposredni bližini vode.

Največ metljavosti je proti koncu jeseni in v začetku zime. Pašne živali se okužijo po trajnejših padavinah v septembru. Šele takrat se namreč iz polžev sproščajo repate ličinke, ki se preoblikujejo v trajne oblike — metacerkarije. V tem času se lahko polži širijo na poplavljenih območjih in prenašajo bolezen.

Zelo veliko metljavosti je v letih z obilo padavin.

Bolezen potrdimo z ugotovitvijo jajčec velikega metljaja v iztrebkih v laboratorijih veterinarskih zavodov.

Bolezen zatiramo z zdravljenjem obolenih živali, z zatiranjem polžev in nekaterimi drugimi ukrepi.

Novembra ali decembra zdravimo vse oboleni živali v hlevu. Učinek teh zdravil je boljši pri mladih živalih, ki še nimajo zelo prizadetih jeter. Med dajanjem nekaterih zdravil mleko ni primerno za prehrano ljudi nekaj dni, kar je treba upoštevati.

Na rejskih območjih, kjer je veliko metljavosti, je treba opraviti še drugo zdravljenje pred pašo.

Učinkovita zdravila dobimo pri veterinarskih zavodih.

Polže trajno osamimo s pašnih in košnih površin, če jih uredimo tako, da na njih ni stoječe vode in da jih ne ogrožajo poplave. Pravimo, da površine hidromelioriramo.

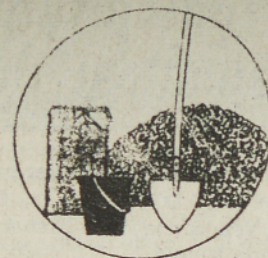
Nekatere površine lahko tudi rejci sami uredijo tako, da stoječo vodo speljejo po jarkih ali glohljih brazdah v rečna korita ali melioracijske zbiralne jarke. Zelo učinkovito je tudi krtičenje.

Siliranje trave uničuje metacerkarije.

Rejci naj ne gnojijo poplavljenih pašnikov z gnojevko ali svežim gnojem, saj so v njej številna jajčeca velikega metljaja.

Kmetijska svetovalna služba za Pomurje
Viktor FRAS, kmet. inž.

VRTNI LEKSIKON

DA BO VAŠ VRT V VSEH LETNIH ČASIH ŠE LEPSI

Imate vrtiček okrog hiše ali krpico zemlje kje na robu mesta, ki vam pomeni hkrati zdravo rekreacijo in možnost, da sami pridelate nekaj zelenjave, sadja in pisanega cvetja?

Da vam bosta delo na vrtu in pridelek zares v veselje in zadovoljstvo, gotovo potrebujete nekaj osnovnih napotkov za obdelovanje. Naši jih boste v knjigi

Petre Michaeli-Achmühle
VRTNI LEKSIKON

Priročnik prinaša obilico podatkov, nasvetov in napotil za ljubiteljskega vrtnarja o obdelovanju zemlje, gnojenju, orodju, oblikovanju vrta, gojenju najrazličnejših rastlinskih vrst, boleznih, škodljivcev in pomoči proti njim, časih škropljenja in še marsičem — praktično, razumljivo in strokovno zanesljivo, vendar brez odvečne teorije, jedrnat in vendar dovolj izčrpno in tudi nazorno ilustrirano z risbami in barvnimi prilogi.

350 strani
Format 17,5 x 21,5 cm
Risbe, barvne fotografije
Izide aprila 1992

Že imate KARTICO UGODNOSTI DZS d.d.? V tem primeru boste dobili knjigo za 5% ceneje. Če pa je še nimate, označite to na naročilnici in pošlajte Vam jo bomo, račun pa bo že tokrat ustrezno nižji.

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Državna založba Slovenije d.d., Dejavnost knjižnega založništva, Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

NAROČILNICA VESTNIK 3

0650

2

DA, naročam knjigo Petre Michaeli-Achmühle VRTNI LEKSIKON po prvi prednaročniški ceni 3.293,00 SLT, ki velja do 30. 4. 1992.

Knjigo pošljite po izidu v aprilu 1992 na moj naslov, kupnino pa bom poravnal(a) po prejemu računa in položnic

☐ v enkratnem znesku

☐ v ... mesečnih obrokih brez obresti (najmanjši znesek je 1.000,00 SLT, obroki pa so največ 3)

Imetnikom kartice ugodnosti DZS d.d. priznavamo 5% popusta.

Št. kartice ugodnosti DZS d.d.

☐ želim prejeti kartico ugodnosti DZS d.d.

Za vse morebitne spore je pristojno sodišče v Ljubljani.

Datum:

Podpis:

Ljubljana, marec 1992

PROMETNI DAVEK JE VRAČUNAN V CENO

NE POZABITE SHRANITI RAČUNA, SAJ BOSTE STROSEK ZA TA NAKUP LAHKO UVELJAVILI KOT DAVČNO OLAJŠAVO

Prilimek

Ime

Ulica (ali vas), številka

Naziv pošte

Poštna številka

Zaposlen(a) pri (naslov)

Enotna matična številka iz osebne izkaznice

Izdane pri

Škropilni program za vinsko trto — 1992

PRIPRAVEK IN ČAS	ŠKODLJIVCI IN BOLEZNI	OPOMBA
a) fenofaza c in d Folidol olje ali Oleoekalux ali Cosan	akarinaza in erinoza	
b) fenofaza d in e Thiodan ali Neoron fenofaza C3 Apollo ali Nissuron	akarinoza rdeča sadna pršica	
c) Pogankji dolgi 8—10 cm Antracol ali Folpet ali Dithane M-45 ali Euparen Cosan ali Karathane wp	rdeči listni ožig oidij	
I. Škropljenje proti peronospori (poganjki dolgi 40 cm konec maja, začetek junija) Antracol ali Folpet ali Euparen ali Polyram combi ali Dithane M-45 Cosan ali Pepelin ali Karathane	peronospora oidij	Po napovedi prognostične službe!
II. Škropljenje pred cvetenjem Bayleton AC ali Galben M ali Mikal B ali Ridomil MZ 72 ali Sandofan F		
Folicur 250 EC ali Dorado ali Systhane EC 12 ali Folicur + Euparen ali Rubigan ali Topas 100 EC	peronospora oidij	
III. Škropljenje po cvetenju Ista sredstva kot pri 2. škropljenju.	peronospora	
Cosan ali Pepelin ali Karathane	oidij	
IV. Škropljenje (jagode se razvijajo) Folpet ali Euparen ali Dithane M-45 ali Antracol Folicur 250 EC ali Dorado ali Systhane EC 12 ali Folicur — Euparen ali Rubigan ali Topas 100 EC	peronospora oidij	
V. Škropljenje proti peronospori (konec julija) Bakreni antracol ali Bakreni euparen ali Cupramix ali Bakreni folpet ali Folicur — Euparen Cosan ali Karathane WP Reldan ali Basudin ali Zoolone ali Fenitrothion + Dipterox ali Ofunack ali Nomolt	peronospora oidij grozdni sukači	
VI. Škropljenje proti peronospori Bakreno apno ali Kupropin Cosan ali Karathane Ronilan ali Rovral ali Kidan ali Sumico ali Silbos	peronospora oidij siva grozdna plesen	

PRI ZADNJEM ŠKROPLJENJU OBVEZNO UPOŠTEVAJTE KARENCO!
PRED UPORBO VSAKEGA ŠKROPIVA PREBERITE NAVODILO!

Za predpomladansko škropljenje velja, da ga moramo izvesti z oleo — pripravki (na bazi mineralnega olja) v času, ko so očesa nape-ta in iz njih gleda volna (fenofaza C).

Ce smo to zamudili, uporabimo proti rdeči sadni pršici neoron, thidan, mitac ali apollo v fenofazi D. E.

S thiodanom lahko škropimo v maju tudi 2-krat, kar pa pripomo-re k zmanjšanju populacije, (akarinoze).

Rdeča sadna pršica je pri nas nevarna samo v začetni fazi. Skro-pimo pa na podlagi ugotovitev oz. pri pregledu rozg, in če najdemo 6 jajčec ali več, je prag presežen.

RDEČI LISTNI OŽIG

Ce imamo problem z rdečim listnim ožigom, vinograd v popol-nem mirovanju poškopimo z MODRO GALICO, ki ji dodamo še cu-prablau Z.

ZEMLJEMERKA IN JAJČASTI RILČKAR

Proti njim uporabljamo insekticid ZOOLONE.

PERONOSPORA

Za vse sistemeke, ki jih uporabljamo proti peronospori, velja, da jih uporabljamo letno 2-krat izjema je le pri MIKALU, ki ga moramo uporabiti 3-krat zaporedoma v sezoni.

Za škropljenje proti peronospori se priporoča naslednji vrstni red:

1. uporaba organsko kontaktnih fungicidov (Antracol, Folpet, Euparen, Polyram combi, Dithane M-45)
2. nato dve škropljenji s sistemiki (Ridomil MZ, Sandofan F, Mikal B Sandofan C, Galben M, Antracol combi)
3. škropljenje z organsko kontaktnimi fungicidi + baker (Cu) (Bakreni antracol, Bakreni euparen, Bakreni folpet, Cupramix)
4. Cu-pripravki (Bakreno apno, Kupropin, Champion, Cupra-blau Z)

OIDIJ

Predlog uporabe fungicidov proti oidiju vinske trte:

1. žveplo (cosan, pepelin)
2. sistemski fungicidi (Folicur 250 EC, Dorado ...)
3. žveplo — čas cvetenja
4. sistemski fungicidi
5. sistemski fungicidi (v tem času je obvezna uporaba sistemikov, ker je velika možnost oidija)
6. žveplo
7. Karathane ali žveplo

Eno od priporočil je tudi, da je najbolje uporabljati sistemeke fungicide proti oidiju takrat, ko uporabljamo sistemeke proti perono-spore. Kljub temu pa ne smemo pozabiti na cosan, ki zaviralno deluje na pršice (akarinoza, erinoza) in na karathane WP, ki ima dobro aka-ricidno delovanje.

Ce smo imeli v lanskem letu problem z oidijem, lahko škropimo s cosanom v času, ko so mladice dolge 5—10 cm.

COSAN naj bo v 1 % koncentraciji in poleg naj se ne uporablja pripravek na osnovi bakrata.

SIVA GROZDNA PLESEN

Za gnilobo pecljevine še pred-cvetenjem je glavni problem pre-bujna rast ali previsok odmerek dušika.

Proti sivi grozdni plesni škropimo samo 2-krat in sicer:

- v času, preden se jagode v grozdju strnejo
- ko se jagode prične mehčati

Ne uporabljajmo DIKARBOKSIMIDOV (Ronilan, Rovral, Ki-dan) v eni sezoni več kot 2-krat.

Euparen in folpet, ki ju uporabljamo proti peronospori, delujeta tudi na sivo grozdno plesen. Zaradi vpliva na vrenje ju lahko upora-bljamo samo do konca avgusta.

GROZDNI SUKAČI

Vztraja se pri enkratnem škropljenju proti grozdnemu sukaču s primernimi insekticidi (Reldan, Basudin ...).

KMETIJSKA SVETOVALNA SLUŽBA:
Marika FEHER, inž. agr.

Ob obnovi vinograda

V naši vinorodni deželi imamo težke razmere za razvoj vinogradništva, zato pa toliko večje možnosti za pridelavo kakovostnih in vrhunskih vin. Najbrž se vse premalo zavedamo, kako veliko bogastvo se skriva na teh naših vinogradniških površinah, v naših vrhunskih sortah. V nasprotju z navedenim pa imamo pri nas vse več praznih, odličnih leg, kjer bi lahko pridelali vina vrhunske kakovosti. Le katera država ne bi znala izkoristiti naravnih danosti in se postaviti ob bok boljšim? Obno-

tudi nazadujejo. Pomoč države pri ureditvi novih vinogradov bo več kot potrebna. V vseh naprednih vinorodnih državah obnovo izdatno materialno podpirajo, še posebno za pridelavo kakovostnega vina za izvoz.

Za obnovo se mora vsak človek temeljito pripraviti, zato se posvetujemo in iščemo znanje ter izkušnje. Novi nasad naj bi dajal velik in kakovosten pridelek, predvsem pa povečal dohodek. Vinograd se obnavlja samo

enkrat v eni generaciji. Obnavljati bo v prihodnje veliko breme, sploh pa če vinograd ne bo dajal rednega in kakovostnega pridelka. Nepovratna sredstva (ki jih želi vsak izkoristiti) niso zanesljivo zagotovljena za obnovo v prihodnje. V mnogih primerih želi marsikdo obnoviti čimveč vinograda neplanirano, ne da bi bil na to materialno in fizično pripravljen. Paziti moramo, da naša pridelava ne bo predraga, da bo kakovost vrhunska. Le s tem bomo lahko ostali v konkure-

cnem boju za kupca, ker šele ob prodaji lahko rečemo, da smo delali oziroma obdelovali vinograd (ne samo za sebe) za dohodek.

KAJ BOMO STORILI PRI LETOŠNJEM SAJENJU?

Zanesljivo, da na kakovost cepljenk letos ne moremo več vplivati. Pomembno je, da jih negujemo do sajenja, predvsem pa, da jih posadimo na najboljši možni način. Tla morajo biti optimalno pripravljena, ne premočra in ne prehladna. Čas sajenja naj bi bil v naših razmerah med 20. aprilom in 10. majem. Trsna cepljenka naj bo kakovostna, domačega izvora, parafinirana in klonska.

Sadilno jamo najbolje naredimo ročno, dovolj veliko, da organsko gnojilo (hlevski gnoj) ne pride preblizu površine. Pred sajenjem cepljenki obrežemo korenine (10–20 cm), razkužimo s 3% cosanom in jo 24 ur namakamo v vodi. Pred sajenjem pomočimo korenine v zmes (1/3 vode, 1/3 ilovice, 1/3 kravjeka), da se jih oprime. Sadimo tako, da je cepljeno mesto 5–7 cm nad površino. Ob sajenju ni priporočljivo dodajati v sadilno jamo nobeno mineralno gnojilo zaradi širitve (razvoja) koreninskega sistema rastline, saj se v tem primeru korenine ne širijo iz sadilne jame. Cepljenko nato okrog in nad koreninami dobro potlačimo, in če je potrebno, zalijemo. Čeprav je cepljenka parafinirana, ne bo odveč, če jo zagnemo.

Priporočila za oskrbo

V prvem letu vzgajamo le dve najboljši rastoči mladiki, ju negujemo (agrotehnični in ampelotehnični ukrepi ter zaščita). Ker v zadnjem času ne govorimo več o obdelavi vinogradniških tal, ampak o oskrbi, ni v naših podnebnih razmerah odveč razmišljati o negi vinogradniških tal oziroma o zatavljanju.

GNOJENJE

Najpomembnejše naj bi bilo upoštevati okolja. S tem se pojavi na prvem mestu gospodarnost pridelave, v drugi vrsti pa tudi gnojenje-kakovost. Torej več gnojenja — večji pridelek — slabša kakovost.

Kako doseči te cilje?

Vsem je končni cilj dobiček, to je razlika med prihodki in odhodki, ki je tudi zahtevan in se uporablja kot merilo uspešnosti in gospodarnosti.

Kateri mehanizmi vodijo do teh ciljev?

— na prvem mestu je odvzem zemlje za pedološko analizo analizira se P, K, Mg, humus),

z analizo zemlje se potrebnega dušika ne da določiti,

potreba po dušiku, ki se določa v vinogradu, je 50–70 kg čistega dušika, dodanega v enem ali dveh obrokih,

— v zadnjem času se uporablja (uvečjavlja) Nmin — analiza za ugotavljanje nitrata dušik v tleh,

— metoda se izvaja, ko so mladike velike od 20 do 30 cm in na osnovi podatkov (analize) je možno določiti primerno gnojenje z dušikom,

— najvažnejše pa je določiti razmerje med rodnostjo in rastjo, kar je zelo težko.

Stanko KLANJŠEK, kmet. inž.

EMONA KRMILA

Zakaj ne bi sami pripravili pravilno uravnoteženega obroka za svoje živali in s tem prlhranili nekaj denarja? Z uporabo naših NOVIH proizvodov iz programa SUPER in mineralno – vitaminskih dodatkov je to otročje lahko.

Ponujamo vam:

1. PROGRAM SUPER

- **K – 34 – SUPER**
Beljakovinsko – vitaminsko – mineralni koncentrat, namenjen za prehrano krav molznic.
1 kg tako pripravljene krme zadošča za vse potrebe krav za proizvodnjo 2 do 2,5 kg mleka.
- **BIK – PIT – 34 – SUPER**
Beljakovinsko – vitaminsko – mineralni koncentrat za pitanje govedu od 200 kg žive teže naprej.
- **NSK – 30 – SUPER**
Beljakovinsko – vitaminsko – mineralni koncentrat za kokoši nesnice.
- **BRO – 40 – SUPER**
Beljakovinsko – vitaminsko – mineralni koncentrat za piščance brojlerje za ves čas reje. V celoti nadomešča BRO – starter in BRO – finiše.
- **BEK – 36 – SUPER**
Beljakovinsko – vitaminsko – mineralni dodatek za pitanje prašičev, težkih 25 do 110 kg.

2. PROGRAM MINERALNO – VITAMINSKIH DODATKOV

- Bovisal mineralno – vitaminski dodatek za govedo
- Solnik lizalni kamen za govedo
- Rudninka mineralno – vitaminski dodatek za prašiče

Ali že veste, da se lahko za pomoč pri sestavi obroka obrnete na našo tehnološko službo?

Poskusite!

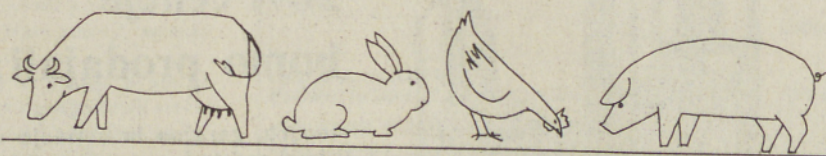
Obrnite se na telefon: (061) 101 356 in zahtevajte tehnologa.

Emona TOVARNA MOČNIH KRMIL

Ljubljana, Kavčičeva 72

61000 LJUBLJANA

tel: (061) 448 769, 101 356

Poletna obdelava tal

K poletni obdelavi sodi predvsem okopavanje posevkov, osipavanje in zastiranje tal. Osipavanje ugodno deluje na razvoj koreninskega sistema in gomoljev (krompir) in zmanjša možnost poleganja pri stročnicah in kapusnicah, za osipavanje je hvaležna tudi paprika. Kadar tla ne zastiramo, je potrebno okopavanje, da preprečimo rast plevelom, zrahljamo in prezračimo zemljo in uničujemo skorjo na površini tal ter tako preprečimo izhlapevanje talne vlage — osuševanje tal. Vlogo v tleh dobro ohranjamo tudi v sušnih poletnih mesecih, če jih zastiramo s folijo ali rastlinskimi ostanki. Sončno sevanje, veter, dežne kaplje in drugi škodljivi vplivi kvarijo sestavo tal, uničujejo delovanje koristnih drobnoživk (mikroorganizmov) v tleh in s tem slabšajo rodovitnost tal. Zaradi naštetih negativnih vplivov je tla pripo-

ročljivo zastirati. Tla pod zastirko so godnejše, ohranijo rahlost, vlažnost, zračnost, poleg tega pa je tudi pospešeno delovanje bakterij in drugih drobnoživk. Rastlinska zastirka je tudi vir hrane za deževnike, ki rastlinske ostanke prek svojih prebavil pomešajo z zemljo in tako tvorijo humus. Vrtna tla lahko dodamo na listjem, posebno robidovim in malinovim, ki mu lahko dodamo na drobno narezane veje in nekaj komposta. Zastiramo lahko tudi z drobno narezano slamo ali pokošeno travo, ki mora biti uvela, da ne gnije. Na prvi poljini lahko zastiramo tudi s kompostom in preperelim hlevskim gnojem. Pred zastiranjem tla prerahljamo. Na težkih glinastih tleh moramo počakati, da se tla dovolj ogrejejo in jih šele takrat zastiramo, drugače ostanejo dalj časa hladna, kar bi zaviralo razvoj rastlin.

Kmetijska svetovalna služba
Zita Novak, dipl. inž. agr.

Pridelovanje zelenjave na vrtu — kolobar

Na vrtu gojimo na majhni površini veliko vrst in sort zelenjave. Če želimo imeti obilne in zdrave pridelke, moramo skrbeti za plodna tla, sejati zdravo seme in upoštevati kolobar — vrstenje posameznih vrtnin. Z vrta pobereemo z zelenjavo veliko hranilnih snovi, ki jih vračamo v zemljo v obliki organskih in mineralnih hranil. Nekatere vrtnine, npr. korenovke in čebulnice, ne prenašajo gnojenja s hlevskim gnojem, medtem ko plodovke in kapusnice dobro uspevajo v gnojni zemlji. Zato ognojimo s hlevskim gnojem (ta mora biti dobro dozorel, še boljši pa je kompostiran) le polovico vrta, drugo polovico pa gnojimo s kompostom in poapnimo (če so tla kisla).

Glede na potrebe hranil razdelimo zelenjavo v tri skupine. V prvi so tiste, ki potrebujejo največ snovi, gnojeno zemljo (zeljnata zelenjava, krompir, kumare, buče, zelena, por, paradižnik, rabarbara). Zanje zemljo pognojimo že jeseni.

V drugo skupino spadajo manj zahtevne rastline (korenje, pesa, redkvice, čebula, cesen, solata, špinata, kolerabice). Tem zadostuje dodatek komposta. V tretjo skupino pa štejemo zelenjavo, ki je najmanj zahtevna (grah, fižol). Njene korenine zemljo obogatijo z dušikom.

Na izločino sadimo: jagode, rabarbaro in zdravilne zeli — začimbe.

V zelenjavnem vrtu moramo kolobariti, zato te tri skupine rastlin menjavamo, in sicer: prvo leto najzahtevnejše, drugo leto pridejo na ta prostor rastline iz druge skupine, tretje leto pa fižol in grah. Tako smejo rastline priti na isto mesto šele po štirih letih, da se izognemo boleznim in škodljivcem.

Posamezne vrtnine boljše uspevajo, če so sejane skupaj z drugimi vrstami v tako imenovanih mešanih posevkih. Na isto gredo lahko posadimo npr. čebulo in korenček (čebula odganja korenčkovo mu-

ho, korenček pa čebulno), zeleno s kapusnicami (odganja kapusovega belina). Prednosti setve mešanih kultur na skupnih gredah so: boljša izraba zemlje, boljša rast, zmanjšana izpostavljenost boleznim in škodljivcem, manjše enostransko izčrpavanje tal in boljše zasenčenje zemeljske površine z vmesnimi kulturami.

Kmetijska svetovalna služba
Ivanka Donko, inž. agr.

Koristne živali na vrtu

V domačem vrtu se izogibamo kemičnim pripravkom za zatiranje škodljivcev, zato moramo poskrbeti za naravno zaščito tako, da koristne živali privabimo na vrt. Najpogostejši naravni sovražniki škodljivcev naših vrtnin so:

NETOPIR

lovi žuželke, ki jih ptice ponavadi ne marajo, to so dlakave gosnice, majski hrošči, pedici, sovke in zavijači.

KRT

čepav je včasih v nadlego, je koristen, ker se hrani z ogrci, sovkami, stonogami in mravljami.

ROVKA

(podobna je miši) ponoči lovi polže in škodljive žuželke.

PTICE

so koristne za vrtnarje, ker uničujejo veliko škodljivih žuželk. Posebno koristne so sinice, taščica, lastovka, detelj, žolna. V vrtu poskrbimo za njihovo zatočišče (drevesa, grmovnice, žive meje) in jim uredimo napajalnike z vodo, ki naj ne bi bili globlji od 5 cm.

MARTINČEK

in druge kuščarice se hranijo z žuželkami, gosnicami, črvi, polži in kobilicami. Tudi slepec spada med kuščarje in je v vrtu koristen.

ŽABE

in krastače se hranijo s polži, mravljami, gosnicami in drugimi žuželkami, zato jim v vrtu uredimo mlakužo, če ni v bližini nobene mlake.

Naravni sovražniki ušem in manjšim žuželkam so BRZCI, TANČICARICE, POLONICE, TREPETALKE, STRIGALICA, NAJEZDNICI IN GOZDNE MRAVLJE.

Kmetijska svetovalna služba
Zita Flisar-Novak

Zelenjavni vrt

Vrt je zadnji zemeljski oblesk izgubljenega raja. Obsega majhen miren svet pisanih cvetlic in dišečih zelišč, zelenjavnih gred in sadnih dreves. Na omejenem prostoru uresničuje človeku svoj sen o življenju z naravo; za varovalnimi živimi mejami najde zavetje, lahko se spočije in v igri sprosti. Cvetice in drevesa gasijo njegovo žejo po naravni lepoti; s solatami in jabolki dobi na svojo mizo zdrave delikatese.

V mitičnem vrtu Eden so živeli ljudje, živali in rastline v nemoteni harmoniji. Po izgonu iz raja švigajo povsod po svetu visoki plameni nevoščljivosti in sovraštva. Iz prvotnega sožitja je nastalo ogorčeno nasprotovanje. Čedalje več ljudi se zato sprašuje: Ali ne morem vsaj v svojem lastnem majhnem vrtu ustvariti oazo miru in harmonije? (iz knjige Biovrt Marie Luise Kreuter)

Vrtnarjenje nas povezuje z naravo, saj z opazovanjem rasti in razvoja rastlin spoznavamo naravne zakonitosti, in če nam uspe gojiti rastline naravi prijazno, nas le-ta poplača s polno košaro darov. V zadnjem času veliko slišimo o tako imenovanem biovrtu in bioloških načinih vrtnarjenja. Kaj to pomeni? Zakaj moramo poudariti biološko — naravno, ko pa vsi vemo, da se zelenjava, pa tudi vsa druga hrana lahko prideluje le po biološki poti. Umetno — sintetično se hrana vsaj zaenkrat še ne more pridelati. Za pridelovanje hrane je potrebno imeti zemljo, zdravo čisto zemljo, katere je zaradi vedno večje urbanizacije (gradnje naselij, cest, tovarn) in industrializacije čedalje manj. Največji problem pa je, da je zaradi majomarnega odnosa ljudi do zemlje le-ta vedno bolj zastrupljena z naravi (živim bitjem) škodljivimi snovmi (izpušnimi plini in odplake iz industrije, promet, dosti-

krat tudi nepravilna uporaba raznih kemičnih sredstev). Življenje vseh živih bitij (ljudi, živali in rastlin) lahko poteka le v nezastrupljeni naravi — naravnem okolju. Zato naj bi prevladal klic življenja — BIO — kot opozorilo, da naravo moramo znati tudi ohranjati, ne samo izkoriščati.

Vsak domač vrt je lahko in naj bi tudi bil biovrt.

Biovrtnarstvo ne pomeni samo nedovoljene rabe kemičnih pripravkov za varstvo rastlin in rudninskih gnojil, ampak zahteva od vrtnarja dobro poznavanje dejavnikov, ki pozitivno in zaviralno vplivajo na rast in razvoj rastlin, pa tudi na lastnosti posameznih vrst rastlin in razmere za njihovo uspevanje. Pri pridelovanju zelenjave moramo upoštevati tudi škodljive vplive na rastline, kot so neugodne vremenske razmere, bolezni, škodljivci, pleveli, slaba sestava tal, škodljivost industrijskih plinov in prometa, kar zahteva tudi od ljubiteljskega vrtnarja, da spozna procese v naravi in prilagodi vrtnarjenje različnim razmeram v vrtu. S pravilno obdelavo in gnojenjem, pravišnim koledarjem in izbiro sorte lahko dejavnike, ki zaviralno vplivajo na rast rastlin, močno zmanjšamo in uspeh na biovrtu je zagotovljen.

Prizadevati si moramo, da z vsemi obdelovalnimi ukrepi pomagamo zemlji, da postane živa, dogajanja v naravi pa uravnovežena. Kajti le v tleh, ki so polna življenjskih procesov, se rastlina zdravo razvija. Taka rastlina je odporna, polna življenjskih moči in ohranja tudi zdravje ljudi, ki se z njo hranijo.

Kmetijska svetovalna služba
Zita Novak, dipl. inž. agr.

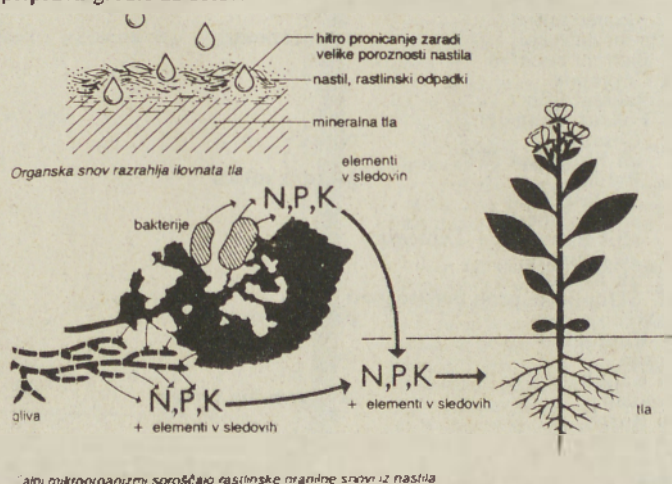

Lastnosti in obdelava tal

Za uspešno vrtnarjenje je potrebno dobro poznavanje lastnosti tal, kajti rastlinam so tla življenjski prostor, dajejo jim hrano in vodo. Rastline dobro uspevajo le v zračnih, humusnih tleh, ki so dovolj vlažna in se hitro segrejejo. Za rast vrtnin so najprimernejša srednje težka glinasto ilovnata tla, ki so dovolj prepustna, ki jih je lahko obdelovati in imajo veliko hranil. Lahka peščena tla so zaradi večjega izpiranja običajno siromašnejša in ne zadržujejo vlage, zato jim moramo dodajati humus v obliki hlevskega gnoja ali komposta, poleti pa jih je priporočljivo zastirati zaradi ohranjanja vlage. Tudi težka glinasta tla niso najbolj primerna za gojenje vrtnin, ker so slabo zračna, težka za obdelavo in imajo v tleh malo življenja. Za izboljšanje rodovitnosti jim moramo dodajati humus.

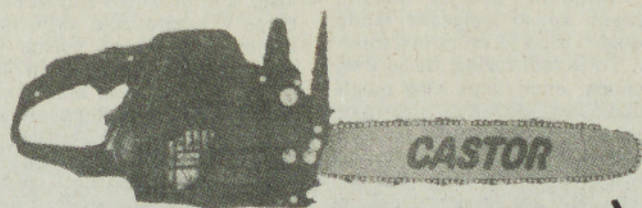
Rodovitnost tal je poleg lastnosti tal in vsebnosti humusa odvisna tudi od življenja v tleh. Živi mikromezo- in makroorganizmi v tleh razkrajajo organsko snov, ostanke rastlin v ponovna rastlinska hranila, mešajo in rahljajo zemljo ter jo bogatijo s humusom. Ker pa je življenje v tleh odvisno od toplote, zraka in vode, založenosti tal s hranili in kislosti tal, je za ohranjanje in izboljšanje rodovitnosti tal pravilna obdelava zelo pomembna. Z obdelavo tla zrahljamo, prezračimo in otoplimo. Srednje težka in težka tla prelopatamo jeseni, da se vpije zimska vlaga in mrzaz zdrobi grude. Lahka peščena tla naj bi bila čez zimo pokrita z rastlinsko odejo (zasejana z ozimnimi vrtninami ali z rastlinami za zeleno gnojenje) in prelopatana spomladi. K spomla-

danski obdelavi tal sodi površinska obdelava — poravnavanje tal in priprava gredic za setev.

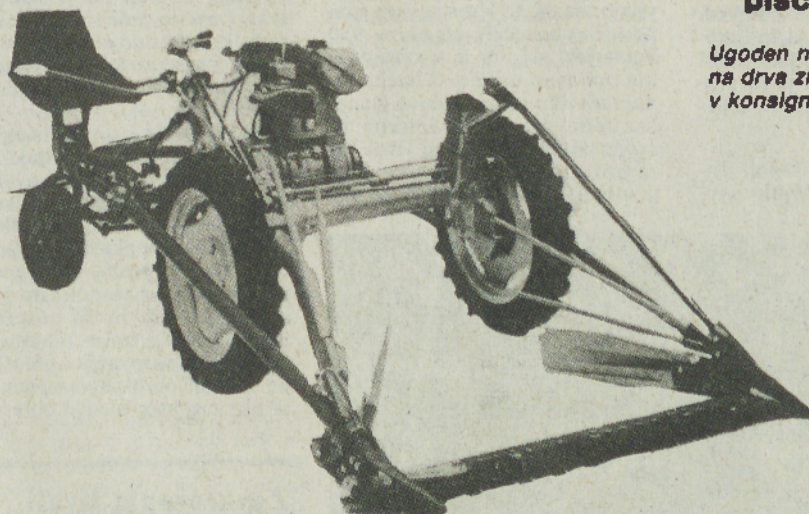

Obiščite nas na radgonskem sejmu od 31. marca do 4. aprila v hali A.

PRIMEX
GROUP

**NAŠE IZDELKE
BOSTE LAHKO
UGODNO KUPOVALI
ZA TOLARJE
ALI DEVIZE!**

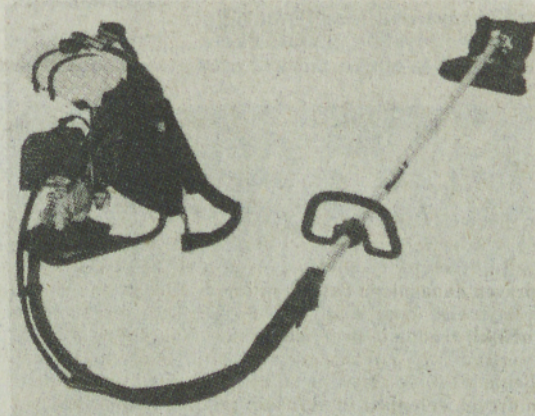
PRIMEX obvešča, da ima na zalogi:

- celoten program motornih kosilnic BCS z različnimi priključki
- motorne žage CASTOR
- nahrbtnne kosilnice MARUYAMA z motorjem KAWASAKI
- pnevmatske škarje in kompresorje CAMPAGNOLA
- potiskalnike kolov
- motorne okopalnike
- črpalke za vino z elektromotorjem
- vinogradniške in sadjarske škarje LOEWE
- plastificirane steklene balone, 5–54 l
- polnilnike s tremi ali štirimi nastavki

Ponujamo Vam tudi:

- traktorje
- samonakladalne prikolice za manjše traktorje
- traktorske obračalne pluge
- eno- in dvobrazdne traktorske pluge
- valilnice za piščance različnih zmogljivosti
- stroje za čiščenje in skubljenje piščancev

Ugoden nakup motornih kosilnic BCS in štedilnikov na drva znamke FAGAGNESE je mogoč v konsignacijski prodaji!

INFOMACIJE IN PRODAJA:

- TRGOVINA PRIMEX, MMP VRTOJBA, 65290 ŠEMPETER PRI GORICI, tel.: (065) 32-901, 32-837
- PRIMEX, D. D., MEDNARODNA TRGOVINA, VIPAVSKA CESTA 13, 65000 NOVA GORICA, TEL.: (065) 22-412, 26-411

Kar je trezor za denar pomeni Score® za vaše sadno drevje

Ciba-Geigy je razvila fungicid score, ki ima nesporno vrhunski učinek proti škrlupu in dobro zatre lažje in srednjemačne okužbe z jablanovo pepelasto plesnijo. Score ima zaradi svojega posebnega kemičnega sestava, prednost pred vsemi doslej znanimi fungicidi. Score sam s štirimi škropljenji najboljšo obvladuje kritičen čas za škrlup. Torej nič več mešanja s kontaktnim fungicidom, ni več dodatnih stroškov, priprava škroplilne brozge je najbolj preprosta, minimalen odmerek (samo

50 g aktivne snovi za eno škropljenje na hektar... pomeni prispevek k varstvu okolja). Neprekosljivo preventivno in kurativno delovanje, kar lahko izkoristijo predvsem v nasadih, ki so opremljeni z aparati za ugotavljanje okužb s škrlupom, da prihranijo stroške za škropljenje. Ni nevaren čebelar in je idealen za integralno varstvo rastlin (ščiti koristne žuželke kot npr. roparske pršice toda ne pospešuje razvoja rdečega pajka). Škropljenje s score se izplača in se lahko nanj zanesete.

Nadaljnja navodila
in nasvete dobite pri:

Tovarna dušika
62 342 Ruše
tel. (062) 661-108

CIBA-GEIGY

Raziskovanja
v korist kmetijstva

Score®

organo

organsko gnojilo

NOVOST

iz Tovarne dušika Ruše

Tovarna dušika Ruše je za letošnjo spomladansko sezono obogatila ponudbo specialnih gnojil. Na tržišče prinaša novo organsko gnojilo ORGANO, ki so ga naredili in močno razširili v razvitejših, evropskih državah, letos pa bo torej na voljo tudi pri nas. ORGANO je gnojilni pripravek današnjega časa in primeren tudi za gnojenje rastlin v prihodnjih letih. Gre namreč za gnojilo organskega izvora z izrednimi gnojilnimi učinki, vendar je brez vsakih kemičnih dodatkov.

ORGANO smo zaradi omenjenih značilnosti namenili predvsem za gnojenje vrtnov, še zlasti pa so njegovi učinki opazni pri vinski trti, sadnem drevju, zelenjavi in okrasnih rastlinah. Gnojilo je v paletirani obliki:

Vrsta kulture

sadno drevje
zelenjava
okrasne in balkonske rast.
okrasno grmičevje, okrasna drevesa
vinska trta
okrasna trava
gozdne rastline
smučarske proge
cestni nasipi

Količina

150—200 g/m²
150—200 g/m²
40—60 g/l zemlje
200 g/m²
60—80 g/m²
150—200 g/m²
100 g/rastlino
200 g/m²
200 g/m²

Čas uporabe

spomladi
spomladi
vse leto
spomladi—jeseni
okt.-dec./febr.-april
vse leto
spomladi
spomladi—jeseni
spomladi—jeseni

TOVARNA DUŠIKA RUŠE

KEMIJA d.o.o.

✉ 62342 RUŠE, TOVARNIŠKA 27, SLOVENIJA ☎ (062) 661-108, ☎ 33112 YU DUŠIK, TELEFAX (062) 661-032

za mirno spanje

Tudi pri zavarovanju živali ugotavljajo, da jim v Pomurju še vedno ostaja veliko zunaj jamstva zavarovalnice. Tako kot za poljedelstvo tudi za živinorejo v družbenem sektorju velja, da je ta v celoti vključena v zavarovanje, medtem ko se pri nekaterih kmetih zavarovanje živali še ni

zapišemo, da 70 odstotkov teh stroškov pokriva zavarovalnica, rejec sam pa 30.

Zavarovalna premija za krave v kontroli Z znaša 7, v kontroli A pa 8 odstotkov. Ker je o tem, kakaj razlika, bilo veliko vprašanj rejcev, v zavarovalnici pojasnju-

skupnem številu zavarovanj le 55-odstotni.

Kljub dokaj neugodnim rezultatom pri zavarovanju živali v soboški območni enoti pravijo, da so po višini premijske stopnje v slovenskem povprečju, so pa najvišji po zavarovalni vsoti po živali, kar potrjuje, da je kakovost pomurskih plemenskih živali precej nad slovenskim povprečjem. Seveda pa si prizadevajo, da bi obseg zavarovanih živali ohranili in povečali, toda v zadnjem času se srečujejo z močno konkurenco drugih zavarovalnic, ki imajo precej nižje cene. Vendar v Triglavu pravijo, da se konkurence ne bojijo, dokazovali pa se bodo predvsem s kakovostjo svojih storitev. Cen ne bodo zniževali, saj dolgoletni rezultati kažejo, da to ni možno, v boju s konkurenco pa bodo vztrajali s hitrim in korektnim reševanjem nastalih škod.

In kje v območni enoti Zavarovalne skupnosti Triglav v prihodnosti vidijo možnosti za pocenitev zavarovanja osnovne plemenske črede? Predvsem v zmanjšanju števila škod, ki je lani kljub zmanjšanju števila krav

Inflacija ima negativne učinke tudi v zavarovalništvu, saj jo čutijo tako zavarovalnice kot zavarovanci. Da bi ohranili realno vrednost zavarovanega premoženja, v Zavarovalni skupnosti Triglav priporočajo zavarovancem, da sproti povečujejo zavarovalno vsoto. Za višjo zavarovalno vsoto plačajo le razliko do izteka zavarovanja. Pri zavarovanju živali velja nova zavarovalna vsota ob nezgodi že naslednji dan po sklenitvi zavarovanja, če je potrebno žival zaradi bolezni oddati v prisilni zakol, pa začne višja zavarovalna vsota veljati po 14 dneh.

V Zavarovalni skupnosti Triglav pripravljajo letos novost zavarovanja plemenskih živali. Da bi rejce spodbudili k čim večji preventivi, pripravljajo uvedbo posebnih bonov. Za vsako zavarovano žival bo rejec dobil kupon, s katerih bo pri veterinarskem posredovanju lahko uveljavljal 30-odstotno udeležbo pri stroških zdravljenja, brez kupona pa bo moral plačati 50 odstotkov stroškov zdravljenja. Rejec, ki bo ob sklenitvi naslednjega zavarovanja vrnil vse kupone, bo imel pri plačilu premije 20-odstotni popust, če bo vrnil od 75 do 99 odstotkov kuponov, bo popust 15-odstotni, za vrnjenih 50 do 75 odstotkov kuponov pa bo popust 10-odstotni. Ta ugodnost se vsako leto poveča za 5 odstotkov, vendar lahko rejec uveljavi maksimalno le 50 odstotkov popusta.

uveljavilo. V posameznih zadrugah je organizirana reja sicer zajeta v zavarovanje, medtem ko je pri individualnih rejcih nezavarovanih še veliko živali. To velja zlasti za osnovno plemensko čredo v govedoreji, kjer je bilo v lanskem letu zavarovanih le 15.700 krav in plemenskih telic, v primerjavi s staležem, ki je znašal okoli 28 tisoč plemenic, pa je bilo tako v zavarovanje zajete le okoli 55 odstotkov osnovne plemenske črede. Žal ugotavljajo, da se v Pomurju tako stalež osnovne plemenske črede kot tudi število zavarovanih živali v zadnjih letih zmanjšujeta, saj so imeli še leta 1987 pomurski rejci zavarovanih okoli 22 tisoč plemenic ali 65 odstotkov celotne plemenske črede.

K zmanjšanju števila zavarovanj je gotovo prispevala tudi višja zavarovalna premija, ki je pred dobrimi desetimi leti znašala še 2,8 odstotka, zdaj pa je dosegla 7-oziroma 8-odstotno stopnjo. Kljub tako visokim zavarovalnim premijam pa te ne pokrivajo izplačanih škod in jih zato tudi ne morejo zniževati. Cena zavarovanja je namreč neposredno odvisna od cen veterinarskih storitev, prav te pa se nenehno povečujejo. Po podatkih območne enote Zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti že pride ena veterinarska intervencija na 1,8 zavarovane živali, dovolj pa pove tudi podatek, da je še lani ena veterinarska intervencija stala povprečno 845 tolarjev, v januarju letos se je cena dvignila na 1370 tolarjev, v februarju pa že na 2030 tolarjev. Naj ob tem

jejo, da je v kontroli A zaradi intenzivnosti reje oboletost živali pogostejša, pa tudi več je prisilnih zakolov. Po podatkih iz soboške območne enote je 65 odstotkov vseh škod nastalo v kontroli A, medtem ko je delež zavarovanih krav iz kontrole A v

Nesreča v hlevu je lahko katastrofa za živinorejce. Posledice vam pomaga blažiti Zavarovalnica Triglav.

**ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d.,
OBMOČNA ENOTA MURSKA SOBOTA**

TRADICIJA IN DOBER POSLOVNI ODNOS

Kmetijstvo je tista gospodarska panoga, ki je najbolj odvisna od narave, proti vplivom narave pa je človek še vedno nemočen. Ko se narava razbesni, lahko v nekaj minutah uniči celoletni trud kmetijcev in ti lahko le nemo opazujejo, kako jim pobira sadove njihovega dela. Uničenih pridelkov seveda ni mogoče povrniti, škodo pa je možno omiliti in kmetijcem zagotoviti njihovo socialno varnost. Pravi način je zavarovanje kmetijskih pridelkov in plodov.

Zavarovalna skupnost Triglav ponuja kmetijcem bogato paleto najrazličnejših zavarovanj in številne ugodnosti, saj želijo pred naravnimi in drugimi katastrofami zavarovati čim več kmetijskega premoženja. v območni enoti v Murski Soboti pravijo, da je v njihovo zavarovalnico vključen ves družbeni sektor pomurskega kmetijstva, nekoliko slabši rezultati pa so v zasebnem sektorju.

Zavarovanje kmetijskih pridelkov in plodov

Od okoli 60 tisoč hektarjev obdelovalnih kmetijskih površin v Pomurju jih je v zavarovanje vključenih 14.500 hektarjev, od tega 8700 hektarjev družbenih površin, medtem ko je površin, ki so v lasti kmetov, v zavarovanje vključenih le od 10 do 15 odstotkov.

Za zavarovanje se ljudje odločajo prostovoljno in praksa kaže, da se za to obliko jamstva pred

naravnimi nesrečami odločajo predvsem na tistih območjih, kjer je nevarnost takšnih nesreč pogostejša. Zapisali smo, da je v zavarovanje tako rekoč v celoti vključen družbeni sektor kmetijstva, medtem ko se kmetje na posameznih območjih zelo različno odločajo za zavarovanje. V soboški in radgonski občini, kjer je toča v preteklosti pogostejša, uničevala kmetijske pridelke, je zavarovanih precej več kmetijskih površin kot v lendaški in ljutomerski občini, največji delež kmetijskih površin pa je zavarovanih na cankovskem in apasškem območju.

V soboški območni enoti Zavarovalne skupnosti Triglav ugo-

tavljajo, da izplačana škoda za kmetijske pridelke in plodove že ves čas presega plačane premije. Za to zavarovanje so pomurski kmetijci v lanskem letu plačali 22 milijonov tolarjev premij, medtem ko so izplačane škode dosegle višino 58 milijonov tolarjev. To je tudi razlog, da se v tej območni enoti letos niso mogli odločiti za znižanje premijske stopnje, navkljub vsemu pa tisti, ki se odločajo za zavarovanje, pravijo, da se takšna odločitev splača. Res da so se v lanskem letu na tem območju pojavile nekatere druge zavarovalnice, ki so zavarovancem ponudile nižje zavarovalne premije, vendar so na ta račun v soboškem Triglavu izgubili le okoli 700 hektarjev kmetijskih površin.

Z letošnjo akcijo zavarovanja kmetijskih pridelkov in plodov so v območni enoti Zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti že začeli. Proti spomladanski pezebi in toči so že zavarovali vse trajne nasade v družbeni lasti, z zadovoljstvom pa ugotavljajo, da so se letos zavarovane površine povečale na okrog 950 hektarjev, saj jim je v zavarovanje ponovno uspelo vključiti Vinogradniško gospodarstvo Kapele z njihovimi vinogradniškimi in sadjarskimi površinami. Rok za zavarovanje trajnih nasadov proti spomladanski pezebi je že mi-

mo in podatki kažejo, da med zasebnimi vinogradniki in sadjarji za zavarovanje nasadov ni večjega zanimanja. Res da so premije za tovrstno zavarovanje nekoliko višje, a bi jih lahko znižali le, če bi se v zavarovanje vključila s svojimi površinami večina pomurskih vinogradnikov in sadjarjev. Z nekaterimi kmetijskimi združenji se zato dogovarjajo o kolektivnem zavarovanju trajnih nasadov, s čimer bi tovrstno zavarovanje lahko pocenili, vendar kaže, da vsaj letos večjih rezultatov še ne bodo dosegli.

Vse pa je nared že tudi za zavarovanje posevkov za škodo po neurju in toči. Že pred leti so začeli s tako imenovanim kolektivnim zavarovanjem posevkov preko temeljnih združnih organizacij in na nekaterih območjih so dosegli zelo dobre rezultate. Za takšen način zavarovanja se zavzemajo tudi letos, saj je za tiste, ki se odločijo za kolektivno zavarovanje, to za 15 do 20 odstotkov cenejše od individualnega zavarovanja. Seveda pa posameznikom puščajo tudi to možnost in tisti, ki se bodo odločili zanjo, lahko svoje posevke zavarujejo pri zavarovalnem zastopniku.

Seveda v Zavarovalni skupnosti Triglav ne pozabljajo na ugodnosti za svoje zavarovance. Tistim, ki zavarujejo posevke in plodove in se odločijo za takojšnje gotovinsko plačilo, dajejo 20 odstotkov popusta, sicer pa se zavarovanci lahko odločijo še za drugo možnost in 20 odstotkov zavarovalne premije plačajo ob sklenitvi zavarovanja, preostalo pa v dveh obrokih v septembru in oktobru brez plačila obresti.

Zavarovanje živali

Pri zavarovanju živali je odnos med plačanimi premijami in izplačanimi škodami v območni enoti Zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti nekoliko ugodnejši. V lanskem letu so rejci za zavarovanje svojih živali plačali nekaj nad 36 milijonov tolarjev, skoraj toliko pa so znašale tudi izplačane škode. Pri zavarovanju krav so dosegli pozitiven rezultat v soboški in lendaški občini, rahlo negativen je bil rezultat v ljutomerski občini, medtem ko so v radgonski občini izplačali rejcem veliko več škode, kot so znašale zavarovalne premije.

Toča je v pomurskih krajih vsakoletni gost. Le z zavarovanjem posevkov in plodov kmetijci lahko ublažijo škodo in si zagotovijo socialno varnost.

KMETIJSKA ZADRUGA PANONKA
Murska Sobota, r.o.

**V vseh prodajalnah s kmetijskim repromaterialom
lahko dobite po konkurenčnih cenah:**

- gnojila
- zaščitna sredstva
- semensko koruzo:
 - Pionier: Dea, Eva, Mirna, Panonnia, Helga
 - BC-hibridi: BC 318, BC 492, Eta, NS 444, BC 175, BC 191

Značilnosti Pioneer-ovih hibridov

Hibrid	Zrelostni razred	Oblika zrna	Gostota posevka (rastlin/m ²)		Primeren za silažo
			suhe, nenavod. površine	vlažne, navod. površine	
Dea	290	PT	7,5–8,5	8,5–9	
Helga	290	PT	7 – 9	8 – 9	
Mirna	340	Z	6–7	7,5–8,5	+
Carla	400	Z	6–7	7–8	+
Eva	400	Z	6,5–7,5	7–8	+
Pannonia	450	Z	6,5–7	7–8	+
3732	500	Z	7–7,5	7–8	+

PT-poltrdinka, Z-zobanka

Racionalna in okolju prijazna pridelava

koruze

KEP

podjetje za proizvodnjo, trgovino in storitve Murska Sobota o.o.
62000 MURSKA SOBOTA, Bjediceva L. Tel.:
069/21-472

Za večino pomurskih kmetov je koruza že več let najpomembnejša poljščina, posebno tam, kjer se na kmetiji ukvarjajo tudi z živinorejo. Ob tako hitrem širjenju pridelave koruske je prišlo do številnih poenostavitvev, ki so na prvi pogled morda smotrne, vendar imajo dolgoročno negativne posledice za tla in okolje. Gre za večletno monokulturno pridelovanje koruske na istih površinah, kar enostransko izčrpa tla in pospeši erozijo, precej težav pa povzroča tudi pri zatiranju plevelov.

Druga, še hujša razvada je skoraj popolna kemizacija v pridelovanju koruske. Ob sorazmerno nizkih cenah škropiv in pomanjkanju primernih orodij je bilo svetovanje najenostavnejše z recepturami za škropljenje pred vznikom in po njem, po možnosti pa še pozneje. Pri tem se je le redkokdaj strogo držal odmerkov (po pravilu raje več kot premalo); o upoštevanju škodljivosti plevelov pa pridelovalci tako rekoč niso razmišljali.

Posledice so znane in vidne tako za pridelovalce — draga proizvodnja, problemi z odpornimi vrstami plevelov, ko škropiva več »ne primejo« — kot tudi za vse, ki živimo v tej pokrajini — obremenitev okolja z raznimi -cidi, nitrati in podobnim ter osiromašenje flore in favne v pokrajini.

Kot je za tako stanje več vzrokov, tudi rešitev ni ena sama. Iskati jo moramo v zniževanju stroškov pridelave, uporabi primernejših herbicidov, katerih količino moramo zmanjšati na resnični minimum in izogibanju prevelike tipizacije v pridelovanju.

Temu novemu pristopu, predvsem pa novemu načinu razmišljanja kmetov, ki ni potreben le pri pridelovanju koruske, ampak za ves sistem kmetijstva, skuša slediti tudi razvoj določenih orodij, ki so pogoj za okolju prijaznejše kmetovanje. Ker je setev koruske že pred vrati, poglejmo, kaj lahko storimo za drugačen pristop.

Medvrstna freza

—Predsetvena priprava tal—

Primerna obdelava tal odločilno vpliva na kasnejši pridelek.

Z obdelavo tal ustvarimo za rasti rastline primeren koreninski prostor, ki ima optimalni volumen tal za toploto, vlago in hranilne snovi. Pripravimo torej »ležišče« za seme in mlade rastlinice. S pripravo tal omogočimo več stvari:

- seme lahko pride v neposredni stik z vlažno zemljo, ki ga hkrati pokrije ter tako zaščiti pred sušo, pticami itd;
- drgljenje in mehčanje tal ter tako začasno izboljšanje zračnega in vodnega režima, pri tem pa posredno stimuliranje mikrobiološke aktivnosti in sproščanje rastlinskih hranil;
- lažja kakovostna setev.

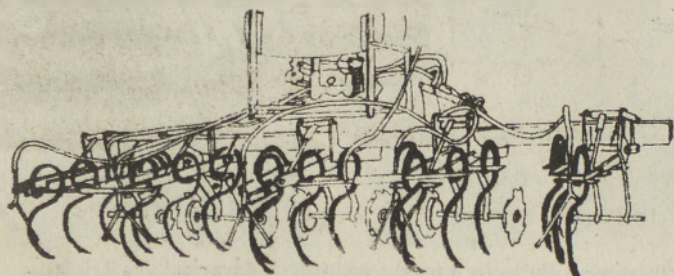
Osnova za kakovostno pripravo tal je pri težjih, ilovnatih tleh jesensko oranje, pri lažjih pa običajno spomladansko oranje. Predsetveno obdelavo opravimo spomladi tik pred setvijo, pri tem pa moramo paziti predvsem na pravilno vlažnost tal. Ravno pri tem je v naših krajih običajno največ problemov, saj imamo na voljo le nekaj dni, ko je vlažnost tal primerna. Zato potrebujemo taka orodja, ki po možnosti pripravijo tla za setev z enim prehodom. To so za zorana tla predsetveniki s prožnimi zobmi v kombinaciji z ravnalno desko ter zvezdastimi in zobatimi valji.

Ce tal nismo orali, uporabimo na težjih tleh podrahljalnik, ki mu sledi freza z ravnimi noži, s katero z enim prehodom pripravimo tla za setev.

Gre torej za obdelavo tal, ki po eni strani vodi k reduciranju delovnih postopkov in po drugi k uporabi novih tehnik obdelave. Z udarno močjo, novo konstrukcijo teh sodobnih strojev in kombinacijo le-teh lahko pripravimo idealno setveno plast pri optimalni vlažnosti tal in z malo delovnimi postopki.

—Setev—

Za setev je pomembno, da jo opravimo brez napak, ker jih pozneje ne moremo več popraviti. Zelo pomembna sta pravilna nastavitvev in brezhibno delovanje sejala.

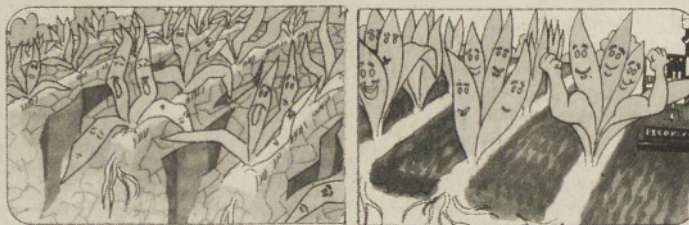
Medvrstni okopalnik s škropilno napravo

nice, ki nam omogoča, da posadimo na hektar točno določeno število semen. Tako se izognemo preveliki porabi semen (kar ni zanemarljiv strošek) in dosežemo pravičen sklop rastlin.

Že v uvodu smo omenili zmanjšano uporabo herbicidov. To lahko dosežemo s t.i. pasastim škropljenjem, ko ob setvi poškrbimo samo 25–30 cm širok trak tal v vrsti. Na ta način zmanjšamo količino herbicida na tretjino, to pa ni več zanemarljiv prihranek.

Koruza, ki vznikne po taki setvi, v začetni fazi nima plevelov v svoji neposredni bližini. Del njive med vrstami (60–70 % površine), ki ob setvi ni bil škropljen, ne ostane gol in tako dolgo časa izpostavljen uničujočim vplivom sonca in vetra, ampak ga hitro prekrivajo vznikli pleveli. Ti s svojo zeleno površino vežejo sončno energijo, in ko jih pri poznejši medvrstni obdelavi zadelamo v tla, povečamo v tleh zalogo organskih snovi in hranilnih elementov.

—Oskrba koruske—

Klasična oskrba

Oskrba z medvrstno obdelavo

Z uporabo herbicidov smo pri pridelovanju koruske tako rekoč pozahili na pomembno dejstvo, da je koruza okopavina. Osnovni namen okopavanja pa ni samo uničevanje plevelov, ampak predvsem rahljanje zgornje plasti zemlje, da bi tako ohranili vodni kapilarni sistem oziroma preprečili izhlapevanje vlage.

Ce smo ob setvi pasasto škropili in imamo med vrstami močnejši razvoj plevelov, uporabimo za prvo okopavanje od 5. do 8. lista medvrstno frezo, ki je opremljena tudi z deponatorjem za medvrstno dognovanje.

Ce ni veliko plevelov, uporabimo za drugo okopavanje (ko je rastlina visoka že nekaj cm) in dognovanje medvrstni rahljajnik združen s škropilno napravo za dvojno škropljenje, če je potreba, vnašamo herbicid neposredno med vrste, hkrati pa foliarno škropimo. Lahko pa medvrstni rahljajnik kombiniramo tudi z depozitorjem za gnojilo.

Prikazani načini dela in orodja nam bodo omogočili cenejšo pridelavo koruske (manjša poraba goriva, semena in herbicidov), hkrati pa bomo s tem prispevali k manjši obremenitvi okolja.

L.L.

VESTNIK za nekaj več

VESTNIK

je informacija

VESTNIK

je nasvet

VESTNIK

je zrcalo našega življenja

VESTNIK

je naša vest

NAROČILNICA

PODPISANI _____

KRAJ _____ ULICA _____

POŠTNA ŠTEVILKA _____ POŠTA _____

NAROČAM VESTNIK

Naročnino bom poravnal po prejemu položnice.

PODPIS: _____

Naročilnico pošljite na naslov:
Vestnik, Titova 29, 69000 Murska Sobota

